

**Załącznik nr 2 do Uchwały nr 60/1133/18/VI
Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
z dnia 27 grudnia 2018 r.**

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020

(RPO WiM 2014-2020)

Olsztyn, 27 grudnia 2018 r.

Spis treści:

SEKCJA 1	Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięcie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej	3
1.1	Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięcie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej ..	3
1.1.1.	Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.	3
1.2.	Uzasadnienie alokacji finansowej.....	38
SEKCJA 2	Osie priorytetowe	52
2.1	INTELIGENTNA GOSPODARKA WARMII I MAZUR.....	53
2.2	KADRY DLA GOSPODARKI	76
2.3	CYFROWY REGION.....	102
2.4	EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	107
2.5	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW	124
2.6	KULTURA I DZIEDZICTWO	138
2.7	INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	148
2.8	OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI	155
2.9	DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH.....	161
2.10	REGIONALNY RYNEK PRACY.....	178
2.11	WŁĄCZENIE SPOŁECZNE	204
2.12	POMOC TECHNICZNA	223
SEKCJA 3	PLAN FINANSOWY.....	228
SEKCJA 4	Zintegrowane podejście do rozwoju terytorialnego	233
4.1	Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	236
4.2	Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.	236
4.3	Zintegrowane inwestycje terytorialne " (bis) - subregionalne.	237
4.4	Rozwiązania na rzecz przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych w ramach programu operacyjnego, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim.	239
4.5	Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego programem zidentyfikowanych przez państwo członkowskie.	239

Sekcja 5 Szczególne potrzeby obszarów geograficznych najbardziej dotkniętych ubóstwem lub grup docelowych najbardziej zagrożonych dyskryminacją lub wykluczeniem społecznym	242
5.1 Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem/grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją	242
5.2 Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych/grup docelowych najbardziej dotkniętych ubóstwem oraz, w stosownych przypadkach, wkład zintegrowanego podejścia ustanowionego w umowie partnerstwa	245
SEKCJA 6 SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH	250
SEKCJA 7 INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW	251
7.1 Odpowiednie instytucje i podmioty	251
7.2 Zaangażowanie właściwych partnerów	254
SEKCJA 8 KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI.....	259
SEKCJA 9 WARUNKI WSTĘPNE	263
SEKCJA 10 ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW	311
SEKCJA 11 ZASADY HORYZONTALNE	313
11.1 Zrównoważony rozwój.....	313
11.2 Równość szans i niedyskryminacja	314
11.3 Równouprawnienie płci	315
SEKCJA 12 ODRĘBNE ELEMENTY.....	318
12.1 Duże projekty, których realizację zaplanowano w okresie programowania	318
12.2 Ramy wykonania programu operacyjnego.....	318
12.3 Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu	320
ZAŁĄCZNIKI (wprowadzone do elektronicznego systemu wymiany danych jako oddzielne pliki):.....	323

SEKCJA 1   STRATEGIA DOTYCZĄCA WKŁADU PROGRAMU OPERACYJNEGO W REALIZACJĘ UNIJNEJ STRATEGII NA RZECZ INTELIGENTNEGO, ZRÓWNOWAŻONEGO WZROSTU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU ORAZ OSIĄGNIĘCIE SPÓJNOŚCI GOSPODARCZEJ, SPOŁECZNEJ I TERYTORIALNEJ

1.1   Strategia dotycząca wkładu programu operacyjnego w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz osiągnięciu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej

1.1.1.   Opis zawartej w programie strategii dotyczącej wkładu w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Przygotowanie RPO WiM 2014-2020 poprzedziła weryfikacja strategicznych celów rozwojowych województwa warmińsko-mazurskiego pod kątem ich zgodności z obranymi celami przez Polskę i celami Wspólnoty w Strategii Europa 2020 oraz Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego. Podczas aktualizacji strategii rozwoju województwa oszacowano powtórnie jego zasoby, potrzeby i główne kierunki działań. Program wykorzystuje dorobek tego procesu.

Diagnoza wyzwań, potrzeb i potencjałów obszarów objętych programem:

Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur

Gospodarka woj. warmińsko-mazurskiego nie należy do najlepiej rozwiniętych zarówno w skali Europy jak i kraju. Od 1999 r. wzrost gospodarczy nie pozwolił na osiągnięcie 3% krajowego PKB. Jednak region dysponuje również potencjałem tworzenia przewag konkurencyjnych. Jego źródłem są zakorzenione w gospodarce trzy silne specjalizacje (ekonomia wody, drewno i meblarstwo, żywność wysokiej jakości). Ich inteligentny rozwój wymaga jednak znacznie silniejszego wsparcia ze strony nauki¹, która obecnie nie jest przygotowana na to wyzwanie. Region zmagają się z problemem bardzo niskiego poziomu wydatków publicznych na działania badawczo-rozwojowe, (ok. 23-krotnie mniejsze niż w najlepszym mazowieckim) oraz słabych powiązań pomiędzy środowiskiem naukowym i gospodarką. Notuje także niski poziom nakładów ogółem na działalność B+R w relacji do PKB (w 2011 r. 10 lokata). Jednocześnie zaledwie 0,48% pracujących ogółem jest zatrudnionych w działalności B+R. Wpływ na niski poziom nakładów na B+R oraz niedostateczne procesy transferu technologii ma również otoczenie instytucjonalne w województwie (zaledwie 8 rzeczników patentowych, jedynie 4 publiczne jednostki naukowo-badawcze oraz 5 centrów transferu-technologii), co ma przełożenie na podaż świadczonych usług. Szkoły wyższe koncentrują swoją działalność przede wszystkim na dydaktyce i badaniach podstawowych. Przeprowadzone badanie ewaluacyjne, wykazało, iż zaletą regionalnej sfery B+R jest cyt. „dość dobre powiązanie profili branżowych poszczególnych jednostek z potrzebami firm i gospodarstw rolnych regionu. Z drugiej strony można też wskazać takie branże, istotne z punktu widzenia rozwoju, w przypadku których zaplecze naukowo-badawcze zlokalizowane jest poza województwem (np. branża meblarska)”.

---

¹ Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025

Ponadto wartość regionalnej aparatury naukowo-badawczej w całości aparatury naukowo-badawczej kraju wynosi tylko 1,5%². W ocenie przedsiębiorców oferta laboratoriów nie jest jeszcze dostosowana do potrzeb rynku.

Pomimo inwestowania w latach 2007-2013 w przedsiębiorstwa, nadal nie są one nowoczesne. Z przeprowadzonych badań ewaluacyjnych wynika, iż po okresie zaspokajania podstawowych potrzeb inwestycyjnych firm, ciężar interwencji publicznej powinien być zdecydowanie przekierowany na rozwój innowacyjny. Co więcej, uczynienie specjalizacji gospodarczych województwa „inteligentnymi” wymaga innowacyjności opartej na wynikach prac badawczo-rozwojowych. Tymczasem warmińsko-mazurskie podmioty gospodarcze mają najmniejszy w całym kraju udział w strukturze podmiotów ponoszących nakłady na B+R (8,8% w 2011 r.). Zaledwie 1,5% wydatków na B+R w Polsce jest generowane przez firmy z województwa. Nie sprzyja generowaniu innowacji w firmach ich struktura, ponieważ 99,1% to firmy mikro i małe, które znacznie rzadziej ponoszą nakłady na B+R. Poziom działalności innowacyjnej przedsiębiorstw regionu jest ściśle skorelowany z siłą i jakością ich powiązań ze sferą nauki. Połowa przedstawicieli warmińsko-mazurskiego sektora B+R w latach 2011-2013 nie miała żadnych doświadczeń w kooperacji z podmiotami gospodarczymi. W sektorze MŚP doświadczenia związane ze współpracą z sektorem nauki miało jedynie 5,7%. Tymczasem firmy oczekują (poza finansowym) przede wszystkim wsparcia o charakterze technologicznym czyli³: doradztwa w zakresie technologicznym, pomocy w znalezieniu dostawcy technologii/oprogramowania, pomocy w określeniu specyfikacji technicznej, pomocy w modyfikacji zakupionej technologii/oprogramowania, pomocy w negocjacjach z ich dostawcą. Dla zaspokojenia tych potrzeb potrzeba właściwej oferty i promocji usług wspierających rozwój i transfer technologii. Sektor nauki i przedsiębiorstwa nie korzystały dotąd, bądź w ograniczonym zakresie korzystały, z usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu (IOB). W ciągu ostatnich dwóch lat było to jedynie 3,2% aktywnych innowacyjnie firm województwa. Przyczyną jest brak potrzeb w tym zakresie, nieznanomość oferty instytucji a nawet brak wiedzy, że takie instytucje istnieją. Ponadto 65% firm nigdy nie otrzymało żadnej oferty ze strony IOB⁴. Konkurencyjność i innowacyjność IOB w woj. w ocenie przedsiębiorstw jest średnia⁵. Wyniki badań rekomendowały zwiększenie dostępności informacyjnej usług IOB wśród przedsiębiorców, rozwinięcie usług w obszarach szczególnie istotnych z punktu widzenia gospodarki regionu (specjalizacji), działania poprawiające wiedzę przedsiębiorstw o dostępie do usług doradczych (ogólnych i proinnowacyjnych) a także zwiększenie potencjału IOB w zakresie szkoleń specjalistycznych. Z przeprowadzonej „Ewaluacji RPO WiM w kontekście konkurencyjności firm, produktów i usług” wynika, iż pomimo znacznego wsparcia Programu w latach 2007-2013 rozbudowy i tworzenia podmiotów otoczenia biznesowego, zbyt mały nacisk położony został na efektywność działań informacyjnych, doradczych i szkoleniowych. Zbudowany potencjał IOB w województwie wymaga rozwijania i wykorzystywania w kolejnych latach

---

² „Identyfikacja możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych UE na lata 2014-2020 w województwie warmińsko-mazurskim w celu rozwoju współpracy sektora B+R z przedsiębiorstwami” Raport końcowy, PSDB, PAG Uniconsult, Warszawa, 2013

³ „Identyfikacja możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych UE na lata 2014-2020 w województwie warmińsko-mazurskim w celu rozwoju współpracy sektora B+R z przedsiębiorstwami” Raport końcowy, PSDB, PAG Uniconsult, Warszawa, 2013

⁴ „Identyfikacja możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych UE na lata 2014-2020 w województwie warmińsko-mazurskim w celu rozwoju współpracy sektora B+R z przedsiębiorstwami” Raport końcowy, PSDB, PAG Uniconsult, Warszawa, 2013

⁵ „Badanie zapotrzebowania przedsiębiorstw województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie wysoko wykwalifikowanych usług oferowanych przez IOB wraz z rekomendacjami”, PSDB, Warszawa, 2010.

poprzez m.in. wspieranie finansowe, organizacyjne oraz merytoryczne (w szczególności zapewnianie luki w podaży usług dla firm); podnoszenie jakości i rozszerzanie katalogu usług oraz specjalizację instytucji w celu pełnej profesjonalizacji działań.

Struktura podmiotów gospodarczych: branżowa i wielkościowa oraz uwarunkowania historyczne i przyrodniczo-geograficzne województwa przesądzą o ich ścieżce rozwoju. Oznacza to, że interwencja funduszy strukturalnych w regionie nie może zostać ograniczona wyłącznie do wysoko innowacyjnych przedsięwzięć (w skali kraju, Europy czy świata). Większość przedsiębiorstw potrzebuje bowiem pomocy w nadążaniu za otoczeniem i dostosowywaniu się do zmieniających się warunków gospodarczych i wyzwań rynkowych. Tymczasem unowocześnianiu przedsiębiorstw województwa nie sprzyja spadający poziom nakładów inwestycyjnych. Łącznie w 2011 r. regionalne przedsiębiorstwa zainwestowały tylko 2,2% ogółu wydatków inwestycyjnych przedsiębiorstw w kraju. Przedsiębiorstwa przeznaczają zbyt mało środków na zakup wiedzy, technologii, maszyn i urządzeń. Przykładowo w 2010 r. wydały niewiele ponad 60,8 mln zł na zakup maszyn i urządzeń technicznych z importu. Wskaźniki innowacyjności przedsiębiorstw stawiają region na ostatnich miejscach w kraju. Mimo to w ostatnich latach odnotowano pozytywne wyjątki od tej reguły sugerujące istnienie niepotrzebnego potencjału.

W latach 2008-2012 spadła liczba przedsiębiorstw aktywnych na 10 tys. mieszkańców (o 53). W porównaniu do średniej krajowej było ich w 2012 r. o ponad 100 mniej. Nie lepiej przedstawia się nasycenie województwa przedsiębiorstwami (12 miejsce w kraju). W 2012 r. bilans pomiędzy powstałymi a zlikwidowanymi firmami jest dodatni po raz pierwszy od 2008 roku, ale nadal poziom przedsiębiorczości jest niższy niż mogłoby to wynikać z oceny potencjału ludnościowego regionu, którego silną stroną pozostaje korzystna struktura wiekowa mieszkańców (najniższy w kraju udział ludności w wieku poprodukcyjnym). Niedostateczny poziom przedsiębiorczości potwierdzają również wyniki badania PARP opartego na syntetycznym wskaźniku przedsiębiorczości⁶, w którym warmińsko-mazurskie zajęło ostatnią pozycję w kraju. Z badań opinii przedsiębiorców Warmii i Mazur⁷ wynika, że problemami, jakie napotykają początkujące firmy są m.in. niewystarczająca dostępność źródeł finansowania rozwoju przedsiębiorstw i niewielka siła nabywcza ludności. W obliczu niskich wskaźników przedsiębiorczości szczególnie innowacyjnej oraz negatywnego zjawiska emigracji dobrze wykształconych absolwentów szkół wyższych i wysokim poziomem bezrobocia młodych kluczowe znaczenie musi mieć wspieranie tworzenia nowych firm bazujących na innowacyjnych pomysłach.

Województwo boryka się również z niedostateczną aktywnością podmiotów gospodarczych na rynkach zagranicznych. Nie jest atrakcyjne dla kapitału zagranicznego - podmioty z jego udziałem w 2011 r. to zaledwie 1,28% wszystkich tego typu podmiotów w kraju. Problem małej aktywności kapitału zagranicznego wynika z kilku generalnych słabości Warmii i Mazur w porównaniu z innymi regionami Polski – słabej dostępności komunikacyjnej, braku określonej i profesjonalnie przygotowanej oferty prezentującej kapitał ludzki oraz oddalenie od głównych rynków zbytu. Dane dotyczące wymiany handlowej wyraźnie pokazują, że w eksporcie towarów region przegrywa konkurencję z innymi. Firmy generują tylko 1,8% krajowego eksportu.

---

⁶ Tarnawa A., Zadura-Lichota P. „Raport o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstwa w Polsce w latach 2011-2012, Warszawa, PARP.

⁷ Regulski A., Zawistowski J (red.), „Ewaluacja Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2020. Raport końcowy, IBS Reytech Sp. z o.o., Warszawa, 2011

Biorąc pod uwagę niemożność konkurencji o inwestora zagranicznego za pomocą dostępności komunikacyjnej, czy jakości kapitału ludzkiego, szczególną uwagę kieruje się na inny czynnik lokalizacji, tj. korzyści zewnętrzne rozumiane jako możliwości kooperacyjne, zaufanie, klimat przedsiębiorczości, jakość instytucji otoczenia biznesu, a w końcu możliwości wypoczynkowe⁸. Te ostatnie stanowią o przewadze regionu. Niepowtarzalne walory środowiska umożliwiają rozwój turystyki, rekreacji i lecznictwa uzdrowiskowego, przemysłu czystych technologii a także „*water economy*”. Niemniej jednak środowisko przyrodnicze, a w szczególności aktywna jego ochrona, powoduje często zniechęcanie potencjalnych inwestorów, którzy poszukują „bezproblemowych” lokalizacji swoich inwestycji⁹. Promocja gospodarcza regionu jako czystego i naturalnego a jednocześnie przyjaznego inwestycjom zagranicznym stanowić będzie wyzwanie na kolejne lata. Według *Badania skuteczności kampanii promocyjnej walorów turystycznych wschodniej Polski Piękny Wschód 2010-2012* region kojarzy się głównie ze spokojem, wodą, lasami i czystym środowiskiem. Takie postrzeganie (pomimo, iż pozytywne) ogranicza zarówno liczbę turystów, jak i inwestorów.

Kadry dla gospodarki

Rozwój gospodarki regionu zdeterminowany jest potencjałem i konkurencyjnością przedsiębiorstw w niej funkcjonujących. One z kolei są silne zarówno wiedzą i kompetencjami osób zarządzających jak i kwalifikacjami pracowników dobrze przygotowanych do wykonywania zawodu. Budowanie tak rozumianego kapitału ludzkiego zaczyna się już od najmłodszych lat. Tymczasem mimo intensywnego upowszechnienia edukacji przedszkolnej w ostatnich latach dostępność miejsc w przedszkolach nadal jest słaba, w wyniku czego w woj. zaledwie 47% dzieci w wieku 3-4 lat objętych jest wychowaniem przedszkolnym. Skutkiem zapewnienia najmłodszemu odpowiedniego startu w edukacji jest znaczne zwiększenie ich szans na kolejnych etapach kształcenia, a następnie na rynku pracy. Efekt ten jest szczególnie widoczny na terenach i w grupach zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wśród dzieci niepełnosprawnych¹⁰.

Czynnikiem decydującym, czy rozpoczęty na etapie przedszkolnym proces kształcenia zostanie skutecznie wykorzystany i kontynuowany jest jakość edukacji zapewnionej dziecku w kolejnych latach. Tymczasem szkoły nie przeszły w pełni transformacji metod kształcenia i nadal nie rozwijają umiejętności kluczowych dla współczesnego rynku pracy takich jak: innowacyjność, przedsiębiorczość, samodzielne uczenie się, zdobywanie informacji, ich przetwarzanie oraz identyfikowanie problemów i szukanie indywidualnych strategii ich rozwiązywania. W świetle badań prowadzonych w ramach innowacyjnego projektu „Umiem się uczyć”, kompetencje te przekładają się na lepsze wyniki edukacyjne, bardziej elastyczne podejście do samokształcenia i późniejszy nawyk uczenia się przez całe życie. Niska zdawalność egzaminów gimnazjalnych i maturalnych przez uczniów w regionie potwierdza negatywne zjawisko powielania w szkołach starych schematów i wyuczonych formuł. W tym obszarze dużą rolę odgrywają kompetencje nauczycieli, zwłaszcza w sferze wykorzystania nowoczesnych technologii i sprzętu, ale także ich podejście do edukacji. Wzrost odsetka uczniów osiągających najgorsze wyniki przy jednoczesnym braku wzrostu odsetka uczniów osiągających najlepsze jest przesłanką do skupienia uwagi na uczniach najbardziej uzdolnionych i rozbudowy oferty edukacyjnej szkół o działania dostosowane do ich potrzeb.

---

⁸ Dziemianowicz W., Szlachta J. (2012), *Konkurencyjność Warmii i Mazur – diagnoza problemowa*, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warszawa

⁹ Dziemianowicz W., Szlachta J. (2012), *Konkurencyjność Warmii i Mazur – diagnoza problemowa*, Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego, Warszawa

¹⁰ *Ocena ośrodków wychowania przedszkolnego, utworzonych lub wspartych ze środków finansowych EFS w ramach Poddziałania 9.1.1 PO KL*, Ośrodek Ewaluacji Sp. z o.o., 2012

Również poziom kształcenia zawodowego odbiega od wyzwań współczesnej gospodarki, co przekłada się na duży odsetek bezrobotnych wśród absolwentów szkół zawodowych. Wśród przyczyn takiego stanu rzeczy jest zarówno niedopasowanie lub zdezaktualizowanie wiedzy i umiejętności nauczycieli w obszarze kształcenia praktycznego, jak i niedostosowanie infrastruktury szkół do rzeczywistych potrzeb, w tym w sprzęt TIK¹¹.

Region o najwyższych wskaźnikach bezrobocia musi szczególnie dbać o wykształcenie mieszkańców. Tymczasem ponad 10% osób kończy edukację przedwcześnie. Co więcej, występuje tu największy w kraju odsetek gospodarstw domowych (ponad połowa), które nie mają aspiracji, by dzieci ukończyły szkołę wyższą. Szanse na zatrudnienie osób słabo wykształconych są coraz mniejsze. W ostatnich latach w Europie różnice w poziomie bezrobocia między osobami słabo wykształconymi a dysponującymi wyższym poziomem wykształcenia znacznie się pogłębiły. Osoby z niższym wykształceniem, nawet jeżeli pracują, zarabiają mniej, zwykle zatrudnione są na niepewnych warunkach i częściej uzależnione od pomocy socjalnej. Zjawisko przedwczesnego kończenia nauki dotyka szczególnie silnie grupy społeczne znajdujące się w gorszej sytuacji społeczno-ekonomicznej i zagrożone, takie jak młodzież objęta opieką socjalną i osoby niepełnosprawne lub o specjalnych potrzebach edukacyjnych¹².

Zadaniem systemu oświaty jest przygotowanie uczniów do wyboru kierunku kształcenia i zawodu. W trudnym momencie podejmowania decyzji uczeń potrzebuje pomocy usytuowanej blisko niego, bezpośrednio w szkołach. Zwiększa to trafność podejmowanych decyzji edukacyjnych i zawodowych, minimalizuje koszty psychiczne niewłaściwych wyborów i materialne związane z dojazdem do placówek specjalistycznych. Niezbędne jest także zagwarantowanie systematycznego oddziaływania na uczniów w ramach planowych działań realizowanych metodami aktywnymi (warsztaty, zajęcia aktywizujące) oraz udzielanie uczniom pomocy w wyborze i selekcji informacji dotyczących edukacji i rynku pracy, zgodnie z planowanym przez nich kierunkiem rozwoju zawodowego. Do tego potrzeba dobrze przygotowanych doradców zawodowych. Tymczasem badania wskazują, że często wykorzystują oni ograniczony katalog działań i narzędzi, z tendencją do metod już sprawdzonych i wymagających relatywnie niewielkiego nakładu pracy¹³.

Po zakończeniu kształcenia formalnego znacząco spada aktywność edukacyjna Polaków. Aktualne i dopasowane do potrzeb pracodawców kwalifikacje zawodowe oraz kompetencje i umiejętności podstawowe i przekrojowe stanowią o pozycji i sytuacji pracownika na rynku pracy¹⁴. Stąd konieczne jest zapewnienie mieszkańcom możliwości stałego podnoszenia swojej wiedzy i umiejętności. Z punktu widzenia pracodawców za szczególnie przydatne należy uznać wsparcie dostępu do szkoleń zawodowych oraz komputerowych i językowych (w przypadku pracowników umysłowych)¹⁵. Przeciwdziałanie dezaktywizacji zawodowej, która poprzedza dezaktywację edukacyjną, stanowi jedno z wyzwań regionu w najbliższych latach.

Technologie Informacyjno-Komunikacyjne (TIK)

---

¹¹ *Ewaluacja stopnia osiągnięcia wskaźników Priorytetu IX PO KL Działania 9.2 Podniesienie jakości i atrakcyjności szkolnictwa zawodowego*, Agrotec Polska Sp. z o.o., 2011

¹² *Aktywne włączenie młodzieży niepełnosprawnej lub z problemami zdrowotnymi. Dokument informacyjny*”, Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy, 2010

¹³ *Raport końcowy z realizacji badania: Stan i rola doradztwa zawodowego w wybranych powiatach województwa warmińsko-mazurskiego wykonany w 2011 roku przez ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.*

¹⁴ *Raport podsumowujący IV edycję badań BKL: Kompetencje Polaków a potrzeby polskiej gospodarki*, PARP 2014

¹⁵ *Raport końcowy z realizacji badania: Bierni czy aktywni. Sytuacja osób powyżej 45 roku życia na rynku pracy województwa warmińsko – mazurskiego*, Policy & Action Group Uniconsult Sp. z o.o., 2008

Dla regionu odległego od rynków zbytu i centrów aktywności gospodarczej, rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych to jedna z ważniejszych kwestii. Dane dotyczące wykorzystywania komputerów i Internetu w przedsiębiorstwach są nadal niezadowalające. W latach 2010-2012 spadł odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu (z 94,0 do 91,7%). Podmioty gospodarcze otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe w 2012 r. stanowiły zaledwie 7,1%. Wpływ na to mają m.in.: mała otwartość społeczna na szeroko rozumianą technologię informatyczno-komunikacyjną, niski poziom korzystania z Internetu i umiejętności obsługi komputera oraz niska pozycja województwa pod względem wykorzystania wszystkich nowych technologii. Poprawa sytuacji w tych obszarach stanowi wyzwanie polityki rozwoju regionu, prowadzonej z pomocą funduszy strukturalnych.

Zwiększenie wykorzystania TIK przez przedsiębiorstwa do prowadzenia, rozwoju i poprawy efektywności działalności gospodarczej prowadzi do lepszego obiegu informacji, obniżenie kosztów komunikacji i transportu na większe odległości a tym samym do zwiększenia zasięgu funkcjonowania firm regionalnych. Ciągła ewolucja i specjalizacja w świadczeniu usług i utrzymywaniu kontaktów oraz relacji z klientami w zakresie ich obsługi, a także relacji z partnerami biznesowymi jest realną szansą na zwiększenie konkurencyjności rodzimych przedsiębiorstw na rynkach.

Wysoko wyspecjalizowane usługi publiczne, e-administracji i e-zdrowia, są kluczowym czynnikiem poprawy atrakcyjności województwa jako miejsca pracy i życia. Liczne inwestycje w infrastrukturę społeczeństwa informacyjnego przyspieszyły budowę sieci szkieletowej oraz pobudziły stronę podażową usług świadczonych drogą internetową. Jednak nadal ponad 11% przedsiębiorstw nie korzysta z Internetu w kontaktach z administracją publiczną. Niezbędne są dalsze wdrożenia e-usług we wszystkich instytucjach pełniących funkcje publiczne, co powinno zmniejszyć obciążenia administracyjne i obniżyć koszty ich funkcjonowania, a także zapewnić bezpieczeństwo posiadanych danych. Szczególnym przypadkiem w sferze publicznej, ważnym zarówno dla życia gospodarczego, funkcjonowania instytucji publicznych oraz mieszkańców województwa jest system informacji przestrzennej. Służby geodezyjne i kartograficzne we wszystkich samorządach borykają się z problemami nieaktualności posiadanych map, braku map cyfrowych oraz bardzo wysokimi kosztami standaryzacji i cyfryzacji zasobów geodezyjno-kartograficznych. Dla zwiększenia sprawności obsługi (gromadzenie, systematyzowanie, archiwizowanie, zabezpieczanie, itp.) niezbędna jest cyfryzacja zasobów i rejestrów publicznych.

Energia i efektywność energetyczna

Warmińsko-mazurskie charakteryzuje się co prawda jednym z największych udziałów odnawialnych źródeł energii w wytwarzaniu energii elektrycznej (w 2012 r. energia produkowana z OZE stanowiła 74,4% ogółu energii elektrycznej produkowanej w regionie). Z drugiej strony stanowi to zaledwie 3,3 % takiej energii wytwarzanej w kraju. Region, z powodu deficytu mocy wytwórczych, zmuszony jest do importowania energii elektrycznej. Zagrożenie dużej części województwa utratą stabilności napięciowej mobilizuje do działania na rzecz samowystarczalności.

Główną barierą uwolnienia potencjału OZE stanowią możliwości odbioru wytworzonej energii. Operatorzy elektroenergetycznego systemu dystrybucyjnego na Warmii i Mazurach wskazują na istotne ograniczenia wydawania nowych warunków przyłączy dla OZE. Główną przyczyną jest słabo rozwinięta i nieprzystosowana do przesyłu większych mocy sieć dystrybucyjna, duże trudności z budowaniem nowych linii dystrybucyjnych, praktycznie wykorzystane już sposoby zwiększenia zdolności przesyłowych.

Efektywność energetyczna leży u podstaw europejskiej polityki energetycznej i jest jednym z głównych celów „Strategii Europa 2020” ale także polityki energetycznej Polski¹⁶. Tak nakreślony priorytet odpowiada wyzwaniom stojącym na tym polu przed województwem.

Wykorzystanie wszelkich rozwiązań umożliwiających ograniczenie zużycia energii przez przedsiębiorstwa na Warmii i Mazurach jest konieczne z uwagi na stale wzrastające wymagania ochrony środowiska oraz wysokie ceny energii elektrycznej.

W strukturze mieszkań według okresu wybudowania w warmińsko-mazurskim w 2011 r. przeważały mieszkania powstałe w okresie 1945-1988 i stanowiły one blisko połowę wszystkich mieszkań w regionie (47,8%). Aż 1/3 mieszkań wybudowana została przed 1945 rokiem. Biorąc pod uwagę okres ich powstawania należy stwierdzić, iż znaczna część budynków wybudowana w przestarzałych technologiach wymaga rewitalizacji, w tym działań na rzecz energooszczędności i termomodernizacji.

Z podobnych względów infrastruktura instytucji publicznych województwa nie spełnia już wymagań techniczno-budowlanych w zakresie ochrony przed utratą ciepła i energooszczędności, stawiając przed władzami publicznymi w najbliższych latach czasochłonne i kosztowne zadania.

W niewystarczającym stopniu jest obecnie wykorzystywany w woj. potencjał kogeneracji jako metody oszczędzania energii. Funkcjonują elektrociepłownie, które w większości zużywają wytworzoną energię elektryczną głównie na potrzeby firm, do których należą a tylko nadwyżki wprowadzane są do sieci energetyki zawodowej. Obecnie tylko niektóre elektrownie mogłyby pracować na sieć wydzieloną i zasilać pewien obszar w przypadku większej awarii systemowej. Priorytetem działań wg *Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego* do 2018 r. jest likwidacja lokalnych kotłowni o dużej emisji, rozbudowa sieci ciepłowniczej oraz instalowanie wysokosprawnych urządzeń ciepłowniczych i budowa nowoczesnych sieci.

Wysokosprawna kogeneracja ze względu na znaczące zwiększenie sprawności wytwarzania, unikania strat sieciowych oraz ograniczania emisji szkodliwych substancji, w szczególności gazów cieplarnianych jest niezbędna dla poprawy efektywności energetycznej regionu, stanu środowiska i przeciwdziałania zmianom klimatu. Ponadto wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo dostaw energii, które wymaga podjęcia szerokiego zakresu inicjatyw zmierzających m.in. do zróżnicowania źródeł i technologii i jest koniecznym warunkiem zapewnienia w przyszłości stałego rozwoju.

Prawie 60% ludności województwa mieszka w 49 miastach, z czego najwięcej (24,7%) w 2012 r. w trzech największych miastach (Olsztyn, Elbląg i Ełk)¹⁷. Kluczową kwestią z punktu widzenia rozwoju miast na Warmii i Mazurach jest dzisiaj rozwiązanie występujących na ich terenie, a także w ich obszarach funkcjonalnych, problemów transportowych. W latach 2007-2012 w województwie nastąpił znaczący, bo o 69% przyrost liczby pojazdów. Spalanie paliw stałych w warunkach „niskiej emisji”, a także nadmierne zatłoczenie miast pojazdami samochodowymi (głównie osobowymi), w wysokim stopniu zużytymi technicznie powoduje zanieczyszczanie powietrza. Narastająca sukcesywnie presja zwłaszcza transportu indywidualnego sprawiła, że miasta zaczęły silnie odczuwać skutki nadmiernej kongestii, zwłaszcza w śródmieściach oraz na głównych szlakach łączących miejsca pracy, usług z terenami mieszkaniowymi. Problem ten stanowi duże wyzwanie dla władz miejskich ze względu na skutki, jakie pociąga: zanieczyszczenia powietrza, nadmierny hałas, wypadki z udziałem pieszych i rowerzystów, koszt czasu traconego przez mieszkańców miast na przemieszczanie się.

---

¹⁶ „Polityka energetyczna Polski do 2030 roku”

¹⁷ Rocznik demograficzny 2013, s. 86 i 94

Zrównoważone i wydajne systemy transportowe pozwoliłyby znacząco podnieść jakość życia. Są atrakcyjne dla mieszkańców, ponieważ często oferują szeroki wybór środków transportu (drogowy, rowerowy, szynowy), bilety aglomeracyjne w przystępnej cenie i zapewniają dostępność przestrzeni. Jednocześnie ograniczają emisje i odpady, minimalizują zużycie zasobów nieodnawialnych, ograniczają konsumpcję zasobów odnawialnych, wykorzystanie gruntów, a także hałas. Dlatego *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* w ramach celu strategicznego 4. *Nowoczesna infrastruktura rozwoju* zakłada wspieranie rozwoju zintegrowanych systemów transportu publicznego.

Środowisko przyrodnicze i zasoby

W regionie jest realizowany *Plan gospodarki odpadami dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2011-2016*. Z udziałem funduszy strukturalnych w latach 2007-2013 wykonano szereg inwestycji, które przyniosły wymierne efekty, ale pozostały jeszcze wyzwania, przede wszystkim wynikające z zobowiązań akcesyjnych Polski oraz dyrektyw unijnych w obszarach przetwarzania odpadów, zapobiegania powstawaniu odpadów, ponownego ich wykorzystania i recyklingu, ograniczania składowania. Dalsze inwestycje w sektorze gospodarki odpadami powinny przynieść pozytywny efekt środowiskowy, gospodarczy dzięki efektywnemu wykorzystywaniu zasobów, jak i stworzyć lepsze warunki życia mieszkańców.

Wody powierzchniowe i podziemne znajdują się w gronie najważniejszych potencjałów rozwojowych regionu. Ich czystość warunkuje rozwój dużego segmentu gospodarki - turystyki oraz szeregu innych rodzajów działalności (np. przemysłu rolno-spożywczego), tj. obszarów, w których województwo dąży do osiągnięcia wysokiej specjalizacji. Ochrona tego potencjału wymaga uzupełnienia braków w infrastrukturze technicznej, zwłaszcza w małych miastach i na obszarach wiejskich.

Pomimo intensywnej rozbudowy infrastruktury odprowadzania oraz oczyszczania ścieków w przeciągu ostatnich kilkunastu lat, której efektem jest znaczna redukcja presji wywieranej na środowisko ze strony sektora komunalnego, potrzeby w tym zakresie są nadal znaczące. W 2012 r. nadal jedna gmina województwa nie miała kanalizacji sanitarnej, a wiele skanalizowano tylko w części. Ponadto w regionie jest zbyt mała ilość instalacji przetwarzania komunalnych osadów ściekowych, a powstające osady częściowo nie spełniają norm jakościowych i nie mogą być wykorzystane rolniczo lub do rekultywacji terenów zdegradowanych oraz składowane.

Warmia i Mazury są liderem czystości środowiska. Wyróżniają się w skali kraju i Europy różnorodnością i bogactwem środowiska przyrodniczego, na które składają się: urozmaicona rzeźba terenu, liczne jeziora, zwarte kompleksy leśne, niezanieczyszczone powietrze. W woj. znajduje się ponad 11% wszystkich krajowych obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych, w tym „NATURĄ 2000”. Jednocześnie obszary te stanowią prawie 47% powierzchni regionu. Szczególnie duży jest udział Warmii i Mazur w krajowej powierzchni zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (prawie 23%). Równocześnie żaden inny region nie dysponuje tak dużym udziałem wód powierzchniowych w ogólnej powierzchni. Oprócz jezior bogactwem województwa są lasy i puszcze z licznymi parkami krajobrazowymi i rezerwatami przyrody. Walory środowiskowe Warmii i Mazur plasują je wśród najbardziej atrakcyjnych turystycznie i stanowią fundament jego rozwoju społeczno-gospodarczego. Stąd pogodzenie potrzeby zachowania tego unikatowego dziedzictwa przyrodniczego z umiejętnym wykorzystywaniem jego zasobów to wyzwanie, któremu podporządkowuje się działania w tym obszarze.

We wschodniej części woj. położona jest niezwykle bogata pod względem przyrodniczym, pełna historycznych zabytków oraz chętnie odwiedzana przez miłośników sportów wodnych, wędkarstwa i rekreacji Kraina Wielkich Jezior Mazurskich. Szlak żeglowny Wielkich Jezior Mazurskich to największy i najpopularniejszy szlak żeglugi śródlądowej w Polsce, jego łączna długość to 127 km. Obejmuje szereg jezior połączonych ze sobą systemem kanałów i śluz. Szacuje się, że w najbardziej atrakcyjnych miesiącach sezonu żeglarskiego każdego dnia na tych jeziorach przebywa ok. 12.000 jednostek pływających i ok. 60.000 osób, które trzeba obsłużyć i zapewnić bezpieczeństwo.

Łącznie woj. dysponuje ok. 2600 jezior oraz wodami morskimi Zalewu Wiślanego. Stąd znaczna część gospodarki jest związana z wodą a wśród zidentyfikowanych inteligentnych specjalizacji regionu znalazła się „*ekonomia wody*” obejmująca np. transport wodny, produkcja jachtów i łodzi motorowych, usługi skutnicze, portowe, pracownice żeglarskie, usługi sternicze, czartery jachtów i łodzi, szkolenia żeglarskie, całe otoczenie wypoczynku nad jeziorami (hotele, gastronomia, animacja, spa & wellnes, uzdrowiska). Inwestycje w infrastrukturę śródlądowych dróg wodnych, w tym małych portów i przystani, są zatem istotnym czynnikiem rozwoju działalności skupionych wokół ww. inteligentnej specjalizacji województwa i zwiększania jego konkurencyjności. Ponadto stanowią ważny element poprawy bezpieczeństwa ruchu na szlakach wodnych Warmii i Mazur.

UE (w tym także Polska) w ostatnich latach doświadczyła wyraźnego wzrostu liczby i dotkliwości katastrof naturalnych oraz katastrof spowodowanych przez człowieka, przy szczególnie znacznym wzroście tych pierwszych. W związku z postępującymi zmianami klimatu powodującymi wzrost częstotliwości i skali występowania ekstremalnych warunków pogodowych, takich jak fale upałów, burze i ulewne deszcze, można spodziewać się nasilenia ich skutków w postaci śmierci ludzi, zniszczenia infrastruktury gospodarczej i społecznej oraz degradacji już zagrożonych ekosystemów.

Krajowy Program Refom dla realizacji Strategii Europa 2020 zalicza inwestycje w gospodarkę przeciwpowodziową do niezbędnych. Na przeważającym obszarze województwa nie notuje się w zasadzie dużego zagrożenia powodziowego. Najwrażliwsze pod tym względem są Żuławy Wiślane, położone depresyjnie w ujściu Wisły. Zakres i częstotliwość występujących tu powodzi i powodowanych przez nie zniszczeń gospodarczych i przyrodniczych stanowi problem o zasięgu ponadlokalnym. Na rzece Łynie, Drwęcy i innych rzekach powodzie zdarzają się bardzo rzadko, mając charakter lokalny.

Kultura i dziedzictwo

Warmińsko-mazurskie dysponuje dużym zasobem dziedzictwa kulturowego świadczącym o bogatej historii tych ziem. Pod względem liczby obiektów nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków region plasuje się na czwartym miejscu w Polsce. Odnotowuje się znaczącą dynamikę liczby osób zainteresowanych ofertą muzealną (w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2004-2011 8. miejsce w kraju). Najpoważniejszym wyzwaniem dotyczącym większej części starej zabudowy, w tym obiektów wpisanych do rejestru, jest porażenie sobie z postępującym procesem dekapitalizacji, spowodowanym wieloletnimi zaniedbaniami w okresie powojennym. Zaniedbania te w wielu przypadkach spowodowały zmiany i nieodwracalne straty. Przyczyn tego stanu było wiele, podkreślić należy: brak poczucia łączności napływowej ludności z tradycją miejsca, historią, brak poszanowania dla zastanych zasobów i niszczące formy eksploatacji, pomysły i realizacje niezgodne z wymogami i uwarunkowaniami, nieuregulowane sprawy własności, brak fachowej pomocy i wiedzy oraz brak środków finansowych.

Obok zasobnego dziedzictwa materialnego region charakteryzuje się różnorodnością folkloru, kultury i tradycji. Ta różnorodność to efekt przenikania zasobów kulturowych Warmii i Mazur odmiennymi elementami kulturowymi przyniesionymi na ten teren przez osadników, przybyłych tu po II wojnie światowej. Czerpanie z tych wartości napotyka na wiele trudności. Spośród nich należy wymienić: zbyt małe wsparcie przeznaczone na kulturę, brak odpowiedniej bazy do organizowania imprez, słaby stan techniczny i funkcjonalny obiektów kultury, brak strojów regionalnych czy instrumentów muzycznych¹⁸.

Transport

Ocena aktualnego stanu spójności przestrzennej warmińsko-mazurskiego z otoczeniem oraz spójności wewnętrznej wskazuje, że region wciąż należy do obszarów o najmniejszej dostępności komunikacyjnej w Europie. Wschodnia część to obszary o ekstremalnie niskiej dostępności (*zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie 2010-2020* - czas dojazdu samochodem do stolicy regionu znacząco przekracza 90 min.). Duża liczba gmin charakteryzuje się najdłuższym czasem dojazdu do Warszawy. Jest to m.in. konsekwencją faktu, że gęstość dróg utwardzonych w woj. jest najniższa w Polsce. Niezadowalający stan podstawowej infrastruktury drogowej stanowi nadal najistotniejszą barierą rozwoju regionalnej gospodarki, upośledzając jej konkurencyjność oraz wpływa negatywnie na warunki życia ludności.

Najważniejsze korytarze transportowe województwa (droga ekspresowa nr 7 i droga krajowa nr 16) są częścią Transeuropejskich Sieci Transportowych. Gminy zlokalizowane wzdłuż nich należą do najbardziej konkurencyjnych w regionie. W celu umożliwienia rozprzestrzeniania impulsów rozwojowych generowanych na tym obszarze istotne jest powiązanie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z tymi drogami. Ponadto istotne będą powiązania drogowe zwiększające obszar oddziaływania we wschodniej części województwa korytarza Via Baltica (TEN-T).

Słabą dostępnością transportową charakteryzują się obszary położone wzdłuż granicy z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej, co zmniejsza możliwości czerpania korzyści wynikających ze współpracy transgranicznej, jakie otworzyło wejście w życie umowy o małym ruchu granicznym. Natężenie ruchu w pasie przygranicznym w ostatnim roku wzrosło nawet kilkukrotnie.

Duża liczba gmin województwa ma także najdłuższy w skali kraju czas dojazdu do miasta powiatowego, dlatego konieczna jest realizacja projektów skracających czas podróży, co w rezultacie zwiększy dostępność usług publicznych.

Istotnym problemem do rozwiązania pozostaje integracja potoków ruchu w obszarach funkcjonalnych miasta wojewódzkiego i subregionalnych ośrodków wzrostu mająca na celu m.in. dostosowanie infrastruktury drogowej do potrzeb dojazdów do pracy oraz zwiększenie mobilność mieszkańców.

Stopień rozwoju infrastruktury transportu kolejowego na Warmii i Mazurach jest niewystarczający. Gęstość linii kolejowych należy do najniższych w Polsce a stan techniczny eksploatowanych linii jest średni lub zły. Ponadto odnotowuje się znaczący spadek długości linii eksploatowanych z 1509 km w 1999 r. do 1238 w roku 2012. Region potrzebuje podniesienia konkurencyjności kolei względem

---

¹⁸ *Dziedzictwo Kulturowe Warmii, Mazur i Powiśla. Stan zachowania, potencjały i problemy*, Zespół autorski: Bożena Antonowicz, Kazimierz Grządka, Marta Gwiaździńska-Goraj, Bożena Kowalczyk, Katarzyna Krzymowska, Paulina Lemańczyk, Agnieszka Mrozek, Stanisław Olech, Piotr Popkiewicz, Mariola Sarna, Monika Wróblewska Piotr Górny

innych środków transportu zarówno poprzez uatrakcyjnienie taboru jak i inwestycji w szeroko pojętą infrastrukturę związaną z koleją.

Od czasu wprowadzenia przez rządy: polski i rosyjski umowy o małym ruchu granicznym obserwuje się zdecydowany wzrost aktywności w strefie przygranicznej. W 2012 r. wydano ponad 62% więcej zezwoleń na przekraczanie granicy, niż w roku 2011. Obecnie Olsztyn nie wykorzystuje w pełni swojego położenia geograficznego w celu zachęcania do przyjazdu obywateli Federacji Rosyjskiej. W związku z realizowanymi w mieście inwestycjami w sferze handlu i usług, a także dzięki sprawnym połączeniom z Kaliningradem mógłby stać się atrakcyjnym celem - konkurentem dla aglomeracji Trójmiasta w woj. pomorskim.

Rewitalizacja miast i ich społeczności

W województwie następuje utrata funkcji społeczno-gospodarczych małych i średnich miast w wyniku silnej konkurencji zewnętrznej oraz pogarszającej się sytuacji w gminach otaczających te miasta. Są to także konsekwencje procesów historycznych – na Warmii i Mazurach wciąż widoczne są negatywne skutki zapoczątkowanej w Polsce transformacji w 1989 r. Problemy społeczne występują także w wybranych dzielnicach trzech największych miast.

Sieć miast jest dobrze rozwinięta, lecz średnia wielkość miasta jest znacznie niższa niż średnia krajowa (17,4 tys. wobec prawie 23,9 tys. w Polsce – bez Warszawy). Nieco wyższa od krajowej jest mediana liczby ludności w miastach Warmii i Mazur (również bez Warszawy: 9,1 tys. wobec 8,3 tys.). Oznacza to, że potencjał ludnościowy średniej wielkości ośrodków miejskich Warmii i Mazur może ciągle być podstawą do budowania konkurencyjności. Jednocześnie miasta (nawet najmniejsze) stanowią lokalne ośrodki dostępu do różnorodnych usług publicznych dla obszarów wiejskich, dotkniętych wciąż problemami związanymi z bezrobociem i emigracją. W obszarze 15 miast i 15 gmin miejsko-wiejskich żyje łącznie 62,% mieszkańców województwa. W analizowanej grupie znajduje się prawie 55% zarejestrowanych w regionie bezrobotnych w regionie. Zjawisko pozostawiania bez pracy w dłuższym okresie czasu skutkuje ubóstwem i wykluczeniem społecznym. W zaniedbanych częściach miast (zniszczona zabudowa, dekapitalizacja infrastruktury technicznej, w tym transportowej) i na terenach blokowisk (pozbawionych funkcjonalnych przestrzeni publicznych, skupiających aktywność społeczną) skoncentrowały się negatywne zjawiska społeczne (np. niska aktywność gospodarcza i zawodowa, bezrobocie, natężenie zjawisk patologicznych, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych). Taka sytuacja utrudnia wykorzystanie potencjału ludnościowego zamieszkującego te obszary. Stąd konieczna jest kontynuacja kompleksowych i zintegrowanych działań rewitalizacyjnych w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym, obejmująca najbardziej potrzebujące społeczności lokalne. Wsparcie lokalnej polityki miejskiej w działaniach jest szczególnie istotne w regionie zaliczanym do najbiedniejszych w UE. W przeciwnym razie będzie postępowała degradacja znaczenia warmińsko-mazurskich miast w sieci krajowych ośrodków.

Usługi publiczne

Na 116 gmin województwa w 68. mieszkańcy mają trudności z dostępem do podstawowych usług publicznych. W dwudziestu z nich (gminy wiejskie i tylko trzy miejsko-wiejskie, których miasta należą do najmniejszych w regionie) intensywność problemów jest bardzo wysoka, a wśród pozostałych (grupa o wysokiej intensywności problemów) znajdują się tylko cztery gminy miejskie oraz 12 gmin

miejsko-wiejskich. Skutkuje to marginalizacją niektórych obszarów a także przekłada się na jakość kapitału ludzkiego.

W regionie do rozwiązania są przede wszystkim znaczące problemy z zapewnieniem powszechnego i równomiernego dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych, zwłaszcza ze względu na deficyty nowoczesnej aparatury i sprzętu medycznego (znacznie niższe wartości wskaźników niż średnie w krajach OECD – liczba tomografów komputerowych i rezonansów magnetycznych przypadająca na 1 mln mieszkańców w Polsce wynosi odpowiednio 13,5 i 4,8, podczas gdy średnia dla krajów OECD wynosi 23,2 i 13,3, a województwo zajmuje przedostatnie miejsce w kraju w zakresie wyposażenia w wysokospecjalistyczną aparaturę medyczną), a także lekarzy odpowiednich specjalności, w mniejszym stopniu infrastruktury. Usługi specjalistyczne świadczone są przede wszystkim przez przychodnie przyszpitalne oraz przychodnie specjalistyczne w stolicy regionu oraz ponadlokalnych ośrodkach powiatowych. Także specjalistyczne usługi szpitalne skoncentrowane są w głównych ośrodkach miejskich regionu, przede wszystkim w Olsztynie i Elblągu, przy czym województwo charakteryzuje się gorszym dostępem do leczenia szpitalnego niż średnio w kraju - na 10 tys. mieszkańców przypadało w szpitalach 46 łóżek (wobec 49 w kraju), co plasuje region na 12. lokacie. Czas oczekiwania na świadczenia zdrowotne jest długi. Na utrudnienia w dotarciu do świadczeń specjalistycznych mają wpływ znaczne odległości pomiędzy podmiotami je świadczącymi, ograniczony katalog świadczeń medycznych w mniejszych miejscowościach, słaba infrastruktura komunikacyjna, a także wysokie bezrobocie oraz nasilające się zjawisko ubóstwa, zwłaszcza w środowiskach wiejskich. Dlatego niezmiernie ważna jest realizacja interwencji w celu zwiększenia dostępności ludności regionu do usług zdrowotnych świadczonych w pełnym zakresie.

Utrzymująca się duża liczba osób żyjących w ubóstwie oraz niska jakość życia dotyka szczególnie środowiska, w których występują: bezrobocie, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, długotrwała choroba i uzależnienia. Zjawiska te powodują brak wiary w szansę na zmianę sytuacji życiowej a przede wszystkim w wejście na rynek pracy. Kumulacja niekorzystnych zjawisk społecznych jest przyczyną dezaktywizacji społeczno-zawodowej rodzin. Dlatego w tym obszarze wyzwaniem jest pokonanie bariery do skutecznej i kompleksowej aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w postaci słabej infrastruktury podmiotów, świadczących usługi aktywizacji społeczno-zawodowej. Pozwoli to na zapobieganie utrwalaniu wykluczenia społecznego, zwłaszcza wśród osób nieaktywnych zawodowo opiekujących się osobami zależnymi.

Współczesny, dynamiczny rynek pracy wpływa na funkcjonowanie osób w wieku produkcyjnym, a także dzieci. Dlatego też w odpowiedzi na obowiązki osób aktywnych zawodowo, ich obawę przed wykluczeniem zawodowym oraz potrzebę samorealizacji istotne znaczenie ma zwiększanie dostępności do wysokiej jakości usług wczesnej edukacji.

Wiek przedszkolny jest okresem szczególnym w rozwoju człowieka. Edukacja przedszkolna sprzyja rozwojowi nie tylko wiedzy i umiejętności, lecz także postaw społeczno-emocjonalnych małych dzieci, co znajduje odzwierciedlenie w życiu dorosłym, sprzyja włączeniu społecznemu i wyrównuje szanse. Tymczasem warmińsko-mazurskie charakteryzuje najmniejsza w kraju ilość dzieci w wieku 3-4 lat objętych wychowaniem przedszkolnym (47% w 2011 r.). Liczba przedszkoli (w 2011r. 283) plasuje region na przedostatnim miejscu w kraju. Istniejących braków nie uzupełniają punkty przedszkolne. „Pęd do wiedzy” rozbudzany powinien być także na etapie szkolnym przez działalność instytucji popularyzujących naukę, których w województwie brakuje.

W opinii respondentów badania, którym zostało objętych 600 firm z województwa¹⁹, istotnym czynnikiem hamującym ich rozwój jest brak osób posiadających odpowiednie do potrzeb firm kwalifikacje i doświadczenie zawodowe. W roku 2011 w regionie funkcjonowały 104 szkoły zawodowe (w tym szkoły przysposabiające do pracy zawodowej specjalne, zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży, zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych), co stanowiło 4,4 % wszystkich tego typu placówek w kraju (12 lokata w kraju). Zlecone przez MEN²⁰ badanie systemu kształcenia zawodowego w Polsce pokazało niekorzystne odchylenie na Warmii i Mazurach od średniej ogólnopolskiej w odniesieniu do największej liczby typów wyposażenia technodydaktycznego. Słabością szkół regionu były także niskie wskaźniki informatyzacji oraz przygotowania pracowni do nauki języków obcych.

Jedną z kluczowych determinant podniesienia poziomu wykształcenia w województwie jest stworzenie warunków nauczania praktycznego, silnie powiązanego ze środowiskiem biznesu, odpowiadającego na potrzeby rynku. Istotne jest przy tym przejście od modelu kształcenia opartego o przekazywanie wiedzy encyklopedycznej do wspierającego kreatywność, innowacyjność, praktyczne zastosowanie zdobytej wiedzy. Kształcenie zawodowe wymaga dużych nakładów inwestycyjnych, zwłaszcza tworzenie i unowocześnianie bazy technodydaktycznej, która, w świetle dynamicznych procesów innowacyjnych, powinna podlegać ciągłej modernizacji, służącej kształceniu kadr nowoczesnej gospodarki.

Potrzebę rozwoju szkolnictwa zawodowego – w tym m.in. poprzez tworzenie nowych kierunków kształcenia dostosowanych do potrzeb rynku pracy dostrzeżono również podczas spotkań w środowisku przedsiębiorstw w odniesieniu do rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa. Czynniki ten uznany został za szczególnie istotny w kontekście wykorzystania potencjału zidentyfikowanych obszarów przewagi konkurencyjnej regionu.

Przygotowanie instytucji naukowo-edukacyjnych na wsparcie inteligentnego rozwoju trzech specjalizacji gospodarczych województwa wymaga działań na różnych szczeblach. Obok potrzeb szkolnictwa zawodowego występuje konieczność doposażenia bazy dydaktycznej uczelni wyższych (głównie dla specjalizacji „drewno i meblarstwo” - w Polsce istnieją tylko dwa ośrodki akademickie kształcące technologów drewna, a przedsiębiorcy reprezentujący tę branżę deklarują zarówno zapotrzebowanie na wykształconych pracowników jak i chęć współpracy z uczelniami przy organizacji dostosowanych do ich potrzeb programów nauczania).

Regionalny rynek pracy

Woj. warm.-maz. charakteryzuje się bardzo trudną sytuacją na rynku pracy, o czym świadczy utrzymująca się od kilkunastu lat najwyższa w kraju wartość stopy bezrobocia rejestrowanego (21,3% w 2012r.). Również stopa bezrobocia obliczana na podstawie BAEL pozostaje wyższa niż średnio w kraju. O niekorzystnej sytuacji na regionalnym rynku pracy świadczą także najniższe w kraju wartości współczynnika aktywności zawodowej (51,4%) i wskaźnika zatrudnienia (45,8%). Tymczasem zgodnie z założeniami przyjętymi w *Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020*, wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata w UE powinien docelowo wynosić 75%. Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20 – 64 lat w województwie warmińsko-mazurskim wynosił w 2013 roku 59,6% i wartość ta była niższa od wartości krajowej wynoszącej 64,9%. Na podstawie analiz społeczno-gospodarczych szacuje się, iż w

¹⁹ Analiza kondycji oraz kierunków rozwoju sektora MŚP w województwie warmińsko-mazurskim, Olsztyn, styczeń 2010.

²⁰ Badanie funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego w Polsce, MEN, Raport końcowy, Warszawa, 2011

latach realizacji RPO wskaźnik ten będzie systematycznie wzrastał osiągając wartość 64,7%, 65,2% i 66%²¹ odpowiednio w latach 2018, 2020 i 2023.

Problematyczny w województwie jest wysoki odsetek osób długotrwale bezrobotnych (52,2%). W ogólnej liczbie osób bezrobotnych wysoki jest także udział osób w wieku 25-34 lata (29,0%), a także osób w wieku 50+ (21,7%) – te dwie grupy stanowią ponad połowę wszystkich osób zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Wśród osób bezrobotnych utrzymuje się również znaczny odsetek osób niepełnosprawnych (5,2%).

Jako województwo o jednym z najwyższych wskaźników bezrobocia w kraju, poza grupami wymagającymi szczególnego wsparcia określonymi w Umowie Partnerstwa, uwzględnić należy również inne grupy bezrobotnych. Dodatkową grupę wsparcia powinny stanowić osoby bezrobotne w wieku 30-50 lat. Z analizy regionalnego rynku pracy wynika, że drugą co do wielkości kategorią osób bezrobotnych są osoby w wieku 35-44 lata (20,9%). Z uwagi na brak statystyk precyzyjnie obrazujących kategorię wiekową 30-50 lat, należy mieć na uwadze, iż obejmuje ona dodatkowo część osób, z dwóch innych kategorii wiekowych (25-34 lata -28,8%, tj. najliczniejsza grupa bezrobotnych w regionie, 45-54 lata – 19,1%, tj. trzecia co do wielkości grupa bezrobotnych w regionie).

Z monitoringu zatrudnienia wynika, że ogromny wpływ na warmińsko-mazurski rynek pracy obok czynników społeczno-gospodarczych, wywierają środki przeznaczone na aktywizację zawodową, przeciwdziałanie bezrobociu oraz łagodzenie jego skutków. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przynosi pozytywne efekty, ponieważ aż 52,8% jej uczestników w okresie do 3 miesięcy po zakończeniu udziału w danej formie aktywizacji uzyskało zatrudnienie, inną pracę zarobkową lub podjęło działalność gospodarczą. Świadczy to o potrzebie kontynuacji działań mających na celu poprawę dostępu do zatrudnienia osobom bezrobotnym i nieaktywnym zawodowo.

Jednym ze środków zaradczych na problemy związane z nadwyżką siły roboczej oraz stale wysokim bezrobociem w regionie ma być mobilność. Działania na rzecz bezrobotnych, poszukujących pracy i pracodawców, w szczególności poprzez równoważenie podaży i popytu na pracę, rekrutację, pośrednictwo pracy oraz prowadzenie działań adaptacyjnych związanych z przeprowadzką do innego kraju wraz z powiązanymi usługami informacyjnymi, usługami w zakresie doradztwa i poradnictwa wspomogą pokonywanie trudności regionalnego rynku pracy.

Szczególnym kierunkiem działań niwelujących bezrobocie jest promowanie samozatrudnienia i przedsiębiorczości. Struktura przedsiębiorstw w województwie (w której mikro i małe przedsiębiorstwa stanowią 99,1% podmiotów gospodarczych) powoduje, że to właśnie najmniejsze firmy kształtują gospodarkę regionu i mają szczególne znaczenie w tworzeniu miejsc pracy. Należy podkreślić, iż sektor MŚP w Polsce generuje blisko połowę krajowego PKB. Ta przestrzeń pozostaje jednak niewykorzystana. Nasycenie podmiotami gospodarczymi w przeliczeniu na 10 tys. ludności w woj. jest zdecydowanie niekorzystne – niewiele ponad 80% średniej krajowej w 2012r. Niezadowalający jest również poziom przedsiębiorczości, mierzony liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, która w 2012 r. wyniosła 9 osób wobec 12 w kraju. Pozytywnym zjawiskiem jest widoczny w regionie od wielu lat dynamiczny

---

²¹ szacunki uzyskane przy wykorzystaniu modelu makroekonomicznego HERMIN. Należy podkreślić, iż wskaźnik służy jedynie wskazaniu ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie i ewentualnym decyzjom w zakresie wdrażania RPO. Nie jest on wskaźnikiem rezultatu interwencji RPO i nie może być przedmiotem odpowiedzialności RPO. Umowa Partnerstwa wskazuje, iż wpływ interwencji EFSI na kształtowanie się tego wskaźnika jest ograniczony, a jego zmienność zależy od ogólnych czynników natury społeczno-gospodarczej oraz zmian legislacyjnych pozostających zasadniczo poza sferą oddziaływania RPO.

wzrost zainteresowania bezrobotnych dotacjami na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej. W latach 2006-2012 działalność gospodarczą wspieraną z Funduszu Pracy i Europejskiego Funduszu Społecznego podjęło 16,2 tys. bezrobotnych, przy czym przeżywalność firm oscylowała wokół 37,3% utworzonych podmiotów.

Tylko w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przyznano 7288 dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej, zaś łączna szacunkowa liczba bezpośrednich i pośrednich utworzonych miejsc pracy wyniosła ok. 11200. Jak wskazują wyniki badania ewaluacyjnego *„Ocena działań prozatrudnieniowych w województwie warmińsko-mazurskim”* 60% uczestników projektów nie założyłoby działalności gospodarczej bez uzyskanej pomocy, co niewątpliwie świadczy o trafności interwencji publicznej w stosunku do potrzeb województwa. Jednocześnie badanie wskazuje potrzebę zindywidualizowanego wsparcia doradczego dla przedsiębiorstw w szczególności po rozpoczęciu działalności gospodarczej. Osoby, które rozpoczęły działalność gospodarczą w ramach PO KL nie znają instytucji oferujących wsparcie doradcze, szkoleniowe, coachingowe dla istniejących przedsiębiorstw.

Jednym z utrudnień w powrocie na rynek pracy jest sprawowanie opieki nad dziećmi do 3 roku życia. Dotyczy to przede wszystkim kobiet, których aktywność zawodowa jest mniejsza i które po urodzeniu dziecka nie podjęły zatrudnienia. Jedną z ważnych przyczyn jest luka w sferze usług opieki nad dzieckiem pomiędzy końcem urlopu macierzyńskiego a wiekiem, w którym może być ono umieszczone w przedszkolu. Rozwiązaniem ułatwiającym godzenie ról zawodowych i rodzinnych jest upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia. Elastyczność w organizacji pracy może obejmować różne aspekty, w tym: wymiar pracy (np. praca na część etatu), czas pracy (np. ruchomy czas pracy), oraz formy pracy (np. telepraca). Zwiększenie dostępu do opieki nad osobami zależnymi oraz upowszechnienie elastycznych form zatrudnienia przyczyni się do zwiększenia szans na zatrudnienie wśród osób pełniących funkcje opiekuńcze, przy zapewnieniu równych szans w dostępie do zatrudnienia i metod temu służących zarówno kobietom jak i mężczyznom.

Utrzymaniu zatrudnienia sprzyja stabilna sytuacja przedsiębiorstw w regionie. W dobie gospodarki globalnej i dynamicznie zachodzących zmian umiejętności adaptacji przedsiębiorstw oraz ich właścicieli i pracowników do zmian stają się nieodzowne. W sektorze przedsiębiorstw w warmińsko-mazurskim w 2012 r. przeciętne zatrudnienie wzrosło o 2,2% w odniesieniu do 2006 r. ale w porównaniu do 2008 r. czyli okresu przed kryzysem gospodarczym, zmalało o 4,8%. W samym tylko 2012 r. w wyniku zwolnień grupowych zgłoszonych do urzędów pracy zatrudnienie straciło 1307 osób. W świetle tego ważnym zadaniem staje się rozwój pracowników i ich umiejętność przystosowania się do zmian. W latach 2008-2010 odsetek przedsiębiorstw przemysłowych w regionie, które prowadziły szkolenia pracowników w celu stymulowania nowych pomysłów i kreatywności w ogóle przedsiębiorstw wyniósł zaledwie 13,3%. Niewiele lepsza sytuacja miała miejsce w sektorze usług – 18,6%²². Z III edycji projektu badawczego *„Bilans Kapitału Ludzkiego”* wynika, iż pracodawcy są bardzo zainteresowani wspieraniem rozwoju kwalifikacji i umiejętności swojej kadry. Region cechuje się jednym z najwyższych udziałów pracodawców inwestujących w doskonalenie. Niemniej jednak w 2012 roku tylko 20% przebadanych osób pracujących z Warmii i Mazur brało udział w kursach lub szkoleniach (nie wliczając BHP i ppoż.).

---

²² Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008-2010, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Warszawa 2012, s. 295-296.

Powyższe uzasadnia konieczność skierowania wsparcia w postaci zaplanowanych działań umożliwiających m. in.: wsparcie przedsiębiorstw oraz ich pracowników w zakresie wysokospecjalistycznego doradztwa oraz szkoleń, aby umożliwić rozwój MŚP w oparciu o nowe rozwiązania konkurencyjne na rynku w specjalizacjach o najwyższym potencjale w województwie. Zakres świadczonych usług powinien obejmować również doradztwo indywidualne, doradztwo grupowe i szkolenia zindywidualizowane do potrzeb przedsiębiorcy, który sam decyduje czy chce wziąć udział w danej formie wsparcia.

Kryzys gospodarczy, według *„Raportu o stanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w Polsce w latach 2010-2011”* był szokiem dla wielu przedsiębiorstw. Zwłaszcza mikroprzedsiębiorstwa wykazały dość słabą odporność. Statystycznym wyrazem tego jest zmniejszenie liczby mikroprzedsiębiorstw, zmniejszenie liczby osób w nich zatrudnianych czy niewielki wzrost wartości produkcji i wartości dodanej w kryzysowym roku 2009. W regionie odpowiedzią na potrzebę przygotowania się na podobne sytuacje jest wykształcenie usług adresowanych do MŚP przechodzących procesy restrukturyzacyjne i modernizacyjne.

Niekorzystne trendy demograficzne w województwie i zjawisko starzenia się społeczeństwa sprawiają, że dojdzie do zmniejszenia podaży siły roboczej na rynku pracy. Kluczowe stają się przedsięwzięcia przeciwdziałające bierności zawodowej wynikającej z wieku i stanu zdrowia, prowadzące do wydłużenia okresu aktywności zawodowej. Tymczasem aktywność zawodowa osób w wieku 55+ w województwie jest niska - w III kwartale 2013 r. współczynnik aktywności zawodowej w tej kategorii wiekowej wynosił zaledwie 21,6%, przy średniej dla wszystkich grup wiekowych kształtującej się na poziomie 52,4%. Z kolei istotną barierą w utrzymaniu zatrudnienia jest zły stan zdrowia społeczeństwa – jak wynika z danych BAEL w IV kwartale 2013 r. 14% osób biernych zawodowo nie była aktywna z powodu stanu zdrowia.

Zwiększeniu średniej długości okresu trwania życia w dobrym zdrowiu służy zdrowy tryb życia. Stąd promocja zdrowego trybu życia i profilaktyka wg raportu *„Przemiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa: konsekwencje dla lokalnych rynków pracy w Polsce”* opracowanego przez OECD i MliR, to najlepsze działania w kierunku utrzymania siły roboczej w zdrowiu. Programy profilaktyczne pozwalają na wykrycie chorób we wczesnym ich stadium i rozpoczęcie leczenia.

Tymczasem najczęstszą przyczyną zgonów w warmińsko-mazurskim w 2010 roku były choroby układu krążenia, które stanowiły 41,2% wszystkich zgonów, w tym z powodu choroby niedokrwiennej serca, zawału serca i choroby nadciśnieniowej. Z analizy epidemiologicznej województwa wynika również, iż zwiększa się liczba zachorowań na nowotwory złośliwe, szczególnie: raka piersi, szyjki macicy, oskrzeli i płuc, a także jelita grubego. Wskaźnik zgonów w 2010 roku z powodu nowotworów złośliwych wynosił aż 26,7% wszystkich zgonów. Problemem warmińsko-mazurskiego jest także wysoki, dwukrotnie wyższy niż w Polsce, współczynnik zapadalności na boreliozę i kleszczowe zapalenie mózgu. Z kolei trudna sytuacja gospodarcza wpływa na wzrost zachorowań na choroby psychiczne, które jednocześnie stanowią ważną przyczynę zgonów w regionie.

Problemem w województwie są także choroby zawodowe. Według Instytutu Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera w Łodzi, zapadalność na nie w przeliczeniu na 100 tys. pracujących jest jedną z najwyższych w kraju (3. miejsce), z czego 73,3% stanowią choroby zakaźne lub pasożytnicze. Dlatego też istotnym kierunkiem wsparcia powinny być programy ukierunkowane na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, a także programy przekwalifikowywania pracowników długotrwale pracujących w warunkach negatywnie wpływających na zdrowie.

Włączenie społeczne

Jak wykazano powyżej głównym problemem, z którym borykają się mieszkańcy warmińsko-mazurskiego jest bezrobocie. W 2012 roku co piąty (21,2%) aktywny zawodowo mieszkaniec pozostawał bez zatrudnienia (w kraju 13,4%). Jednymi z najczęstszych przyczyn są: brak kwalifikacji zawodowych (w 2012 r. 28,5% bezrobotnych nie posiadało kwalifikacji zawodowych) oraz niski poziom wykształcenia (w 2012 r. 32,9% ogółu bezrobotnych posiadało wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe; 28,2% - zasadnicze zawodowe; 10,7% - średnie ogólnokształcące).

Trudna sytuacja na rynku pracy skutkuje niską zamożnością mieszkańców. Znaczna część ludności znajduje się w trudnej sytuacji materialnej - poziom wynagrodzeń stale odbiega od średniej krajowej - w 2012 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto stanowiło 84,1% średniej ogólnopolskiej. Podobnie dochód rozporządzalny przypadający na 1 osobę w gospodarstwie domowym jest niższy niż średnio w Polsce i w 2012 roku stanowił 86,8% średniej ogólnopolskiej – 14 lokata w kraju.

W konsekwencji region cechuje także najwyższa w kraju liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Dominującym powodem korzystania z niej jest bezrobocie, w następnej kolejności: ubóstwo, niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz długotrwała lub ciężka choroba i alkoholizm. Bezrobocie często ma charakter strukturalny, natomiast pozostałe powody w wielu przypadkach mają źródło w środowisku rodzinnym. W regionie występuje również wysoki udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku – w 2012 r. wyniósł 39,5% i był 4. najwyższym wynikiem w kraju.

O relatywnie najgorszej sytuacji materialnej ludności województwa na tle kraju świadczy także poziom zagrożenia ubóstwem wśród mieszkańców ogółem. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem poniżej granic minimum egzystencji²³ wyniósł w 2012 r. 13,5%, co było najwyższą wartością w kraju, tak jak i wartości wskaźnika zagrożenia ubóstwem poniżej relatywnej granicy ubóstwa²⁴ - 24,7% oraz wskaźnika zagrożenia ubóstwem poniżej ustawowej granicy ubóstwa²⁵ – 13,8%.

Niski status ekonomiczny, trudna sytuacja zawodowa oraz wysoki poziom zagrożenia ubóstwem i niski poziom wykształcenia wśród osób bezrobotnych niosą ryzyko wykluczenia społecznego. Jedną z grup najbardziej na nie narażonych ze względu na relatywnie niski status ekonomiczny (zagrożenie ubóstwem) oraz niską aktywność społeczną są osoby powyżej 50 r.ż. Z danych GUS²⁶ wynika, iż ubóstwem warunków życia dotkniętych jest w kraju 14% tej grupy wiekowej. Charakteryzuje ją niski poziom wykształcenia oraz często zdezaktualizowane kwalifikacje zawodowe, brak umiejętności poruszania się po rynku pracy (brak wiadomości na temat sposobów i metod poszukiwania pracy). Niepokojącą tendencją jest wzrost liczby osób 50+ w ogólnej liczbie bezrobotnych – zwiększył się on z 17,4% w 2006 r. do 21,7% w 2012 r.

Dla rozwoju każdego społeczeństwa kluczowe znaczenie ma prawidłowe funkcjonowanie rodziny, ponieważ trudna sytuacja życiowa członków rodziny przekłada się na wszystkich domowników, w tym

---

²³ Procent osób w gospodarstwach domowych znajdujących się poniżej minimum egzystencji. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka.

²⁴ Relatywna granica ubóstwa - 50% średnich wydatków (ekwiwalentnych) gospodarstw domowych.

²⁵ Tzw. ustawowa granica ubóstwa - kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej.

²⁶ *Jak się żyje osobom starszym w Polsce*, 2012 r.

dzieci, dla których zagrożenie wykluczeniem społecznym oznacza mniejsze możliwości oraz zmarnowany potencjał. Tymczasem, jak wskazują dane GUS, w kraju najbardziej zagrożone ubóstwem są rodziny wielodzietne. W 2012 roku odsetek gospodarstw domowych zagrożonych ubóstwem skrajnym (minimum egzystencji) wśród rodzin z co najmniej 4 dzieci na utrzymaniu wyniósł 26,6%. Natomiast odsetek gospodarstw domowych z 2 dzieci na utrzymaniu zagrożonych ubóstwem skrajnym wynosił zaledwie 4,2%. W warmińsko-mazurskim w 2012 roku z pomocy społecznej skorzystało 76.800 rodzin. W 2012 roku funkcjonowały tu 2.423 rodziny zastępcze, które sprawowały opiekę nad 3.722 dziećmi.

Według danych GUS rodziny z dziećmi niepełnosprawnymi są dwukrotnie bardziej zagrożone skrajnym ubóstwem niż gospodarstwa domowe bez osób niepełnosprawnych – granica ubóstwa skrajnego dla gospodarstw domowych z przynajmniej jednym dzieckiem do lat 16 posiadającym orzeczenie o niepełnosprawności w 2012 roku wynosił 12,4%, natomiast analogiczny wskaźnik dla gospodarstw domowych bez osób niepełnosprawnych tylko 6,0%.

Kolejną grupą szczególnie zagrożoną wykluczeniem społecznym jest młodzież. Jak wynika z badania *„Problem wykluczenia społecznego dzieci i młodzieży z rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w ocenie pracowników socjalnych”* dzieci i młodzież z rodzin korzystających z pomocy społecznej, funkcjonując w środowisku negatywnych wzorców zachowań społeczno-zawodowych, zagrożone są syndromem dziedziczenia (m.in. wykluczenia i wyuczonej bezradności). Upływ lat utrudnia wprowadzanie zmian. Wśród mieszkańców województwa utrzymuje się relatywnie wysoki odsetek osób niepełnosprawnych, który według NSP w 2011 wyniósł 13,6% przy średniej ogólnopolskiej wynoszącej 12,2%. Osoby niepełnosprawne, z uwagi na swój stan zdrowia i wynikające z tego konsekwencje w funkcjonowaniu społecznym i zawodowym, stanowią szczególną kategorię osób na rynku pracy. W wielu sytuacjach mają one utrudniony dostęp do zatrudnienia oraz stosownego do potrzeb wsparcia w pozyskaniu pracy.

Przy tak wysokim odsetku osób znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji władze regionalne stanęły przed wyzwaniem ułatwienia dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Należy podkreślić, że w warmińsko-mazurskim obserwuje się najniższy udział gospodarstw domowych, które opłacały usługi medyczne „z własnej kieszeni” - w 2013 r. było to 26,9% gospodarstw domowych, w kraju 48,4%.

Równie istotną sprawą jest rozwiązanie problemów, wynikających z wysokiego w regionie odsetka liczby osób niepełnosprawnych (13,6% w 2011 r.). Grupę potrzebujących pomocy powiększa proces starzenia się społeczeństwa. Według prognoz GUS, udział osób w wieku poprodukcyjnym będzie wzrastał i w 2035 roku wyniesie 26,3% ogółu populacji regionu wobec 15,7% w 2012 r. Tymczasem już teraz występuje deficyt usług opiekuńczych nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi (*„Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020”*). Osoby te ze względu na stan zdrowia, rodzaj i stopień niepełnosprawności, bądź brak możliwości samodzielnego funkcjonowania w środowisku domowym, przy braku dostępu do usług rehabilitacyjnych, pielęgnacyjnych i wspomagających (np. asystenta osobistego) świadczonych w miejscu zamieszkania, są niezdolne do samoopieki oraz wymagają kontroli lekarskiej, profesjonalnej pielęgnacji i rehabilitacji, zapewnienia opieki pielęgniarzkiej.

Istotnym czynnikiem, pogłębiającym wykluczenie społeczne oraz ograniczającym aktywność społeczną osób zagrożonych wykluczeniem, jest brak wiedzy na temat przysługujących im praw, w tym także praw obywatelskich.

Jednym ze szczególnych sposobów odpowiedzi na problemy gospodarcze, społeczne i środowiskowe jest ekonomia społeczna, która daje szeroki wachlarz możliwości aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem. Pomimo, iż jej podmioty działają od ponad 200 lat, to w obliczu kryzysu gospodarczego, rosnącego bezrobocia i coraz mniej skutecznej ścieżki pomocy państwa dla potrzebujących, odkrywane są na nowo. Podmioty takie jak stowarzyszenia, fundacje, spółdzielnie socjalne czy spółki non profit stają się alternatywnymi miejscami pracy, a tym samym przyczyniają się do zmniejszenia skali bezrobocia. Wciąż jednak należy działać na rzecz sprzyjającego klimatu dla rozwoju podmiotów ekonomii społecznej. W Polsce, pomimo szeroko zakrojonych finansowanych m.in. z EFS, nie osiągnięto jeszcze zadowalających efektów – przeciętnie w krajach UE zatrudnienie w sektorze ekonomii społecznej w 2010 r. kształtowało się na poziomie ok. 6,5% wszystkich pracujących, podczas gdy w Polsce było to ok. 3,7%.²⁷

W latach 2007-2013 dzięki środkom z EFS utworzono w województwie 16 podmiotów ekonomii społecznej; funkcjonuje sieć Ośrodków Wspierania Ekonomii Społecznej oraz 6 inkubatorów przedsiębiorczości społecznej. Instytucje te zapewniają szeroki katalog bezpłatnych usług. Rozwój przedsiębiorczości społecznej wpływa pozytywnie na rozwój kapitału ludzkiego, który stawiany jest często jako jeden z najważniejszych czynników decydujących o rozwoju gospodarczym. Kształcenie postaw proprzedsiębiorczych oraz wspieranie powstających lub już istniejących podmiotów ekonomii społecznej pozwoli na skuteczniejszą walkę z marginalizacją osób bezrobotnych czy też dysfunkcyjnych. Niemniej jednak wszelkie działania związane z rozwojem ekonomii społecznej wiążą się z koniecznością wzmocnienia infrastruktury podmiotów działających w jej obszarze.

Cel krajowy ustalony dla Polski w obszarze redukcji liczby osób pozostających w ubóstwie jako 1,5 mln osób został osiągnięty w 2012 r. Należy jednak kontynuować działania mające na celu dalsze ograniczanie skali ubóstwa oraz utrwalenie osiągniętego dotychczas efektu w tym zakresie. Dla określenia pozycji województwa względem wartości krajowych stosowany jest wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym. W przypadku województwa warmińsko-mazurskiego wynosił on w 2013 r. 25% i wartość ta była znacznie wyższa od wartości krajowej 16,2%. Przewiduje się jednak spadek wartości tego wskaźnika w województwie warmińsko-mazurskim dzięki m.in. realizacji RPO WiM 2014-2020. Szacuje się, iż w pierwszych latach realizacji RPO wskaźnik ten będzie spadał osiągając w 2018r. wartość 24,1%, a w kolejnych latach wartość ta zostanie utrzymana na poziomie 24,1% w 2020r. i w 2023r.²⁸

Regionalny program operacyjny to z jednej strony ważne narzędzie realizacji *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* a z drugiej, podobnie jak pozostałe programy operacyjne, uczestniczy w procesie osiągania celów *Strategii Europa 2020*. Jednocześnie wpisuje się w cele rozwojowe Polski, wyrażone w dokumentach strategicznych kraju i zoperacjonalizowane w Umowie Partnerstwa, biorąc pod uwagę *Stanowisko służb Komisji w sprawie opracowania Umowy Partnerstwa i programów w Polsce na lata 2014 2020 z dnia 28 września 2012 r.* (tzw. Position paper).

---

²⁷ Badanie ewaluacyjne pt. Ocena wsparcia w obszarze ekonomii społecznej udzielonego ze środków EFS w ramach PO KL, Coffey International Development dla Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, Listopad 2013.

²⁸ Szacunki uzyskane przy wykorzystaniu modelu makroekonomicznego HERMIN. Należy podkreślić, iż wskaźnik służy jedynie wskazaniu ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w regionie i ewentualnym decyzjom w zakresie wdrażania RPO. Nie jest on wskaźnikiem rezultatu interwencji RPO i nie może być przedmiotem odpowiedzialności RPO. Umowa Partnerstwa wskazuje, iż wpływ interwencji EFSI na kształtowanie się tego wskaźnika jest ograniczony, a jego zmienność zależy od ogólnych czynników natury społeczno-gospodarczej oraz zmian legislacyjnych pozostających zasadniczo poza sferą oddziaływania RPO.

Powiązanie RPO WiM 2014-2020 z celami strategicznymi określonymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym

RPO WiM 2014-2020					
UE		UE/Polska	Polska		Województwo warmińsko-mazurskie
Strategia Europa 2020 (priorytet) Dalej Europa 2020	Country Specific Recommendations (rekomendacje) Dalej CSR	Umowa Partnerstwa (cele szczegółowe) Dalej UP	Krajowy Program Reform (obszary priorytetowe/działania) Dalej KPR	Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (obszary) Dalej SOR	Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 (cele strategiczne) Dalej SRWWM 2025
OŚ 1 - INTELIGENTNA GOSPODARKA WARMII I MAZUR					
ROZWÓJ INTELIGENTNY Unia innowacji Polityka przemysłowa w erze globalizacji ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY Europa efektywnie korzystająca z zasobów	CSR nr 5 Dalszy rozwój instrumentów odnawialnych i zachęt podatkowych, a także lepsze dostosowanie istniejących instrumentów do poszczególnych etapów cyklu innowacji. Przedsięwzięcie dodatkowych środków w celu stworzenia otoczenia biznesu sprzyjającego innowacjom poprzez skoordynowanie polityki w obszarach badań, innowacji i przemysłu, dalszy rozwój instrumentów odnawialnych i zachęt podatkowych	– Podnoszenie jakości i umiędzynarodowienie badań naukowych oraz wzrost wykorzystania ich wyników w gospodarce – Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw	1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego 1.6. Rozwój i modernizacja infrastruktury B+R 2. Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego 2.2. Dostęp do finansowania 2.3. Nowe kierunki rozwoju innowacyjności 2.5. Nauka bliżej gospodarki	Cel szczegółowy I: – Rozwój innowacyjnych firm	Cel strategiczny 1: – Wzrost konkurencyjności gospodarki; Cele szczegółowe: – Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji; – Wzrost innowacyjności firm; – Wzrost liczby miejsc pracy. Cel strategiczny 3: – Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych; Cel szczegółowy: – Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej.
OŚ 2 - KADRY DLA GOSPODARKI					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025
ROZWÓJ INTELIGENTNY Młodzież w drodze ROZWÓJ SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia	CSR nr 3 Zwiększenie wysiłków na rzecz obniżenia bezrobocia osób młodych, na przykład poprzez gwarancję dla młodzieży, większe udostępnienie przyuczania do zawodu i uczenia się poprzez praktykę, zacieśnienie współpracy szkół i pracodawców oraz poprawę jakości nauczania. Przyjęcie projektu strategii na rzecz uczenia się przez całe życie. CSR nr 4 Kontynuowanie wysiłków na rzecz zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy, szczególnie przez inwestowanie w wysokiej jakości, przystępną cenowo opiekę nad dziećmi i nauczanie przedszkolne, zapewnienie stabilnego finansowania i wykwalifikowanego personelu	– Lepsze kompetencje kadr gospodarki	2. Innowacyjność dla wzrostu inteligentnego 2.4. Kapitał intelektualny dla innowacyjności 3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Cel szczegółowy I: – Reindustrializacja – Rozwój innowacyjnych firm Cel szczegółowy II: – Spójność społeczna	Cel strategiczny 1 : – Wzrost konkurencyjności gospodarki; Cele szczegółowe: – Wzrost innowacyjności firm; – Wzrost liczby miejsc pracy. Cel strategiczny 2: – Wzrost aktywności społecznej; Cele szczegółowe: – Rozwój kapitału społecznego; – Wzrost dostępności i jakości usług publicznych.
OŚ 3 - CYFROWY REGION					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025

ROZWÓJ INTELIGENTNY Europejska agenda cyfrowa	CSR nr 6 Przyspieszenie starań na rzecz zwiększenia zasięgu łączności szerokopasmowej	– Zwiększenie zastosowania TIK w gospodarce i społeczeństwie	1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego 1.5. Rozwój i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej i telekomunikacyjnej	Cel szczegółowy I: – Reindustrializacja Cel szczegółowy III: – E-państwo	Cel strategiczny 1 : – Wzrost konkurencyjności gospodarki; Cel szczegółowy: – Wzrost innowacyjności firm; Cel strategiczny 2: – Wzrost aktywności społecznej; Cel szczegółowy: – Wzrost dostępności i jakości usług publicznych. Cel strategiczny 3: – Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych; Cel szczegółowy: – Doskonalenie administracji.
OŚ 4 - EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025
ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY Europa efektywnie korzystająca z zasobów	CSR nr 6 Odnowienie i rozbudowa mocy wytwórczych oraz poprawa efektywności w całym łańcuchu energii	– Zmniejszenie emisyjności gospodarki	1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego 1.3 Rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej 1.4. Rozwój i modernizacja infrastruktury energetycznej	Cel szczegółowy I: – Reindustrializacja Cel szczegółowy II: – Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel strategiczny 1 : – Wzrost konkurencyjności gospodarki; Cel szczegółowy: – Wzrost innowacyjności firm; Cel strategiczny 4: – Nowoczesna infrastruktura rozwoju; Cele szczegółowe: – Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii; – Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.
OŚ 5 - ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025
ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY Europa efektywnie korzystająca z zasobów	CSR nr 6 Poprawa gospodarki odpadami i gospodarki wodnej	– Poprawa zdolności adaptacji do zmian klimatu oraz rozwój systemów zarządzania zagrożeniami	1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego 1.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony środowiska	Cel szczegółowy I: – Reindustrializacja Cel szczegółowy II: – Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel strategiczny 4: – Nowoczesna infrastruktura rozwoju; Cel szczegółowy: – Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.
OŚ 6 – KULTURA I DZIEDZICTWO					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025
ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY Europa efektywnie korzystająca z zasobów	-	– Zwiększenie efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i kulturowych oraz ich zachowanie	1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego 1.7 Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej	Cel szczegółowy II: – Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel strategiczny 1: – Wzrost konkurencyjności gospodarki; Cele szczegółowe: – Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji; Cel strategiczny 2: – Wzrost aktywności społecznej Cel szczegółowy: – Rozwój kapitału społecznego – Wzrost dostępności i jakości usług publicznych Cel strategiczny 4: – Nowoczesna infrastruktura rozwoju; Cel szczegółowy: Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.
OŚ 7 - INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025

ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY Europa efektywnie korzystająca z zasobów	CSR nr 6 Zapewnienie skutecznego i bezzwłocznego wdrożenia projektów inwestycyjnych w kolejnictwie	– Poprawa jakości i funkcjonowania oferty systemu transportowego oraz zwiększenie transportowej dostępności kraju w układzie europejskim i krajowym	1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego 1.3 Rozwój i modernizacja infrastruktury transportowej	Cel szczegółowy I: – Reindustrializacja Cel szczegółowy II: – Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel strategiczny 4: – Nowoczesna infrastruktura rozwoju; Cel szczegółowy: – Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności.
OŚ 8 - OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025
ROZWÓJ SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU Europejski program walki z ubóstwem ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY Europa efektywnie korzystająca z zasobów	CSR nr 1 Lepsze ukierunkowanie polityki społecznej oraz zwiększenie oszczędności kosztowej i efektywności wydatków na opiekę zdrowotną.	– Włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane	1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego 1.7 Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej 3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Cel szczegółowy II: – Spójność społeczna – Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel strategiczny 2: – Wzrost aktywności społecznej; Cel szczegółowy: – Rozwój kapitału społecznego; – Wzrost dostępności i jakości usług publicznych.
OŚ 9 - DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025
ROZWÓJ SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU Europejski program walki z ubóstwem ROZWÓJ INTELIGENTNY Młodzież w drodze	CSR nr 1 Lepsze ukierunkowanie polityki społecznej oraz zwiększenie oszczędności kosztowej i efektywności wydatków na opiekę zdrowotną.	– Ograniczenie ryzyka wykluczenia społecznego spowodowanego dysproporcjami w dostępie do usług publicznych	1. Infrastruktura dla wzrostu zrównoważonego 1.7 Rozwój i modernizacja infrastruktury społecznej 3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Cel szczegółowy I: – Kapitał dla rozwoju Cel szczegółowy II: – Rozwój zrównoważony terytorialnie	Cel strategiczny 2: – Wzrost aktywności społecznej; Cele szczegółowe: – Rozwój kapitału społecznego; – Wzrost dostępności i jakości usług publicznych.
OŚ 10 - REGIONALNY RYNEK PRACY					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025
ROZWÓJ SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia ROZWÓJ INTELIGENTNY Młodzież w drodze	CSR nr 3 Zwiększenie wysiłków na rzecz obniżenia bezrobocia osób młodych. Zwalczanie ubóstwa pracujących oraz segmentacji rynku pracy. CSR nr 4 Kontynuowanie wysiłków na rzecz zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy.	– Bardziej efektywne wykorzystanie zasobów na rynku pracy	3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu 3.1. Nowoczesny rynek pracy 3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu	Cel szczegółowy I: – Małe i średnie przedsiębiorstwa Cel szczegółowy II: – Spójność społeczna	Cel strategiczny 1: – Wzrost konkurencyjności gospodarki; Cel szczegółowy: – Wzrost innowacyjności firm; – Wzrost liczby miejsc pracy. Cel strategiczny 2: – Wzrost aktywności społecznej; Cel szczegółowy: – Rozwój kapitału społecznego.
OŚ 11 - WŁĄCZENIE SPOŁECZNE					
Europa 2020	CSR	UP	KPR	SOR	SRWWM 2025

<p>ROZWÓJ SPRZYJAJĄCY WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU Europejski program walki z ubóstwem</p>	<p>CSR nr 3 Zwalczanie ubóstwa pracujących oraz segmentacji rynku pracy. CSR nr 4 Przygotowanie do ogólnej reformy emerytalnej za pomocą środków zwiększających szanse starszych pracowników na zatrudnienie, tak aby podnieść wiek dezaktywizacji zawodowej.</p>	<p>– Wzrost szans na zatrudnienie dla osób dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym</p>	<p>3. Aktywność dla wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu 3.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu</p>	<p>Cel szczegółowy II: – Spójność społeczna</p>	<p>Cel strategiczny 2: – Wzrost aktywności społecznej; Cel szczegółowy: – Rozwój kapitału społecznego.</p>
--	---	---	--	--	---

Udział środków RPO WiM 2014-2020 w priorytetach i inicjatywach przewodnich Strategii Europa 2020

Priorytet Strategii EUROPA 2020	% alokacji RPO WiM 2014-2020	Inicjatywa przewodnia	% alokacji RPO WiM 2014-2020
Wzrost inteligentny	16%	Unia innowacji	7%
		Europejska agenda cyfrowa	5%
		Młodzież w drodze	3%
Wzrost zrównoważony	50%	Europa efektywnie korzystająca z zasobów	38%
		Polityka przemysłowa w erze globalizacji	12%
Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu	31%	Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia	15%
		Europejski program walki z ubóstwem	16%

Stopień osiągnięcia celów Strategii EUROPA 2020 oraz celów krajowych wskazanych w KPR i UP

Wskaźnik	Stan wyjściowy (2012)				Cele KPR (2020)	Cele Strategii EUROPA 2020
	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	POLSKA	UE-27	UE-28	POLSKA	
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lata (w %) <i>Employment rate of persons aged 20-64</i>	58,5	64,7	68,5	68,4	co najmniej 71%	co najmniej 75%
Nakłady na działalność badawczo-rozwojową (B+R) w relacji do PKB <i>Gross domestic expenditure in research and development activity (R&D) in % of GDP</i>	0,48 (2011)	0,9 0,76 (2011)	2,06 2,05 (2011)	2,06 2,04 (2011)	1,7%	3% PKB UE
Emisja gazów cieplarnianych 1990=100 <i>Total greenhouse gas emissions (in CO₂ equivalent) indexed to 1990</i>	b.d.	87,56 (2011)	83,03 (2011)	83,07 (2011)	redukcja o 14%	redukcja o 20%
Udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto (w %) <i>Share of renewable energy in gross final energy consumption in %</i>	13,1 (2011)	11,0 10,4 (2011)	13,0 (2011)	14,1 13,0 (2011)	15	20
Zużycie energii pierwotnej (w kgoe na 1000 EUR) <i>Primary energy consumption in kgoe per 1000 EUR</i>	b.d.	93,3 (mln TOE)	b.d.	1 583,5 (mln TOE)	96 Mtoe	1474 Mtoe wzrost efektywności o 20%
Młodzież niekontynuująca nauki (w %) <i>Early leavers from education and training in %</i>	10,7	5,7	12,8	12,7	4,5%	poniżej 10%
Osoby w wieku 30-34 lata posiadające wyższe wykształcenie (w %) <i>Tertiary educational attainment of persons aged 30-34 in %</i>	29,0	39,1	35,8	35,7	45%	co najmniej 40%
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w %) <i>Share of people at risk-of-poverty or social exclusion in %</i>	26,9 (2011)	27,2 (2011) 26,7	24, 3 (2011) 24,7	24, 3 (2011) 24,8	20-23%	zmniejszenie o 20 mln
Ludność zagrożona ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w tys. osób) <i>People at risk of poverty or social exclusion</i>	390,7	10 128	122 857	124 229	zmniejszenie o 1,5 mln	

RPO WiM 2014-2020 jest następcą Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2007-2013 i w pewnej części spadkobiercą kierunków działań np. w sferze wypełniania różnych dyrektyw unijnych. Koncentruje się na sprawach: warmińsko-mazurskiej gospodarki i kształceniu dla niej kadr, zmiany sytuacji na rynku pracy, poprawie dostępu do usług publicznych, energii i efektywności energetycznej, środowiska przyrodniczego, wypełniania luk w systemie transportowym, rewitalizacji miast i ich ubogich społeczności oraz ograniczania ubóstwa w regionie.

Środki finansowe, przeznaczone na poszczególne priorytety inwestycyjne programu przyczyniać się będą do budowania bazy dochodowej województwa (unikać się będzie finansowania projektów, generujących nadmierne koszty utrzymania) oraz do wzrostu zatrudnienia. Powstawanie miejsc pracy jako zasada horyzontalna znajdzie odzwierciedlenie (tam, gdzie to możliwe) w kryteriach wyboru projektów z odstępstwem w przypadku priorytetu inwestycyjnego 1b.

Priorytety rozwojowe województwa wyznaczają kierowane wielkości środków na konkretne zagadnienia. Na ich czele znajduje się wsparcie gospodarki. Przestrzeń do aplikowania o środki przez przedsiębiorstwa została otwarta w kilku osiach priorytetowych Programu. Preferowane do dofinansowania będą przedsięwzięcia firm płacących podatki w województwie warmińsko-mazurskim.

Zwiększono skalę wykorzystania instrumentów finansowych – ich udział w finansowaniu działań w ramach RPO WiM wzrósł dwukrotnie w porównaniu do Programu z lat 2007-2013. Wykorzystane zostaną w realizacji projektów w ramach PI 3a i 3c, co potwierdzono oceną ex ante. Nie wyklucza się rozważenia ich wykorzystania w ramach PI 4a, 4b oraz 4c. Nie wyklucza się zastosowania w realizacji Programu pomocy zwrotnej.

Przedsięwzięcia rozwojowe w ramach RPO WiM 2014-2020 lokowane będą tak w miastach jak i na terenach wiejskich, przy czym co najmniej 11% środków przeznaczonych będzie na rozwój obszarów wiejskich. Odpowiednio dobrane kryteria „dostępu” zapewnią równe szanse projektom „miejskim” jak i „wiejskim”. Realizacja projektów na terenach wiejskich przyczyniać się będzie do wyrównywania ich szans rozwojowych i zmian strukturalnych. Wydatki na obszary wiejskie będą monitorowane i sprawozdawane w raportach rocznych z realizacji programu z uwzględnieniem – zgodnie z zakresem i logiką interwencji programu – takich obszarów jak rozwój przedsiębiorczości i lepsze wykorzystanie kapitału ludzkiego, w tym reorientacji zawodowej rolników, rewitalizacja społeczna i infrastrukturalna²⁹, infrastruktura wodno-kanalizacyjna i przeciwpowodziowa.

Kontekst regionalny głównego celu strategii rozwoju województwa premiuje sieciowanie i partnerstwa jako sposób na zwiększenie efektywności działania i budowanie w regionie klimatu do współpracy. Stąd RPO WiM 2014-2020 zapewni preferencje tego rodzaju projektom.

Budowanie społeczeństwa informacyjnego na Warmii i Mazurach kontynuowane będzie głównie poprzez wsparcie projektów w ramach budżetu osi priorytetowej Programu *Cyfrowy region*. Wzmocni to fakt, że wykorzystanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK) będzie uwzględniana jako zasada horyzontalna przy wyborze projektów, co oznacza odpowiednio dobrane kryterium wyboru projektów promujące rozwiązania wykorzystujące te technologie.

---

²⁹ Zapis wprowadzony w odpowiedzi na wymaganie Komisji Europejskiej, przy czym RPO WiM 2014-2020 nie przewiduje wsparcia reorientacji zawodowej rolników i rewitalizacji infrastrukturalnej obszarów wiejskich (w PI 9b).

Inteligentne specjalizacje Warmii i Mazur zdefiniowano w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. Przyjęto, iż działania samorządu regionalnego będą skoncentrowane na inicjowaniu i wspieraniu współpracy różnych szczebli instytucjonalnych oraz wspieraniu wzrostu aktywności i skuteczności przedsiębiorstw w wykorzystywaniu różnorodnych instrumentów rozwoju firm. Podmioty gospodarcze i organizacje funkcjonujące w zdefiniowanych specjalizacjach (ekonomia wody, drewno i meblarstwo, żywność wysokiej jakości) bazują w dużej mierze na zasobach wewnętrznych regionu. Rozwój firm w obszarze inteligentnych specjalizacji oparty będzie o innowacyjne koncepcje i projekty sprzyjające podniesieniu konkurencyjności przedsiębiorstw przy jednoczesnym efektywnym i racjonalnym wykorzystywaniu zasobów naturalnych oraz stosowaniu rozwiązań przyjaznych środowisku. Inteligentny rozwój przedsiębiorstw uwzględniać będzie również innowacyjne podejście do kwestii społecznych³⁰. Obok obszarów priorytetowych w Strategii wskazano także zagadnienia horyzontalne – wspólne dla specjalizacji. Poprawa sytuacji w tych obszarach determinuje efektywny rozwój podmiotów gospodarczych funkcjonujących w zidentyfikowanych regionalnych inteligentnych specjalizacjach.

Identyfikacja inteligentnych specjalizacji wskazała priorytetowe obszary zainteresowania władz regionalnych w polityce innowacyjności i przedsiębiorczości a tym samym wyznaczyła kierunki inwestowania środków unijnych w latach 2014-2020. Zdiagnozowane potrzeby, wyzwania i możliwości znalazły odzwierciedlenie w RPO. Obok działań w ramach celu tematycznego 1, który w całości skupiać się będzie na rozwoju inteligentnych specjalizacji preferencje dla przedsięwzięć, które będą wywierały wpływ na ich rozwój zaplanowano także w innych celach tematycznych.

Polityka wobec rozwoju specjalizacji jest wielokierunkowa i nie obejmuje wyłącznie bezpośredniego wsparcia przedsiębiorstw. Pamiętając, iż uczynienie specjalizacji gospodarczych województwa „inteligentnymi” wymaga innowacyjności opartej na wynikach prac badawczo-rozwojowych w RPO zadbano m.in. o zapewnienie profesjonalnego i skutecznego otoczenia – od odpowiednio przygotowanej nowoczesnej bazy badawczo-rozwojowej po wyspecjalizowane instytucje otoczenia biznesu. Ponadto rozwój inteligentnej gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego będzie opierać się nie tylko o zasoby materialne, ale także o kapitał ludzki. Przedsięwzięciom podejmowanym w ramach celów tematycznych 1 i 3 towarzyszyć będą działania na rzecz rozwoju kompetencji, umiejętności i kwalifikacji pracowników. Stąd, w ramach realizacji celu tematycznego 10 założono, iż wszelkie inwestycje w szkolnictwo zawodowe, wyższe oraz wyższe zawodowe realizowane będą w obrębie inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa. Analogicznie przedsięwzięcia na potrzeby regionalnego rynku pracy w ramach celu tematycznego 8 obejmować będą m.in. inteligentne specjalizacje określone w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko – mazurskiego do roku 2025*.

W ramach projektów realizowanych w RPO WiM 2014-2020 preferowane będzie stosowanie klauzul społecznych zgodnie z wytycznymi ministra ds. rozwoju regionalnego.

W ramach wszystkich CT wykluczone jest wsparcie inwestycji w infrastrukturę instytucji opiekuńczo-pobytowych (rozumianych zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków EFS i EFRR na lata 2014-2020, a w przypadku instytucji zdrowotnych – zgodnie z Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020) świadczących opiekę dla osób z niepełnosprawnościami, osób z problemami psychicznymi oraz dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej chyba że rozpoczęły w nich został proces

---

³⁰ *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*

przechodzenia z opieki zinstytucjonalizowanej do opieki świadczonej w społeczności lokalnej lub proces ten zostanie rozpoczęty w okresie realizacji projektu. Zasada ta obowiązuje dla naborów ogłoszonych po wejściu w życie zmienionego programu.

1.1.2 Uzasadnienie wyboru celów tematycznych i odpowiadających im priorytetów inwestycyjnych

Wybrany cel tematyczny	Wybrany priorytet inwestycyjny	Uzasadnienie wyboru
1. Wsparcie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1a udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększenie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność przygotowania nauki na znacznie silniejsze wsparcie inteligentnego rozwoju trzech silnych specjalizacji gospodarczych województwa (ekonomia wody, drewno i meblarstwo, żywność wysokiej jakości). – Konieczność lepszego dostosowania oferty laboratoriów do potrzeb rynku (przedsiębiorców).
	1b Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych i zastosowań z dziedziny usług publicznych, tworzenie sieci, pobudzanie popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność przekierowania firm funkcjonujących w obszarze specjalizacji gospodarczych województwa na rozwój innowacyjny, oparty o wyniki prac B+R. – Konieczność usuwania barier wynikających z poważnego niedoinwestowania badań i innowacji w sektorze prywatnym. – Konieczność stymulowania współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi.
2. Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK		
	2c Wzmacnianie zastosowania TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność poprawy atrakcyjności województwa jako miejsca pracy i życia. – Konieczność zwiększenia i upowszechnienia dostępności do usług publicznych. – Konieczność zmniejszenia obciążeń administracyjnych i obniżenia wysokich kosztów funkcjonowania instytucji

		<p>publicznych.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Konieczność rozwiązania problemu nieaktualności map, braku map cyfrowych, bardzo wysokich kosztów standaryzacji i cyfryzacji zasobów geodezyjno-kartograficznych.
3. Wzmacnianie konkurencyjności MŚP	<p>3a. Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwienie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również przez inkubatory przedsiębiorczości.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zagospodarowania istniejącej jeszcze w województwie wolnej przestrzeni w sferze przedsiębiorczości (podmioty gospodarcze, tereny inwestycyjne i infrastruktura). – Konieczność „zatrzymania” innowacyjnych pomysłów w regionie. – Konieczność dostosowania oferty usług instytucji otoczenia biznesu do potrzeb przedsiębiorców. – Konieczność podniesienia jakości usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu. – Wymóg wprowadzenia popytowego podejścia do świadczenia usług dla przedsiębiorców. – Konieczność zdecydowanej intensyfikacji działań informacyjno-promocyjnych przez IOB.
	<p>3b Opracowywanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność pobudzenia aktywności podmiotów gospodarczych regionu na rynkach zagranicznych. – Konieczność zainteresowania kapitału zewnętrznego ofertą gospodarczą województwa. – Konieczność rozszerzenia działalności przedsiębiorstw z regionu na nowe rynki – Konieczność znaczącego obniżenia kosztów prowadzenia działalności gospodarczej (np. kosztów komunikacji i transportu) jako zachęty do podejmowania zatrudnienia.
	<p>3c Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność nadążania przez przedsiębiorstwa za otoczeniem i dostosowywania się do zmieniających się warunków gospodarczych i wyzwań rynkowych. – Konieczność nadrobienia znacznych zaległości regionu w kwestii udziału technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarce województwa. – Konieczność zwiększenia podaży wyspecjalizowanych usług z wykorzystaniem nowoczesnych sieci (TIK).
4. Wsparcie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich	<p>4a Promowanie produkcji i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zwiększania własnych źródeł produkcji energii elektrycznej jako alternatywy dla energii importowanej. – Konieczność zapewnienia bezpieczeństwa dostaw

sektorach		energii.
	4b Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach	– Konieczność ograniczania zużycia energii w przedsiębiorstwach przede wszystkim ze względu na wymagania ochrony środowiska, potrzebę ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.
	4c Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych, i w sektorze mieszkaniowym	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zmniejszenia energochłonności w sektorze publicznym – dostosowania infrastruktury instytucji publicznych województwa warmińsko-mazurskiego do wymagań techniczno-budowlanych w zakresie ochrony przed utratą ciepła i energochłonności. – Konieczność zmniejszenia energochłonności budynków mieszkaniowych – zastosowania nowoczesnych technologii w tym zakresie. – Efektywność energetyczna leży u podstaw europejskiej polityki energetycznej i jest jednym z głównych celów „Europa 2020”.
	4e Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających działanie łagodzące na zmiany klimatu.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność rozwiązania na terenie miast Warmii i Mazur i w ich obszarach funkcjonalnych problemów transportowych, ograniczenia skutków nadmiernej kongestii, zwłaszcza w śródmieściach oraz na głównych szlakach łączących miejsca pracy, usług z terenami mieszkaniowymi. – Cel strategiczny 4 Nowoczesna infrastruktura rozwoju zakładający wspieranie rozwoju zintegrowanych systemów transportu zbiorowego – <i>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025.</i>
	4g Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe.	– Konieczność poprawy efektywności energetycznej w regionie – wykorzystania potencjału kogeneracji jako metody oszczędzania energii.
5. Promowanie dostosowania do zmian klimatu, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem	5b Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń, przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i stworzenie systemów zarządzania klęskami i katastrofami.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność wypełniania postanowień <i>Krajowego Programu Reform dla realizacji Strategii Europa 2020</i> – Konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i racjonalnego wykorzystania zasobów województwa.
6. Zachowanie i ochrona środowiska oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6a Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność poprawy sytuacji w województwie w obszarze gospodarki odpadami i wypełnienie zobowiązań wobec UE (w tym: dyrektywy 2008/98 WE (dyrektywa odpadowa); dyrektywy 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów; dyrektywy 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych). – Konieczność zakończenia prac przewidzianych

	inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.	w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami.
	6b Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność znacznej redukcji presji wywieranej na środowisko przyrodnicze ze strony sektora komunalnego ze względu na braki w kanalizacji sanitarnej, zbyt małą ilość instalacji przetwarzania komunalnych osadów ściekowych, bądź nie spełnianie przez nich norm jakościowych. – Konieczność bardziej efektywnego i racjonalnego korzystania z zasobów wodnych.
	6c Zachowanie, ochrona, promocja i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zahamowania postępującego procesu dekapitalizacji starej, historycznej zabudowy. – Potrzeba budowania tożsamości regionalnej. – Konieczność zorientowania dziedzictwa kulturowego i zasobów kultury na bardziej efektywne ich wykorzystanie z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa. – Potrzeba ciągłego budowania przewagi konkurencyjnej regionu w oparciu o istniejący potencjał środowiskowy i umiejętne wykorzystanie go w procesach wzrostu. – Potrzeba zadbania o zdekapitalizowaną infrastrukturę systemu żeglownego Wielkich Jezior Mazurskich (śródlądowa droga wodna) jako czynnika rozwoju działalności skupionych wokół inteligentnej specjalizacji województwa „<i>ekonomia wody</i>” („<i>water economy</i>”). – Konieczność poprawy bezpieczeństwa ruchu na szlakach wodnych Warmii i Mazur.
	6d Ochronę i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochronę i rekultywację gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program Natura 2000 i zieloną infrastrukturę.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność ochrony różnorodności i bogactwa środowiska przyrodniczego województwa.

7. Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7b Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi.	<ul style="list-style-type: none"> – Potrzeba umożliwienia rozprzestrzeniania impulsów rozwojowych generowanych na najbardziej konkurencyjnych obszarach w województwie. – Konieczność skrócenia czasów dojazdu do miast powiatowych jako ośrodków usług publicznych. – Konieczność integracji potoków ruchu w obszarach funkcjonalnych miasta wojewódzkiego i subregionalnych ośrodków wzrostu. – Konieczność zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego w regionie ze względu na bardzo złą 3. lokatę w Polsce pod względem ofiar śmiertelnych w wypadkach na 100 tys. pojazdów.
	7d Rozwój i rehabilitacja kompleksowych wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowaniu działań służących zmniejszeniu hałasu.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność stworzenia z transportu kolejowego realnej i konkurencyjnej alternatywy dla transportu samochodowego. – Konieczność zapewnienia sprawnego połączenia z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej z uwagi na zdecydowany wzrost aktywności spowodowany umową o małym ruchu granicznym, zawartą przez rządy Rzeczypospolitej Polskiej i Federacji Rosyjskiej. – Konieczność poprawy jakości przestrzeni miejskich, a także powstania nowych funkcji w okolicach dworców.
8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8i Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspierania mobilności pracowników	<ul style="list-style-type: none"> – Potrzeba podjęcia działań w celu poprawy dostępu do zatrudnienia osobom bezrobotnym i biernym zawodowo oraz poprawa sytuacji zawodowej innych grup, które znajdują się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, – Konieczność podjęcia działań mających na celu zwiększenie mobilności zawodowej wśród mieszkańców województwa.
	8iii Pracę na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw w tym innowacyjnych, mikro, małych i średnich przedsiębiorstw	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność podjęcia działań zmierzających do tworzenia nowych miejsc pracy w regionie. – Potrzeba zaoferowania zindywidualizowanego wsparcia doradczego dla przedsiębiorstw w szczególności po rozpoczęciu działalności gospodarczej.
	8iv Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia prywatnego i zawodowego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność podjęcia działań zmierzających do wprowadzenia rozwiązań umożliwiających powrót bądź wejście na rynek pracy osobom, które w nim nie uczestniczą ze względu na opiekę nad dziećmi do 3. roku życia,

	8v Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian	<ul style="list-style-type: none"> – Potrzeba podjęcia działań mających na celu adaptację przedsiębiorstw do dynamicznie zachodzących zmian gospodarczych, – Konieczność realizacji przedsięwzięć zmierzających do rozwoju przedsiębiorstw i ich pracowników, – Konieczność podjęcia zaplanowanych i kompleksowych działań pomocowych udzielanych zwalnianym pracownikom.
	8vi Aktywne i zdrowe starzenie się	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność wprowadzenia rozwiązań mających na celu wydłużenie okresu aktywności zawodowej.
9. Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9a Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zapewnienia powszechnego i równomiernego dostępu do wysokiej jakości specjalistycznych usług zdrowotnych. – Konieczność uzupełnienia deficytów nowoczesnej aparatury i sprzętu medycznego. – Konieczność wypełnienia luk w przestrzeni województwa odnośnie podmiotów dostarczających świadczenia specjalistyczne.
	9b Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zahamowania degradacji znaczenia warmińsko-mazurskich miast w sieci krajowych ośrodków. – Potrzeba przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym i wykorzystania potencjału ludnościowego zamieszkującego zaniedbane części miast i tereny blokowisk.
	9i Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność podjęcia przedsięwzięć zmierzających do podniesienia aktywności społecznej i zawodowej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez działania aktywizacyjne i integracyjne,
	9iv Ułatwianie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług społecznych świadczonych w interesie ogólnym	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność ułatwienia dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, ze względu na nasilające się zjawisko zubożenia społeczeństwa regionu, – Konieczność świadczenia usług wspierających rodziny, w celu przeciwdziałania zjawisku dziedziczenia biedy.
	9v Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność tworzenia podmiotów ekonomii społecznej w celu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, – Potrzeba wzmocnienia infrastruktury podmiotów

	społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwienia dostępu do zatrudnienia	<p>ekonomii społecznej.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Potrzeba budowy współpracy lokalnych i regionalnych podmiotów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej
10. Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	10i ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zwiększenia stosowania nowych technik nauczania przez nauczycieli. – Konieczność podniesienia jakości kształcenia poczynając od edukacji przedszkolnej. – Konieczność zwiększania u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy. – Konieczność przeciwdziałania rozwarstwieniu społecznemu w dostępie do edukacji.
	10iii wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zmiany nastawienia do kariery edukacyjnej i zawodowej.
	10iv lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb pracodawców. – Konieczność poprawy jakości i usuwania barier w dostępie do doradztwa zawodowego. – Konieczność unowocześnienia w wymiarze jakościowym placówek prowadzących kształcenie ustawiczne.
	10a inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie	<ul style="list-style-type: none"> – Konieczność zmiany postaw społeczno-emocjonalnych

	zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej	małych dzieci (w wieku przedszkolnym) <ul style="list-style-type: none"> – Konieczność rozbudzania „pędu do wiedzy” dzieci i młodzieży na etapie szkolnym – Konieczność wyposażenia ludzi w odpowiednie do potrzeb firm kwalifikacje i doświadczenie zawodowe – Konieczność stworzenia warunków nauczania praktycznego, silnie powiązanego ze środowiskiem biznesu. – Konieczność rozwoju szkolnictwa zawodowego
--	---	--

1.2. Uzasadnienie alokacji finansowej

Podział środków przeznaczonych na realizację RPO WiM 2014-2020 został dokonany w zgodzie z zakresem interwencji wskazanym w Umowie Partnerstwa oraz wymaganą w regulacjach UE dla polityki spójności koncentracją tematyczną (ring-fencing). Wkład RPO WiM 2014-2020 w realizację unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej zostanie zagwarantowany m.in. poprzez przeznaczenie:

- 1) co najmniej 50% środków EFRR na cele związane z podnoszeniem innowacyjności gospodarki oraz konkurencyjnością przedsiębiorstw, większym wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, a także na cele związane z gospodarką niskoemisyjną,
- 2) co najmniej 20% środków EFS na promowanie włączenia społecznego i walkę z ubóstwem.

Alokując środki na poszczególne obszary wsparcia uwzględniono również zakładane do osiągnięcia przez Polskę cele określone w Krajowym Programie Reform oraz zdiagnozowane w punkcie 1.1.1 wyzwania rozwojowe Warmii i Mazur. W ten sposób sprofilowały się cztery główne obszary wsparcia, i tak:

- 1) najwięcej, bo ok. 19% całej alokacji, skierowane zostanie na wzmacnianie rozwoju technologicznego i innowacji (CT 1) oraz na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw (CT 3);
- 2) ok. 15% wszystkich środków ukierunkowanych zostanie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza, zwiększenie udziału energii odnawialnej oraz efektywność energetyczną (CT 4);
- 3) ok. 11% wszystkich środków skupione zostanie na poprawie zewnętrznej dostępności i wewnętrznej spójności komunikacyjnej regionu (CT 7) – region wciąż należy do obszarów o najmniejszej dostępności komunikacyjnej w Europie.

z uwagi na wyróżniające się na tle kraju problemy na rynku pracy ok. 10% dostępnych w programie środków dedykowane będzie zwiększeniu zatrudnienia (CT 8) oraz ok. 7% aktywizacji społeczno-zawodowej (CT 9).

Przegląd strategii inwestycyjnej programu operacyjnego.

Oś priorytetowa	Fundusz	Wsparcie Unii (EUR)	Udział łącznego wsparcia Unii w całości środków programu operacyjnego	Cel tematyczny	Priorytety inwestycyjne	Cele szczegółowe priorytetów inwestycyjnych	Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu, dla których wyznaczono wartość docelową
1. INTELIGENTNA GOSPODARKA WARMII I MAZUR	EFRR	42 992 646	2,49%	Wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji	1a	Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej	1. Nakłady na działalność B+R jako % PKB wg cen bieżących (GERD) 2. Nakłady na działalność B+R jako % PKB w sektorze rządowym i szkolnictwa wyższego wg cen bieżących (GOVERD+HERD)
		51 798 369	3,00%		1b	Wzrost innowacyjności firm w obszarach inteligentnych specjalizacji dzięki działalności badawczo-rozwojowej	1. Nakłady na B+R ponoszone przez organizacje gospodarcze (BERD)
		61 968 743	3,59%	Wzmacnianie konkurencyjności MŚP, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW) oraz sektora rybołówstwa i akwakultury (w odniesieniu do EFMR)	3a	Lepsze warunki do rozwoju MŚP	1. Stopa inwestycji w sektorze prywatnym
		49 983 998	2,89%		3b	Nowe modele biznesowe w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego	1. Produkcja sprzedana przemysłu w cenach stałych z 2010 r. per capita w sektorze MŚP
			6,58%		3c	Zwiększenie zastosowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach	1. Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych usługowych, które

		113 800 000					wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone produkty
							2. Odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych przemysłowych, które wprowadziły nowe lub istotnie ulepszone produkty
							3. Nakłady brutto na środki trwałe w cenach bieżących ogółem
2. KADRY DLA GOSPODARKI	EFS	51 550 125	2,98%	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10i	<p>Zwiększenie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej w województwie warmińsko-mazurskim</p> <p>Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych i niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój zindywidualizowanego podejścia do ucznia ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi</p>	<p>1. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowaniu ze środków EFS</p> <p>2. Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu</p> <p>3. Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS</p> <p>4. Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy po opuszczeniu programu</p>

							<p>5. Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych</p> <p>6. Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych</p>
		14 827 143	0,86%		10iii	Podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności osób dorosłych z grup defaworyzowanych w zakresie języków obcych, ICT oraz zarządzania projektem	<p>1. Liczba osób z grup defaworyzowanych, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje lub po opuszczeniu programu</p> <p>2. Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</p> <p>3. Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</p> <p>4. Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu</p>
		52 000 000	3,01%		10iv	Zwiększenie zatrudnialności uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w szczególności poprzez poprawę	1. Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie,

						<p>jakości kształcenia zawodowego</p> <p>Dostosowanie kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy</p>	<p>uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki</p> <p>2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia</p> <p>3. Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu</p> <p>4. Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS</p>
3. CYFROWY REGION	EFRR	76 080 615	4,41%	Zwiększenie dostępności, stopnia wykorzystania i jakości TIK	2c	Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w podmiotach świadczących usługi publiczne	1. Odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną
4. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	EFRR	98 812 136	5,72%	Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we	4a	Zwiększony udział odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym regionu	1. Udział energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych w

				wszystkich sektorach			produkcji energii elektrycznej ogółem
		20 000 000	1,16%		4b	Zwiększona efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach	1. Zużycie energii elektrycznej w przemyśle na 1 mln WDB w przemyśle
		80 942 239	4,68%		4c	Zwiększona efektywność energetyczna budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej	1. Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe dla budynków mieszkalnych 2. Zużycie energii elektrycznej w sektorze gospodarstw domowych 3. Zużycie energii elektrycznej w sektorze instytucji rządowych i samorządowych
		45 558 628	2,63%		4e	Poprawa zrównoważonej mobilności mieszkańców w miastach województwa i ich obszarach funkcjonalnych	1. Przewozy pasażerów komunikacją miejską
		20 000 000	1,16%		4g	Zwiększone wytwarzanie energii w wysokosprawnej kogeneracji	1. Odsetek energii cieplnej wytwarzanej w skojarzeniu
5. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW	EFRR	21 949 503	1,27%	Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6a	Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie	1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów
		22 963 943	1,33%		6b	Więcej oczyszczonych ścieków i lepsza jakość wody	1. Odsetek ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków 2. Ludność miast korzystająca z (komunalnych)

							oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ogólnej liczby ludności
		42 344 967	2,45%		6d	Lepsze mechanizmy ochrony bioróżnorodności w regionie	1. Udział powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem województwa
		17 956 780	1,04%		5b	Zabezpieczenie regionu przed wystąpieniem i skutkami klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych	1. Pojemność obiektów małej retencji wodnej
6. KULTURA I DZIEDZICTWO	EFRR	130 985 470	7,59%	Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz promowanie efektywnego gospodarowania zasobami	6c	Wielej ludzi korzystających z oferty instytucji kultury budujących tożsamość regionalną w województwie Zwiększona atrakcyjność turystyczna zasobów dziedzictwa naturalnego regionu	1. Zwiedzający muzea i oddziały w gestii samorządów gmin, powiatów i miast na prawach powiatu/1000 mieszkańców 2. Korzystający z noclegów ogółem w turystycznych obiektach noclegowych
7. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	EFRR	152 325 583	8,82%	Promowanie zrównoważonego transportu i usuwanie niedoborów	7b	Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej województwa warmińsko-mazurskiego	1. Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej II (syntetyczny)
		46 445 871	2,69%	przepustowości w działaniu najważniejszej infrastruktury sieciowej	7d	Zwiększona dostępność kolejowa województwa warmińsko-mazurskiego	1. Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej II (syntetyczny)
8. OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI	EFRR	64 848 510	3,76%	Wspieranie włączenia	9b	Lepsza jakość życia społeczności zamieszkujących obszary	1. Wskaźnik ożywienia gospodarczego na

				społecznego i walka z ubóstwem		problemowe	terenach rewitalizowanych
9. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH	EFRR	39 073 302	2,26%	Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9a	Podniesienie jakości i skuteczności usług zdrowotnych Podniesienie jakości i skuteczności usług socjalnych	1. Przeciętny pobyt chorego w szpitalu ogólnym 2. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej
		41 286 193	2,38%	Inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie	10a	Lepsze warunki kształcenia zawodowego i wyższego dopasowane do potrzeb rynku pracy Poprawione warunki edukacji ogólnokształcącej wspierającej umiejętności kluczowe uczniów Zwiększona dostępność edukacji przedszkolnej	1. Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły zawodowe i ogólnozawodowe) 2. Udział absolwentów grup kierunków związanych z inteligentnymi specjalizacjami ³¹ w ogóle szkół wyższych (publicznych i prywatnych) 3. Liczba osób odwiedzających instytucje paramuzealne 4. Liczba osób odwiedzających instytucje paramuzealne - młodzież szkolna w zorganizowanych grupach 5. Odsetek dzieci w wieku 3-4 objętych edukacją przedszkolną 6. Zdawalność egzaminów

³¹ Kierunki te obejmują kierunki: rolnicze, leśne i rybactwa; weterynaryjne; ochrona środowiska; biologiczne; inżynieryjno-techniczne; produkcja i przetwórstwo.

							maturalnych (część matematyczno-przyrodniczą) w relacji do średniej krajowej
10. REGIONALNY RYNEK PRACY	EFS	100 287 661	5,80%	Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników	8i	Zwiększenie zatrudnienia głównie wśród osób bezrobotnych i biernych zawodowo (zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób w wieku 50 lat i więcej, osób o niskich kwalifikacjach i kobiet) oraz poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.	1. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu 3. Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 4. Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego 5. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej 6. Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu
		23 413 545	1,35%		8iii	Wzrost liczby przedsiębiorstw zdolnych do funkcjonowania na rynku	1. Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu

							wsparcia finansowego 2. Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej
		10 000 000	0,58%		8iv	Wzrost liczby wejść i powrotów na rynek pracy wśród osób pełniących funkcje opiekuńcze	1. Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS 2. Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu 3. Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu
		33 088 720	1,91%		8v	1. Wzmocnienie kompetencji pracowników i pracodawców z sektora MŚP 2. Niwelowanie skutków negatywnych zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe	1. Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu 2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu 3. Liczba mikroprzedsiębiorstw

							oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie 4. Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie
		5 973 226	0,35%		8vi	Zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność 1. Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie 2. Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	
11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE	EFS	73 000 000	4,22%	Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją	9i	Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej 1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu 3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem	

							społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu
							4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)
		35 000 000	2,03%		9iv	<p>1. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych</p> <p>2. Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym</p>	<p>1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu</p> <p>2. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu programu</p> <p>3. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu</p>

		20 000 000	1,16%		9v	Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 2. Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych 3. Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych
12. POMOC TECHNICZNA	EFS	67 014 179	3,88%	X	X	Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich oraz warunków gwarantujących sprawne działanie instytucji; Zapewnienie wsparcia procesu realizacji RPO WiM 2014-2020, programowania na okres po 2020 r. oraz zamykania pomocy w ramach RPO WiM 2007-2013, a także komponentu regionalnego PO KL; Wzrost potencjału beneficjentów ze szczególnym uwzględnieniem wymiaru terytorialnego RPO WiM 2014-2020; Skuteczna i efektywna informacja i promocja funduszy europejskich	1. Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności 2. Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania FE 3. Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych 4. Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do

							<p>podpisania umowy)</p> <p>5. Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów</p>
--	--	--	--	--	--	--	--

SEKCJA 2   OSIE PRIORYTETOWE

Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 realizował będzie cele unijnej strategii na rzecz inteligentnego, zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz do osiągnięcia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, a także osiągał będzie rezultaty wskazane w Umowie Partnerstwa poprzez koncentrację tematyczną i terytorialną wsparcia na przedsięwzięciach odnoszących się do następujących osi priorytetowych:

1. Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur.
2. Kadry dla gospodarki.
3. Cyfrowy region.
4. Efektywność energetyczna.
5. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów.
6. Kultura i dziedzictwo.
7. Infrastruktura transportowa.
8. Obszary wymagające rewitalizacji.
9. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych.
10. Regionalny rynek pracy.
11. Włączenie społeczne.
12. Pomoc techniczna

2. Opis osi priorytetowych innych niż pomoc techniczna

2.1 INTELIGENTNA GOSPODARKA WARMII I MAZUR

Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jeden cel tematyczny

Oś Priorytetowa Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur realizować będzie dwa cele tematyczne polityki spójności, tj. Cel 1 „wzmacnianie badań naukowych, rozwoju technologicznego i innowacji” oraz Cel 3 „wzmacnianie konkurencyjności MŚP” w zakresie przewidzianym dla Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Połączenie dwóch ww. celów tematycznych sprzyja zachowaniu logiki wsparcia skierowanego na podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa. Realizacja zarówno celu tematycznego 1 (który koncentruje się na wzmacnianiu rozwoju technologicznego i innowacji), jak i celu 3 (nastawionego na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstw) dąży do wzrostu gospodarczego. Ma być to wzrost budowany na bazie innowacyjności, internacjonalizacji a przede wszystkim sprzyjać wydobywaniu potencjałów firm funkcjonujących w regionie oraz oparciu ich konkurencyjności o nowoczesne rozwiązania. Takie podejście do rozwoju gospodarki regionu odzwierciedla cel strategiczny przyjęty w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025” zdefiniowany jako „Wzrost konkurencyjności gospodarki”, którego realizacji dedykowana jest 1 oś priorytetowa. Zakłada on m.in. podniesienie konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji oraz wzrost innowacyjności firm. Interwencja w ramach wszystkich priorytetów inwestycyjnych przewidzianych dla CT 1 i 3 będzie wspólnie przyczyniać się do realizacji założonych w strategii celów. Podejście to jest w pełni zgodne z założeniami obszarów priorytetowych Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB) – Innowacje oraz MŚP.

Wymaga podkreślenia, iż głównym obszarem zainteresowania samorządu regionalnego jest rozwój zdefiniowanych inteligentnych specjalizacji. Wsparcie w Osi 1 (zarówno w ramach priorytetów określonych dla CT 1 jak i CT 3) skupiać się będzie na wyłanianiu potrzeb i potencjałów firm funkcjonujących w ich obszarach. Projekty, które pojawią się w okresie realizacji Programu dadzą podstawę do analiz zmian zachodzących w specjalizacjach jak i obserwacji rozkwitu nowych przewag konkurencyjnych regionu.

Priorytetem osi „Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur” jest wzmocnienie sektora MŚP. Wszystkie podejmowane działania będą w rezultacie wpływały na polepszenie ich pozycji konkurencyjnej. Małe i średnie przedsiębiorstwa otrzymają wsparcie umożliwiające im niwelowanie niekorzystnej sytuacji, w jakiej znajdują się względem dużych firm –kapitał na rozwój działalności, dostęp do nowych rynków zbytu, niezbędnej wiedzy i technologii umożliwiających wzrost, szczególnie w obszarach zgodnych z inteligentnymi specjalizacjami regionu. Również wsparcie dużych przedsiębiorstw ma dać rezultat w postaci impulsu do rozwoju MŚP z ich gospodarczego otoczenia, i tylko pod takim warunkiem będzie udzielane.

Decyzja o dwutematycznej osi priorytetowej podyktowana jest także interesem samych beneficjentów oraz potrzebą ułatwienia im zrozumienia logiki wsparcia gospodarki w latach 2014-2020. Konieczne jest bowiem budowanie świadomości o nierozzerwalnym związku między rozwojem technologicznym a rozwojem gospodarczym. Nie dotyczy to wyłącznie sektorów wysokich technologii, gdyż obecnie również tradycyjne sektory gospodarki bazują na dorobku naukowym. Ponadto, taka konstrukcja osi

pokazująca komplementarność obu celów, ułatwia odnalezienie przestrzeni dla nowych pomysłów, zarówno pojawiających się w sferze nauki, jak i po stronie przedsiębiorstw. Zakładamy także, że zainspiruje do tworzenia powiązań pomiędzy różnymi środowiskami, co przełoży się na wartościowe i efektywne działania.

W ramach osi „Inteligentna gospodarka Warmii i Mazu” przewidziano 94 791 015 EUR na realizację Celu Tematycznego 1 oraz 225 752 741 EUR na realizację Celu Tematycznego 3.

Priorytet inwestycyjny 1a

„Udoskonalanie infrastruktury badań i innowacji i zwiększanie zdolności do osiągnięcia doskonałości w zakresie badań i innowacji oraz wspieranie ośrodków kompetencji, w szczególności tych, które leżą w interesie Europy”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększone urynkowanie działalności badawczo-rozwojowej”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększenie nakładów na działalność badawczo-rozwojową w województwie warmińsko-mazurskim oraz współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami a ośrodkami badawczymi.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Nakłady na działalność B+R jako % PKB wg cen bieżących (GERD) ³²	%	region słabiej rozwinięty	0,49	2012	1,14	GUS	rocznie
2.	Nakłady na działalność B+R jako % PKB w sektorze rządowym i szkolnictwa wyższego wg cen bieżących (GOVERD + HERD)	%	region słabiej rozwinięty	0,30	2012	0,41	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Lepsze ukierunkowanie prowadzonych badań na potrzeby rynku oraz zapewnienie wdrożeń ich wyników w działalności gospodarczej osiągnięte zostanie dzięki rozwojowi nowoczesnej infrastruktury instytucji prowadzących działalność badawczo-rozwojową, przy czym tak samo ważne

³² W przyszłości mogą pojawić się problemy w określeniu stopnia realizacji wartości docelowej wskaźnika, w związku ze zmianą metodologii liczenia rachunków narodowych (przejście z ESA 95 na ESA 2010)

jest powstawanie jak i modernizacja laboratoriów, (w tym akredytowanych), świadczących usługi B+R w obszarze specjalizacji regionalnych..

Możliwość wsparcia będą miały jedynie przedsięwzięcia obejmujące infrastrukturę badawczą strategiczną dla regionu z punktu widzenia regionalnych inteligentnych specjalizacji. Ich realizacja uzgodniona zostanie w trakcie negocjacji Kontraktu Terytorialnego (KT) dla województwa. W ocenie zgłoszonych do KT przez władze regionalne propozycji infrastruktury B+R na poziomie regionalnym uczestniczą przedstawiciele ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, ministra właściwego ds. nauki oraz Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. KT zapewnia koordynację regionalnych i krajowych agend badawczo-rozwojowych, spełniając stosowne wymagania warunkowości ex-ante.

Uzupełniając wsparcie w ramach PI 1a skierowane zostanie na aktywne animowanie współpracy beneficjenta z biznesem w celu zwiększenia przychodów z sektora prywatnego. Powyższe działania mogą stanowić element przedsięwzięcia inwestycyjnego lub oddzielny projekt komplementarny do inwestycji w infrastrukturę B+R.

Informacje o rezultatach osiągniętych w wyniku interwencji w publiczną infrastrukturę B+R IZ będzie przedkładać będą Komisji w sprawozdaniach rocznych oraz w sprawozdaniu końcowym.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- tworzenie nowoczesnej infrastruktury badawczej.

Typy beneficjentów:

- uczelnie;
- jednostki naukowe.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego, preferencje dla OSI Aglomeracja Olsztyna, OSI Ośrodki subregionalne

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Warunki brzegowe wyboru inwestycji w infrastrukturę B+R:

- przedsięwzięcie musi być objęte Kontraktem Terytorialnym
- przedsięwzięcie obejmuje jedynie infrastrukturę B +R strategiczną dla regionu z punktu widzenia rozwoju regionalnych inteligentnych specjalizacji,
- przedsięwzięcie charakteryzuje możliwie wysoki stopień współfinansowania ze źródeł prywatnych,
- nowe przedsięwzięcie otrzyma wsparcie jedynie, gdy dopełnia istniejące zasoby, w tym powstałe w perspektywie finansowej EU 2007-2013,
- przedsięwzięcie uzgodnione zostało z ministrem właściwym ds. nauki i szkolnictwa wyższego i ministrem właściwym ds. rozwoju regionalnego w celu uniknięcia powielania inwestycji,
- przedsięwzięcie służy realizacji badań (konieczne przedstawienie opisu prac B+R, których realizacji będzie służyła dofinansowywana infrastruktura oraz ich zastosowania w gospodarce),
- powstała infrastruktura B+R będzie dostępna dla podmiotów/osób spoza jednostki otrzymującej wsparcie,
- założenia dotyczące wykorzystania powstałej infrastruktury (w tym komercjalizacji badań) opisane zostały w biznes planie podlegającym ocenie wraz z wnioskiem o dofinansowanie projektu,

- finansowanie infrastruktury TIK w jednostkach naukowych możliwe tylko wówczas, gdy jest niezbędna do realizacji projektu badawczo-rozwojowego.

Z uwagi na powyższe kryteria, wsparcie z programu operacyjnego przyznane na realizację projektu z zakresu publicznej infrastruktury badawczej podlega proporcjonalnemu zmniejszeniu w przypadku, gdy założony przez beneficjenta wskaźnik poziomu przychodów z działalności komercyjnej prowadzonej na wspartej infrastrukturze badawczej nie zostanie osiągnięty w określonym terminie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia danego programu. **Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych**

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			1	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej	EPC	EFRR	region słabiej rozwinięty			65	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			1 800 000	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 1b

„Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje, rozwijanie powiązań i synergii między przedsiębiorstwami, ośrodkami badawczo-rozwojowymi i sektorem szkolnictwa wyższego, w szczególności promowanie inwestycji w zakresie rozwoju produktów i usług, transferu technologii, innowacji społecznych, ekoinnowacji, zastosowań w dziedzinie usług publicznych, tworzenia sieci, pobudzania popytu, klastrów i otwartych innowacji poprzez inteligentną specjalizację, oraz wspieranie badań technologicznych i stosowanych, linii pilotażowych, działań w zakresie wczesnej walidacji produktów, zaawansowanych zdolności produkcyjnych i pierwszej produkcji, w szczególności w dziedzinie kluczowych technologii wspomagających, oraz rozpowszechnianie technologii o ogólnym przeznaczeniu”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Wzrost innowacyjności firm w obszarach inteligentnych specjalizacji dzięki działalności badawczo-rozwojowej”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększenie odsetka przedsiębiorstw innowacyjnych funkcjonujących w województwie warmińsko-mazurskim dzięki ich działalności badawczo-rozwojowej, liczby podmiotów gospodarczych współpracujących z ośrodkami badawczymi a tym samym poziomu inwestycji prywatnych uzupełniających publiczne wsparcie dla przedsiębiorstw.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Nakłady na B+R ponoszone przez organizacje gospodarcze (BERD)	%	region słabiej rozwinięty	0,19	2012	0,35	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Interwencja w ramach priorytetu skupiona zostanie na wykorzystaniu w działalności gospodarczej wyników prac badawczo-rozwojowych, zarówno własnych – realizowanych wewnątrz przedsiębiorstw (czemu służyć będzie także inwestowanie w niezbędną infrastrukturę), jak i wynikającej ze współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowo-badawczymi. Zważywszy na niewielkie doświadczenia firm w regionie w kooperacji z sektorem nauki, jej rozwój będzie wielostopniowy. Wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw w nawiązaniu współpracy z sektorem B+R podniesie ich świadomość korzyści takiej kooperacji a jednocześnie wpłynie na dostosowanie oferty jednostek naukowych do potrzeb gospodarki. Kolejny krok – rozwój współpracy – pomoże utrwalić nawiązane relacje, co winno zaowocować rozwojem technologicznym firm. Trzecim poziomem współpracy będą duże przedsięwzięcia badawczo-rozwojowe.

W ramach PI 1b wsparcie uzyskają przedsięwzięcia do etapu pierwszej produkcji włącznie. Wsparcie obejmować będzie fazę badań przemysłowych oraz prac rozwojowych, w tym opracowanie prototypów, demonstracje, opracowanie projektów pilotażowych, testowanie i walidację nowych lub ulepszonych produktów, procesów lub usług w otoczeniu stanowiącym model warunków rzeczywistego funkcjonowania, których głównym celem jest dalsze udoskonalenie techniczne produktów, procesów lub usług, a ostateczny kształt zasadniczo nie jest jeszcze określony. Zakłada się, że dofinansowanie uzyskać będą mogły przedsięwzięcia obejmujące pierwszą produkcję poprzedzoną wcześniejszymi etapami (prace rozwojowe, faza demonstracji, walidacji) ³³ Projekty dotyczące wyłącznie pierwszej produkcji nie będą kwalifikowane. Wyłącznie w przypadku MŚP (nie dotyczy dużych przedsiębiorstw) obok prac badawczo-rozwojowych elementem projektu realizowanego w ramach PI 1b może być wdrożenie wyników tych prac, przy czym komponent

³³ Projekty kończące się etapem pierwszej produkcji będą musiały obejmować co najmniej dwa wcześniejsze poziomy gotowości technologicznej (TRL's) wg definicji przyjętych w Załączniku do rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 4 stycznia 2011 r. (poz. 91) w sprawie sposobu zarządzania przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizacją badań naukowych lub prac rozwojowych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa

wdrożeniowy musi stanowić mniejszość całkowitych wydatków kwalifikowalnych projektu. Wsparcie wdrożenia opracowanych technologii lub produktów do działalności komercyjnej przewidziane zostało w ramach PI 3c.

Interwencja w rozwój technologiczny przedsiębiorstw uzupełniona zostanie profesjonalizacją usług ośrodków innowacji (w szczególności wspartych w latach 2007-2013) skierowanych na wzmocnienie regionalnych inteligentnych specjalizacji.

Instytucja Zarządzająca, w wyniku oceny efektywności wsparcia w ramach PI 1b w trakcie realizacji Programu, może dokonać przesunięcia środków z ww. Priorytetu do Priorytetów Inwestycyjnych Celu Tematycznego 3.

Wyniki badań ewaluacyjnych wskazują, że duże przedsiębiorstwa z województwa warmińsko-mazurskiego są nadal relatywnie słabe i niezdolne do konkurowania, co osłabia możliwości wsparcia z krajowych programów operacyjnych. Jednocześnie wiele z tych podmiotów funkcjonuje w obszarach zidentyfikowanych w regionie inteligentnych specjalizacji. Z drugiej strony duże przedsiębiorstwa mają większy potencjał do wdrażania innowacji czy nowych technologii³⁴. Zatem zakłada się, iż duże przedsięwzięcia badawczo-rozwojowe dostępne będą również dla dużych firm. Powinny one również uczestniczyć w grupach przedsiębiorstw realizujących wspólne projekty badawcze i innowacyjne.

Zakłada się, iż wszystkie działania podejmowane w ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego będą przyczyniały się do rozwoju zidentyfikowanych w regionie inteligentnych specjalizacji. Proces przedsiębiorczego odkrywania w ramach inteligentnych specjalizacji będzie kontynuowany dzięki realizacji RPO, gdyż aktywność podmiotów rynkowych funkcjonujących w obrębie każdej z nich wykaże faktyczny potencjał poszczególnych pól działalności wyodrębnionych w specjalizacjach.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- własna działalność B+R przedsiębiorstw:
  - tworzenie i rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach (w tym centra badawczo-rozwojowe);
  - wsparcie prac B+R firm; (w tym wsparcie uzyskania praw wyłącznych dla własnych rozwiązań technicznych);
- zakup usług B+R oraz wykorzystanie w przedsiębiorstwach wyników badań/ rozwiązań technologicznych wypracowanych z sektorem naukowym:
  - bon na nawiązanie współpracy – projekty mające na celu zakup usług B+R, doradczych oraz technologii,
  - bon na rozwój współpracy poprzez projekty B+R – rozwój nowych lub udoskonalenie obecnie oferowanych i wykorzystywanych produktów/ usług/ technologii, przygotowanie do uzyskania akredytacji i certyfikacji, proces akredytacji i certyfikacji oraz proces uzyskiwania ochrony praw własności intelektualnej, z wyłączeniem kosztów postępowań sądowych,

---

³⁴ „Ewaluacja RPO WiM w kontekście konkurencyjności firm, produktów i usług” EGO s.c. , Warszawa, 2012

- kontrakt B+R – wsparcie dużych przedsięwzięć badawczo-rozwojowych do etapu pierwszej produkcji włącznie.
- wsparcie wspólnych przedsięwzięć grup przedsiębiorstw związanych z prowadzeniem prac B+R.
- profesjonalizacja usług ośrodków innowacji na rzecz rozwoju regionalnych inteligentnych specjalizacji (w tym w ograniczonym zakresie rozwój niezbędnej infrastruktury m.in. w przypadku rozszerzania działalności o nowe usługi).

Typy beneficjentów:

- przedsiębiorstwa
- grupy przedsiębiorstw (w tym m.in. porozumienia, sieci, konsorcja,)
- konsorcja: przedsiębiorstw, IOB, podmiotów sektora naukowo-badawczego, uczelni przy czym liderem konsorcjum musi być przedsiębiorstwo
- ośrodki innowacji

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- przedsięwzięcie musi wykazać wpływ w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa;
- inwestycje dużych przedsiębiorstw w obszarze CT1, pod warunkiem zapewnienia konkretnych efektów dyfuzji działalności B+R+I do polskiej gospodarki;
- w przypadku dużych firm preferencją objęte będą projekty podejmowane wspólnie z MŚP lub przewidujące współpracę z MŚP, NGO i instytucjami badawczymi;
- warunkiem uzyskania wsparcia infrastruktury B+R w przedsiębiorstwie będzie wskazanie planowanej agendy badawczej, która będzie realizowana przy wykorzystaniu dofinansowanej infrastruktury.
- ponadto w odniesieniu do projektów profesjonalizacji usług ośrodków innowacji:
  - priorytetowo traktowane będą projekty ośrodków innowacji, które uzyskały wsparcie ze środków funduszy strukturalnych w latach 2007-2013
  - ukierunkowanie instytucji na świadczenie specjalistycznych usług w oparciu o udokumentowane zapotrzebowanie konkretnych przedsiębiorców, z uwzględnieniem dostępnych standardów świadczenia usług;
  - preferencje uzyskają projekty o największym udziale wkładu prywatnego
  - instytucja posiada strategię biznesową wykazującą różne źródła dochodów oraz potwierdzającą zdolność do prowadzenia działalności w warunkach rynkowych w oparciu o otwartą konkurencję, bądź opisującą sposób, w jaki dążyć będzie do uzyskania tej zdolności. Strategia biznesowa zawiera roczny plan działań wraz z listą planowanych do realizacji przedsięwzięć.

- przedsięwzięcia infrastrukturalne ośrodków innowacji wspierane będą w bardzo ograniczonym zakresie (wyłącznie w określonych typach przedsięwzięć) i przy spełnieniu ponadto następujących warunków:
  - instytucja dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do sfinansowania w ramach przedsięwzięcia,
  - przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych
  - przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury instytucji o podobnym profilu zlokalizowanej w danym lub sąsiadującym regionie, chyba, że limit dostępnej oferty został wyczerpany.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			117	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			117	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			35	SL 2014	Bieżący monitoring
4.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			6 400 000	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 3a

„Promowanie przedsiębiorczości, w szczególności poprzez ułatwianie gospodarczego wykorzystywania nowych pomysłów oraz sprzyjanie tworzeniu nowych firm, w tym również poprzez inkubatory przedsiębiorczości”.

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Lepsze warunki do rozwoju MŚP”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększony poziom kreacji przedsiębiorstw oraz inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Stopa inwestycji w sektorze prywatnym ³⁵	%	region słabiej rozwinięty	7,2	2012	9,6	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Biorąc pod uwagę ogólnie znane wskaźniki przeżywalności firm w pierwszych latach ich funkcjonowania, kluczowym staje się wsparcie „raczkujących” przedsiębiorstw. Problemy napotymane przez nowe firmy w najtrudniejszym dla nich początkowym okresie działalności będą eliminowane m.in. poprzez dostarczenie im usług przez podmioty specjalizujące się w inkubowaniu przedsiębiorstw. Nowe podmioty gospodarcze otrzymają zarówno wsparcie kapitałowe jak i opiekę doradczą, mentorską i szkoleniową. Pomoc nowym firmom w rozwoju skutkować będzie nie tylko zwiększeniem liczby podmiotów gospodarczych, ale także zatrzymaniem w regionie kreatywnych, dobrze wykształconych ludzi.

Lokowanie w latach 2007-2013 środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na tereny pozostałe po zlikwidowanych jednostkach wojskowych oraz przemysłowych rozwiązało większość występujących na nich problemów. Są one atrakcyjnie położone i zabudowane, powinny być więc wykorzystane na cele produkcyjne i usługowe. Stąd, jako uzupełnienie pozostałych działań w osi „Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur” planowane są jeszcze dalsze inwestycje w tereny i infrastrukturę w województwie. Zakłada się, że podejmowane działania wpłyną bezpośrednio na ich potencjał gospodarczy, atrakcyjność inwestycyjną i przedsiębiorczość w regionie.

Informacje o rezultatach osiągniętych w wyniku interwencji w tereny inwestycyjne IZ będzie przedkładać Komisji w sprawozdaniach rocznych oraz w sprawozdaniu końcowym.

Zaplanowane przedsięwzięcia będą komplementarne ze wsparciem w ramach PI 8iii ukierunkowanego na samozatrudnienie osób pozostających bez pracy, poszukujących zatrudnienia oraz defaworyzowanych na rynku pracy. Utworzone przez nie nowe przedsiębiorstwa będą mogły również (po okresie karencji) uzyskać wsparcie na rozwój w ramach PI 3a.

Zachowana zostaje również komplementarność ze wsparciem oferowanym w Programie Operacyjnym Polska Wschodnia 2014-2020, w ramach którego powstaną platformy startowe nowych pomysłów. Grupą docelową, do której skierowana będzie interwencja PO PW będą w szczególności absolwenci szkół wyższych (do 35. roku życia) oraz studenci ostatnich lat studiów, chcący rozwinąć swój pomysł oraz uruchomić i rozwijać własne firmy typu start-up. W ramach platform powstaną nowe podmioty gospodarcze, których rozwój będzie mógł być kontynuowany dzięki wsparciu RPO WiM 2014-2020. Inkubatory wspierane w ramach RPO nie tworzą indywidualnych systemów wsparcia, oferują natomiast wystandaryzowane usługi. W ramach Platform utworzone start-upy objęte zostaną indywidualną opieką (zakres usług związany i dobierany

³⁵ W przyszłości mogą pojawić się problemy w określeniu stopnia realizacji wartości docelowej wskaźnika, w związku ze zmianą metodologii liczenia rachunków narodowych (przejście z ESA 95 na ESA 2010)

będzie pod dany start-up), natomiast w inkubatorze przedsiębiorca korzysta wyłącznie z usług, które inkubator posiada w swojej ofercie.

Należy podkreślić, że w ramach PI 3a nie są planowane inwestycje w tworzenie przedsiębiorstw, a wsparcie uzyskają firmy już utworzone i faktycznie działające.

Preferowane do dofinansowania będą przedsięwzięcia wynikające z lokalnych/ponadlokalnych planów rewitalizacji miast i komplementarne do realizowanych w ramach osi priorytetowej *Obszary wymagające rewitalizacji* oraz działań finansowanych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach osi priorytetowych regionalnego programu operacyjnego.

Uzupełnieniem bezpośredniego wsparcia środowiska biznesowego będzie wzmocnienie jego otoczenia instytucjonalnego, oferującego m.in. usługi doradcze i szkoleniowe. Pomimo znacznego wsparcia skierowanego w latach 2007-2013 na rozbudowę i tworzenie podmiotów otoczenia biznesowego w regionie, zbyt mały nacisk położony został na efektywność działań informacyjnych, doradczych i szkoleniowych. Stąd – w sytuacji, gdy potrzeby infrastrukturalne IOB zostały w dużej mierze zaspokojone, pozostaje wzmocnienie merytoryczne IOB, prowadzące do wymiernych rezultatów w postaci podniesienia jakości i rozszerzania katalogu usług oraz specjalizacji instytucji w celu pełnej profesjonalizacji działań. Zaplanowane wsparcie przyczyni się również do zapełnienia luki w podaży usług dla firm. Jednocześnie przedsiębiorstwa otrzymają możliwość pozyskania niezbędnych im usług doradczych i szkoleniowych w formule zapewniającej podejście popytowe (dostosowane do faktycznych potrzeb). Podejście popytowe polegać będzie na swobodnym wyborze zarówno usługi jak i podmiotu, który będzie ją świadczyć przedsiębiorcy. Katalog usług pozostanie otwarty, dzięki czemu wsparcie zawsze będzie dostosowane do faktycznych, zmieniających się potrzeb firm regionu. Wśród nich znajdą się również usługi wzmacniające i uzupełniające interwencję innych priorytetów inwestycyjnych, w tym: usługi związane z internacjonalizacją MŚP (od doradztwa i usług informacyjnych, po udział przedsiębiorców w międzynarodowych targach i misjach) oraz wsparcie doradcze i szkoleniowe związane z wykorzystaniem TIK w przedsiębiorstwach. Zapewnieniem właściwej jakości świadczonych usług będzie podejście samych przedsiębiorców – konieczność zapewnienia wkładu własnego w sfinansowanie usługi ma stanowić naturalny mechanizm walidacji jakości ofert IOB. Zakłada się, iż zapewnienie przedsiębiorcom swobody w wyborze świadczeniodawcy usług przyczyni się do zwiększenia konkurencyjności wśród instytucji otoczenia biznesu i zainspiruje je do podnoszenia jakości swoich usług. Jednocześnie interwencja skierowana na rozwój IOB w ramach RPO WiM ma dać do tego możliwość.

Dodatkowo wspierane będzie tworzenie i świadczenie przez instytucje otoczenia biznesu pakietowych usług służących podniesieniu innowacyjności przedsiębiorstw (w tym również działania informacyjne w zakresie komercjalizacji, sposobu finansowania procesu od pomysłu do wdrożenia, ochrony własności intelektualnej). Wspólne działania IOB (tworzących sieć wsparcia) zapewnią kompleksową pomoc przedsiębiorcom podejmującym działalność innowacyjną i pozwolą na zmniejszenie ryzyk z tym związanych. Dla zapewnienia efektywności tych działań dopuszczone zostanie wsparcie infrastruktury IOB wyłącznie w uzasadnionych przypadkach.

Interwencja wpłynie na zwiększenie dostępności informacyjnej usług IOB wśród przedsiębiorców, rozwinięcie usług w obszarach szczególnie istotnych z punktu widzenia gospodarki regionu (specjalizacji), działania poprawiające wiedzę przedsiębiorstw o dostępie do usług doradczych (ogólnych i proinnowacyjnych) a także zwiększenie potencjału IOB.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- wspieranie inkubowania przedsiębiorstw
- wsparcie finansowe dla firm w początkowej fazie rozwoju (w szczególności opartych o innowacyjne pomysły) wraz ze wsparciem doradczym, mentorskim i szkoleniowym jako element przygotowania do funkcjonowania na rynku
- tworzenie nowej i modernizacja istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym na obszarach powojennych – nie pozostających w zasobach Agencji Mienia Wojskowego ani żadnej innej instytucji zarządzającej terenami wojskowymi, przemysłowymi, kolejowymi i kolejowymi); uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media, budowa lub modernizacja układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego, kampanie promocyjne (jako integralny element projektu).
- wsparcie doradcze i szkoleniowe podmiotów wspierających przedsiębiorczość, w tym zarządzających parkami przemysłowymi, naukowo-technologicznymi, inkubatorami przedsiębiorczości, ośrodków innowacji (w oparciu o zidentyfikowane potrzeby instytucji);
- usługi doradcze i szkoleniowe zwiększające zdolność MŚP do budowania oraz wzrostu przewagi konkurencyjnej na rynku (szeroki, otwarty katalog możliwych usług dla biznesu, możliwość realizacji usługi na terenie całego kraju) – świadczone w oparciu o podejście popytowe.
- przygotowanie i świadczenie pakietowych usług służących podniesieniu innowacyjności firm (w ramach tego typu przedsięwzięć również promocja rozwoju technologicznego i innowacyjności), w tym inwestycje w infrastrukturę, wyłącznie w celu świadczenia nowych usług;

Typy beneficjentów:

- przedsiębiorstwa
- instytucje otoczenia biznesu
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- specjalne strefy ekonomiczne - wyłącznie w projektach polegających na tworzeniu nowej i modernizacji istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego, pod warunkiem przygotowania terenów na potrzeby MŚP
- podmioty wdrażające instrumenty finansowe

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- preferencje uzyskają projekty z obszarów inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.
- preferowane będą przedsięwzięcia wynikające z lokalnych/ponadlokalnych planów rewitalizacji miast (dotyczy inwestycji w modernizację i tworzenia nowej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego, tj. terenów inwestycyjnych) oraz pozostałe przedsięwzięcia komplementarne do realizowanych w ramach osi priorytetowej *Obszary wymagające rewitalizacji* a także działań finansowanych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego.

W przypadku inwestycji w modernizację istniejącej i tworzenie nowej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego:

- warunkiem będzie nie powielanie dostępnej infrastruktury (ze szczególnym uwzględnieniem powstałej ze środków unijnych w latach 2007-2013), chyba, że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany,
- preferencje uzyskają projekty przedsiębiorstw,
- wsparcie z programu operacyjnego przyznane na realizację projektu dotyczącego terenów inwestycyjnych podlega proporcjonalnemu zmniejszeniu w przypadku, gdy teren objęty projektem nie zostanie w pełni wykorzystany przez MŚP w określonym terminie, nie później jednak niż na moment złożenia dokumentów zamknięcia programu,
- poziom wsparcia terenów inwestycyjnych zostanie obniżony proporcjonalnie do powierzchni używanej lub przeznaczonej do używania przez dużą firmę.

W odniesieniu do projektów rozwoju usług instytucji otoczenia biznesu:

- warunkiem będzie ukierunkowanie IOB na świadczenie specjalistycznych usług w oparciu o udokumentowane zapotrzebowanie konkretnych przedsiębiorców, z uwzględnieniem dostępnych standardów świadczenia usług
- preferencje uzyskają przedsięwzięcia/projekty wpływające na rozwój inteligentnych specjalizacji regionalnych;
- preferencje uzyskają projekty o największym udziale wkładu prywatnego;
- przedsięwzięcia infrastrukturalne IOB wspierane będą w bardzo ograniczonym zakresie (wyłącznie w określonych typach przedsięwzięć) i przy spełnieniu ponadto następujących warunków:
  - działalność IOB przyczynia się do rozwoju zdefiniowanych w regionie inteligentnych specjalizacji,
  - IOB dysponuje strategią/planem wykorzystania infrastruktury planowanej do sfinansowania w ramach przedsięwzięcia,
  - przedsięwzięcie jest współfinansowane ze źródeł prywatnych
  - przedsięwzięcie nie powiela dostępnej infrastruktury IOB o podobnym profilu zlokalizowanej w danym lub sąsiadującym regionie, chyba, że limit dostępnej oferty został wyczerpany.
- IOB posiada strategię biznesową wykazującą różne źródła dochodów oraz potwierdzającą zdolność do prowadzenia działalności w warunkach rynkowych w oparciu o otwartą konkurencję, bądź opisującą sposób, w jaki dążyć będzie do uzyskania tej zdolności. . Strategia biznesowa zawiera roczny plan działań wraz z listą planowanych do realizacji przedsięwzięć.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Planowane jest zastosowanie instrumentów bezzwrotnych – dotacji m.in. na działalność służącą inkubowaniu przedsiębiorstw, rozwój usług instytucji otoczenia biznesu oraz tworzenie nowej i modernizację istniejącej infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego (w tym na obszarach powojennych – nie pozostających w zasobach Agencji Mienia Wojskowego ani żadnej innej instytucji zarządzającej terenami wojskowymi, przemysłowymi, kolejowymi i kolejowymi); uporządkowanie i przygotowanie terenów inwestycyjnych w celu nadania im nowych funkcji gospodarczych, uzbrojenie terenów inwestycyjnych w media, budowę lub modernizację układu komunikacyjnego terenu inwestycyjnego, kampanie promocyjne. Co do zasady zakłada się wsparcie dla nowopowstałych firm poprzez instrumenty finansowe. Dotacje otrzymają natomiast nowe firmy oparte o wysoko innowacyjne pomysły.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych w priorytecie inwestycyjnym 3a poparte zostało oceną ex-ante zgodnie z Art. 37 (2) Rozporządzenia ogólnego nr 1303/2013³⁶, której celem było wykazanie: występowania zawodności rynku lub nieoptymalnego poziomu inwestycji, a także szacunkowego poziomu i zakresu zapotrzebowania na inwestycje publiczne, w tym typy instrumentów finansowych. Ocena ex ante była narzędziem weryfikującym decyzje Instytucji Zarządzającej o zastosowaniu IF w konkretnych działaniach.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			147	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			59	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			88	SL 2014	Bieżący monitoring
4.	Liczba nowych wspieranych przedsiębiorstw	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			92	SL 2014	Bieżący monitoring
5.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			1 360 000	SL 2014	Bieżący monitoring

³⁶ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

6.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			1 000 000	SL 2014	Bieżący monitoring
7.	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	EFRR	region słabiej rozwinięty			18	SL 2014	Bieżący monitoring
8.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	EFRR	region słabiej rozwinięty			72	SL 2014	Bieżący monitoring
9.	Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			8	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 3b

„Opracowanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, w szczególności w celu umiędzynarodowienia”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Nowe modele biznesowe w przedsiębiorstwach województwa warmińsko-mazurskiego”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększenie wartości przychodów małych i średnich przedsiębiorstw ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport, wzrost liczby nawiązanych kontraktów handlowych oraz podniesienie poziomu inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Produkcja sprzedana przemysłu w cenach stałych z 2010 r. per capita w sektorze MŚP	tys. zł / os.	region słabiej rozwinięty	7,97	2012	12,56	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Zaplanowane w ramach Priorytetu inwestycyjnego 3b tworzenie i wdrażanie nowych modeli biznesowych stanowić będzie odpowiedź na zidentyfikowane w regionie problemy: niewielkiej nowoczesności przedsiębiorstw oraz niezadawalającego poziomu eksportu i współpracy międzynarodowej firm z województwa. Efektem przewidzianych działań ma być pośrednio również wzrost atrakcyjności oferty gospodarczej regionu postrzeganej zarówno jako aktywność podmiotów gospodarczych na rynkach zagranicznych, jak i wizerunek województwa kreowany wśród szeroko rozumianych klientów. Otwarcie przedsiębiorstw z regionu na nowe rynki wymagać będzie inwestycji

w dostosowanie oferty produktowo-usługowej do wymagań nowych klientów, przepisów i norm obowiązujących w krajach, do których kierowana będzie oferta oraz zmian organizacyjnych wewnątrz firmy. Dlatego też przewidziano wsparcie inwestycyjne na rozwój przedsiębiorstwa w związku z jego internacjonalizacją, dzięki czemu możliwe będzie budowanie trwałych więzi gospodarczych.

Działania zaplanowane w RPO WiM będą komplementarne ze wsparciem oferowanym w Programie Operacyjnym Polska Wschodnia 2014-2020, w ramach którego przedsiębiorcy będą mogli uzyskać wsparcie na stworzenie i wdrożenie nowego modelu biznesowego MSP w oparciu o internacjonalizację ich działalności. Wsparcie to będzie mogło zostać następnie uzupełnione inwestycjami planowanymi w programie regionalnym.

Kolejnym proponowanym kierunkiem rozwoju MSP jest tworzenie nowych modeli biznesowych opartych na pakietowaniu oferty (produktów i usług) – również przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych. Zakłada się, że dzięki pakietyzowaniu produktów i usług poprawiony zostanie dostęp do klienta (szczególnie w przypadku jego oddalenia geograficznego). Przykładem może być branża turystyczna (silnie reprezentowana w województwie), gdyż dla nowoczesnego turysty (bardziej świadomego i wymagającego) zdecydowanie większe znaczenie od walorów środowiska przyrodniczego ma oferta produktowa. Specyficznym rodzajem usług przewidywanych do wsparcia są te, których świadczenie zakłada się w systemie „sail pass”. Realizacja przedsięwzięcia wynika z dokumentu *„Wielkie Jeziora Mazurskie – Strategia”* i polega na stworzeniu w oparciu o TIK systemu zarządzania żeglarstwem w obszarze szlaku żeglownego Wielkich Jezior Mazurskich, dającego możliwość zakupu usługi przez Internet, płatności kartą sail pass, rozliczania w systemie elektronicznym itp.

Zwiększenie udziału technologii informacyjno-komunikacyjnych w gospodarce województwa wymaga podjęcia szeregu działań. Problem małej dostępności do Internetu będzie ograniczony w niedługiej perspektywie dzięki inwestycjom w budowę sieci szerokopasmowych oraz projektom polegającym na włączeniu cyfrowym prowadzonym w latach 2007-2013. Możliwość wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w działalności przedsiębiorstwa służyć będzie obniżaniu w sposób znaczący kosztów prowadzenia działalności gospodarczej oraz jej internacjonalizacji. Dlatego środki skierowane zostaną na wykorzystanie TIK do rozszerzania działalności firmy, internacjonalizacji oraz usprawnienia procesów zarządczych w przedsiębiorstwach (inteligentne systemy zarządzania: zarządzanie zasobami ludzkimi, towarowymi i usługowymi, zarządzanie systemami finansowo-księgowymi, zarządzanie produkcją, automatyzacja procesu produkcyjnego) oraz kontaktów z klientem.

W celu wzmocnienia efektów interwencji zaplanowanej dla przedsiębiorstw w ramach tego priorytetu inwestycyjnego podejmowane będą działania obejmujące m.in. promocję gospodarczą regionu w wymiarze krajowym i międzynarodowym. Celem zapewnienia efektów o zasięgu regionalnym wsparcie obejmie wyłącznie projekty sieciowe/partnerskie. Dla realizacji zadań związanych z promocją gospodarczą niezbędne będzie wypracowanie wspólnie z partnerami gospodarczymi, spójnej polityki inwestycyjnej regionu, co sprzyjać będzie wzrostowi liczby bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które staną się elementem podnoszącym poziom polskiej gospodarki poprzez tworzenie łańcuchów wartości z realnym udziałem polskich przedsiębiorstw. Wspierane będą m.in. uzgodnione przedsięwzięcia wynikające z dokumentu *„Wielkie Jeziora Mazurskie – Strategia”* oraz kompleksowe działania promujące ofertę regionu (przykładem tego rodzaju są promocje tematyczne typu Mazury-Cud Natury czy „Lotnicze Mazury”).

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- wsparcie inwestycyjne rozwoju przedsiębiorstw związanego z internacjonalizacją;
- wsparcie MSP w tworzeniu nowych modeli biznesowych w zakresie pakietowania produktów i usług, w tym opartych na ICT (m.in. tworzenie systemu mazurskich kart turystycznych w systemie „sail pass”);
- wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych do rozszerzenia działalności firmy, wejścia na nowe rynki oraz usprawnienie procesów zarządczych;
- promocja gospodarcza regionu (projekty sieciowe/ partnerskie)

Typy beneficjentów:

- przedsiębiorstwa;
- grupy przedsiębiorstw (w tym m.in. porozumienia, sieci, konsorcja,)
- samorząd województwa;
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- instytucje otoczenia biznesu;
- specjalne strefy ekonomiczne - wyłącznie w projektach promocji gospodarczej regionu
- Lokalne organizacje turystyczne³⁷ (wyłącznie w odniesieniu do tworzenia systemu mazurskich kart turystycznych w systemie „sail pass”)

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- preferencje uzyskają podmioty funkcjonujące w obszarach inteligentnych specjalizacji regionalnych; warunkiem uzyskania wsparcia inwestycyjnego na rozwój związany z internacjonalizacją będzie wykazanie faktycznego związku planowanej inwestycji z działalnością eksportową przedsiębiorstwa;
- w odniesieniu do projektów inwestycyjnych związanych z internacjonalizacją preferencje uzyskają przedsiębiorstwa, które opracowały strategie inwestycyjne dotyczące internacjonalizacji w PO PW;
- w odniesieniu do projektów promocji gospodarczej preferowane będą kampanie promocyjne obejmujące teren całego województwa. Warunkiem uzyskania wsparcia w tym obszarze będzie wykazanie wpływu zaplanowanego przedsięwzięcia na gospodarkę regionu oraz zapewnienie udziału partnerów społeczno-gospodarczych w podejmowanych działaniach. Ponadto konieczne będzie zapewnienie spójności z polityką inwestycyjną regionu.

---

³⁷ W rozumieniu ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o [Polskiej Organizacji Turystycznej](#) (POT) ([Dz. U. z 1999 r. Nr 62, poz. 689](#), z późn. zmianami)

Możliwe projekty pozakonkursowe:

- w przypadku projektów promocji gospodarczej obejmujących cały region – projekty realizowane przez urząd marszałkowski z uwagi na monopol kompetencyjny (dobór podmiotów prywatnych do udziału w projekcie odbywać się będzie w trybie konkurencyjnym),
- w odniesieniu do projektów wynikających z dokumentu „Wielkie Jeziora Mazurskie – Strategia” – projekty promocji gospodarczej oraz tworzenia systemu mazurskich kart turystycznych w systemie „sail pass”.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			67	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			67	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Liczba przedsiębiorstw które wprowadziły zmiany organizacyjno – procesowe	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			42	SL 2014	Bieżący monitoring
4.	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	EFRR	region słabiej rozwinięty			95	SL 2014	Bieżący monitoring
5.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			5 400 000	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 3c

„Wspieranie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększenie zastosowania innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach”

Rezultatem działań podejmowanych w ramach realizacji priorytetu inwestycyjnego będzie wzrost liczby innowacji a tym samym odsetka przedsiębiorstw innowacyjnych w przemyśle i usługach. Interwencja skutkować będzie także podniesieniem poziomu inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Udział przemysłowych przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych	%	region słabiej rozwinięty	20,11	2013	23,80	GUS	rocznie
2	Udział usługowych przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw usługowych	%	region słabiej rozwinięty	9,08	2013	18,8	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Interwencja w ramach PI 3c ma na celu w szczególności rozwój nowych produktów i usług w MŚP. Stąd w ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wsparcie obejmie te przedsięwzięcia przedsiębiorstw, które skutkować będą wzrostem konkurencyjności firmy oraz dostosowaniem się do wyzwań rynkowych, w tym konieczności nadążania za zmieniającym się otoczeniem gospodarczym i potrzebami klientów. Założony cel będzie osiąganym dzięki wspieraniu przedsiębiorstw we wdrażaniu nowych rozwiązań – od reorganizacji procesu produkcji i sprzedaży, wykorzystania nowoczesnych technologii, poprzez tworzenie i rozwój nowej oferty, do inwestycji w wyposażenie.

Zmiana, poszerzenie oferty produktowo-usługowej może nastąpić przy wykorzystaniu zróżnicowanych metod. Jedną z nich będzie wdrażanie indywidualnych, w pełni innowacyjnych rozwiązań będących efektem działalności badawczo-rozwojowej. Stąd - jako uzupełnienie działań celu tematycznego 1, w ramach PI 3c dofinansowane zostanie wdrożenie do produkcji wyników prac B+R – prowadzonych zarówno samodzielnie przez przedsiębiorstwo jak i we współpracy z sektorem naukowo-badawczym.

Obok wdrożenia prac badawczo-rozwojowych rozwój oferty produktowo-usługowej może być osiąganym również dzięki np. innowacjom imitującym bądź nowym rozwiązaniom organizacyjnym czy zarządczym. Dlatego też wsparcie skierowane będzie także na adaptowanie gotowych technologii i rozwiązań zakupionych przez przedsiębiorstwo. Innym rodzajem inwestycji na jaki MŚP będą mogły uzyskać wsparcie będzie zakup i modernizacja maszyn i urządzeń, dzięki którym możliwe będzie poszerzenie bądź uatrakcyjnienie oferty produktowej i usługowej przedsiębiorstwa a w konsekwencji poprawa jego pozycji konkurencyjnej na rynku. Analogicznie dofinansowanie uzyskają podmioty wprowadzające na rynek nowe produkty i usługi z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych.

Uwarunkowania historyczne i społeczne województwa warmińsko-mazurskiego sprzyjają również szczególnemu rodzajowi poszukiwania przewag konkurencyjnych w budowaniu nowej oferty produktowo-usługowej poprzez odtwarzanie historycznego krajobrazu gospodarczego regionu (przywrócenie tradycyjnych produktów, usług i zawodów). Działania takie będą stanowić przede

wszystkim uzupełnienie przedsięwzięć podejmowanych w ramach RPO na obszarach wymagających rewitalizacji.

Uzupełniająco możliwe będzie dofinansowanie wydatków obrotowych towarzyszących inwestycjom realizowanym w ramach PI 3c.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- wdrożenia wyników prac badawczo-rozwojowych własnych i wypracowanych we współpracy z sektorem naukowo-badawczym, dostosowanie do wdrożenia i wdrożenie zakupionych rozwiązań technologicznych;
- podnoszenie konkurencyjności przedsiębiorstw (w tym m.in. dzięki technologiom informacyjno-komunikacyjnym) z wykorzystaniem instrumentów finansowych;
- wsparcie MŚP w budowaniu przewag konkurencyjnych opartych na odtwarzaniu gospodarczego dziedzictwa regionu.

Typy beneficjentów:

- przedsiębiorstwa
- grupy przedsiębiorstw (w tym m.in. porozumienia, sieci, konsorcja,)
- podmioty wdrażające instrumenty finansowe

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Preferencje uzyskają przedsięwzięcia realizowane w obszarach inteligentnych specjalizacji oraz wspólne projekty przedsiębiorstw stwarzające znacznie większe szanse na poszerzenie oferty produktowej lub usługowej.

W odniesieniu do projektów polegających na wdrożeniu wyników prac naukowo-badawczych priorytetowo traktowane będą inwestycje stanowiące kontynuację prac realizowanych w ramach PI 1b.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Zważywszy na charakter planowanych inwestycji zakładane jest głównie wsparcie w formie instrumentów finansowych. Niemniej jednak, dla zrównoważenia ryzyka wynikającego z podejmowania części z proponowanych w tym PI działań, dotacje przewidziano dla przedsięwzięć związanych z wdrożeniem wyników prac B+R (własnych lub nabytych) oraz budowaniem nowej oferty produktowo-usługowej w oparciu o odtwarzanie gospodarczego dziedzictwa regionu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych w priorytecie inwestycyjnym 3c poparte zostało oceną ex-ante zgodnie z Art. 37 (2) Rozporządzenia ogólnego nr 1303/2013³⁸, której celem było wykazanie: występowania zawodności rynku lub nieoptymalnego poziomu inwestycji, a także szacunkowego poziomu i zakresu zapotrzebowania na inwestycje publiczne, w tym typy instrumentów finansowych. Ocena ex ante była narzędziem weryfikującym decyzje Instytucji Zarządzającej o zastosowaniu IF w konkretnych działaniach.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu stosownych przypadkach (w)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			408	SL 2014	bieżący monitoring
2	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			36	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			373	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla rynku	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			63	SL 2014	bieżący monitoring
5.	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			161	SL 2014	bieżący monitoring
6.	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach	EPC	EFRR	region słabiej rozwinięty			190	SL 2014	Bieżący monitoring
7.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			9 570 000	SL 2014	Bieżący monitoring
8.	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			7 000 000	SL 2014	Bieżący monitoring

³⁸ ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) NR 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

	przedsiębiorstw (inne niż dotacje)								
--	------------------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik kluczowy wdrażania lub etap	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur	Wskaźnik produktu	1	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	72			739	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 65,03% alokacji osi priorytetowej
	Wskaźnik finansowy	2	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty	54 573 272			377110301	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Założenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex ante instrumentów finansowych może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFRR i region słabiej rozwinięty							
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
001	27 500 000	01	260 356 256	01	128 217 502	07	320 543 756
002	1 847 744	03	3 187 500	02	96 163 127		
056	41 047 744	04	48 502 500	03	70 519 627		
057	1 847 744	05	8 497 500	07	25 643 500		
058	42 992 646						
059	15 788 494						
062	21 846 625						
063	2 172 292						
064	26 897 744						
066	27 116 518						
067	78 249 166						
072	16 883 613						
082	7 050 000						
101	9 303 426						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.2 KADRY DLA GOSPODARKI

Priorytet inwestycyjny 10i

„Ograniczenie i zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki szkolnej oraz zapewnianie równego dostępu do dobrej jakości wczesnej edukacji elementarnej oraz kształcenia podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego, z uwzględnieniem formalnych, nieformalnych i pozaformalnych ścieżek kształcenia umożliwiających ponowne podjęcie kształcenia i szkolenia”.

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększenie dostępności i jakości edukacji przedszkolnej w województwie warmińsko-mazurskim”

Interwencja przyczyni się do zwiększenia stopnia upowszechnienia edukacji przedszkolnej oraz pokonania barier w dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	region słabiej rozwinięty	szt.				57	%	2013			57	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
2.	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				90	%.	2013			90	SL 2014	Bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Rozwój inteligentnej gospodarki województwa warmińsko-mazurskiego musi opierać się nie tylko o zasoby materialne ale także o kapitał ludzki. Pozytywne postawy, takie jak: otwartość umysłu, chęć uczenia się i tworzenie więzi społecznych należy wspierać już od najmłodszych lat. W warmińsko-mazurskim, pomimo upowszechniania wczesnej edukacji wciąż występują tereny, na których brakuje ośrodków przedszkolnych. Poważniejszym problemem jest jednak słaba dostępność istniejących miejsc m.in. z powodu złej sytuacji materialnej rodzin, która uniemożliwia opłacenie wysokiego czesnego. Ten problem dotyczy głównie miast, gdzie liczba miejsc przedszkolnych (w przedszkolach publicznych i niepublicznych) przewyższa zapotrzebowanie, natomiast wysokie czesne stanowi główną barierę dostępu do nich. Powyższe skutkuje niższym od europejskiego (i najniższym w Polsce) wskaźnikiem upowszechniania edukacji przedszkolnej w regionie. Stąd planowane jest dalsze zmniejszanie barier w dostępie do dobrej jakości edukacji przedszkolnej, w tym niwelowanie dysproporcji w jej upowszechnianiu. Komplementarną do wsparcia w ramach EFS interwencję planuje się w ramach PI 10a ze środków EFRR, która skierowana zostanie głównie na tworzenie nowych miejsc przedszkolnych (przede wszystkim na obszarach charakteryzujących się słabym dostępem do edukacji przedszkolnej). Obok podwyższenia stopnia upowszechnienia edukacji przedszkolnej i ułatwienia dzieciom startu w systemie edukacji, działania te poprawią sytuację kobiet na rynku pracy.

Jakość kształcenia w przedszkolach podnoszona będzie poprzez kształcenie pracujących w nich nauczycieli, upowszechnienie nowoczesnych narzędzi pozwalających na odpowiednie przygotowanie dzieci do edukacji szkolnej, w tym m.in. wczesnej diagnozy i wdrażania działań korekcyjnych, aby likwidować bariery rozwojowe. Wspierane będzie rozszerzanie oferty zajęć, w tym dodatkowych (np. zajęcia z logopedą, zajęcia ze specjalistami, zajęcia korekcyjne). Szczególnie ważne jest objęcie interwencją dzieci niepełnosprawnych i współfinansowanie placówek specjalnych.

Działania/typy przedsięwzięć:

- tworzenie nowych miejsc przedszkolnych
- dofinansowanie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej
- wyrównywanie stwierdzonych deficytów w edukacji przedszkolnej (np. zajęcia z logopedą, psychologiem, pedagogiem i terapeutą itp.), wspieranie kompetencji kluczowych dzieci w zakresie porozumiewania się w językach obcych oraz kompetencji społecznych, inicjatywności, przedsiębiorczości i kreatywności, doposażenie placówki.
- wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia przedszkola/ placówki

Grupy docelowe:

Dzieci w wieku przedszkolnym, nauczyciele i kadra wspierająca i organizująca proces nauczania przedszkoli/ i funkcjonujących innych form wychowania przedszkolnego, rodzice i opiekunowie dzieci wspieranych przedszkoli i placówek, ośrodki wychowania przedszkolnego.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej na podstawie przepisów odrębnych.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego, z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
- OSI – Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- operacje będą odpowiadać specyfice i potrzebom regionu, a także będą uzasadnione trendami demograficznymi,

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			5 068	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	szt	EFS	region słabiej rozwinięty			1 620	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba istniejących miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie w zakresie dostępnej bazy oświatowej	szt.	EFS	region słabiej rozwinięty			999	SL 2014	bieżący monitoring
4	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	os	EFS	region słabiej rozwinięty			454	SL 2014	bieżący monitoring

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy oraz rozwój zindywidualizowanego podejścia do ucznia ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi”

W obszarze kształcenia ogólnego (podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego) lepsza jakość zostanie osiągnięta poprzez stworzenie w szkołach warunków do nauczania eksperymentalnego, stosowanie nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych, jak również zapewnienie zindywidualizowanego podejścia do uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, co bezpośrednio przełoży się na wzrost poziomu ich kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy.

Towarzyszyć temu będzie zapewnienie nauczycielom możliwości szkolenia i doskonalenia umiejętności zawodowych w celu poprawy jakości pracy szkół w ww. obszarach.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				90	%	2013			90	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem TIK dzięki EFS	region słabiej rozwinięty	os.				25	%	2013			25	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
3.	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				90	%	2013			90	SL 2014	Bieżący monitoring
4.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	region słabiej rozwinięty	szt.				90	%	2013			90	SL 2014	Bieżący monitoring
5.	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują	region słabiej rozwinięty	szt.				90	%	2013			90	SL 2014	Bieżący monitoring

	doposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych													
--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Aby uzyskać pożądane efekty kształcenia interwencja Programu poza przedszkolami obejmie również poprawę jakości kształcenia w szkołach/placówkach prowadzących kształcenie ogólne na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym z preferencją dla szkół i uczniów o największych i specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych (preferencja nie dotyczy ZIT”bis Elbląga). Wsparcie dalszych etapów kształcenia skupi się na budowaniu u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno-przyrodniczych, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętności rozumienia, kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów, umiejętności uczenia się, umiejętności pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy)

Podniesienie jakości edukacji wymaga również (komplementarnie do budowania kompetencji u uczniów i nauczycieli) wyposażenia/doposażenia bazy dydaktycznej i naukowej placówek w niezbędnym zakresie (w tym w sprzęt umożliwiający nauczanie przedmiotów matematyczno-przyrodniczych w formie eksperymentu) oraz w nowoczesne pomoce dydaktyczne i sprzęt TIK, zgodny ze standardem ujętym w rządowym programie „Cyfrowa szkoła”). Łączny limit wydatków związanych z zakupem sprzętu nie przekroczy 30% alokacji na cały PI 10i (włączając cross-financing).

W kształceniu ogólnym interwencja ukierunkowana będzie również na indywidualizację pracy z uczniami o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych (m.in. z uczniami niepełnosprawnymi i młodzieżą zagrożoną przedwczesnym kończeniem nauki, co przyczyni się do realizacji działania „Włączenie społeczne” obszaru priorytetowego Edukacja SUE RMB, z uczniami najbardziej uzdolnionymi) poprzez wspieranie pracy jednostek systemu oświaty. Działania na ww. obszarach będą komplementarne z interwencją w ramach priorytetu 9.2 (*wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich*). Ponadto, poprawę jakości edukacji gwarantować będą inwestycje w doskonalenie wiedzy i umiejętności nauczycieli. W związku z powyższym, komplementarne z zapewnieniem bazy technologicznej dla szkół będą zadania obejmujące przygotowanie nauczycieli do wykorzystywania nowoczesnych metod i środków nauczania oraz posługiwania się zakupionym wyposażeniem w pracy dydaktycznej. Jednocześnie zakłada się wzmocnienie doradztwa zawodowego ułatwiającego przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia. Właściwa realizacja zadań doradztwa zawodowego przyczyni się do obniżenia społecznych kosztów kształcenia dzięki poprawieniu trafności wyborów na kolejnych etapach edukacji

W ramach niniejszego celu szczegółowego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis).

Działania/typy przedsięwzięć:

- kształcenie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych uczniów niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno-przyrodniczych, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym językiem polskim dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętności rozumienia, kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów, umiejętności uczenia się, umiejętności pracy

- zespołowej w kontekście środowiska pracy), tworzenie warunków dla nowoczesnego nauczania – tzw. nauczanie eksperymentalne, w tym wyposażenie pracowni matematyczno-przyrodniczych,
- rozwijanie kompetencji uczniów w zakresie stosowania TIK w ramach kontynuacji działań rządowego programu „Cyfrowa szkoła”.
  - zapewnienie zindywidualizowanego podejścia do uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
  - wsparcie nauczycieli w zakresie kształcenia i doskonalenia zawodowego jako element wsparcia szkoły/placówki oświatowej
  - działania z obszaru doradztwa zawodowego

Grupy docelowe:

Uczniowie szkół/placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne i specjalne, nauczyciele i kadra wspierająca i organizująca proces nauczania szkół/ placówek oświatowych, doradcy zawodowi/ osoby realizujące zadania z zakresu doradztwa zawodowego, rodzice i opiekunowie dzieci i młodzieży wspieranych szkół i placówek, placówki systemu oświaty.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej na podstawie przepisów odrębnych.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego, z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej;
- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
- OSI – Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- operacje będą odpowiadać specyfice i potrzebom regionu, a także będą uzasadnione trendami demograficznymi,
- doposażenie w materiały dydaktyczne będzie poprzedzone należytą diagnozą potrzeb, a nacisk zostanie położony na ich efektywność użytkową,
- w związku z trwającą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczącymi szkół gimnazjalnych, w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego 10i skierowanych do szkół gimnazjalnych, które nie zostały

przekształcone w szkoły/placówki systemu oświaty prowadzące kształcenie ogólne, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych szkół.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	os	EFS	region słabiej rozwinięty			754	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	os	EFS	region słabiej rozwinięty			19594	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	os	EFS	region słabiej rozwinięty			997	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	szt.	EFS	region słabiej rozwinięty			192	SL 2014	bieżący monitoring
5.	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały wyposażone w programie	szt	EFS	region słabiej rozwinięty			90	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 10iii

„Wyrównywanie dostępu do uczenia się przez całe życie o charakterze formalnym, nieformalnym i pozaformalnym wszystkich grup wiekowych, poszerzanie wiedzy, podnoszenie umiejętności i kompetencji siły roboczej oraz promowanie elastycznych ścieżek kształcenia, w tym poprzez doradztwo zawodowe i potwierdzanie nabytych kompetencji”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności osób dorosłych z grup defaworyzowanych w zakresie języków obcych, ICT oraz zarządzania projektem.”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie wzrost liczby osób dorosłych z grup defaworyzowanych, które podniosły poziom kompetencji i umiejętności językowych oraz w sferze ICT i zarządzania projektem.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób z grup defaworyzowanych, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				30	%	2013			30	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				27	%.	2013			27	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				35	%	2013			35	SL 2014	bieżący monitoring
4	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				30	%.	2013			30	SL 2014	bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Kompetencje i kwalifikacje stanowią szczególnego rodzaju kapitał, którego znaczenie rośnie w warunkach globalnej konkurencji. Muszą być stale doskonalone, aby móc odpowiadać na wyzwania zmieniających się technologii, złożoności procesów gospodarczych i społecznych. Zarówno w opinii pracodawców, jak i pracowników szczególnie brak umiejętności takich jak znajomość języków obcych czy obsługi komputera poważnie ogranicza szanse na rynku pracy, bez względu na branżę czy region. Umiejętność planowania i osiągania celów w usystematyzowany sposób, oparty na metodologiach zarządzania projektem, również należy do cech pożądanых u pracownika. Problem niesatysfakcjonującego poziomu uczestnictwa w kształceniu w zakresie ww. kompetencji kluczowych dotyka w szczególności osoby z grup defaworyzowanych, w tym z wykształceniem co najwyżej średnim oraz osób powyżej 50 roku życia. Stąd interwencja przewidziana w ramach PI 10iii skierowana zostanie do tej właśnie grupy.

Działania przewidziane w niniejszym priorytecie inwestycyjnym będą komplementarne ze wsparciem w ramach CT 8 poprawiającym adaptacyjność firm do zmieniających się warunków gospodarczych. Nie będą jednak powiązane ze statusem na rynku pracy; udział w projekcie zostanie zapewniony osobom z własnej inicjatywy zainteresowanym podnoszeniem kompetencji. Narzędziem walidacji udzielonego wsparcia na podnoszenie kompetencji i umiejętności będzie formalna ocena i certyfikacja osiągniętych umiejętności. Dzięki temu zapewniona zostanie wysoka jakość realizowanych działań, a uczestnicy uzyskają dokument potwierdzający poziom i zakres nabytych umiejętności.

Działania/typy przedsięwzięć³⁹:

- kompleksowe wsparcie osób w podnoszeniu poziomu kompetencji i kwalifikacji: językowych, ICT, zarządzania projektem (planowania i osiągania celów),
- kompleksowe wsparcie osób w zakresie potwierdzania posiadanych kompetencji i kwalifikacji: językowych, ICT, zarządzania projektem (planowania i osiągania celów).

Po wejściu w życie Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji katalog szkoleń może zostać rozszerzony o inne szkolenia, które będą kończyły się kwalifikacjami zawodowymi (poza tymi, które wspierane będą w ramach PI 10iv)

Grupy docelowe: osoby dorosłe z grup defaworyzowanych czyli wykazujących największą lukę kompetencyjną i posiadających największe potrzeby w dostępie do edukacji, w tym m. in. osoby o niskich kwalifikacjach i osoby powyżej 50 roku życia, z własnej inicjatywy zainteresowane podnoszeniem poziomu kompetencji i kwalifikacji.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej na podstawie odrębnych przepisów.

---

³⁹ Z uwagi na zobowiązanie władz polskich w zakresie wypełnienia warunkowości ex-ante nr 10.3, zawarte w PO WER, prowadzenie działań w ramach PI 10iii nadzorowanych przez IZ RPO WiM 2014-2020 jest uzależnione od wypełnienia tych zobowiązań na szczeblu ogólnokrajowym przez IZ PO WER.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunek brzegowy wyboru operacji:

- wsparcie dostosowane do faktycznych potrzeb odbiorców.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			8 633	SL 2014	Bieżący monitoring
2	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			5 883	SL 2014	Bieżący monitoring
3	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			3 062	SL 2014	Bieżący monitoring
4	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			4 534	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 10iv

„Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwianie przechodzenia z etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym poprzez mechanizmy prognozowania umiejętności,

dostosowania programów nauczania oraz tworzenia i rozwoju systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększenie zatrudnialności uczniów szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w szczególności poprzez poprawę jakości kształcenia zawodowego”.

Interwencja w ramach priorytetu przyczyni się do wzmocnienia powiązania systemu kształcenia i szkolenia zawodowego z rynkiem pracy oraz wzrostu jakości systemu szkoleń służącego zwiększeniu zdolności do zatrudnienia uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem w programie, uczestniczących w kształceniu lub pracujących po 6 miesiącach po ukończeniu nauki	region słabiej rozwinięty	os.				53	%	2013			53	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
2.	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				80	%	2013			80	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących doposażenie zakupione dzięki EFS	region słabiej rozwinięty	szt.				80	%	2013			80	SL 2014	Bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparciem na rzecz dostosowania kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarki objęte zostaną m.in. przedsięwzięcia umożliwiające współpracę szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno- gospodarczym. Dzięki projektom pracodawcy/przedsiębiorcy angażowani będą w proces kształcenia zawodowego i egzaminowania: od wskazania potrzeb aż do wspólnego przygotowania programów nauczania ze szkołami. Przewiduje się udział przedsiębiorców/pracodawców m.in. w: organizacji staży i praktyk, prowadzeniu kwalifikacyjnych kursów zawodowych, tworzeniu klas patronackich w szkołach. Zwiększy się także ich udział w egzaminach praktycznych, pracach nad dostosowaniem oferty kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy oraz identyfikacji i prognozowaniu potrzeb kwalifikacyjno-zawodowych na rynku pracy.

Wsparcie udzielane w ramach programu obejmuje również wsparcie uczniów i słuchaczy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, poprzez m.in. realizację szkoleń/ kursów podnoszących ich umiejętności, kompetencje oraz uzyskiwanie kwalifikacji zawodowych oraz kompetencji miękkich niezbędnych na rynku pracy.

Ze względu na ogromne korzyści odbywania praktyk i staży u przedsiębiorców/pracodawców (nabywanie umiejętności praktycznych w realnym środowisku pracy, dostęp do nowoczesnego, specjalistycznego sprzętu używanego obecnie na rynku) forma wysokiej jakości staży i praktyk u pracodawców/przedsiębiorców będzie kluczowym działaniem mającym na celu dostosowanie kształcenia zawodowego do potrzeb rynku pracy w regionie.

Realizowane przedsięwzięcia skierowane będą ponadto na zapewnienie nauczycielom szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe (w tym nauczycielom zawodu i instruktorom praktycznej nauki zawodu) możliwości nabywania i aktualizowania swojej wiedzy. Interwencja zapewni nauczycielom doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji, między innymi poprzez: studia podyplomowe, inne formy doskonalenia lub szkolenia zawodowego oraz praktyki i staże w przedsiębiorstwach zapewniające bezpośredni kontakt z rzeczywistym środowiskiem pracy.

Odpowiedzią na oczekiwania potencjalnych pracodawców/przedsiębiorców jak i uczniów/słuchaczy, którzy wybierają naukę w szkołach zawodowych, będzie uzupełniające wsparcie polegające na tworzeniu warunków zbliżonych do rzeczywistego środowiska pracy zawodowej pod kątem wyposażenia/doposażenia bazy dydaktycznej. Interwencja w szkolnictwo zawodowe będzie bazować na wykorzystaniu istniejącej infrastruktury (kompleksy budynków, hale warsztatowe, itp.), która wymaga dostosowania do aktualnych potrzeb. Poprawa infrastruktury szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe nastąpi przy zaangażowaniu pracodawców tak, aby w jak największym stopniu stworzone warunki kształcenia odpowiadały potrzebom rynku i zaowocowały wykształceniem wysokiej klasy specjalistów, poszukiwanych na rynku pracy. Limit wydatków związanych z doposażeniem szkół i placówek kształcenia zawodowego nie przekroczy 20% całkowitej alokacji PI 10iv (włączając cross-financing)⁴⁰.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis).

Działania/typy przedsięwzięć:

---

⁴⁰ Wysokość limitu zostanie zweryfikowana w trakcie przeglądu śródkresowego programu.

1. Programy współpracy szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe z otoczeniem społeczno-gospodarczym (pracodawcami/organizacjami pracodawców, przedsiębiorcami/organizacjami przedsiębiorców, instytucjami rynku pracy oraz szkołami wyższymi) między innymi poprzez:

- organizację kształcenia praktycznego (staże/praktyki) dla uczniów i słuchaczy w rzeczywistych warunkach pracy,
- wyposażenie uczniów i słuchaczy w dodatkowe umiejętności, kompetencje i kwalifikacje zawodowe, w tym kompetencje miękkie pożądane na rynku pracy,,
- tworzenie klas patronackich w szkołach,
- organizowanie kursów przygotowawczych (dla uczniów/słuchaczy) na studia we współpracy ze szkołami wyższymi,
- unowocześnienie/ dostosowanie oferty kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy,
- tworzenie nowych zawodów na użytek specyficznych zdiagnozowanych potrzeb firm z regionu (szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji),
- doposażenie/wyposażenie bazy dydaktycznej szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe),
- doskonalenie umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji nauczycieli szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w tym nauczycieli zawodu i instruktorów praktycznej nauki zawodu.

2. Tworzenie i/lub rozwój ukierunkowanych branżowo/zawodowo centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego lub innych zespołów realizujących zadania CKZiU.

3. Przygotowanie i realizacja wysokiej jakości usług poradnictwa edukacyjno-zawodowego w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe.

4. Kształtowanie u uczniów i słuchaczy szkół prowadzących kształcenie zawodowe kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy (umiejętności matematyczno-przyrodniczych, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętności rozumienia, kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów, umiejętności uczenia się, umiejętności pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy).

Grupy docelowe: Szkoły i placówki prowadzące kształcenie zawodowe.

Uczniowie, słuchacze, nauczyciele i kadra wspierająca i organizująca proces nauczania szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe (w tym nauczyciele zawodu i instruktorzy praktycznej nauki zawodu), otoczenie społeczno-gospodarcze (pracodawcy/organizacje pracodawców, przedsiębiorcy/organizacje przedsiębiorców, instytucje rynku pracy, szkoły wyższe).

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej na podstawie odrębnych przepisów

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- w odniesieniu do unowocześnienia/dostosowania oferty kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, niezbędnym warunkiem będzie porozumienie pomiędzy szkołą kształcącą w danym zawodzie a pracodawcą/organizacją pracodawców, przedsiębiorcą/organizacją przedsiębiorców, na potrzeby których dany zawód będzie tworzony, modernizowany lub unowocześniany,
- tworzeniu nowych zawodów powinno również towarzyszyć wygaszanie starych, na których absolwentów znacząco zmniejsza się zapotrzebowanie,
- preferencje w zakresie tworzenia nowych zawodów będą miały zawody służące rozwojowi inteligentnych specjalizacji województwa,
- projekty związane z zakupami w ramach cross finansingu lub środków trwałych w szkołach i placówkach prowadzących kształcenie zawodowe będą finansowane wyłącznie, jeżeli zostanie zagwarantowana trwałość inwestycji z EFS,
- w związku z trwającą reformą edukacji, a co za tym idzie zmianami dotyczącymi Zasadniczych Szkół Zawodowych, w przypadku nowych projektów finansowanych w ramach priorytetu inwestycyjnego 10 iv skierowanych do klas dotychczasowych Zasadniczych Szkół Zawodowych, które nie będą prowadzone w branżowych szkołach I stopnia, wsparcie będzie skierowane jedynie do uczniów tych klas.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawców	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			6086	SL 2014	bieżący monitoring

2.	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	szt.	EFS	region słabiej rozwinięty			27	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			497	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Liczba podmiotów realizujących zadania centrum kształcenia zawodowego i ustawicznego objętych wsparciem w programie	szt.	EFS	region słabiej rozwinięty			4	SL 2014	bieżący monitoring
5.	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			6086	SL 2014	bieżący monitoring
6.	Liczba szkół i placówek objętych wsparciem w zakresie realizacji zadań w obszarze doradztwa zawodowego	szt.	EFS	region słabiej rozwinięty			137	SL 2014	bieżący monitoring

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Dostosowanie kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych do potrzeb rynku pracy”.

Interwencja w ramach priorytetu przyczyni się do podniesienia poziomu kompetencji i umiejętności zawodowych osób dorosłych.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	region słabiej rozwinięty	os.				5,46	%	2013			5,46	SL 2014	Bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Zmieniające się warunki pracy, potrzeby przedsiębiorców oraz sytuacja na rynku pracy determinują konieczność stałego podnoszenia poziomu kompetencji i umiejętności zawodowych również po zakończeniu kształcenia na poziomie szkoły zawodowej. Interwencja w Programie skierowana zostanie więc również do osób dorosłych, które z własnej inicjatywy będą zainteresowane zwiększeniem swoich kompetencji w formach pozaszkolnych. Wsparcie zostanie dostosowane do indywidualnych potrzeb odbiorców i udzielane będzie w formie kompleksowej.

Działania/typy przedsięwzięć:

1. Kompleksowe wsparcie osób dorosłych w podnoszeniu poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych
2. Kompleksowe wsparcie osób dorosłych w zakresie potwierdzania posiadanych kompetencji i kwalifikacji zawodowych

Grupy docelowe: Osoby dorosłe z własnej inicjatywy zainteresowane podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji zawodowych

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty - z wyłączeniem osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej lub oświatowej na podstawie odrębnych przepisów

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	os.	EFS	region stabilnej rozwinęty			5 000	SL 2014	bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Interwencja w ramach niniejszej osi priorytetowej przyczyni się do realizacji:

- CT 1 i CT 3: przede wszystkim poprzez podnoszenie umiejętności i kwalifikacji regionalnych kadr oraz dostosowanie programów i kierunków kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarki regionu, szczególnie w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa. Oczekuje się, że zdobyta wiedza i kompetencje osób zarządzających oraz dostosowane do potrzeb przedsiębiorców kwalifikacje pracowników dobrze przygotowanych do wykonywania zawodu przyczynią się w sposób bezpośredni do rozwoju gospodarki regionu i konkurencyjności przedsiębiorstw w niej funkcjonujących.
- CT 2: przede wszystkim poprzez poprawę jakości kształcenia w szkołach/placówkach oświatowych w oparciu o nowoczesne narzędzia TIK. Oczekuje się, że interwencja z jednej strony przyczyni się do zwiększenia liczby nauczycieli prowadzących zajęcia z wykorzystaniem technologii informacyjno-komunikacyjnych, a z drugiej do rozwijania kompetencji cyfrowych uczniów, kluczowych dla współczesnego rynku pracy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Kadry dla gospodarki

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Kadry dla gospodarki	Wskaźnik produktu	1.	liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	os.	EFS	Region słabiej rozwinięty	6074			19594	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 19,2% alokacji osi priorytetowej
	Wskaźnik produktu	2.	liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Region słabiej rozwinięty	2 676			8 633	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 12,5% alokacji osi priorytetowej
	Wskaźnik produktu	3.	liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawców	os.	EFS	Region słabiej rozwinięty	1887			6086	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 5,9% alokacji osi priorytetowej

	Wskaźnik produktu	4.	liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	3437			11086	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 15,5% alokacji osi priorytetowej
	Wskaźnik finansowy	5.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	region słabiej rozwinięty	18 066 237			139267375	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFS i region słabiej rozwinięty									
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela Wymiar 7 Temat uzupełniający EFS (Wyłącznie EFS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
115	51 550 125	01	118 377 268	01	40 248 271	03	10 373 965	03	59 188 634
117	14 827 143			02	42 615 816	07	108 003 303	04	17 756 590
118	52 000 000			03	35 513 181			05	22 491 681
								06	18 940 363

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.3 CYFROWY REGION

Priorytet inwestycyjny 2c

„Wzmocnienie zastosowań TIK dla e-administracji, e-uczenia się, e-włączenia społecznego, e-kultury i e-zdrowia”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększenie wykorzystania nowoczesnych technologii informacyjno-komunikacyjnych w podmiotach świadczących usługi publiczne”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększenie podaży publicznych usług świadczonych drogą elektroniczną oraz udostępnianie w sieci informacji sektora publicznego.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Odsetek osób korzystających z Internetu w kontaktach z administracją publiczną ⁴¹	%	region słabiej rozwinięty	21,2	2013	28,3	Szacunki na podstawie danych GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

W ramach tego priorytetu inwestycyjnego przewiduje się wsparcie projektów z zakresu rozwoju elektronicznych usług publicznych oraz zwiększenie do nich dostępu dla przedsiębiorstw i mieszkańców. Priorytetowo traktowane będzie upowszechnianie dostępu do zasobów cyfrowych służące ponownemu ich wykorzystaniu w możliwie szerokim zakresie, przez podmioty zainteresowane tworzeniem innowacyjnych produktów i usług bazujących na tych zasobach. Stwarza to również znaczne możliwości gospodarcze i społeczne pozwalając na łatwiejsze włączenie istniejących zasobów do usług i produktów cyfrowych, przyczyniając się tym samym do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy.

Rozwój usług świadczonych przez instytucje publiczne, w tym np. administrację samorządową jest wyzwaniem w okresie programowania 2014-2020. Wymaga ono tworzenia i wdrażania narzędzi elektronicznych, pozwalających na informatyzację obiegu dokumentów i danych oraz prowadzenie procedur administracyjnych za pośrednictwem Internetu. Interwencja będzie się koncentrowała na świadczeniu jak najbardziej dojrzałych e-usług.

Koordinacja wsparcia ze środków UE, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym zostanie zapewniona, m.in. poprzez wykorzystanie rekomendacji wypracowanych przez zespół ds. koordynacji

⁴¹ Wartość wskaźnika została oszacowana dla województwa warmińsko-mazurskiego w ramach wykonanej ekspertyzy

powołany i prowadzony przez Ministra Administracji i Cyfryzacji. Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

Wzmocnienie zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w usługach publicznych szczebla regionalnego/lokalnego poprzez realizację działań ukierunkowanych na:

- rozwój e-usług, w tym m.in:
  - a. rozwój systemów informacji przestrzennej: np. rozwój i integracja istniejących platform GIS, digitalizacja, harmonizacja i uzupełnienie zasobów geodezyjno-kartograficznych, inteligentne przewodniki, mapy zagrożeń i ryzyk;
  - b. rozwój zasobów treści cyfrowych poprzez digitalizację, udostępnianie i przechowywanie zasobów kulturowych, naukowych będących w posiadaniu instytucji szczebla regionalnego/lokalnego;
  - c. e-administracja: np. zintegrowanie wewnętrznych systemów obsługi/zarządzania podmiotów świadczących usługi publiczne w województwie, tworzenie systemów zarządzania zasobami ludzkimi, tworzenie narzędzi elektronicznej obsługi działalności gospodarczej;
  - d. e-zdrowie: tworzenie e-usług placówek ochrony zdrowia, cyfryzacja ich dokumentacji medycznej, wprowadzanie systemów udostępniania zasobów cyfrowych o zdarzeniach i rejestrów medycznych przy współpracy z cyfrowymi ogólnopolskimi rejestrami medycznymi (tzw. platformami P1 oraz P2);
- wsparcie szkoleniowe w zakresie rozwoju usług opartych o TIK jako element uzupełniający projektów.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- organizacje pozarządowe;
- instytucje kultury, rynku pracy;
- instytucje ochrony zdrowia (działające w publicznym systemie ochrony zdrowia);
- jednostki naukowe,
- uczelnie.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego z preferencjami dla OSI Obszary o słabym dostępie do usług publicznych.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- warunkiem wsparcia będzie zapewnienie interoperacyjności pomiędzy istniejącymi i planowanymi e-usługami w skali całego regionu i zachowanie ich kompatybilności z systemami na poziomie krajowym, w tym projektami planowanymi w ramach PO Cyfrowa Polska;
- projekty polegające na dostosowaniu systemów informatycznych świadczeniodawców do wymiany z Systemami Informacji Medycznej będą weryfikowane pod kątem komplementarności oraz nie dublowania funkcjonalności przewidzianych w krajowych platformach (P1 i P2);
- wszystkie działania, w szczególności projekty związane z elektroniczną publikacją informacji (e-usługi, strony internetowe) powinny zakładać stosowanie standardów w tworzeniu stron internetowych dostępnych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności;
- preferowane będą uzgodnione projekty wynikające z dokumentu „Wielkie Jeziora Mazurskie – Strategia”;
- preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 - dwustronna interakcja	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			580	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			129	SL 2014	Bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Cyfrowy region

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Cyfrowy region	Wskaźnik produktu	1.	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 - dwustronna interakcja	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	0			580	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 100% alokacji przeznaczonej na oś priorytetową
	Kluczowy etap wdrażania	2.	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 - dwustronna interakcja w zakontraktowanych projektach	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	110				SL 2014	Kluczowy etap wdrażania dla wskaźnika produktu Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 - dwustronna interakcja
	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty	12 621 128			89 506 606	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFFR i region słabiej rozwinięty							
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
078	12 839 511	01	76 080 615	01	23 584 991	07	76 080 615
079	36 848 777			02	24 345 797		
081	19 259 266			03	28 149 827		
101	7 133 061						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.4 EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA

Priorytet inwestycyjny 4a

„Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększony udział odnawialnych źródeł energii w ogólnym bilansie energetycznym regionu”

W wyniku interwencji w ramach priorytetu poprawie ulegnie zdolność wytwarzania energii odnawialnej, a tym samym wzrośnie udział energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem. Zakłada się także spadek emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Udział energii elektrycznej produkowanej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	region słabiej rozwinięty	74,40	2012	81,29	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

W ramach tego priorytetu inwestycyjnego interwencja ukierunkowana będzie na inwestycje w źródła produkcji energii odnawialnej. Wsparcie dotyczyć będzie jednostek o mniejszej mocy wytwarzania wykorzystujących energię pochodzącą z biomasy, biogazu, wiatru, wody (realizacja tego typu projektów będzie możliwa na już istniejących budowach piętrzących lub wyposażonych w elektrownie wodne, przy jednoczesnym braku możliwości wznoszenia nowych budowli piętrzących na cele hydroenergetyczne) i słońca (systemy fotowoltaiczne) oraz ciepło przy wykorzystaniu energii geotermalnej lub słonecznej, w oparciu o moc zainstalowaną elektrowni (jednostki).

Jakiegokolwiek przyłączenie źródeł wytwórczych energii elektrycznej do sieci dystrybucyjnej pomiędzy rokiem 2013, a 2018 będzie możliwe tylko w przypadku skierowania odpowiednich strumieni finansowych na realizację projektów budujących oraz modernizujących sieci, umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej do Krajowego Systemu Energetycznego.

Z uwagi na stosunkowo wysoki udział odnawialnych źródeł energii w regionie, trudną sytuację sieciową oraz uzależnienie od importu energii elektrycznej uzupełniającą wspierane będą przedsięwzięcia służące poprawie zdolności do magazynowania energii elektrycznej.

Taki zakres interwencji zapewni udział Programu w realizacji działań „Wspieranie ekoinnowacji i wydajności zasobów w regionie Morza Bałtyckiego” (obszar priorytetowy: MŚP), a także

„Inwestowanie w infrastrukturę w regionie Morza Bałtyckiego” (obszar priorytetowy: Energia) SUE RMB.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- wytwarzanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych wraz z podłączeniem do sieci dystrybucyjnej/przesyłowej lub na potrzeby własne podmiotów,
- efektywna dystrybucja ciepła z OZE (m.in. geotermia, pompy ciepła, kotłownie),
- działania informacyjno-edukacyjne promujące wykorzystanie OZE wyłącznie jako element uzupełniający projektów,
- budowa/modernizacja sieci dystrybucyjnych umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego oraz infrastruktury magazynowej.

Typy beneficjentów:

- przedsiębiorstwa;
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- spółdzielnie mieszkaniowe/wspólnoty mieszkaniowe;
- inne podmioty posiadające osobowość prawną.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa z wyjątkiem wyznaczonych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego* stref zakazu wykorzystania lub ograniczonego rozwoju różnych form energetyki odnawialnej.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- preferowane będą projekty tworzące miejsca pracy, wpisujące się w lokalne strategie niskoemisyjne lub dokumenty spełniające ich wymogi;
- w przypadku energii uzyskanej na bazie wiatru dofinansowanie będą mogły otrzymać wyłącznie pojedyncze wiatraki, niskie i nie naruszające walorów krajobrazowych otoczenia;
- w przypadku energii uzyskanej z biomasy przy wyborze projektów pod uwagę będzie brany potencjalny negatywny wpływ na zanieczyszczenie powietrza/emisję PM, w szczególności na obszarach, w których są przekroczone poziomy PM10;
- działania dotyczące modernizacji urządzeń wodnych będą dofinansowane tylko pod warunkiem zapewnienia pełnej zgodności inwestycji z wymogami prawa UE, w tym z uwzględnieniem ich w

dokumentach strategicznych spełniających wymogi Ramowej Dyrektywy Wodnej i tzw. Dyrektywy Powodziowej⁴²;

- brane będą pod uwagę ograniczenia wynikające z różnych form ochrony przyrody (kwestia szczególnie istotna na Warmii i Mazurach ze względu na unikatowe walory krajobrazowo-przyrodnicze oraz na fakt, iż prawie 47% województwa stanowią obszary prawnie chronione).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			136	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			145	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	MW	EFRR	region słabiej rozwinięty			90,04	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	Mg CO ₂	EFRR	region słabiej rozwinięty			180 927	SL 2014	bieżący monitoring
5.	Długość nowo wybudowanych lub zmodernizowanych sieci elektroenergetycznych dla odnawialnych źródeł energii	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			100	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 4b

„Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach”

Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększona efektywność energetyczna w przedsiębiorstwach”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie poprawa efektywności energetycznej, wzrost zdolności do wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych oraz towarzyszący im

⁴² Zastosowanie w tym przypadku mają warunki dla projektów mogących mieć wpływ na stan wód, które zostały szczegółowo opisane w CT5.

spadek zużycia energii przez przedsiębiorstwa. Jednocześnie zakłada się spadek emisji gazów cieplarnianych do atmosfery. **Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu**

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Zużycie energii elektrycznej w przemyśle na 1 mln WDB w przemyśle ⁴³	MWh/1 mln zł	region słabiej rozwinięty	0,093	2012	0,069	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Zakłada się wsparcie mikro, małych i średnich przedsiębiorstw podejmujących działania polegające na zastosowaniu energooszczędnych technologii, wprowadzaniu systemów zarządzania energią, jak i zmianie systemów wytwarzania i wykorzystywania energii, w tym pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Wpłynie to znacząco na redukcję kosztów ich funkcjonowania, co bezpośrednio przełoży się na zwiększenie ich konkurencyjności. Dodatkowo zmniejszenie zużycia energii przez przedsiębiorstwa powinno przyczynić się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- zwiększenie efektywności energetycznej przedsiębiorstw, modernizacja instalacji / technologii w celu zmniejszenia zużycia energii cieplnej, elektrycznej lub wody; projekty dotyczące odzyskiwania energii cieplnej (np. z procesów przemysłowych, z produkcji energii);
- wdrażanie systemów zrównoważonego zarządzania energią;
- audyty energetyczne przedsiębiorstw (wyłącznie jako element kompleksowy projektów wymienionych powyżej).

Typy beneficjentów: MŚP oraz przedsiębiorstwa, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji⁴⁴

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym

⁴³ W przyszłości mogą pojawić się problemy w określeniu stopnia realizacji wartości docelowej wskaźnika, w związku ze zmianą metodologii liczenia rachunków narodowych (przejście z ESA 95 na ESA 2010)

⁴⁴ Planuje się monitorowanie na poziomie realizowanych projektów m.in. następujących wskaźników produktu: ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok), ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (GJ/rok) i zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektów (GJ/rok).

promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunek brzegowy wyboru operacji:

Identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym przedsiębiorstwie dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego (stanowiącego kluczowy element projektu).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			49	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	MW	EFRR	region słabiej rozwinięty			2,41	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	Mg CO ₂	EFRR	region słabiej rozwinięty			32 332	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 4c

„Wspieranie efektywności energetycznej, inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i w sektorze mieszkaniowym”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększona efektywność energetyczna budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej”

W rezultacie zaplanowanej w ramach priorytetu interwencji obniżeniu ulegnie zużycie energii pierwotnej w budynkach publicznych i równocześnie zmniejszy się zapotrzebowanie na ciepło (energochłonność) w zabudowanie mieszkaniowej. Zakłada się także spadek emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe dla budynków mieszkalnych	GJ	region słabiej rozwinięty	5 652 289	2013	3 729 011,6	GUS	rocznie
2.	Zużycie energii elektrycznej w sektorze gospodarstw domowych	GWh	region słabiej rozwinięty	990	2013	1 157	GUS	rocznie
3.	Zużycie energii elektrycznej w sektorze instytucji rządowych i samorządowych	GWh	region słabiej rozwinięty	679	2013	936	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

W ramach tego priorytetu inwestycyjnego planuje się kompleksową, głęboką modernizację energetyczną budynków użyteczności publicznej i wielorodzinnych budynków mieszkaniowych wraz z wymianą ich wyposażenia na energooszczędne (w tym, również wykorzystujące technologie oparte na OZE; przy czym instalacja OZE budowana na/przy budynkach musi być w pełni dedykowana potrzebom energetycznym obiektu, a jedynie niewykorzystana część energii elektrycznej może być oddawana do sieci dystrybucyjnej). W wyniku realizacji zaproponowanych działań przewidywane jest zmniejszenie energochłonności sektora mieszkaniowego i instytucji publicznych. Nastąpi zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych, oszczędność energii, a także stymulowanie inwestycji w energooszczędne technologie oraz produkty. Jednocześnie modernizacja energetyczna budynków znacząco wpłynie na redukcję kosztów bieżącego utrzymania nieruchomości.

Interwencja obejmie uzgodnione elementy przedsięwzięć, zawartych w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*, niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru, powiązane z realizowanymi w ramach PI 9b.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- kompleksowa modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej/ wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne (m.in. ocieplenie budynku, wymiana okien i drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne, przebudowa systemów grzewczych (wraz z wymianą i podłączeniem do źródła ciepła)⁴⁵,

⁴⁵ W przypadku wymiany źródeł ciepła wsparcie może być udzielne na inwestycje w kotły spalające biomasę lub paliwa gazowe, gdy w ich wyniku osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby. Inwestycje te muszą przyczyniać się do zmniejszenia CO₂ i innych zanieczyszczeń powietrza oraz do znacznego zwiększenia oszczędności energii. Wspomniane inwestycje mogą zostać wsparte jedynie w przypadku, gdy nie jest uzasadnione ekonomicznie podłączenie do sieci ciepłowniczej na danym obszarze. Projekty powinny również przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu.

przebudowa systemów wentylacji i klimatyzacji, instalacja OZE, instalacja systemów chłodzących, w tym również OZE);

- audyty energetyczne dla sektora mieszkaniowego i publicznego (wyłącznie jako element projektów kompleksowej modernizacji, opisanych powyżej);
- instalacja inteligentnych systemów zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej/budynkach mieszkaniowych w oparciu m.in. o technologie TIK (wyłącznie jako element projektów kompleksowej modernizacji, opisanych powyżej).

Grupy docelowe: mieszkańcy, użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (tj. działające w publicznym systemie ochrony zdrowia), dla których podmiotem założycielskim jest/są jst;
- przedsiębiorstwa (tylko podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jednostek samorządu terytorialnego);
- spółdzielnie mieszkaniowe/wspólnoty mieszkaniowe;

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji⁴⁶

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwość zastosowania trybu pozakonkursowego.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- identyfikacja optymalnego zestawu działań zwiększających efektywność energetyczną w danym budynku dokonywana będzie na podstawie audytu energetycznego (stanowiącego kluczowy element projektu);
- dofinansowanie otrzymają projekty polegające na kompleksowej, głębokiej modernizacji energetycznej budynków, tzn. takiej, w wyniku której oszczędność energii wyniesie min. 25 % (w przypadku projektów kontynuujących wcześniej wykonane inwestycje w budynkach do wskazanego limitu wliczane będą wskaźniki oszczędności energetycznej uzyskane w ramach przeprowadzonych wcześniej etapów modernizacji). Preferowane będą projekty dążące do uzyskania 60% wskaźnika oszczędności energetycznej;

---

⁴⁶ Planuje się monitorowanie na poziomie realizowanych projektów m.in. następujących wskaźników produktu: ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej (MWh/rok), ilość zaoszczędzonej energii cieplnej (GJ/rok).

- w przypadku wymiany źródeł ciepła wsparte projekty muszą skutkować znaczną redukcją CO₂ w odniesieniu do istniejących instalacji (o co najmniej 30% w przypadku zamiany spalnego paliwa). Inwestycje w tym zakresie mają długotrwały charakter i dlatego powinny być zgodne z właściwymi przepisami unijnymi. Wspierane urządzenia do ogrzewania powinny od początku okresu programowania charakteryzować się obowiązującym od końca 2020 r. minimalnym poziomem efektywności energetycznej i normami emisji zanieczyszczeń, które zostały określone w środkach wykonawczych do dyrektywy 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiającej ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią. Projekty powinny być uzasadnione ekonomicznie i społecznie oraz przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu. Priorytetowo traktowane będą projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii. Wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń (IZ RPO WiM przedstawi szczegółowe rozwiązania w tej kwestii w uszczegółowieniu Programu). Wszelkie inwestycje powinny być zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska. Preferowane powinno być wsparcie udzielane poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO);
- preferowane do dofinansowania będą projekty obejmujące instalację liczników do pomiaru indywidualnego zużycia energii cieplnej w budynkach wielomieszkaniowych obsługiwanych przez systemy ciepłownicze lub wspólne systemy centralnego ogrzewania, łącznie z wprowadzeniem środków umożliwiających odbiorcom końcowym kontrolowanie zużycia ciepła w takich budynkach, gdzie nie zostało to jeszcze wykonane i jest technicznie możliwe oraz uzasadnione kosztowo;
- preferowane do dofinansowania będą przedsięwzięcia wynikające z lokalnych/ponadlokalnych planów rewitalizacji miast i komplementarne do realizowanych w ramach osi priorytetowej *Obszary wymagające rewitalizacji* oraz działań finansowanych przy udziale Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach osi priorytetowych regionalnego programu operacyjnego;
- preferowane będą projekty wpisujące się w lokalne strategie niskoemisyjne lub dokumenty spełniające ich wymogi;
- modernizacja energetyczna szpitali będzie możliwa w przypadku zgodności z właściwymi mapami potrzeb zdrowotnych opracowanymi przez Ministerstwo Zdrowia.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IZ RPO WiM rozważy możliwość zastosowania instrumentów finansowych w tym obszarze.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		

1.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			279	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	Mg CO ₂	EFRR	region słabiej rozwinięty			50 457	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			2 982	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	EFRR	region słabiej rozwinięty			134 300 000	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 4g

„Promowanie wykorzystania wysokosprawnej kogeneracji ciepła i energii elektrycznej w oparciu o zapotrzebowanie na ciepło użytkowe”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększone wytwarzanie energii w wysokosprawnej kogeneracji”

W efekcie zaplanowanej w ramach priorytetu interwencji zwiększy się skala skojarzonego wytwarzania energii cieplnej. Towarzyszyć jej będzie poprawa zdolności do wytwarzania energii odnawialnej oraz spadek emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Odsetek energii cieplnej wytwarzanej w skojarzeniu	%	region słabiej rozwinięty	26	2012	31	Urząd Regulacji Energetyki	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

W ramach Priorytetu Inwestycyjnego przewidziano wsparcie dla inwestycji w zakresie wysokosprawnej kogeneracji. Wsparcie uzyskują działania związane z budową i rozbudową jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji, w tym z OZE oraz z przebudową jednostek wytwarzania ciepła na jednostki wysokosprawnej kogeneracji. W ramach realizowanych projektów wsparcie będzie mogło też obejmować budowę przyłączy jednostek wytwarzania skojarzonej energii elektrycznej i cieplnej ze źródeł wysokosprawnej Kogeneracji do sieci ciepłowniczej i elektroenergetycznej.

Wykorzystanie wysokosprawnej kogeneracji przy wytwarzaniu energii pozwala na redukcję strat powstałych w procesie produkcji. Popyt na ciepło użytkowe wykazuje tendencję rosnącą. Jego

zaspokojenie wiąże się ze zwiększeniem wykorzystania surowców energetycznych. Poprzez wykorzystanie technologii kogeneracji zapotrzebowanie na surowce energetyczne zostanie ograniczone poprzez zwiększenie efektywności procesu produkcji energii.

Instalacje poniżej 20 MW:

Wsparcie otrzyma budowa, uzasadnionych pod względem ekonomicznym, nowych instalacji wysokosprawnej kogeneracji o jak najmniejszej z możliwych emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza. W przypadku nowych instalacji powinno zostać osiągnięte co najmniej 10% uzysku efektywności energetycznej w porównaniu do rozdzielonej produkcji energii cieplnej i elektrycznej przy zastosowaniu najlepszych dostępnych technologii. Ponadto wszelka przebudowa istniejących instalacji na wysokosprawną kogenerację musi skutkować redukcją CO₂ o co najmniej 30% w porównaniu do istniejących instalacji. Dopuszczona jest pomoc inwestycyjna dla wysokosprawnych instalacji spalających paliwa kopalne pod warunkiem, że te instalacje nie zastępują urządzeń o niskiej emisji CO₂, a inne alternatywne rozwiązania byłyby mniej efektywne i bardziej emisyjne.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji / trigeneracji;
- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w wysokosprawnej kogeneracji z OZE;
- budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku, której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w wysokosprawnej kogeneracji / trigeneracji;
- budowa przyłączy do sieci ciepłowniczej i energetycznej;
- budowa lub przebudowa sieci ciepłowniczych i chłodniczych.

Grupy docelowe: mieszkańcy, przedsiębiorcy

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe;
- organizacje pozarządowe;
- przedsiębiorstwa.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- dofinansowanie mogą otrzymać projekty:
  - uzasadnione ekonomicznie oraz, w stosownych przypadkach, przeciwdziałające ubóstwu energetycznemu,
  - zapewniające jak najniższy poziom emisji CO₂ oraz innych zanieczyszczeń powietrza, a w szczególności PM 10,
  - zgodne z unijnymi standardami i przepisami w zakresie ochrony środowiska;
- preferowane będą projekty wykorzystujące odnawialne źródła energii;
- wsparcie powinno być uwarunkowane wykonaniem inwestycji zwiększających efektywność energetyczną i ograniczających zapotrzebowanie na energię w budynkach, w których wykorzystywana jest energia ze wspieranych urządzeń (IZ RPO WiM przedstawi szczegółowe rozwiązania w tej kwestii w uszczegółowieniu Programu);
- preferowane powinno być wsparcie udzielane poprzez przedsiębiorstwa usług energetycznych (ESCO);
- preferowane będą projekty wpisujące się w lokalne strategie niskoemisyjne lub dokumenty spełniające ich wymogi.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

IZ RPO WiM rozważy możliwość zastosowania instrumentów finansowych w tym obszarze.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba jednostek wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej z OZE w ramach kogeneracji	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			3	SL 2014	bieżący monitoring

2.	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			7	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	MW	EFRR	region słabiej rozwinięty			3,3	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	Mg CO ₂	EFRR	region słabiej rozwinięty			24 000	SL 2014	bieżący monitoring
5.	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			6	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 4e

„Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej, multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Poprawa zrównoważonej mobilności mieszkańców w miastach województwa i ich obszarach funkcjonalnych”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększenie liczby pasażerów korzystających z nowoczesnej komunikacji miejskiej przy jednoczesnym ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych do atmosfery.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Przewozy pasażerów komunikacją miejską	mln os.	region słabiej rozwinięty	59,5	2012	63,4	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Podniesienie atrakcyjności komunikacji zbiorowej w miastach i ich obszarach funkcjonalnych wymaga wymiany taboru na nowszy, spełniający bardziej restrykcyjne normy emisji spalin. Realizacja priorytetu pozytywnie wpłynie na estetykę i klimat miejski dzięki humanizacji alei i ulic (ograniczanie ruchu samochodów na rzecz przemieszczania się pieszo, rowerem lub transportem publicznym). Budowa parkingów poza śródmieściem przy głównych ciągach komunikacji publicznej pozwoli

ograniczyć kongestię w centrach miast oraz zmniejszyć emisję szkodliwych związków do atmosfery. Ograniczenie ruchu samochodowego w śródmieściach wpłynie także na uwolnienie znacznej powierzchni przestrzeni, którą do tej pory zajmowały miejsca parkingowe. Rozbudowa infrastruktury transportu rowerowego (ścieżki, stojaki, dedykowane sygnalizatory, drogi rowerowe wydzielone w jezdni) wpłynie na dalszy dynamiczny rozwój tej przyjaznej środowisku formy transportu miejskiego.

W zakresie PI 4e komplementarność i demarkację z PO PW zapewnia Strategia ZIT miasta wojewódzkiego, która ujmuje inwestycje finansowane z RPO, jak i kompleksowe inwestycje do finansowania z PO Polska Wschodnia.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- budowa/przebudowa infrastruktury transportu publicznego (np. P&R, budowa buspasów oraz zintegrowanych przystanków przesiadkowych pomiędzy różnymi rodzajami transportu, sygnalizacja wzbudzana, drogi rowerowe, „Ekomobilny MOF”), zgodnie ze strategiami miejskimi obejmującymi ograniczenie emisyjności w transporcie;
- budowa, przebudowa dróg w obszarach funkcjonalnych Olsztyna („Mobilny MOF”), Elbląga i Ełku związanych ze zrównoważoną mobilnością miejską (jako element Strategii ZIT lub ZIT “ (bis);
- zakup, modernizacja niskoemisyjnego taboru – finansowane będą projekty z zakresu transportu publicznego niskoemisyjnego i bezemisyjnego zasilanego paliwem alternatywnym w rozumieniu przedstawionym w krajowych ramach polityki rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych (dot. dyrektywy 2014/94/UE) w tym niezbędnej dla tego transportu infrastruktury;
- wymiana oświetlenia miejskiego na energooszczędne,
- wdrażanie systemów informacji i zarządzania ruchem (jako element projektów wskazanych powyżej);
- działania informacyjne promujące transport zbiorowy jako element uzupełniający projektów.

Grupy docelowe: mieszkańcy, turyści

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, w tym w porozumieniu z innymi podmiotami (np. zarządcami infrastruktury kolejowej, PKS);
- związki i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Inwestycje w transport miejski w PI4e będą przyczyniać się do niskoemisyjności i zrównoważenia mobilności w miastach. Będą one wynikać z przygotowanych przez samorządy planów dotyczących przechodzenia na bardziej ekologiczne i zrównoważone systemy transportowe w miastach. Funkcję takich dokumentów mogą pełnić plany w zakresie gospodarki niskoemisyjnej lub Strategie ZIT, lub plany mobilności miejskiej. Dokumenty te powinny określać lokalne uwarunkowania oraz kierunki planowanych interwencji i w zależności od zidentyfikowanych potrzeb odnosić się lub wskazywać adekwatne obowiązujące dokumenty w zakresie np.: zbiorowego transportu pasażerskiego, transportu niezmotoryzowanego, wykorzystania inteligentnych systemów transportowych (ITS), logistyki miejskiej, bezpieczeństwa ruchu drogowego w miastach, wdrażania nowych wzorców użytkowania czy promocji ekologicznie czystych i energooszczędnych pojazdów (czyste paliwa i pojazdy).

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- w przypadku ZIT Olsztyna współfinansowane inwestycje będą komplementarne z inwestycjami realizowanymi we właściwych krajowych programach operacyjnych. Instrumentem koordynacji jest Strategia ZIT;
- inwestycje w drogi lokalne lub regionalne będą finansowane jedynie, jako niezbędny i uzupełniający element projektu w zakresie systemu zrównoważonej mobilności miejskiej. Samodzielne projekty dotyczące wyłącznie infrastruktury drogowej nie uzyskają dofinansowania⁴⁷;
- w miastach posiadających transport szynowy (tramwaje) preferowany będzie rozwój tej gałęzi transportu zbiorowego;
- priorytetowo traktowane będą projekty związane z zakupem bezemisyjnych pojazdów transportu publicznego – elektrycznych, hybrydowych, biopaliwa, napędzanych wodorem, itp. (nie jest możliwy zakup pojazdów zasilanych dieslem EURO-6).
- zakupowi niskoemisyjnego taboru powinny towarzyszyć inwestycje w niezbędną dla właściwego funkcjonowania zrównoważonej mobilności infrastrukturę⁴⁸;
- preferowane będą projekty z zakresu integracji różnych form transportu zbiorowego funkcjonujących na terenach miejskich i podmiejskich;
- projekty powinny przyczyniać się do zmniejszenia emisji CO₂ i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców aglomeracji oraz zwiększać efektywność energetyczną systemu transportowego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

---

⁴⁷ Program dofinansuje jedynie kompleksowe przedsięwzięcia zrównoważonej mobilności miejskiej.

⁴⁸ Jw.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			19	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Szacowany spadek emisji gazów cieplarnianych	Mg CO ₂	EFRR	region słabiej rozwinięty			3 040	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Długość nowych lub przebudowanych linii komunikacji miejskiej.	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			14	SL 2014	bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7
Nie dotyczy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Efektywność energetyczna

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Efektywność energetyczna	Wskaźnik produktu	1.	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	21			136	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 26,11 % alokacji osi priorytetowej.
	Wskaźnik produktu	2.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	45			279	SL 2014	Wskaźnik obejmuje 30,51 % alokacji na oś priorytetową
	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty	39 854 173			312 132 945	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Żałożenia i szacowane wartości dotyczące wkładu instrumentów finansowych w realizację celu pośredniego i końcowego dla wskaźnika produktu są szacunkowe. Po otrzymaniu ostatecznych wyników oceny ex ante instrumentów finansowych może zaistnieć konieczność ich korekty.

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFFR i region słabiej rozwinięty							
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
005	9 988 341	01	265 313 003	01	101 960 949	01	19 752 750
009	11 000 000			02	109 794 004	03	5 923 263
010	32 832 539			03	53 558 050	07	239 636 990
011	28 993 005						
012	15 998 251						
013	55 659 567						
014	25 282 672						
016	20 000 000						
043	45 558 628						
068	20 000 000						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.5 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW

Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jeden cel tematyczny

Oś Priorytetowa Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów obejmuje dwa cele tematyczne polityki spójności, tj. Cel 6 „Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami” oraz Cel 5 „Promowanie dostosowania do zmian klimatu”. Realizacja obu ww. celów wspierana będzie środkami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Interwencja w ramach osi skupia się na realizacji trzech priorytetów inwestycyjnych celu tematycznego 6, tj. gospodarce odpadami, gospodarce wodnej, racjonalnym wykorzystaniu zasobów. Towarzyszyć im będą działania wynikające z priorytetu 5b, obejmującego zapobieganie i zarządzanie ryzykiem katastrof ekologicznych i klęsk żywiołowych. Łącznie oś priorytetowa obejmuje więc szeroko pojęte kwestie środowiska, które w województwie warmińsko-mazurskim stanowi szczególny zasób. Walory środowiskowe tworzą unikatową wartość turystyczną i wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy regionu. Włączenie do osi dedykowanej środowisku przyrodniczemu priorytetu skierowanego na zapobieganie i zarządzanie ryzykiem wystąpienia klęsk i katastrof, które mogą mu zagrozić, sprzyja zachowaniu logiki interwencji w tym obszarze. Troska o właściwe pielęgnowanie regionalnych atutów, m.in. wód, lasów, czystego środowiska, obejmuje także zarządzanie ryzykiem wystąpienia zjawisk mogących im zagrozić. Klęski żywiołowe, katastrofy ekologiczne w takim regionie jak warmińsko-mazurskie stanowią zagrożenie wielopłaszczyznowe i decyzja o dwutematycznej osi priorytetowej również jest tego wyrazem. Jednocześnie wymaga podkreślenia, iż priorytet 5b jest jedynym spośród priorytetów celu tematycznego 5 planowanym do realizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2014-2020. Wydzielenie osobnej osi wyłącznie dla tego priorytetu (co odzwierciedlałoby zasadę nie łączenia celów tematycznych) byłoby zabiegiem znacznie mniej racjonalnym niż zaproponowane - spójne tematycznie - rozwiązanie.

Priorytet inwestycyjny 6a

„Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększony udział odpadów zebranych selektywnie”

W efekcie zaplanowanej w ramach priorytetu interwencji zakłada się zwiększenie udziału odpadów komunalnych zbieranych selektywnie przy jednoczesnym wzroście możliwości przerobowych w zakresie recyklingu odpadów.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Odpady komunalne zebrane selektywnie w	%	region słabiej rozwinięty	8,4	2012	40,0	GUS	rocznie

	relacji do ogółu odpadów							
--	--------------------------	--	--	--	--	--	--	--

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

W ramach interwencji w obszarze gospodarki odpadami w RPO WiM 2014-2020 przewiduje się działania mające na celu poprawę sytuacji w województwie w tym zakresie i wypełnienie zobowiązań wobec UE (w tym: dyrektywy 2008/98 WE (ramowej dyrektywy o odpadach); dyrektywy 1999/31/WE w sprawie składowania odpadów; dyrektywy 94/62/WE w sprawie opakowań i odpadów opakowaniowych).

Na podstawie diagnozy w tym obszarze można stwierdzić, że na terenie województwa zostały oddane bądź powstają zakłady zagospodarowania odpadów, będące instalacjami regionalnymi, których łączna przepustowość zaspakaja potrzeby gospodarki odpadami komunalnymi. Jednak nie wszystkie prace przewidziane w Wojewódzkim Planie Gospodarki Odpadami (WPGO) zostały zakończone. Tym samym konieczne jest wsparcie działań i ich monitoring w obszarze zapobiegania i zmniejszania negatywnego wpływu wynikającego z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi. Na podstawie WPGO jednym z priorytetowych zadań na najbliższe lata będzie uzupełnienie istniejącego systemu gospodarki odpadami poprzez stworzenie systemu zbierania oraz przetwarzania odpadów niebezpiecznych i problemowych.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

Dokończenie uporządkowania gospodarki odpadowej w województwie poprzez koncentrację na realizacji zadań związanych z odpadami problemowymi i sektorowymi, w tym m.in.:

- projekty uzupełniające istniejące, kompleksowe rozwiązania w zakresie gospodarki odpadami przez zapobieganie powstawaniu odpadów, promowanie ponownego użycia, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów,
- poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi,
- tworzenie przez gminy, ich związki lub podmioty realizujące zadania w imieniu JST punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (szkło, metale, papier, tworzywa sztuczne) oraz punktów dobrowolnego gromadzenia odpadów,
- działania informacyjno-edukacyjne promujące zasady postępowania z odpadami jako element uzupełniający projektów.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- przedsiębiorstwa;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej (działające w publicznym systemie ochrony zdrowia).

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- w obszarze gospodarki odpadami komunalnymi warunkiem wsparcia inwestycji będzie ich uwzględnienie w planie inwestycyjnym przygotowywanym przez Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego i zatwierdzanym przez ministra właściwego ds. środowiska. preferowane będą projekty obejmujące selektywną zbiórkę odpadów.
- w przypadku tworzenia przez gminy punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz punktów dobrowolnego gromadzenia odpadów preferowane będą zintegrowane projekty pokrywające większe obszary geograficzne, np. kilku gmin.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			21	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów	Mg/rok	EFRR	region słabiej rozwinięty			30 529	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadami	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			8	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 6b

„Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenie wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Więcej oczyszczonych ścieków i lepsza jakość wody”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie wzrost odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków. Zakłada się również zwiększenie liczby osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę i ulepszanego oczyszczania ścieków.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Odsetek ludności korzystającej z komunalnych oczyszczalni ścieków	%	region słabiej rozwinięty	73,40	2012	79,88	GUS	Rocznie
2.	Ludność miast korzystająca z (komunalnych) oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w % ogólnej liczby ludności	%	region słabiej rozwinięty	82,6	2013	85,7	GUS	Rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach tego priorytetu inwestycyjnego otrzymają przede wszystkim działania poprawiające stan środowiska m.in. poprzez zrównoważoną gospodarkę ściekową, przyczyniające się jednocześnie do wypełnienia zobowiązań wynikających z prawa unijnego. Interwencji podlegać będą inwestycje w obszarze aglomeracji od 2 do 10 tys. RLM (równoważna liczba mieszkańców), zgodnie z zapisami obowiązującego Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

W regionie znajduje się wiele terenów o rozproszonej zabudowie, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie lub technicznie nieuzasadniona, stąd decyzja o skierowaniu wsparcia również na budowę przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków.

Przedsięwzięcia zgrupowane w ramach przedmiotowego priorytetu inwestycyjnego skoncentrują się także na efektywnym i racjonalnym korzystaniu z zasobów wodnych, w szczególności służąc poprawie dostępności mieszkańców regionu do dobrej jakości wody pitnej. Jednakże budowa systemów zaopatrzenia w wodę będzie możliwa pod warunkiem zapewnienia właściwej gospodarki ściekowej na terenie objętym projektem.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą uzgodnione z jednostkami samorządu terytorialnego, uczestnikami porozumienia terytorialnego, przedsięwzięcia wynikające z planu strategicznego „Wielkie Jeziora Mazurskie-Strategia”.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, w tym wyposażenie aglomeracji w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni, wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi;
- kompleksowe wsparcie budowy systemów indywidualnych oczyszczania ścieków na terenach zabudowy rozproszonej (budowa przydomowych lub przyzakładowych oczyszczalni ścieków, które pozwolą na osiągnięcie pełnej zgodności aglomeracji wskazanych w KPOŚK z wymogami dyrektywy ściekowej) jedynie w sytuacji zidentyfikowanych obszarów, co do których rachunek ekonomiczny będzie uzasadniał taki rodzaj inwestycji;
- budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę (sieci wodociągowe, ujęcia i stacje uzdatniania wody), z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi;
- zakup urządzeń i aparatury (np. mobilne laboratoria, instalacje kontrolno-pomiarowe), zakup i remont urządzeń służących gromadzeniu, odprowadzaniu, uzdatnianiu i przesyłowi wody, wdrożenie nowych technologii służących oszczędzaniu wody i odnowy wody.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- przedsiębiorstwa;
- podmioty świadczące usługi wodno-ściekowe w ramach obowiązków własnych gmin.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwe projekty strategiczne – tryb pozakonkursowy.

Warunek brzegowy wyboru operacji:

- dokumentem stanowiącym podstawę do wyboru projektów będzie Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) wraz z opracowanym w toku aktualizacji KPOŚK Masterplanem dla wdrażania dyrektywy 91/271/EWG zawierającym listę potrzeb inwestycyjnych w poszczególnych aglomeracjach.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			37	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			27	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków	RLM	EFRR	region słabiej rozwinięty			15 257	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego zaopatrzenia w wodę	os.	EFRR	region słabiej rozwinięty			2 425	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 6d

„Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” oraz zieloną infrastrukturę”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Lepsze mechanizmy ochrony bioróżnorodności w regionie”

W rezultacie interwencji w ramach priorytetu zwiększy się powierzchnia siedlisk o lepszym statusie ochrony oraz rozmiar „zielonej” infrastruktury.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Udział powierzchni obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem województwa	%	region słabiej rozwinięty	46,7	2013	47,4	GUS	roczna

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Warmia i Mazury są liderem czystości środowiska. Wyróżniają się w skali kraju i Europy różnorodnością i bogactwem środowiska przyrodniczego. Wsparcie w ramach programu zostanie więc ukierunkowane na przedsięwzięcia służące ochronie i przywróceniu różnorodności biologicznej. Zakłada się lepsze, poprzez interwencję w ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego, wykorzystanie potencjału funkcjonujących na terenie województwa parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, dając im większe pole do działalności statutowej, także kształcącej proekologiczne postawy społeczne. Dofinansowanie otrzymają także projekty poprawiające stan siedlisk przyrodniczych i gatunków, tworzenie miejsc ochrony różnorodności biologicznej.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą oraz preferowane uzgodnione z jednostkami samorządu terytorialnego, uczestnikami porozumienia terytorialnego, przedsięwzięcia wynikające z planu strategicznego „*Wielkie Jeziora Mazurskie-Strategia*”.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- ochrona parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach NATURA 2000) poprzez podniesienie standardu bazy technicznej i wyposażenia oraz prowadzenie edukacji ekologicznej w celu zwiększenia świadomości w zakresie potrzeb i właściwych metod ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu wraz z przygotowaniem pomieszczeń na ten cel;
- inwestowanie w niezbędną infrastrukturę związaną z ochroną, przywróceniem właściwego stanu siedlisk przyrodniczych i gatunków (również na terenach chronionych);
- tworzenie miejsc ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, np. banki genowe, rewaloryzacja i rewitalizacja parków miejskich, ogrody botaniczne, eko-parki, kształtowanie i pielęgnacja zadrzewień przydrożnych;
- realizacja zadań służących ochronie i osiągnięciu co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód jezior, m.in. poprzez ich rekultywację (w pierwszej kolejności w powiązaniu z funkcją uzdrowiskową województwa);

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
- organizacje pozarządowe;
- uczelnie;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą

niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwy tryb pozakonkursowy w zakresie typu projektów „Tworzenie miejsc ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime, w tym np.: banki genowe, rewaloryzacja i rewitalizacja parków miejskich, ogrody botaniczne, eko-parki, kształtowanie i pielęgnacja zadrzewień przydrożnych” dla projektów o charakterze strategicznym.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- priorytetowo traktowane będą inwestycje w parkach krajobrazowych i rezerwatach przyrody położonych na obszarach NATURA 2000;
- zakres projektów planowanych do realizacji na obszarach NATURA 2000 musi być zgodny z *Priorytetowymi Ramami Działań* opracowywanymi w Polsce na podstawie art. 8 tzw. dyrektywy siedliskowej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony	ha	EFRR	region słabiej rozwinięty			1 065	SL2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			34	SL2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 5b

„Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na klęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania klęskami i katastrofami”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zabezpieczenie regionu przed wystąpieniem i skutkami klęsk żywiołowych i katastrof ekologicznych”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększenie bezpieczeństwa przed zagrożeniami, klęskami żywiołowymi, głównie powodziowymi. Zakłada się wzrost pojemności obiektów małej retencji wodnej.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Pojemność obiektów małej retencji wodnej	dam ³	region słabiej rozwinięty	119 320,10	2012	126 354,38	GUS	Rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Zapewnienie bezpieczeństwa i racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych wymaga ochrony przed powodzią w postaci małej retencji. Dotyczyć ma ona przedsięwzięć wydłużających czas obiegu wody poprzez zwiększenie zdolności do zatrzymywania wód opadowych (spowolnienie odpływu), zatrzymywanie zanieczyszczeń oraz ograniczenie strat energii wody i ruchu rumowiska. Oznacza ona nie tylko retencjonowanie wód powierzchniowych za pomocą zbiorników wodnych, lecz również zabiegi agrotechniczne i fitomelioracyjne oraz zalesienia dla zwiększenia retencji gruntowej oraz wykorzystanie naturalnych terenów zalewowych. Realizowane będą inwestycje mające na celu ochronę obszarów ze średnim ryzykiem powodziowym, zgodnie z mapą ryzyka powodziowego.

Realizacja tego priorytetu inwestycyjnego jest m.in. narzędziem osiągania celów Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 (SPA 2020)⁴⁹.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będzie uzgodnione przedsięwzięcie, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (interwencja ta przyczyni się do realizacji działania „Wzmacnianie bezpieczeństwa i zapobieganie zagrożeniom w miastach” obszaru priorytetowego Bezpieczeństwo SUE RMB). Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- rozwój infrastruktury, w tym budowa lub remont urządzeń służących retencjonowaniu wód⁵⁰ (jazów, zastawek, zbiorników i stopni wodnych), wsparcie na rzecz bezpieczeństwa powodziowego i przeciwdziałania suszy poprzez naturalną retencję wód i terenów zalewowych, zalesienia dla zwiększenia retencji gruntowej,
- rozwój systemów zintegrowanego monitoringu i ostrzegania, prognozowania zagrożeń i reagowania w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii,
- wyposażenie i wzmocnienie służb ratowniczych⁵¹;
- „Bezpieczny MOF”.

Grupy docelowe: mieszkańcy, przedsiębiorcy.

⁴⁹ Dokument przyjęty przez Radę Ministrów 29 października 2013 r.

⁵⁰ Pod pojęciem małej retencji rozumie się wszelkie działania techniczne i nietechniczne zmierzające do poprawy struktury bilansu wodnego zlewni poprzez zwiększenie ich zdolności retencyjnych. Realizowane będą działania wykorzystujące kompleksowe zabiegi łączące przyjazne środowisku metody przyrodnicze i techniczne oraz inne najlepsze praktyki przedstawione w Wytycznych do realizacji obiektów małej retencji w Nadleśnictwach

⁵¹ Maksymalnie 10% środków w PI 5b będzie mogło zostać przeznaczone na wyposażenie służb ratowniczych.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- jednostki organizacyjne administracji rządowej;
- organizacje pozarządowe;
- przedsiębiorstwa;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne;
- państwowe osoby prawne w rozumieniu art. 9 pkt 14 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwy tryb pozakonkursowy

Warunek brzegowy wyboru operacji:

- Współfinansowane będą tylko projekty niemające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Współfinansowanie projektów, które mają znaczący wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód i które mogą być zrealizowane tylko po spełnieniu warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, znajdujących się na listach nr 2 będących załącznikami do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły, nie będzie dozwolone do czasu przedstawienia wystarczających dowodów na spełnienie warunków określonych w artykule 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach. Wypełnienie warunku będzie uzależnione od potwierdzenia zgodności z Ramową Dyrektywą Wodną drugiego cyklu Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach przez Komisję Europejską.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Pojemność obiektów małej retencji	dam ³	EFRR	region słabiej rozwinięty			1 707	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			11	SL 2014	Bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów	Wskaźnik produktu	1.	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	0			8	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 13,31% alokacji dla osi priorytetowej
	Kluczowy etap wdrażania	2.	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów w zakontraktowanych projektach	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	2			-	SL 2014	Kluczowy etap wdrażania dla wskaźnika Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów
	Wskaźnik produktu	3.	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej	km	EFRR	region słabiej rozwinięty	0			37	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 6,99% alokacji dla osi priorytetowej
	Kluczowy etap wdrażania	4.	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej w zakontraktowanych projektach	km	EFRR	region słabiej rozwinięty	8			-	SL 2014	Kluczowy etap wdrażania dla wskaźnika Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej

	Wskaźnik produktu	5.	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	EFRR	region słabiej rozwinięty	0			27	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 2,85% alokacji dla osi priorytetowej
	Kluczowy etap wdrażania	6.	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej w zakontraktowanych projektach	km	EFRR	region słabiej rozwinięty	6			-	SL 2014	Kluczowy etap wdrażania dla wskaźnika Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej
	Wskaźnik produktu	7.	Liczba wspartych form ochrony przyrody	Szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	0			34		Wskaźnik reprezentatywny dla 29,79% alokacji dla osi priorytetowej
	Kluczowy etap wdrażania	8.	Liczba wspartych form ochrony przyrody w zakontraktowanych projektach	Szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	7			-		Kluczowy etap wdrażania dla wskaźnika Liczba wspartych form ochrony przyrody
	Wskaźnik finansowy	9.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty	19 681 716			123782580	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFFR i region słabiej rozwinięty							
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
017	12 707 822	01	105 215 193	01	36 825 318	01	7 370 000
018	4 235 941			02	38 929 621	07	97 845 193
019	5 005 740			03	29 460 254		
020	6 000 000						
021	1 963 943						
022	15 000 000						
085	38 344 967						
086	4 000 000						
087	17 956 780						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.6 KULTURA I DZIEDZICTWO

Priorytet inwestycyjny 6c

„Zachowanie, ochrona, promowanie i rozwój dziedzictwa naturalnego i kulturowego”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Więcej ludzi korzystających z oferty instytucji kultury budujących tożsamość regionalną w województwie”.

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu będzie wzrost zainteresowania odwiedzających miejscami należącymi do dziedzictwa kulturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne. Jednocześnie zakłada się zwiększenie liczby widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych oraz zwiedzających muzea.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Zwiedzający muzea i oddziały w gestii samorządów gmin, powiatów i miast na prawach powiatu/1000 mieszkańców	os.	region słabiej rozwinięty	58,5	2012	99	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Dziedzictwo kulturowe stanowi dziś z jednej strony przedmiot ochrony, z drugiej zaś potencjał, który winien zostać wykorzystany dla potrzeb rozwoju. Podkreślić przy tym trzeba szerokość, złożoność i interdyscyplinarność problematyki ochrony zabytków w warunkach gospodarki rynkowej. Ta nowa sytuacja zmusza do zmiany dotychczasowej pasywnej filozofii ochrony.

Działania służące zachowaniu dziedzictwa kulturowego (wraz z jego kontekstem krajobrazowym) i rozwojowi zasobów kultury będą zorientowane na bardziej efektywne ich wykorzystanie z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego, przede wszystkim poprzez przystosowanie instytucji do prowadzenia w nowoczesny sposób działalności kulturalnej oraz wzrost jakości i różnorodności oferty kulturalnej regionu, wpisującej się w proces poszerzania jego oferty turystycznej. Dodatkowo wsparcie będzie dotyczyło niewielkich projektów poprawiających / odtwarzających w regionalnym charakterze walory przestrzeni publicznej (np. zabytkowych nekropolii czy obiektów małej architektury).

Interwencja obejmie uzgodnione elementy przedsięwzięć, zawartych w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*, niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru, powiązane z realizowanymi w ramach PI 9b.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis).

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- ochrona, zachowanie i zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych;
- zachowanie walorów architektoniczno-krajobrazowych i kulturowych miasteczek i wsi.
- inwestycje w instytucje kultury by dostosować je do nowoczesnej działalności kulturalnej, w tym zakup trwałego wyposażenia oraz konserwacja muzealiów, starodruków itp.; inwestycje związane z wykorzystaniem i rozwojem aplikacji i usług teleinformatycznych, a także rozwojem treści cyfrowych związanych z kulturą i turystyką mogą być wspierane jeżeli stanowią integralną część szerszego projektu;
- wsparcie instytucji kultury na rzecz włączenia ich w tworzenie produktów turystycznych i oferty wypoczynkowo-turystycznej, wzmocnienia ich funkcji regionotwórczej;
- wsparcie miejsc promocji kultury (festiwale wraz ze służącą im infrastrukturą, wystawy, wydawnictwa, itp.).⁵²
- wsparcie rozwoju centrów/punktów informacji kulturalnej (wyłącznie jako integralny element projektów infrastrukturalnych opisanych powyżej).

Grupy docelowe: turyści, mieszkańcy.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- instytucje kultury;
- jednostki administracji rządowej;
- państwowe jednostki budżetowe;
- organizacje pozarządowe;
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego z preferencjami dla obszaru strategicznej interwencji: OSI Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji .

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym

---

⁵² Na projekty obejmujące organizację wydarzeń kulturalnych zostanie przeznaczony maksymalnie 10% środków alokowanych na kulturę i ochronę dziedzictwa kulturowego w ramach PI 6c

promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwy tryb pozakonkursowy w odniesieniu do przedsięwzięć zawartych w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- dofinansowanie otrzymają wyłącznie przedsięwzięcia, których realizacja umożliwi włączenie/utrzymanie obiektów zabytkowych i instytucji kultury w wachlarzu produktów turystycznych województwa;
- preferencje przyznaje się projektom instytucji kultury ukierunkowanym na działania regionotwórcze poprawiające czy budujące więzi, w zdecydowanej większości napływowej, słabo utożsamiającej się z województwem ludności;
- preferowane będą projekty stanowiące element zintegrowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynikającego z lokalnych planów rewitalizacji miast;
- w przypadku projektów polegających na organizacji imprez o charakterze kulturalnym, takich jak festiwale, wystawy, wsparcie otrzymają wydarzenia, które przekładają się na efekty gospodarcze regionu i tylko takie, w których partnerami finansowymi będą przedsiębiorcy;
- wsparcie nie będzie kierowane na budowę od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej;
- przy wyborze projektów będą brane pod uwagę następujące elementy: analiza popytu (wskazanie zapotrzebowania na dany projekt, w tym szacowanej liczby odwiedzających), wkład na rzecz priorytetów rozwoju kultury, zapewnienie trwałości finansowania w okresie eksploatacyjnym, zapewnienie trwałości efektów społeczno-gospodarczych, w tym miejsca pracy i generowane efekty mnożnikowe.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			8	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego	Odwiedziny/rok	EFRR	region słabiej rozwinięty			79 000	SL 2014	bieżący monitoring

	i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększona atrakcyjność turystyczna zasobów dziedzictwa naturalnego regionu”.

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu będzie efektywniejsze wykorzystanie zachowanych w dobrym stanie zasobów naturalnych regionu.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Korzystający z noclegów ogółem w turystycznych obiektach noclegowych	tyś os.	region słabiej rozwinięty	1 052	2013	1 217	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Obszar województwa warmińsko-mazurskiego dysponuje wyjątkowym zasobem – czystym, względnie nieprzetworzonym, urokliwym środowiskiem przyrodniczym. Od co najmniej dwóch stuleci mieszkańcy wykorzystują je dla celów gospodarczych. Wymaga to jednak działań z wyobraźnią - zróżnicowanych, wielokierunkowych i przewidujących różne scenariusze. Umiejętne zarządzanie walorami środowiskowymi łączyć musi potrzebę ich zachowania dla przyszłych pokoleń z czerpaniem dochodów przez obecne. Tej idei podporządkowane są działania władz w województwie: regionalnej i lokalnych.

Wsparcie w ramach programu zostanie ukierunkowane na przedsięwzięcia służące utrzymaniu przewagi konkurencyjnej warmińsko-mazurskiego nad innymi regionami w oparciu o istniejący potencjał środowiskowy i umiejętność wykorzystania go w procesach wzrostu/ rozwoju społeczno-gospodarczego. W tym kontekście największym skarbem województwa jest woda czy to zgromadzona w licznych (ok.2700) jeziorach czy leczniczych zasobach podziemnych.

W przypadku największych tzw. Wielkich Jezior Mazurskich głównymi zadaniami inwestycyjnymi wymagającymi realizacji w najbliższym czasie są: remont śluży Guzianka I oraz budowa Guzianki II. Śluzę Guzianka wybudowano w latach 1903-1905. Jest bardzo ważnym węzłem komunikacyjnym na szlaku Wielkich Jezior Mazurskich. Stanowi wodne połączenie miasta Ruciane-Nida oraz jeziora Nidzkiego z pozostałą częścią szlaku żeglownego. W sezonie każdego dnia przeprawia się w tym miejscu kilkaset jachtów, motorówek, kajaków i innych obiektów pływających. Korzystają z niej także statki białej floty. Odbudowy wymagają również zabezpieczenia brzegowe kanałów żeglownych

w systemie Wielkich Jezior Mazurskich. Zabezpieczenia kanałów w systemie Wielkich Jezior Mazurskich, wykonane zostały w latach 70 ubiegłego wieku i nie były dotąd remontowane. Zainwestowania wymagają już także nabrzeża w miastach – Mazurskich Perłach, w których są zlokalizowane porty żeglugi śródlądowej. Wykonanie robót poprawi warunki pływania i bezpieczeństwa uprawiających żeglugę turystyczną i sportową oraz rejsów statkami pasażerskimi na szlakach żeglownych systemu WJM, kończącego się szlakiem rzeki Pisy.

Wspierane będą także projekty w zakresie zabezpieczenia przed nadmierną czy niekontrolowaną presją turystów, w szczególności związane z ukierunkowaniem ruchu turystycznego oraz uczące „kultury bycia na wodzie”, poczynając od sztuki żeglowania po umiejętność znalezienia się w środowisku przyrodniczym (szacunku dla zasobów województwa).

Kontynuowane będzie odtwarzanie, przy wykorzystaniu wód leczniczych, borowin itp. zasobów, funkcji uzdrowskiej regionu w miejscowościach posiadających status uzdrowiska lub znajdujących się na zaawansowanej ścieżce uzyskania takiego statusu. Do znacząco już wyposażonej w obecnej perspektywie finansowej w infrastrukturę typową dla uzdrowiska Gołdapi zamierzają dołączyć Frombork, Miłomłyn, Lidzbark Warmiński oraz Górowo Iławeckie, tworząc sieć miejscowości uzdrowskich.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą oraz preferowane uzgodnione z jednostkami samorządu terytorialnego, uczestnikami porozumienia terytorialnego, przedsięwzięcia wynikające z planu strategicznego „*Wielkie Jeziora Mazurskie-Strategia*”.

W przypadku projektów dotyczących działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze interwencja obejmie uzgodnione elementy przedsięwzięć, zawartych w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*, niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru, powiązane z realizowanymi w ramach PI 9b.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- rozwój publicznie dostępnej podstawowej infrastruktury uzdrowskiej (urządzanie terenów zielonych, wyposażonych w urządzenia umożliwiające pełnienie funkcji rekreacyjnych/leczniczych np. parki zdrojowe, ścieżki zdrowia, parki kinezyterapeutyczne, skwery; tworzenie urządzeń lecznictwa uzdrowskiego typu pijalnie uzdrowskie, tężnie, inhalatoria, urządzenie odcinków plaży, uzdrowskie baseny kąpielowe, trasy leczenia spacerowego do terenoterapii, promenady uzdrowskie i powiązane parkingi);
- projekty dotyczące działalności wykorzystującej lokalne zasoby przyrodnicze, np. zagospodarowanie przestrzeni na cele turystyczno-rekreacyjne (tereny rekreacyjne, punkty i tarasy widokowe, ścieżki dydaktyczne, ścieżki rowerowe, zagospodarowanie terenów przybrzeżnych na cele turystyczne, rozwój camperowisk, urządzenie i podnoszenie jakości kempingów, uporządkowanie bindug i małych obozowisk - nowe/odnowione pomosty oraz sezonowe programy sanitarne, mała infrastruktura żeglarska, itp.);
- inwestycje w nabrzeża, infrastrukturę śródlądowych dróg wodnych i infrastrukturę portową;
- wdrażanie rozwiązań i technik zarządzania, monitorowania ruchu na śródlądowych drogach wodnych (w tym małych portów).

Grupy docelowe: turyści, kuracjusze, przedsiębiorcy i mieszkańcy.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną;
- jednostki organizacyjne administracji rządowej;
- zarządcy portów;
- organizacje pozarządowe;
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.

Terytorialny obszar realizacji:

- cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego,
- w przypadku odtwarzania funkcji uzdrowiskowej regionu – miejscowości posiadające status uzdrowiska lub znajdujące się na zaawansowanej ścieżce uzyskania takiego statusu, posiadające koncepcję utworzenia uzdrowiska opracowaną w aspektach: przestrzennym, społecznym i gospodarczym,
- w przypadku inwestycji w nabrzeża i infrastrukturę śródlądowych dróg wodnych i małych portów – system żeglowny Wielkich Jezior Mazurskich.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwy tryb pozakonkursowy w odniesieniu do przedsięwzięć zawartych z planie strategicznym „Wielkie Jeziora Mazurskie-Strategia” oraz w Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW.

Warunek brzegowy wyboru operacji:

- Projekty wchodzące w skład przedsięwzięcia *Budowa i przebudowa infrastruktury związanej z rozwojem funkcji gospodarczych na szlakach Wielkich Jezior Mazurskich wraz z budową śluzy „Guzianka II” i remontem śluzy „Guzianka I”* będą mogły uzyskać dofinansowanie wyłącznie po przedstawieniu Komisji Europejskiej dokładnego zakresu prac oraz przedstawieniu do Komisji Europejskiej dowodów na przeprowadzenie oceny wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód oraz potwierdzających zgodność z wymogami Ramowej Dyrektywy Wodnej. Przekazanie KE dokumentów nie wstrzymuje procedury oceny wniosku o dofinansowanie i podpisania umowy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Długość wybudowanych tras rowerowych	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			300	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba wspartych jednostek infrastruktury uzdrowiskowej	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			4	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Długość wybudowanych lub zmodernizowanych wodnych szlaków turystycznych	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			10	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	Odwiedziny/rok	EFRR	region słabiej rozwinięty			57 000	SL 2014	bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Kultura i dziedzictwo

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Kultura i dziedzictwo	Wskaźnik produktu	1.	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	Szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	2			8	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 8,1% alokacji na oś priorytetową
	Wskaźnik produktu		Liczba wspartych jednostek infrastruktury uzdrowiskowej	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	0			4	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 15% alokacji na oś priorytetową
	Kluczowy etap wdrażania		Liczba wspartych jednostek infrastruktury uzdrowiskowej w zakontraktowanych projektach	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty	1			-	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu liczba wspartych jednostek infrastruktury uzdrowiskowej
	Wskaźnik produktu		Długość wybudowanych lub zmodernizowanych wodnych szlaków turystycznych	km	EFRR	region słabiej rozwinięty	0			10	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 30% alokacji na oś priorytetową
	Kluczowy etap wdrażania		Długość wybudowanych lub zmodernizowanych wodnych szlaków	km	EFRR	region słabiej rozwinięty	5			-	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu długość wybudowanych lub

			turystycznych zakontraktowanych projektach	w								zmodernizowanych dróg wodnych
	Wskaźnik finansowy	3.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty	28 070 918			154 100 553	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFFR i region słabiej rozwinięty							
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
042	37 985 470	01	130 985 470	01	44 535 060	03	2 330 000
090	17 418 374			02	47 154 769	07	128 655 470
091	24 581 626			03	39 295 641		
092	5 000 000						
093	7 000 000						
094	25 500 000						
095	13 500 000						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.7 INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA

Priorytet inwestycyjny 7b

„Zwiększanie mobilności regionalnej poprzez łączenie węzłów drugorzędnych i trzeciorzędnych z infrastrukturą TEN-T, w tym z węzłami multimodalnymi”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej województwa warmińsko-mazurskiego”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będą skrócone czasy dojazdu pomiędzy ośrodkami życia społeczno-gospodarczego w województwie.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2020)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej WDDT II (syntetyczny)		region słabiej rozwinięty	13,49	2013	17,1450	MliR	Od 2013 r. co 2-3 lata

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

W perspektywie finansowej 2007-2013 w ramach regionalnego programu operacyjnego województwo warmińsko-mazurskie prowadziło najefektywniejszą politykę drogową w Polsce Wschodniej⁵³. Wciąż pozostaje jednak do rozwiązania wiele problemów, dlatego dla osiągnięcia kompleksowych rezultatów będzie ona kontynuowana. Priorytety inwestycyjne województwa wynikają wprost ze *Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025 roku* (cel operacyjny: 7.4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności; kierunek działań: B. Inwestycje drogowe).

Interwencja obejmie przede wszystkim inwestycje w drogi wojewódzkie - wybrane odcinki pozwalające na włączenie do systemu dróg krajowych lub sieci TEN-T, wypełniające luki w sieci dróg pomiędzy ośrodkami wojewódzkimi, miastami nie będącymi stolicami województw (regionalnymi i subregionalnymi), zgodnie z przeprowadzoną diagnozą, wskazującą na problem dostępności transportowej tych miast, pełniących ważne funkcje w lokalnych rynkach pracy. Program będzie współfinansował również inwestycje na drogach lokalnych (gminnych i powiatowych), jednak tylko, gdy zapewniają konieczne bezpośrednie połączenia z siecią TEN-T, portem lotniczym w Szymanach, portem morskim, terminalami towarowymi, centrami lub platformami logistycznymi. Łączna kwota dofinansowania dróg lokalnych nie przekroczy 15 % alokacji Programu na transport drogowy.

⁵³ Rosik P., Komornicki T., Stępnia M., Pomianowski W. (2012), ...

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą m.in. uzgodnione przedsięwzięcia w mieście wojewódzkim wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Wsparcie to będzie komplementarne do oferowanego przez Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020 dla dróg w mieście wojewódzkim kategorii wyższej niż lokalne.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- budowa, przebudowa ważnych dla województwa połączeń drogowych (drogi wojewódzkie);
- budowa, przebudowa dróg lokalnych jedynie w obszarach funkcjonalnych Olsztyna („Mobilny MOF”), Elbląga i Ełku;
- budowa dojazdu do lotniska regionalnego w Szymanach k. Szczytna.

Grupy docelowe: mieszkańcy regionu, turyści, przedsiębiorcy.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego,

Terytorialny obszar realizacji: obszary strategicznej interwencji:

- OSI Tygrys Warmińsko-Mazurski,
- OSI Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej,
- OSI Aglomeracja Olsztyna,
- OSI Ośrodki subregionalne,
- OSI Obszary o słabym dostępie do usług publicznych
- OSI Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwy tryb pozakonkursowy.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- na drogach wojewódzkich preferencje otrzymają projekty spełniające kryterium kontynuacji ciągu i gotowości do realizacji,
- przedsięwzięcia na drogach lokalnych w Olsztynie, Elblągu i Ełku oraz ich obszarach funkcjonalnych uzyskają wsparcie, jeśli wynikają ze strategii Miejskich Obszarów Funkcjonalnych Olsztyna, Elbląga i Ełku obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (w przypadku Elbląga i Ełku Strategii ZIT “ (bis)),

- dofinansowane przedsięwzięcia przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, w tym postulatów zawartych m.in. w Narodowym Programie Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego 2014-2020 i krótkoterminowych programach realizacyjnych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Całkowita długość nowych dróg	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			4	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			104	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 7d

„Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowanie działań służących zmniejszeniu hałasu”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększona dostępność kolejowa województwa warmińsko-mazurskiego”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie skrócony czas podróżowania pomiędzy obszarem przygranicznym w północno-zachodniej części województwa a stolicą regionu oraz lepsze warunki podróżowania dla klientów przewozów kolejowych.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2020)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
	Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej WKDT II (syntetyczny)		region słabiej rozwinięty	13,5529	2013	18,2048	MiIR	Od 2013 r. co 2-3 lata

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Z uwagi na rozwijającą się współpracę z obwodem kaliningradzkim Federacji Rosyjskiej jedną ze strategicznych inwestycji dla regionu jest rewitalizacja linii kolejowej nr 221 Gutkowo – Braniewo stanowiącej bezpośrednie powiązanie dwóch odcinków sieci TEN-T. Dzięki temu zyskają bezpośrednio lokalni przedsiębiorcy, a pośrednio jednostki samorządu terytorialnego. Rewitalizacja linii obejmie kompleksowe działania, długotrwale poprawiające stan techniczny infrastruktury oraz dostosowujące ją do potrzeb rynku przewoźników (np. wzrost dopuszczalnych nacisków na oś, modernizacja peronów) oraz pasażerów (dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych). Inwestycja ta nie będzie obejmowała prac remontowych, jak również bieżącego utrzymania infrastruktury. Realizacja projektu rewitalizacji linii kolejowej nr 221 poprawi jednocześnie w znaczącym stopniu dostępność komunikacyjną powiatów w północno-zachodniej części województwa względem Olsztyna. Działanie to wychodzi naprzeciw założeniom Białej Księgi - Plan utworzenia jednolitego europejskiego obszaru transportu – dążenie do osiągnięcia konkurencyjnego i zasobooszczędnego systemu transportu, wyznaczającej kierunki rozwoju polityki transportowej UE w najbliższej perspektywie.

Transport kolejowy powszechnie uznawany jest za przyjazny środowisku. Emisja szkodliwych substancji wynikających z pracy przewozowej jest najniższa spośród środków transportu powszechnie używanych w transporcie osób oraz cargo. W wielu wypadkach przy odpowiedniej częstotliwości kursowania transport kolejowy staje się realną alternatywą dla transportu samochodowego przy codziennych dojazdach do pracy lub szkoły. Atrakcyjny i nowoczesny tabor kolejowy podniesie konkurencyjność kolei na tle innych środków transportu, sprawi także, że presja, jaką transport kolejowy wywiera na lokalne środowisko stanie się mniejsza. Modernizacja i rewitalizacja budynków dworcowych istotnie przyczyni się do poprawy jakości przestrzeni miejskich, a także powstania nowych funkcji w okolicach dworców.

W zakresie PI 7d interwencja RPO będzie komplementarna do inwestycji o znaczeniu ponadregionalnym, finansowanych z PO Polska Wschodnia. Projekty przewidziane do realizacji w PO Polska Wschodnia zostały ujęte w Dokumencie Implementacyjnym do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku). Będą to inwestycje na istniejących liniach kolejowych, których zarządcą jest PKP PLK S.A., w ramach makroregionalnego korytarza transportowego - Magistrali Wschodniej, stanowiącej szczególną koncepcję połączenia miast wojewódzkich Polski Wschodniej.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- modernizacja/rewitalizacja regionalnej sieci kolejowej i infrastruktury dworcowej poza siecią TEN-T;
- zakup taboru kolejowego

Grupy docelowe: turyści, przedsiębiorcy, mieszkańcy regionu.

Typy beneficjentów:

- zarządcy infrastruktury kolejowej, w tym PKP PLK S.A.;
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary przygraniczne,
- OSI – Aglomeracja Olsztyna.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb pozakonkursowy.

Warunki brzegowe wyboru operacji

- projekt wskazany w Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do 2025 roku (cel operacyjny 7.4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności; kierunek działań: C. Infrastruktura kolejowa), został ujęty w Mandacie Negocjacyjnym do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- projekt stanowi bezpośrednie dowiązanie do sieci TEN-T.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	km	EFRR	region słabiej rozwinięty			87,5	SL 2014	bieżący monitoring
2	Liczba zakupionych pojazdów kolejowych	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			1	SL 2014	bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Infrastruktura transportowa

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Infrastruktura transportowa	Wskaźnik produktu	1	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	EFRR	Region słabiej rozwinięty	20			104	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 70,23% alokacji osi priorytetowej
	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty	17 327 456			233 848 769	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFFR i region słabiej rozwinięty							
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
026	44 000 000	01	198 771 454	01	31 921 382	01	14 977 250
027	2 445 871			02	31 407 072	03	7 500 000
030	10 189 687			03	135 443 000	07	176 294 204
032	1 798 180						
034	140 337 716						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.8 OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI

Priorytet inwestycyjny 9b

„Wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich”

Cele szczegółowe priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Lepsza jakość życia społeczności zamieszkujących obszary problemowe”

W rezultacie interwencji w ramach priorytetu zakłada się zwiększenie liczby nowych/przebudowanych / przekształconych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Wskaźnik ożywienia gospodarczego na terenach rewitalizowanych ⁵⁴	%	region słabiej rozwinięty	54	2012	75	Szacunki na podstawie danych GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Kryzys i degradacja obszarów miejskich na Warmii i Mazurach to zjawiska wymagające intensywnej interwencji. Rozwiązywanie takich problemów jak spadek ilości mieszkańców, tworzenie się nowych obszarów ubóstwa, bezrobocie oraz towarzysząca tym problemom społeczno-ekonomiczna degradacja dzielnic miejskich to wyzwanie na wiele lat. Poszukiwanie rozwiązań tych kwestii odbywać się zatem powinno w procesie opracowania programów ich rewitalizacji, poczynając od zakresienia granic obszarów, wymagających restrukturyzacji czy rewitalizacji, zbadania zjawisk kryzysowych i wypracowania odpowiedzi na te zjawiska wraz z przygotowaniem odpowiednich projektów społecznych, ekonomicznych i inwestycyjnych. Skuteczne rozwiązywanie problemu degradacji miast wymaga współudziału i współodpowiedzialności zamieszkujących je lokalnych społeczności, zdolnych do aktywnych działań partycypacyjnych, do czego potrzeba pewnego poziomu samoświadomości i zdolności do samoorganizacji. Rozbudzenie zaangażowania i aktywizacja społeczności lokalnych do działania na rzecz własnego rozwoju następować będzie zarówno na etapie prac nad programami jak i poprzez realizację z ich udziałem/skierowanych do nich projektów.

Zintegrowane, kompleksowe przedsięwzięcia zlokalizowane na terenach ujętych w lokalnych/ponadlokalnych programach rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich, przygotowanych z aktywnym współudziałem lokalnych społeczności będą dofinansowane w ramach poszczególnych

⁵⁴ Wskaźnik ten jest opracowanym przez eksperta wskaźnikiem syntetycznym, który pokazuje zmiany sytuacji społeczno-gospodarczej na terenach objętych rewitalizacją. Składa się on z 3 elementów:

- wymiar „społeczny”: odsetek osób korzystających z zasiłków (dane GUS);
- wymiar „rynku pracy”: wskaźnik bezrobocia (dane GUS);
- wymiar „gospodarczy”: dynamika przedsiębiorstw (dane GUS).

priorytetów inwestycyjnych programu. Interwencja w ramach niniejszego priorytetu ukierunkowana będzie na rozwiązywanie problemów społecznych poprzez projekty infrastrukturalne o mniejszej skali, uzupełniane przez inwestycje w ramach innych priorytetów inwestycyjnych (np. PI 3a, PI 4c, PI 4e, PI 6c,), niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru. Działania rewitalizacyjne dotyczyć będą m.in. usuwania deficytów funkcji przestrzeni i substancji budowlanej. Wszystkie przedsięwzięcia powinny być ukierunkowane na niwelowanie zjawisk związanych z problemami społecznymi na danym obszarze, aktywizację społeczno-gospodarczą oraz podniesienie jakości życia lokalnych społeczności. Kompleksowość działań rewitalizacyjnych oznacza integrowanie działań w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych. Projekty infrastrukturalne, współfinansowane z EFRR towarzyszyć będą powiązanim z nimi działaniom, których cele są zgodne z celami Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach osi priorytetowych regionalnego programu operacyjnego ukierunkowanych m.in. na samozatrudnienie (PI 8i), rozwój przedsiębiorczości społecznej (PI 9v), poprawę dostępu do usług publicznych (PI 9iv), aktywizację środowisk zagrożonych wykluczeniem i ubogich (PI 9i). Projekty społeczne mogą być realizowane również bez wsparcia EFS, przy czym najważniejsze, aby cele realizacji projektów społecznych były spójne z celami Lokalnych Programów Rewitalizacji i z nich wynikały. Przyczyni się to bezpośrednio do zmniejszenia negatywnych zjawisk zdiagnozowanych na terenach wyznaczonych do rewitalizacji.

Interwencja obejmie uzgodnione przedsięwzięcia objęte *Programem rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis).

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis).

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

Zintegrowane przedsięwzięcia dotyczące wszystkich aspektów rewitalizacji danego obszaru obejmujące m.in.:

- wspieranie nadawania i przywracania funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych), gospodarczych zdegradowanym obszarom miejskim;
- rewaloryzację/modernizację/adaptację istniejącej zabudowy, wyjątkowo w uzasadnionych wypadkach odtwarzanie historycznej zabudowy;
- zagospodarowanie/rozwój przestrzeni publicznych – przedsięwzięcia ukierunkowane na podniesienie atrakcyjności społecznej oraz nadawanie walorów funkcjonalnych i estetycznych tym przestrzeniom z uwzględnieniem ich regionalnej tożsamości;
- budowa, przebudowa dróg przyczyniających się do gospodarczej i fizycznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich lub miejskich obszarów funkcjonalnych (jako element lokalnego/ponadlokalnego planu rewitalizacji).

Grupy docelowe: mieszkańcy zdegradowanych obszarów miejskich.

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki lub stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- organizacje pozarządowe;
- kościoły i związki wyznaniowe;
- wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Aglomeracja Olsztyna,
- OSI – Ośrodki subregionalne,
- OSI – Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwe projekty strategiczne – tryb pozakonkursowy.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- wsparcie otrzymają wyłącznie projekty wynikające z lokalnych/ponadlokalnych programów rewitalizacji (obszary rewitalizowane będą wyznaczane z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem stopnia nasilenia problemów społecznych na danym obszarze, głównie związanych z depryzacją materialną i społeczną mieszkańców danego obszaru, wynikająca m.in. ze znacznego oddalenia od rynku pracy czy niewystarczającego dostępu do dobrej jakości niedrogich usług publicznych);
- w przypadku wprowadzania funkcji kulturalnych maksymalny kwota wydatków kwalifikowalnych projektu ubiegającego się o dofinansowanie nie może przekroczyć 2 mln EUR;
- wydatki na inwestycje w infrastrukturę drogową przyczyniającą się do gospodarczej oraz fizycznej rewitalizacji i regeneracji obszarów miejskich będą stanowiły mniejszość w tym priorytecie inwestycyjnym;
- preferowane będą projekty-kontynuacje/komplementarne do przedsięwzięć wspartych w ramach RPO Warmia i Mazury 2007-2013 (przy wymogu przygotowania programu rewitalizacji w logice jak wyżej),
- preferowane będą projekty wynikające z inicjatywy społeczności lokalnych czy powstających w regionie form współpracy miast. Dodatkowym atutem przy wyborze do dofinansowania będzie realizacja przedsięwzięć w partnerstwie;
- w przypadku fizycznej rewitalizacji, preferencje uzyskają przedsięwzięcia, które zapewniają dodatkowe korzyści z punktu widzenia energooszczędności;

- wszystkie projekty wdrażane w ramach tej osi priorytetowej powinny przyczyniać się do zwiększenia zatrudnienia mieszkańców;
- wszystkie planowane przedsięwzięcia muszą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Otwarta przestrzeń utworzona lub zrekultywowana na obszarach miejskich	m2	EFRR	region słabiej rozwinięty			230 000	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	Szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			40	SL 2014	bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Obszary wymagające rewitalizacji

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Obszary wymagające rewitalizacji	Wskaźnik produktu	1.	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	7			40	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla 76,87 % alokacji na oś priorytetową
	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty	11 167 331			76 292 365	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFFR i region słabiej rozwinięty							
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
054	10 212 128	01	64 848 510	01	31 522 861	03	12 750 898
055	21 939 404			02	33 325 649	07	52 097 612
090	7 727 276						
092	9 969 702						
034	15 000 000						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.9 DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH

Uzasadnienie utworzenia osi priorytetowej obejmującej więcej niż jeden cel tematyczny

Oś Priorytetowa Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych obejmuje priorytety „infrastrukturalne” (a więc przewidziane do realizacji środkami Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego) dwóch celów tematycznych polityki spójności, tj. Celu 9 „Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem” oraz Celu 10 „Inwestowanie w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie”. Konstrukcja osi skupiającej interwencję na problemach z dostępnością do podstawowych usług publicznych odzwierciedla założenia strategiczne województwa przyjęte w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*, w której przyjęto cel operacyjny „Wzrost dostępności i jakości usług publicznych”. Dotyczy on zarówno edukacji jak i usług medycznych oraz socjalnych. Należy podkreślić, iż wsparcie w ramach obu priorytetów ujętych w osi 9 kierowane będzie w szczególności do Obszarów Strategicznej Interwencji określonych w ww. *Strategii* jako „obszary o słabym dostępie do usług publicznych” oraz „obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej”. Rozwiązywanie problemów specyficznych dla tych terenów, gdzie kumulują się problemy społeczne związane często z ograniczonym dostępem do usług publicznych musi być realizowane szeroko i obejmować wszelką infrastrukturę niezbędną do aktywizacji i rozwoju mieszkańców. Stąd logika interwencji wymaga, aby eliminacja barier w rozwoju społeczności na obszarach defaworyzowanych postrzegana była kompleksowo. Zakłada się, że przyjęte rozwiązanie stanowić będzie również inspirację dla beneficjentów, którzy realizować będą projekty na rzecz poprawy dostępu do usług publicznych, dzięki czemu podejmowane działania będą komplementarne i spójne.

Zaproponowana konstrukcja osi eliminuje także problem wydzielenia priorytetu 9a „inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną...” oraz priorytetu 10a „inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej” z osi tematycznych przewidzianych dla celu 9 i 10, które poza ww. priorytetami finansowane będą środkami Europejskiego Funduszu Społecznego. Tym samym zachowana zostaje zasada jednofunduszowości osi priorytetowych.

Priorytet inwestycyjny 9a

„Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia oraz przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Podniesienie jakości i skuteczności usług zdrowotnych”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu będzie wzrost liczby korzystających z usług opieki zdrowotnej wysokiej jakości.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
-----	----------	-------------------	--	----------------	------------	-------------------------	---------------	------------------------------------

1.	Przeciętny pobyt chorego w szpitalu ogólnym	dni	region słabiej rozwinięty	5,2	2013	4,5	MZ	rocznie
----	---	-----	---------------------------	-----	------	-----	----	---------

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Dokumentami stanowiącymi ramy strategiczne dla interwencji w sektorze ochrony zdrowia będzie Umowa Partnerstwa dla Polski oraz *Policy Paper dla ochrony zdrowia* przygotowany przez ministra właściwego ds. zdrowia. Warunkiem koniecznym dla podejmowania interwencji w sektorze zdrowia ze środków funduszy strukturalnych jest ich zgodność z Planem działań w sektorze zdrowia⁵⁵.

Koordinację tej interwencji ze środków UE, zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym zapewni Komitet Sterujący ds. koordynacji interwencji w sektorze zdrowia, który na bieżąco będzie analizował kwestie związane z ochroną zdrowia, w szczególności pod kątem zapewnienia skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji ze środków UE, osiągania oczekiwanych rezultatów oraz wpływu realizacji Planu działań na cele *Policy Paper* w zakresie ochrony zdrowia oraz cele Umowy Partnerstwa i programów operacyjnych. Zakłada się tworzenie w latach 2014-2020 w województwie warmińsko-mazurskim nowoczesnej opieki zdrowotnej. Podejmowane będą wyłącznie inwestycje zweryfikowane zidentyfikowanymi deficytami i potrzebami uwzględniającymi zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa, sytuację epidemiologiczną oraz faktycznym zapotrzebowaniem i dostępnością infrastruktury ochrony zdrowia na danym obszarze z wykorzystaniem map zdrowotnych, które zostaną opracowane przez Ministerstwo Zdrowia. Chodzi o zapewnienie optymalnej dostępności do świadczeń zdrowotnych. Na zasadach i w zakresie zgodnym z *Policy Paper* wspierane będą m.in. projekty polegające na przeprowadzeniu niezbędnych, z punktu widzenia udzielania świadczeń zdrowotnych, prac remontowo-budowlanych, dostosowaniu infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych, a także wyposażeniu w sprzęt medyczny oraz – jako element projektu – zastosowaniu TIK (oprogramowanie, sprzęt).

Budowę obiektów ochrony zdrowia dopuszczać się będzie wyjątkowo, w sytuacji potrzeby wypełnienia luki w systemie usług zdrowotnych i braku innego rozwiązania problemu. Wsparcie ukierunkowane będzie na grupy chorób, stanowiących główne przyczyny niezdolności do pracy i/lub umieralności wśród mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego (choroby nowotworowe, układu krążenia, układu kostno-stawowo-mięśniowego, psychiczne, od-kleszczowe, układu oddechowego). W uzasadnionych sytuacjach część środków może zostać przeznaczona na rozwiązywanie problemów dotyczących innych grup chorobowych (wynikających z analizy sytuacji demograficzno-epidemiologicznej) oraz w wąskim zakresie zidentyfikowanych specyficznych ograniczeń w dostępie do świadczeń zdrowotnych.

Z uwagi na charakter świadczeń gwarantowanych przez podstawową opiekę zdrowotną (POZ), prowadzone w ramach tego typu projektów inwestycje mogą być ukierunkowane na wszystkie problemy zdrowotne dorosłych i dzieci, przy czym powinny one przyczyniać się do rozwoju opieki

⁵⁵ Plan działań – bezpośrednio powiązany z Umową Partnerstwa oraz uwzględniający inwestycje podejmowane ze środków krajowych (w tym w ramach konkursów na zadania finansowane ze środków publicznych oraz kontraktów na świadczone usługi). Zawiera m.in. listę potencjalnych projektów realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym utworzoną po analizie pod kątem komplementarności i efektywności kosztowej propozycji przedstawionych przez poszczególne Instytucje Zarządzające, zasady dotyczące trybów i kryteriów wyboru projektów w naborach ogłaszanych w ramach programów krajowych i regionalnych.

koordynowanej, z uwzględnieniem zintegrowanych form opieki środowiskowej. Komplementarnie w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój realizowane będą działania doskonalące kompetencje lekarzy.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elbląga obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis).

Grupy docelowe: pacjenci;

Typy beneficjentów:

- w przypadku projektów wsparcia podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych w zakresie geriatry, opieki długoterminowej oraz opieki paliatywnej i hospicyjnej – podmioty wykonujące działalność leczniczą, udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z wyłączeniem podmiotów kwalifikujących się do wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (wyłączenie nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających oddziały geriatryczne);
- w przypadku pozostałych projektów – podmioty lecznicze udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych: samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, przedsiębiorcy, jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego oraz lekarze i pielęgniarki, którzy wykonują swój zawód w ramach działalności leczniczej i udzielają świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (z wyłączeniem podmiotów kwalifikujących się do wsparcia w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko - wyłączenie to nie dotyczy szpitali ponadregionalnych posiadających oddziały geriatryczne);

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- Dofinansowanie otrzymają projekty zgodne z Planem działań w sektorze zdrowia, uzgodnionym przez Komitet Sterujący i jeśli zasadność ich realizacji wynika z map potrzeb. Projekty będą wybierane zgodnie z kryteriami wyboru opartymi na rekomendacjach określonych w Planie działań.

- Wydatki ponoszone w ramach projektów na infrastrukturę dla opieki szpitalnej (w tym na ich przygotowanie) mogą być certyfikowane po wprowadzeniu map potrzeb w dziedzinie medycyny oraz rodzaju świadczeń zbieżnym tematycznie z zakresem danego projektu.
- W drodze wyjątku od warunku określonego w punkcie wyżej, inwestycje w infrastrukturę na potrzeby opieki koordynowanej służące wzmocnieniu podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej (AOS) oraz środowiskowych form opieki (zarówno w kontekście deinstytucjonalizacji oraz tworzenia środowiskowych form opieki) mogą być współfinansowane od razu po przyjęciu przez Komitet Sterujący Planu działań, pod warunkiem, że diagnoza lub dane w dostępnych rejestrach umożliwiają weryfikację zasadności ich realizacji. Preferencyjnie traktowane będą projekty wspierające przeniesienie akcentów z usług wymagających hospitalizacji na rzecz POZ i AOS, jak również wspierające rozwój opieki koordynowanej, z uwzględnieniem środowiskowych form opieki.
- Inwestycje polegające na dostosowaniu istniejącej infrastruktury do obowiązujących przepisów są niekwalifikowane, chyba że ich realizacja jest uzasadniona z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) i dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej.
- Promowane będą projekty:
  - efektywne kosztowo i realizowane przez podmioty, które wykazują największą efektywność finansową,
  - przewidujące działania konsolidacyjne i inne formy współpracy podmiotów leczniczych,
  - a także działania w zakresie reorganizacji i restrukturyzacji wewnątrz podmiotów leczniczych, w celu maksymalizacji wykorzystania infrastruktury, w tym sąsiadującej, oraz stopnia jej dostosowania do istniejących deficytów
- w każdym przypadku warunkiem wsparcia inwestycji jest posiadanie umowy na świadczenie usług opieki zdrowotnej finansowanych w ramach publicznego systemu ubezpieczeń zdrowotnych. W przypadku poszerzenia działalności podmiotu wykonującego działalność leczniczą, wymagane będzie zobowiązanie do posiadania umowy na udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych najpóźniej w kolejnym okresie kontraktowania świadczeń po zakończeniu realizacji projektu;
- preferowane będą uzgodnione projekty wynikające z dokumentu „Wielkie Jeziora Mazurskie – Strategia”.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba wspartych	szt.	EFRR	region słabiej			12	SL 2014	Bieżący

	podmiotów leczniczych			rozwinięty					monitoring
2.	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			2 980 000	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Nakłady inwestycyjne na budowę/modernizację infrastruktury zdrowotnej	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty			26 820 000	SL 2014	Bieżący monitoring
4.	Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej	osoby	EFRR	region słabiej rozwinięty			172 200	SL 2014	Bieżący monitoring

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Podniesienie jakości i skuteczności usług socjalnych”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu będzie zmniejszenie odsetka ludności korzystającej z pomocy społecznej oraz towarzyszący mu spadek bezrobocia.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej	szt.	region słabiej rozwinięty	78 434	2013	76 429	BDL	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Nawarstwienie problemów społecznych w regionie powoduje potrzebę nieustannego wspierania rozwoju usług aktywizacji społeczno-zawodowej we wszystkich aspektach, także infrastrukturalnym. Wzmocnienie dostępnej infrastruktury stwarza przestrzeń do przejścia z usług instytucjonalnych do usług na poziomie społeczności lokalnych. Zasób infrastrukturalny, ulokowany w pobliżu potrzebującej wsparcia społeczności lokalnej eliminuje bariery społeczne i przestrzenne. Ostatecznym celem pomocy jest wejście na rynek pracy, osiągnięcie zdolności do samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- Inwestycje w infrastrukturę na rzecz integracji społecznej (z wyłączeniem budowy nowych obiektów), przede wszystkim klubów integracji społecznej, centrów integracji społecznej i zakładów aktywności zawodowej, służących przygotowaniu do wejścia na rynek pracy;
- Inwestycje w infrastrukturę (z wyłączeniem budowy nowych obiektów) podmiotów świadczących usługi z zakresu aktywizacji dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych, zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa (np. centra aktywności lokalnej, świetlice środowiskowe,

młodzieżowe kluby integracji społecznej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, placówki opiekuńczo-terapeutyczne), sprzyjających zmianom zachowań społecznych;

- Inwestycje w infrastrukturę socjalną (z wyłączeniem budowy nowych obiektów), służącą świadczeniu usług opiekuńczo/rehabilitacyjnych osobom zależnym tj. starszym, niepełnosprawnym, chorym psychicznie poprzez m.in. tworzenie mieszkań chronionych i wspomaganych w tym treningowych, dziennych domów pomocy⁵⁶.

Grupy docelowe: osoby wykluczone/zagrożone wykluczeniem społecznym;

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- instytucje pomocy i integracji społecznej (w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej);
- jednostki zatrudnienia socjalnego (realizujące zadania wynikające z przepisów o zatrudnieniu socjalnym);
- organizacje pozarządowe działające na podstawie zapisów statutowych w sferze pomocy i integracji społecznej oraz inne podmioty prowadzące na podstawie zapisów statutowych działalność w sferze pomocy i integracji społecznej.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- rozwój usług społecznych na rzecz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wspierany ze środków EFRR, powinien być zgodny z założeniami europejskich zasad przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej oraz z kierunkami wskazanymi w Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020;
- inwestycje EFRR nie powinny być ukierunkowane na duże instytucje o charakterze opiekuńczo-pobytowym, zdefiniowane zgodnie z polskim prawodawstwem, świadczące usługi długoterminowej pomocy dla osób niepełnosprawnych, dzieci, osób starszych oraz psychicznie chorych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

---

⁵⁶ Typ przedsięwzięcia pozostaje w zgodności z Załoženiami Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020)

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu stosownych przypadkach	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			20	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 10a

„Inwestycje w edukację, umiejętności i uczenie się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Lepsze warunki kształcenia zawodowego i wyższego dopasowane do potrzeb rynku pracy”

Rezultatem interwencji w ramach celu szczegółowego będzie lepsze dostosowanie warunków kształcenia zawodowego i wyższego do potrzeb rynku pracy co zwiększy zainteresowanie tymi formami kształcenia a tym samym liczbę absolwentów szkół wyższych i zawodowych.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Współczynnik skolaryzacji brutto (szkoły zawodowe i ogólnozawodowe)	%	region słabiej rozwinięty	41,68	2013	55,65	GUS	rocznie
2.	Udział absolwentów grup kierunków związanych z inteligentnymi specjalizacjami ⁵⁷ w ogóle szkół wyższych	%	region słabiej rozwinięty	16,03	2013	28,3	GUS	rocznie

⁵⁷ Kierunki te obejmują kierunki: rolnicze, leśne i rybactwa; weterynaryjne; ochrona środowiska; biologiczne; inżynierijsko-techniczne; produkcja i przetwórstwo.

	(publicznych i prywatnych)							
3.	Zdawalność egzaminów maturalnych (część matematyczno-przyrodnicza) w relacji do średniej krajowej	%	region słabiej rozwinięty	98,1	2013	105,8	Centralna Komisja Egzaminacyjna , Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach PI 10a będzie ukierunkowane na zwiększenie dostępności do wysokiej jakości edukacji poprzez stworzenie optymalnych warunków kształcenia i szkolenia. W okresie 2014-2020 priorytetowe w obszarze edukacji będzie wsparcie kształcenia wyższego i zawodowego, dlatego tu nastąpi przedmiotowa koncentracja wsparcia. Interwencja obejmie adaptację niezbędnej infrastruktury zarówno szkolnictwa zawodowego, jak i szkolnictwa wyższego oraz wyższego zawodowego. Placówki te będą doposażane w infrastrukturę optymalizującą procesy kształcenia i szkolenia, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami nie tylko ich samych, ale przede wszystkim rynku pracy. Duże znaczenie będzie miało wsparcie infrastruktury dydaktycznej służącej kształceniu dla potrzeb inteligentnych specjalizacji województwa. Uzupełnieniem wsparcia będą inwestycje w infrastrukturę szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie. Interwencja w ramach niniejszego celu szczegółowego będzie komplementarna ze wsparciem planowanym do realizacji w PI 10 iii i PI 10iv RPO WiM 2014-2020.

Ponadto w ramach interwencji wsparcie będzie dotyczyło zapewnienia dostępu do edukacji dla osób niepełnosprawnych, co złagodzi skutki wykluczenia społecznego.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- inwestycje w szkolnictwo zawodowe – zgodnie z krajowymi priorytetami polityki szkolnictwa zawodowego, w oparciu o zdiagnozowane potrzeby regionalnego rynku pracy i inteligentnych specjalizacji;
- inwestycje w infrastrukturę szkolnictwa wyższego zawodowego dla potrzeb regionalnych inteligentnych specjalizacji pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii MNiSzW;
- inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną szkół wyższych wyłącznie w obrębie inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa;
- komplementarne i zintegrowane inwestycje w infrastrukturę służącą do szkoleń zawodowych i uczenia się przez całe życie według jasno określonych potrzeb (w przypadku uczenia się przez całe życie, przede wszystkim przystosowanie istniejących placówek).

Typy beneficjentów:

- organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe;
  - uczelnie;
- organy prowadzące placówki szkoleniowe;

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego, z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
- OSI Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej

oraz w odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę szkolnictwa wyższego zawodowego, infrastrukturę dydaktyczną szkół wyższych:

- OSI Aglomeracja Olsztyna
- OSI Ośrodki subregionalne

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- adresowanie działań do specyfiki regionu i zdiagnozowanych potrzeb.
- uzasadnienie inwestycji w infrastrukturę edukacyjną z odniesieniem do trendów demograficznych w celu zrównoważenia kosztów i długoterminowej efektywności kosztowej.
- Interwencja skupi się na istniejącej infrastrukturze umożliwiającej szkolenia praktyczne (warsztaty, laboratoria, itp.). Nowa infrastruktura służąca powyższym celom będzie wspierana wyjątkowo w uzasadnionych przypadkach, kiedy nie będzie możliwości adaptacji lub modernizacji istniejącej lub kiedy byłoby to nieefektywne kosztowo.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba obiektów infrastruktury szkół wyższych	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			2	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			8	SL 2014	bieżący monitoring

3.	Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie	osoby	EFRR	region słabiej rozwinięty			6400	SL 2014	Bieżący monitoring
----	--	-------	------	---------------------------	--	--	------	---------	--------------------

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Poprawione warunki edukacji ogólnokształcącej wspierającej umiejętności kluczowe uczniów”

Rezultatem interwencji w ramach celu szczegółowego będzie poprawa zdawalności egzaminów w przedmiotach matematyczno-przyrodniczych.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Liczba osób odwiedzających instytucje paramuzealne	os	region słabiej rozwinięty	92 134	2013	124 379	GUS	rocznie
2.	Liczba osób odwiedzających instytucje paramuzealne - młodzież szkolna w zorganizowanych grupach	os.	region słabiej rozwinięty	38 804	2013	79 241	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Uzupełniając do interwencji planowanej w ramach PI 10i skierowanej do szkół kształcenia ogólnego, (której celem jest podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych i uniwersalnych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwój zindywidualizowanego podejścia do ucznia ze specjalnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi), ze środków EFRR przewidziano komplementarne wsparcie. Wsparcie ograniczone zostanie do rozwoju kompetencji kluczowych na rynku pracy (nauki ścisłe, np.: ICT, matematyczno-przyrodnicze i języki obce), nauczania eksperymentalnego oraz właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej), które są fundamentem dalszego podnoszenia kwalifikacji i umiejętności przez całe życie oraz sprawnego funkcjonowania na rynku pracy. Tak zaplanowana interwencja przyczyni się do realizacji działania „Rozwijanie nowych metod szkolenia przedsiębiorczości i innowacyjności” obszaru priorytetowego Edukacja SUE RMB.

Tak więc kształcenie ogólne wspierane będzie tylko w zakresie istotnym z punktu widzenia przyszłej zatrudnialności. Ponadto dofinansowane będą inwestycje służące zajęciom sportowym. Wsparcie infrastruktury edukacyjnej zostanie poprzedzone badaniami demograficznymi – szczególnie w odniesieniu do szkół podstawowych i ponadpodstawowych w celu oceny faktycznych potrzeb.

Szczególną rolę w kształceniu dzieci, obok edukacji w szkołach, odgrywają instytucje popularyzujące naukę i innowacje, których główną rolą jest pobudzanie „pędu do wiedzy” już od najmłodszych lat. Miejsca, w których nauka odbywa się poprzez eksperymentowanie, odkrywanie, doświadczanie i zabawę kreują w młodych ludziach potrzebę poznawania świata i rozumienia zachodzących w nim zjawisk. Dzięki temu rozwijają się umiejętności niezbędne zarówno w dalszej edukacji jak i funkcjonowaniu na rynku pracy – kreatywność, potrzeba innowacyjności, tworzenia. Ma to szczególne znaczenie dla nauk ścisłych, matematyczno-przyrodniczych, ICT – czyli kierunków będących priorytetowymi w nadchodzących latach. Mające na uwadze brak tego typu podmiotów w województwie warmińsko-mazurskim przewidziano również inwestycje w tworzenie/ rozwijanie usług edukacyjnych w regionie. Ich realizacja wymagać będzie aktywnego zaangażowania szkół dla dopasowania oferty do potrzeb odbiorców.

Ponadto w ramach interwencji wsparcie będzie dotyczyło zapewnienia dostępu do edukacji dla osób niepełnosprawnych, co złagodzi skutki wykluczenia społecznego.

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- inwestycje w infrastrukturę kształcenia ogólnego – związaną z nauczaniem nauk ścisłych, np. ICT, matematyczno-przyrodniczych, języków obcych, nauczaniem eksperymentalnym oraz właściwych postaw (kreatywności, innowacyjności, pracy zespołowej) i zajęciami sportowymi;
- inwestycje w infrastrukturę popularyzującą naukę i innowacje;
- mobilne pracownie dydaktyczne wspierające w sposób nowoczesny, innowacyjny realizację podstawy programowej (szkół w zakresie kształcenia ogólnego) w dziedzinach: matematyka, przyroda, fizyka, chemia, astronomia.

Typy beneficjentów:

- organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe;
- w odniesieniu do instytucji popularyzujących naukę i innowacje – jednostki samorządu terytorialnego, podmioty publiczne prowadzące działalność edukacyjną;
- organizacje/instytucje, które realizują zadania edukacyjno-oświatowe.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego,

W odniesieniu do inwestycji w infrastrukturę kształcenia ogólnego preferencje dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;
- OSI Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- adresowanie działań do specyfiki regionu i zdiagnozowanych potrzeb,
- uzasadnienie inwestycji w infrastrukturę edukacyjną z odniesieniem do trendów demograficznych w celu zrównoważenia kosztów i długoterminowej efektywności kosztowej,
- tworzenie nowej infrastruktury wyjątkowo, wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, kiedy adaptacja/ modernizacja istniejącej jest niemożliwa lub nieefektywna kosztowo,
- w odniesieniu do inwestycji w instytucje popularyzujące naukę i innowacje:
  - inwestycje wyłącznie w infrastrukturę bezpośrednio związaną z usługami edukacyjnymi (zarówno dostosowanie istniejącej jak i budowa/ tworzenie nowej),
  - inwestycja musi zostać uzasadniona analizą popytu na planowane usługi edukacyjne (w tym oczekiwana liczba odwiedzających, w szczególności grup szkolnych),
  - planowane przedsięwzięcie musi zapewniać trwałość finansową inwestycji i zdolność do jej funkcjonowania w przyszłości,
  - niezbędnym elementem oceny wniosku o dofinansowanie będzie program współpracy z placówkami edukacyjnymi, celem zapewnienia ich zaangażowania w planowane przedsięwzięcie (ze szczególnym uwzględnieniem aktywnego zaangażowania uczniów – stymulowanie kreatywności, praca zespołowa, praca z uczniami uzdolnionymi)
  - preferencje uzyskują projekty realizowane w partnerstwie

Mając na uwadze, iż w regionie istnieje szczególny potencjał (również w skali europejskiej) do popularyzowania nauki, wiedzy i innowacji w obszarze szeroko pojętego bezpieczeństwa, które zgodnie ze *Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* jest jedną z kwestii horyzontalnych dla wszystkich regionalnych inteligentnych specjalizacji, przyjmuje się możliwość zastosowania trybu pozakonkurencyjnego dla projektu, w którym partnerem będzie jedyna w regionie placówka kształcąca w tej dziedzinie (monopol kompetencyjny).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			8	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie	osoby	EFRR	region słabiej rozwinięty			4 000	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Liczba obiektów infrastruktury popularyzującej naukę i	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			2	SL 2014	bieżący monitoring

	innowację								
4.	Liczba szkół odwiedzających instytucje popularyzujące naukę i innowację	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			726	SL 2014	bieżący monitoring

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększona dostępność edukacji przedszkolnej”

Rezultatem interwencji w ramach celu szczegółowego będzie zwiększenie poziomu upowszechnienia edukacji przedszkolnej w województwie warmińsko-mazurskim.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
1.	Odsetek dzieci w wieku 3-4 objętych edukacją przedszkolną	%	region słabiej rozwinięty	51,6	2013	70,6	GUS	rocznie

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Głównym celem interwencji w edukację przedszkolną jest poprawa jej dostępności na całym obszarze województwa warmińsko-mazurskiego. Przygotowanie i dostosowanie infrastruktury do wczesnej edukacji dzieci stanowi działanie komplementarne do wsparcia kierowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego w Programie (PI 10i). Działania finansowane z EFRR będą miały charakter pomocniczy i skupią się na tworzeniu nowych miejsc w przedszkolach lub innych formach edukacji przedszkolnej, w szczególności na obszarach charakteryzujących się deficytem w dostępie do placówek przedszkolnych. Możliwe będzie zarówno tworzenie nowych obiektów jak i doposażenie placówek istniejących (w tym poprawa warunków przy zwiększonej liczbie miejsc przedszkolnych).

Przykładowe działania/typy przedsięwzięć:

- inwestycje w infrastrukturę przedszkolną – wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, dla wyrównania dostępu do ww. usług (w tym uwzględniając komplementarność wsparcia EFS, przy czym budowa nowych obiektów jedynie przy udokumentowanym braku możliwości wykorzystania/adaptacji istniejących budynków);

Typy beneficjentów:

- organy prowadzące przedszkola i inne formy edukacji przedszkolnej;

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego, z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI Obszary o słabym dostępie do usług publicznych;

- OSI Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- adresowanie działań do specyfiki regionu i zdiagnozowanych potrzeb.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba obiektów infrastruktury przedszkolnej	szt.	EFRR	region słabiej rozwinięty			3	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie	osoby	EFRR	region słabiej rozwinięty			170	SL 2014	Bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Nie dotyczy.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych	Wskaźnik produktu	1.	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	0			12	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 34,92% alokacji osi priorytetowej
	Kluczowy etap wdrażania	2.	Liczba wspartych podmiotów leczniczych w zakontraktowanych projektach	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	3			-	SL 2014	KEW dla wskaźnika produktu „Liczba wspartych podmiotów leczniczych”
	Wskaźnik produktu	3.	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	5			20	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 13,70% alokacji osi priorytetowej
	Wskaźnik produktu	4.	Liczba obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	1			8	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy

												projektów odpowiadają za 10,27% alokacji osi priorytetowej
	Kluczowy etap wdrażania	5.	Liczba obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego w zakontraktowanych projektach	szt.	EFRR	Region słabiej rozwinięty	2			-	SL 2014	KEF dla wskaźnika produktu Liczba obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego
	Wskaźnik finansowy	6.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFRR	region słabiej rozwinięty	18 386 486			94 540 583	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFFR i region słabiej rozwinięty							
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 6 Terytorialne mechanizmy wdrażania	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
049	7 450 000	01	80 359 495	01	37 695 554	03	10 871 014
050	11 017 168			02	39 851 359	07	69 488 481
051	21 519 025			03	2 812 582		
052	1 300 000						
053	28 062 512						
055	11 010 790						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.10 REGIONALNY RYNEK PRACY

Priorytet inwestycyjny 8i

„Dostęp do zatrudnienia dla osób poszukujących pracy i osób biernych zawodowo, w tym długotrwale bezrobotnych oraz oddalonych od rynku pracy, także poprzez lokalne inicjatywy na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększenie zatrudnienia głównie wśród osób bezrobotnych i biernych zawodowo (zwłaszcza osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób w wieku 50 lat i więcej, osób o niskich kwalifikacjach i kobiet) oraz poprawa sytuacji zawodowej osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie zwiększenie zatrudnienia wśród osób pozostających bez pracy a jednocześnie wyposażenie ich w niezbędne kwalifikacje.

Działania przewidziane w ramach PI 8i wpisują się w realizację jednego z wyzwań zidentyfikowanych w Strategii Rozwoju Kraju 2020, tj. dążenia do rynku pracy charakteryzującego się wysokim poziomem zatrudnienia, niskim bezrobociem oraz dużą płynnością i mobilnością. Jednocześnie interwencja w ramach niniejszego PI skupia się na wzroście dostępności do zatrudnienia. Jest to szczególnie ważne w kontekście Strategii Europa 2020, która wśród swoich celów wskazuje wzrost zatrudnienia (w UE wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat na poziomie 75%, a dla Polski na poziomie 71%).

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	50	41	45	%	2013	50	41	45	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
2.	Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	46	38	41	%	2013	46	38	41	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
3.	Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	44	36	40	%	2013	44	36	40	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
4.	Liczba osób pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	40	31	34	%	2013	40	31	34	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
5.	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	region słabiej rozwinięty	szt.				37	%	2013			37	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec

															realizacji programu).
6.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	30	25	27	%	2013	30	25	27	SL 2014	Bieżący monitoring	
7.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	28	23	25	%	2013	28	23	25	SL 2014	Bieżący monitoring	
8.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	26	22	24	%	2013	26	22	24	SL 2014	Bieżący monitoring	
9.	Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	24	19	20	%	2013	24	19	20	SL 2014	Bieżący monitoring	
10.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	31	31	31	%	2013	31	31	31	SL 2014	Bieżący monitoring	
11.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	33	33	33	%	2013	33	33	33	SL 2014	Bieżący monitoring	
12.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	27	27	27	%	2013	27	27	27	SL 2014	Bieżący monitoring	
13.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	29	29	29	%	2013	29	29	29	SL 2014	Bieżący monitoring	
14.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie	region słabiej	szt.				7753	szt.	2013			1964	SL 2014	Bieżący monitoring	

	działalności gospodarczej	rozwinięty												
15.	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy sześć miesięcy po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.	Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w programie	30	30	30	%	2013	30	30	30	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Interwencja w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowana będzie głównie na wdrażanie kompleksowych rozwiązań aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i biernych zawodowo, które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj.: osób długotrwale bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych w wieku 50 lat i więcej, kobiet, osób o niskich kwalifikacjach. Ponadto, interwencja w ramach tego priorytetu inwestycyjnego ukierunkowana będzie na poprawę sytuacji na rynku pracy osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, osób pracujących w ramach umów cywilno-prawnych oraz ubogich pracujących). Możliwe będzie wsparcie reemigrantów, imigrantów, jak również osób odchodzących z rolnictwa i ich rodzin. Działania realizowane będą poprzez oferowanie wsparcia w ramach usług rynku pracy i z wykorzystaniem aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Podejmowane inicjatywy powinny odpowiadać potrzebom poszczególnych uczestników projektów, a także w miarę możliwości obejmować ich indywidualne predyspozycje (z uwzględnieniem ich dotychczasowych doświadczeń zawodowych, kwalifikacji, umiejętności itp.). Ponadto planowane przedsięwzięcia powinny bazować na rzeczywistym zapotrzebowaniu na określone kwalifikacje i / lub umiejętności na regionalnym i lokalnym rynku pracy, szczególnie poprzez uwzględnienie w projektach współpracy z potencjalnymi pracodawcami. Planowane projekty powinny także zakładać adekwatny dobór aktywnych form wsparcia do grup docelowych, w przypadku których są one najskuteczniejsze. Dodatkowo w ramach priorytetu inwestycyjnego realizowane będą przedsięwzięcia zmierzające do pobudzenia mobilności zawodowej. Zakładanym efektem planowanych interwencji będzie objęcie uczestników projektów różnorodnymi formami aktywizacji zawodowej, co przełoży się na poprawę dostępu do zatrudnienia.

Preferowane będą projekty stanowiące element zintegrowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynikającego z lokalnych planów rewitalizacji miast. Interwencja obejmie także uzgodnione przedsięwzięcia, zawarte w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*.

Typy przedsięwzięć:

- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy;
- działania na rzecz zdobywania lub/i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy;
- pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego,
- wdrażanie ukierunkowanych schematów mobilności transnarodowej (USMT) EURES zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno-gospodarczych regionu (realizacja tego typu operacji ma charakter warunkowy, uzależniony od zdiagnozowania branż, zawodów lub kompetencji, w których sytuacja na rynku pracy wymaga realizacji USMT);
- wsparcie formy zatrudnienia wspomagane;
- inne działania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Grupy docelowe:

- osoby bezrobotne i bierne zawodowo w wieku 30 lat i więcej (od dnia 30 urodzin), które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach,

- inne osoby bezrobotne, które nie należą do grup wskazanych powyżej, pod warunkiem, że ich udział w projekcie nie będzie przekraczał 20% grupy docelowej,
- osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący w ramach umów cywilno-prawnych,
- osoby ubogie pracujące,
- osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny,
- imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia),
- reemigranci,
- w zakresie działań EURES: pracodawcy oraz osoby poszukujące pracy (z Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Szwajcarii)

Typy beneficjentów:

- wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych);
- podmioty, które uzyskały akredytację Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w zakresie działań EURES.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwy tryb pozakonkursowy w przypadku projektów dotyczących realizacji zadań publicznych przez powiatowe urzędy pracy w obszarze promocji zatrudnienia i aktywizacji lokalnego rynku pracy.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- Przedsięwzięcia dotyczące aktywizacji zawodowej będą uwzględniały zasadę efektywności zatrudnieniowej w zakresie uregulowanym w wytycznych ministra ds. rozwoju regionalnego.
- Projekty w ramach priorytetu inwestycyjnego będą realizowane w oparciu o kryteria minimalnej efektywności zatrudnieniowej mierzone według metodologii nieuwzględniającej umów cywilno-prawnych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	13265	15992	29257	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	5224	6648	11872	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	865	901	1766	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	3471	3670	7141	SL 2014	bieżący monitoring
5.	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	178	179	357	SL 2014	bieżący monitoring
6.	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	3722	4738	8460	SL 2014	bieżący monitoring
7.	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	943	1021	1964	SL 2014	bieżący monitoring
8.	Liczba osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	56	57	113	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 8iii

„Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw, w tym innowacyjnych mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Wzrost liczby przedsiębiorstw zdolnych do funkcjonowania na rynku.”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu będzie zwiększenie zatrudnienia dzięki utworzonym w powstałych firmach miejscom pracy, przy czym zakłada się, że dzięki interwencji wzrośnie przeżywalność mikroprzedsiębiorstw w pierwszych latach ich funkcjonowania.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba utworzonych mikroprzedsiębiorstw działających 30 miesięcy po uzyskaniu wsparcia finansowego	region słabiej rozwinięty	szt.				37	%.	2013			37	Ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu)
2.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	region słabiej rozwinięty	szt.				1557	szt.	2013			1560	SL 2014	Bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Interwencja w ramach priorytetu obejmować będzie kompleksowe działania ukierunkowane na powstawanie nowych przedsiębiorstw poprzez udzielanie wsparcia finansowego na rozpoczęcie działalności gospodarczej w formie dotacji oraz wsparcia pomostowego. Dodatkowo w ramach projektów osoby planujące podjęcie działalności gospodarczej objęte zostaną wsparciem doradczo-szkoleniowym na etapie planowania, a także w początkowym okresie funkcjonowania firmy, co przełoży się na zwiększenie trwałości efektów interwencji i przeżywalności utworzonych przedsiębiorstw. Wsparcie zostanie skoncentrowane na osobach wskazanych w Umowie Partnerstwa jako osobach bezrobotnych i biernych zawodowo, znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osobach starszych w wieku 50 lat i więcej, kobietach, osobach z niepełnosprawnościami, osobach długotrwale bezrobotnych, osobach o niskich kwalifikacjach. Ponadto, interwencja w ramach tego priorytetu inwestycyjnego ukierunkowana będzie na poprawę sytuacji na rynku pracy osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy (osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, osób pracujących w ramach umów cywilnoprawnych oraz ubogich pracujących). Możliwe będzie wsparcie reemigrantów, imigrantów, jak również osób odchodzących z rolnictwa i ich rodzin. Podejmowane działania na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy, powinny obejmować m.in. regionalne, inteligentne specjalizacje. Jednocześnie przewidziane wsparcie osób spoza ww. grup docelowych nie będzie stanowiło więcej niż 20% alokacji w ramach PI 8iii.

Typy przedsięwzięć:

- wsparcie finansowe osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej: dotacje i finansowe wsparcie pomostowe;
- wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz w początkowym okresie jej prowadzenia przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług.

Grupy docelowe:

- osoby bezrobotne i bierne zawodowo w wieku 30 lat i więcej (od dnia 30 urodzin), które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach
  - osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący w ramach umów cywilnoprawnych,
  - osoby ubogie pracujące,
  - osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny,
  - imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia),
  - reemigranci,
- zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, z wyłączeniem osób zarejestrowanych w CEIDG, KRS lub prowadzących działalność na podstawie odrębnych przepisów (w tym m.in. działalność adwokacką, komorniczą lub oświatową) w okresie 12 miesięcy poprzedzających dzień przystąpienia do projektu.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- W zakresie planowanej interwencji premiovani będą uczestnicy, którzy w ramach utworzonej działalności gospodarczej stworzą dodatkowe miejsce/miejsca pracy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			1500	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			60	SL 2014	bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 8iv

„Równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę”.

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Wzrost liczby wejść i powrotów na rynek pracy wśród osób pełniących funkcje opiekuńcze.”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie powrót lub wejście na rynek pracy osób, które z powodu braku możliwości zapewnienia opieki osobom zależnym, zwłaszcza małym dzieciom, nie mogły w nim uczestniczyć.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS	region słabiej rozwinięty	szt.				37	%.	2013			37	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
2.	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/ wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				27	%	2013			27	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				19	%	2013			19	SL 2014	bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na stosowanie rozwiązań umożliwiających powrót bądź wejście na rynek pracy osobom, które w nim nie uczestniczą ze względu na opiekę nad dziećmi do 3 roku życia. Wspierane będą także inicjatywy mające na celu łączenie życia prywatnego z obowiązkami zawodowymi. Zakładanym efektem planowanych interwencji będzie poprawa sytuacji na rynku pracy, zwiększenie aktywności zawodowej oraz umożliwienie podjęcia zatrudnienia wśród uczestników projektów.

Typy przedsięwzięć:

- wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia (np. w żłobkach, klubach dziecięcych, u dziennych opiekunów lub niań),
- wspieranie aktywizacji zawodowej osób wchodzących bądź powracających na rynek pracy po urlopach macierzyńskich, rodzicielskich oraz wychowawczych.

Grupy docelowe:

- osoby pozostające bez zatrudnienia sprawujące opiekę nad dziećmi do 3 roku życia planujące podjęcie pracy oraz osoby powracające do pracy po przerwie związanej z opieką nad dziećmi do 3 roku życia;
- osoby, którym sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do 3 roku życia, utrudnia utrzymanie pracy zawodowej.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego, z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych,
- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej,
- OSI – Obszary przygraniczne.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	szt.	EFS	region słabiej rozwinięty			1400	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			1400	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 8v

„Przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Wzmocnienie kompetencji pracowników i pracodawców z sektora MŚP.”

W rezultacie interwencji w ramach tego celu szczegółowego pracownicy i pracodawcy zdobędą nowe kwalifikacje i umiejętności, pozwalające im na akceptację postępujących zmian i przystosowanie się do nich przy mniejszych kosztach społecznych i ekonomicznych.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os	Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek)			30	%	2013			30	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).
2.	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				61	%	2013			61	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie	region słabiej rozwinięty	szt				70	%	2013			70	SL 2014	bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmiany. W ramach działań realizowanych w niniejszym priorytecie inwestycyjnym świadczone będą (w oparciu o model popytowy) wysokiej jakości usługi przyczyniające się do zwiększenia kompetencji pracowników oraz wzmocnienia potencjału pracodawców. Oferowane będą także usługi mające na celu dostosowanie pracodawców i ich pracowników do negatywnych efektów zmian gospodarczych.

Typy przedsięwzięć:

- usługi rozwojowe dla przedsiębiorstw MŚP i ich pracowników świadczone w oparciu o podejście popytowe.

Grupy docelowe:

- mikro, mali i średni przedsiębiorcy oraz ich pracownicy.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- Wsparcie rozwojowe dla przedsiębiorstw nie będzie udzielane dużym przedsiębiorstwom.
- Zgodnie z Umową Partnerstwa:
  - system dystrybucji środków EFS przeznaczonych na adaptacyjność przedsiębiorców i pracowników zostanie oparty na podejściu popytowym;
  - preferowane będą projekty skierowane do sektorów o najwyższym potencjale do generowania nowych miejsc pracy (tzw. sektorach szybkiego wzrostu), bądź do pracowników znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy (np. osobach po 50 roku życia, pracownikach o niskich kwalifikacjach).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			6919	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba osób pracujących (łącznie z pracującymi na własny rachunek) w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			2159	SL 2014	bieżący monitoring
3.	Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			3321	SL 2014	bieżący monitoring
4.	Liczba mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			1258	SL 2014	bieżący monitoring

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Niwelowanie skutków negatywnych zmian gospodarczych poprzez działania outplacementowe.”

W rezultacie interwencji w ramach tego celu szczegółowego osoby objęte restrukturyzacją lub reorganizacją, bądź zwolnione z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy objęte zostaną wsparciem, które pozwoli im kontynuować zatrudnienie lub podjąć nową pracę.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	region słabiej rozwinięty	os				55	%	2013			55	SL 2014	Bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na oferowaniu usług mających na celu dostosowanie pracowników (wsparcie outplacementowe) do negatywnych efektów zmian gospodarczych.

Typy przedsięwzięć:

- wsparcie outplacementowe (tj. wsparcie osób objętych restrukturyzacją lub reorganizacją, bądź zwolnionych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu).

Grupy docelowe:

- osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu, osoby przewidziane do zwolnienia, osoby zagrożone zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy.

Typy beneficjentów: wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych)

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- Pracownicy dużych przedsiębiorstw, przechodzących restrukturyzację, mogą być objęci programami outplacementowymi.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		

1.	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			1183	SL 2014	bieżący monitoring
----	--	-----	-----	---------------------------	--	--	------	---------	--------------------

Priorytet inwestycyjny 8vi

„Aktywne i zdrowe starzenie się”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zmniejszenie poziomu dezaktywacji zawodowej ze względu na chorobę lub niepełnosprawność”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie lepszy stan zdrowotny pracowników, szybszy powrót do zdrowia po chorobach, co oznacza zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców regionu.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	region słabiej rozwinięty	os.				50	%	2013			50	SL 2014	bieżący monitoring
2.	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	region słabiej rozwinięty	os.				45	%	2013			45	SL 2014	bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na realizację kompleksowych programów zdrowotnych obejmujących profilaktykę, diagnostykę i promocję zdrowia, świadczonych indywidualnym osobom w celu zachowania dobrego stanu zdrowia i wydłużenia wieku aktywności zawodowej wśród mieszkańców województwa. Tak ukierunkowane wsparcie przyczyni się do realizacji założeń obszaru priorytetowego Zdrowie SUE RMB. Realizowane przedsięwzięcia dotyczyć będą chorób będących istotnym problemem regionu oraz chorób określonych w założeniach ogólnopolskiego dokumentu *Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020*. W ramach niniejszego priorytetu przewidziano także możliwość podejmowania działań zmierzających do eliminowania zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy, a także realizacji programów zdrowotnych z uwzględnieniem rehabilitacji medycznej w kontekście aktywności zawodowej. Dzięki zastosowaniu interwencji nastąpi poprawa stanu zdrowia mieszkańców regionu, umożliwiającą utrzymanie aktywności zawodowej.

Typy przedsięwzięć:

- realizacja programów profilaktycznych opracowanych na szczeblu krajowym pod nadzorem Ministerstwa Zdrowia w zakresie następujących chorób nowotworowych: rak szyjki macicy, rak piersi, rak jelita grubego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne,
- realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób układu krążenia, chorób układu oddechowego oraz chorób i zaburzeń psychicznych, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne,
- realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu tj. zakaźnych chorób odkleszczowych (borelioza i kleszczowe zapalenie mózgu), nowotworu gruczołu krokowego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne.
- opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy (w tym działania szkoleniowe);
- opracowanie i/lub wdrożenie programów zdrowotnych z uwzględnieniem rehabilitacji medycznej.

W zakresie działań związanych z programami zdrowotnymi przewidywane są mechanizmy koordynacyjne, zapobiegające powielaniu się wsparcia. Głównym instrumentem koordynacji działań w obszarze zdrowia, realizowanych z udziałem funduszy Unii Europejskiej, jest Komitet Sterujący ds. koordynacji działań EFSI w sektorze ochrony zdrowia. Warunkiem koniecznym podejmowania inicjatyw w sektorze ochrony zdrowia jest ich zgodność z planem działania na rzecz sektora ochrony zdrowia (Plan Działań), wdrażanego z wykorzystaniem funduszy unijnych na szczeblu krajowym i regionalnym, po zatwierdzeniu przez Komitet Sterujący.

Grupy docelowe:

- aktywni zawodowo mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego (ze szczególnym uwzględnieniem osób powyżej 50 roku życia).

Typy beneficjentów:

- podmioty lecznicze,
- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,

- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego,
- organizacje pozarządowe lub organizacje non-profit posiadające doświadczenie w realizacji programów zdrowotnych,
- podmioty ekonomii społecznej posiadające doświadczenie w realizacji programów zdrowotnych,
- pracodawcy.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko – mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- Każdorazowo decyzja o dofinansowaniu realizacji programu zdrowotnego będzie poprzedzana analizą epidemiologiczną terytorium i grup docelowych z uwzględnieniem odpowiednich dla danego programu elementów: skali zapadalności, czynników wykluczających z rynku pracy, wieku, płci oraz profilu zawodowego osób planowanych do objęcia programem zdrowotnym.
- W szczególności programy zdrowotne powinny być ukierunkowane na grupy docelowe najbardziej narażone na opuszczenie rynku pracy z powodu czynników zdrowotnych lub najbardziej bliskich powrotowi na rynek pracy w wyniku świadczeń rehabilitacyjnych.

Programy regionalne nie mogą być tworzone z EFS na poziomie RPO, a jedynie wdrażane. Wyjątkiem od powyższej zasady są programy tworzone i realizowane we współpracy z pracodawcą – w takim przypadku możliwe jest zarówno opracowanie jak i realizacja takiego programu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	os.	EFS	region słabiej			6490	SL	bieżący

				rozwinięty				2014	monitoring
2.	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	szt.	EFS	region słabiej rozwinięty			4	SL 2014	bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Interwencja w ramach niniejszej osi priorytetowej przyczyni się do realizacji:

- CT 1, CT 3 oraz CT4: przede wszystkim poprzez działania ukierunkowane na powstawanie nowych przedsiębiorstw, podnoszenie kwalifikacji zawodowych oraz ich lepsze dopasowanie do potrzeb rynku pracy, przystosowanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian gospodarczych, zachowanie dobrego stanu zdrowia i wydłużenia wieku aktywności zawodowej wśród mieszkańców województwa;
- CT 2: przede wszystkim poprzez rozwijanie kompetencji cyfrowych pracowników oraz osób pozostających bez zatrudnienia.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Regionalny rynek pracy

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Regionalny rynek pracy	Wskaźnik produktu	1.	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty	9370			29257	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 56,4% alokacji osi priorytetowej
	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	region słabiej rozwinięty	29 247 848			203 250 767	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFS i region słabiej rozwinięty									
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela Wymiar 6 Temat uzupełniający EFS (Wyłącznie EFS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
102	100287661	01	172763152	01	51828946	07	172763152	03	87 334 470
104	23413545			02	53556577			04	14 541 052
105	10 000 000			03	67377629			05	18 176 316
106	33 088 720							06	50 893 683
107	5 973 226	07	1 817 631						

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.11 WŁĄCZENIE SPOŁECZNE

Priorytet inwestycyjny 9i

„Aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Aktywne włączenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich sytuacji społeczno-zawodowej.”

W wyniku interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego oczekuje się, że wzrośnie grupa osób podejmujących zatrudnienie (spośród osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym).

Interwencja w ramach PI 9i ukierunkowana jest na realizację celów Strategii EU2020 dotyczących zatrudnienia i zwalczania ubóstwa. Zgodnie z Strategią Rozwoju Kraju 2020 walka z wykluczeniem społecznym jest jednym z celów działań w obszarze poprawy spójności społecznej i terytorialnej. Polska, włączając się do realizacji Strategii Europa 2020 zobowiązała się do obniżenia o około 1,5 mln liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Działania realizowane w ramach niniejszego PI przyczyniają się do realizacji tych celów przynosząc efekty bezpośrednie lub pośrednie w dłuższej perspektywie czasowej, ograniczając ryzyko przerywania aktywności zawodowej oraz ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.				20	%.	2013			15	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				6	%	2013			6	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				30	%	2013			30	SL 2014	Bieżący monitoring
4.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących 6 miesięcy po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os.				22	%	2013			22	ewaluacja	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego obejmować będzie kompleksowe działania zmierzające do podniesienia aktywności społecznej i zawodowej wśród osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Interwencja powinna odpowiadać potrzebom poszczególnych uczestników projektów i mieć zindywidualizowany charakter. Dzięki działaniom aktywizacyjnym i integrującym osoby te poddane zostaną integracji społecznej, a także zwiększą swoje szanse na znalezienie pracy.

Instrumenty aktywnej integracji pozwalają podjąć cały szereg działań, które umożliwiają osobom biorącym udział w projektach zmianę sposobu dotychczasowego życia. Instrumenty o charakterze zawodowym, edukacyjnym, zdrowotnym i społecznym stosowane w szczególności w ramach pracy socjalnej, mają na celu przywrócenie możliwości lub zdolności zatrudnienia oraz integracji społecznej osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Ponadto instrumenty aktywnej integracji pozwalają niwelować czynniki zniechęcające osoby zagrożone wykluczeniem społecznym do podejmowania zatrudnienia oraz pobudzać do aktywności zawodowej. Elementem przedsięwzięć mogą być usługi poradnictwa specjalistycznego jako jeden z elementów szerszego, kompleksowego wsparcia zdefiniowanego na podstawie indywidualnej diagnozy uczestników projektów w ramach aktywnej integracji.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będzie uzgodnione przedsięwzięcie, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ełku obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis).

Preferowane będą projekty stanowiące element zintegrowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynikającego z lokalnych planów rewitalizacji miast. Interwencja obejmie także uzgodnione przedsięwzięcia, zawarte w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*.

Typy przedsięwzięć:

- aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym zgodnie ze zindywidualizowaną ścieżką rozwoju;
- usługi skierowane do osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przez podmioty integracji społecznej tj. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza);
- „Społeczny MOF” (tryb konkursowy)

Grupy docelowe:

- osoby zagrożone ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9 stworzoną na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu), w tym osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o

- promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w trzeciej grupie osób (tzw. oddalonych od rynku pracy),
- otoczenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ryzykiem ubóstwa i /lub wykluczenia społecznego objętych wsparciem).

Typy beneficjentów:

- wszystkie podmioty działające na podstawie zapisów statutowych lub innych dokumentów (np. KRS, zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej) w sferze pomocy i integracji społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych lub rynku pracy, z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko – mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

W przypadku projektów realizowanych na rzecz grupy docelowej ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie w Priorytecie Inwestycyjnym 9i w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, nabór projektów może następować zarówno w trybie pozakonkursowym, jak i konkursowym zgodnie ze schematem określonym w wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego w zakresie włączenia społecznego.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- Przedsięwzięcia dotyczące aktywizacji zawodowej będą uwzględniały zasadę efektywności społeczno-zawodowej w zakresie uregulowanym w wytycznych ministra ds. rozwoju regionalnego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		

1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			13741	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			1249	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 9iv

„Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych.”

Rezultatem interwencji w ramach tego celu szczegółowego będzie ograniczenie istniejących nierówności w dostępie do usług zdrowotnych, jak również podwyższenie standardu świadczonych usług.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu	region słabiej rozwinięty	szt.				50	%	2013			50	SL 2014	Bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na ułatwienie dzieciom z rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej.

Zgodnie z założeniami *Policy paper dla ochrony zdrowia* interwencja obejmie poszerzanie dostępu do wysokiej jakości usług opieki zdrowotnej w części profilaktyki zdrowotnej ukierunkowanej na dzieci. Realizowane będą inicjatywy na rzecz rozwiązywania problemów wad rozwojowych u dzieci, a także rehabilitację dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych, co przełoży się na zmniejszenie kosztów opieki w przyszłości. Ponadto, z uwagi na wysoką w województwie zachorowalność kobiet na raka szyjki macicy, planuje się podjęcie działań profilaktycznych, zapobiegających zachorowaniu w wieku dorosłym.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będzie uzgodnione przedsięwzięcie, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Preferowane będą projekty stanowiące element zintegrowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynikającego z lokalnych planów rewitalizacji miast. Interwencja obejmie także uzgodnione przedsięwzięcia, zawarte w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*.

Możliwość wspierania rozwoju zintegrowanych usług zdrowotnych i społecznych.

Typy przedsięwzięć:

- opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania (wraz z sanacją) wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych;
- opracowywanie i wdrożenie programów zapobiegania rozwojowi próchnicy w zakresie komplementarnym do interwencji krajowej;
- wdrożenie profilaktyki raka szyjki macicy (w zakresie szczepienia dziewcząt w wieku ok. 11/14 lat celem uzupełnianie interwencji krajowej);
- „Zdrowy i aktywny MOF” (tryb konkursowy).

Grupy docelowe:

- dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym osoby zagrożone ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9 stworzona na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu), w tym osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w trzeciej grupie osób (tzw. oddalonych od rynku pracy),
- otoczenie osób wykluczonych społecznie (w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób wykluczonych społecznie objętych wsparciem).

Typy beneficjentów:

- podmioty lecznicze;

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- organizacje pozarządowe lub organizacje non-profit posiadające doświadczenie w realizacji programów zdrowotnych,
- podmioty ekonomii społecznej posiadające doświadczenie w realizacji programów zdrowotnych.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego, z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych,
- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- W zakresie działań zdrowotnych przewidywane są mechanizmy koordynacyjne, zapobiegające powielaniu się wsparcia. Głównym instrumentem koordynacji działań w sektorze ochrony zdrowia, prowadzonych z funduszy UE, jest Komitet Sterujący ds. koordynacji działań ESIF w sektorze ochrony zdrowia. Warunkiem koniecznym podejmowania działań w sektorze ochrony zdrowia jest ich zgodność z planem działania na rzecz sektora ochrony zdrowia (Plan Działania), wdrażanego z wykorzystaniem funduszy unijnych na szczeblu krajowym i regionalnym, po zatwierdzeniu przez Komitet Sterujący.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			9048	SL 2014	Bieżący monitoring

	programie							
--	-----------	--	--	--	--	--	--	--

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Zwiększenie dostępności usług społecznych dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym”

Rezultatem interwencji w ramach tego celu szczegółowego będzie ograniczenie istniejących nierówności w dostępie do usług społecznych, jak również podwyższenie standardu świadczonych usług.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu programu	region słabiej rozwinięty	szt.				50	%	2013			50	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	region słabiej rozwinięty	os.				15	%	2013			15	SL 2014	Bieżący monitoring

Opis typów i przykłady przedsięwzięć:

Wsparcie w ramach tego celu szczegółowego ukierunkowane będzie na ułatwienie osobom wykluczonym i /lub zagrożonym wykluczeniem społecznym dostępu do niedrogich, trwałych oraz wysokiej jakości usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym. Świadczenie usług społecznych w ramach PI 9iv będzie opierać się przede wszystkim o zasadę przechodzenia z opieki instytucjonalnej do opieki środowiskowej (deinstytucjonalizacja). Wsparcie dla usług w formach stacjonarnych może być oferowane wyłącznie w sytuacji, gdy objęcie danej grupy osób nie jest możliwe w innej formie (ze względu na stan zdrowia lub inne istotne przesłanki).

Przedsięwzięcia mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu muszą zakładać możliwość dostępu do usług społecznych, umożliwiających integrację społeczną oraz aktywizację społeczno-zawodową, które pozwolą wyeliminować dysfunkcje osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Szczególnie wsparcie rodziny (np. m.in. poprzez poradnictwo rodzinne, pokrycie kosztów asystenta rodzinnego, koordynatora pieczy zastępczej, skierowanie i sfinansowanie terapii psychologicznej dla rodzin) ma pomagać im w aktywniejszym udziale w życiu społecznym oraz powrocie na rynek pracy. Działania te będą stanowiły element profilaktyki pomagającej przeciwdziałać zjawisku dziedziczenia biedy. W obszarze wsparcia rodziny szczególna pomoc powinna zostać skierowana do rodzin zastępczych, które doświadczyły problemów w sprawowaniu swojej funkcji (m.in. problemów opiekuńczo-wychowawczym z dzieckiem, problemów dziecka z nauką, problemów motywacyjnych rodzin zastępczych).

Wsparcie dla usług społecznych ogólnego interesu będzie zgodne z horyzontalnymi wytycznymi ministra ds. rozwoju regionalnego dotyczącymi celu tematycznego 9 oraz Komunikatem Komisji Europejskiej *„Usługi świadczone w interesie ogólnym, w tym usługi socjalne świadczone w interesie ogólnym: nowe zobowiązanie europejskie”* KOM(2007)725. Elementem przedsięwzięć mogą być usługi poradnictwa specjalistycznego jako jeden z elementów szerszego, kompleksowego wsparcia zdefiniowanego na podstawie indywidualnej diagnozy uczestników projektów w ramach aktywnej integracji.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będzie uzgodnione przedsięwzięcie, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Olsztyna obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

W ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego wspierane będą przedsięwzięcia, wynikające ze strategii Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Elku obejmującej strategię Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych “ (bis).

Preferowane będą projekty stanowiące element zintegrowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynikającego z lokalnych planów rewitalizacji miast. Interwencja obejmie także uzgodnione przedsięwzięcia, zawarte w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*.

Możliwość wspierania rozwoju zintegrowanych usług zdrowotnych i społecznych.

Typy przedsięwzięć:

- świadczenie usług eliminujących dysfunkcje osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, skierowanych do osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, m.in.: wsparcie pieczy zastępczej, specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, asystenta rodziny, wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnością;

- lokalne działania integracyjne społeczności, sprzyjające włączeniu społecznemu (np. wspólne działanie na rzecz poprawy przestrzeni publicznej z wykorzystaniem nabytych podczas aktywizacji zawodowej kompetencji);
- „Zdrowy i aktywny MOF” (tryb konkursowy).

Grupy docelowe:

- osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9 stworzoną na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu);
- otoczenie osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób wykluczonych społecznie objętych wsparciem);
- zaangażowani w projekty mieszkańcy (dotyczy lokalnych działań integracyjnych społeczności, sprzyjających włączeniu społecznemu).

Typy beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
- jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego;
- jednostki organizacyjne pomocy społecznej (w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej),
- jednostki zatrudnienia socjalnego realizujące zadania wynikające z przepisów o zatrudnieniu socjalnym;
- jednostki wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej);
- organizacje pozarządowe działające na podstawie zapisów statutowych w sferze pomocy i integracji społecznej oraz inne podmioty prowadzące na podstawie zapisów statutowych działalność w sferze pomocy i integracji społecznej;
- podmioty ekonomii społecznej.

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko-mazurskiego, z preferencjami dla obszarów strategicznej interwencji:

- OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych,
- OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			14962	SL 2014	Bieżący monitoring

Priorytet inwestycyjny 9v

„Wspieranie przedsiębiorczości społecznej i integracji zawodowej w przedsiębiorstwach społecznych oraz ekonomii społecznej i solidarnej w celu ułatwia dostępu do zatrudnienia”

Cel szczegółowy priorytetu inwestycyjnego i oczekiwane rezultaty

„Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój ekonomii społecznej.”

Rezultatem interwencji w ramach priorytetu inwestycyjnego będzie wyjście osób ze sfery wykluczenia społecznego, założenie na specjalnych warunkach, bo przedsiębiorstwa społecznego i w ten sposób utworzenie miejsc pracy.

Wspólne wskaźniki rezultatu, dla których ustalono wartość docelową, oraz specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu odpowiadające celowi szczegółowemu

Lp.	Wskaźnik	Kategoria regionu	Jednostka pomiaru wskaźnika	Wspólny wskaźnik produktu stosowany jako podstawa do ustalania celów	Wartość bazowa			Jednostka pomiaru wartości bazowej i docelowej	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
					M	K	O			M	K	O		
1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	region słabiej rozwinięty	os				20	%	2013			20	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	region słabiej rozwinięty	szt.				280	szt.	2013			400	SL 2014	Bieżący monitoring
3.	Liczba miejsc pracy istniejących co najmniej 30 miesięcy, utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	region słabiej rozwinięty	szt.				22	%	2013			22	badanie ewaluacyjne	W 2018 r. (na potrzeby rezerwy wykonania), w 2020 (na koniec okresu kontraktowania środków), w 2023 r. (na koniec realizacji programu).

Opis typów i przykłady przedsięwzięć

Wsparcie w ramach priorytetu inwestycyjnego ukierunkowane będzie na inicjatywy w zakresie rozwoju sektora ekonomii społecznej.

Efektywne funkcjonowanie sektora ekonomii społecznej wymaga podejmowania działań zmierzających do rozwoju sieci podmiotów wspierających ekonomię społeczną oraz nawiązywania współpracy trójsektorowej. Tworzenie partnerstw na rzecz rozwoju ekonomii społecznej jest szczególnie istotne z perspektywy rozwoju gospodarczego regionu. Nawiązywanie współpracy lokalnej w ww. obszarze przyczynia się do efektywniejszego rozwiązywania problemów, większej dostępności do określonych sieci, rynków i grup docelowych oraz możliwości wpływania na określone polityki i decydentów.

W celu zwiększenia skuteczności polityki zatrudnieniowej niezbędne jest tworzenie sprzyjających warunków dla zwiększenia zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej, która stanowi skuteczny instrument aktywizacji osób mających trudności z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy.

Rozwój przedsiębiorczości społecznej wpływa także pozytywnie na rozwój kapitału ludzkiego, który stawiany jest często jako jeden z najważniejszych czynników decydujących o rozwoju gospodarczym. Kształcenie postaw pro-przedsiębiorczych oraz wspieranie powstających lub już istniejących podmiotów ekonomii społecznej pozwoli na skuteczniejszą walkę z marginalizacją osób bezrobotnych czy też dysfunkcyjnych.

Wszelkie działania związane z rozwojem ekonomii społecznej wiążą się również z koniecznością wzmocnienia infrastruktury podmiotów ekonomii społecznej (m.in. zakupu niezbędnego sprzętu, dostosowania lokali do potrzeb inkubatorów).

Zakładanym efektem planowanych interwencji będzie zapewnienie warunków do lepszego funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, a także powstawania nowych miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej.

Preferowane będą projekty stanowiące element zintegrowanego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego wynikającego z lokalnych planów rewitalizacji miast. Interwencja obejmie także uzgodnione przedsięwzięcia, zawarte w *Programie rewitalizacji sieci miast CITTASLOW*.

Typy przedsięwzięć:

- świadczenie usług służących zakładaniu nowych lub wspieraniu istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi animacyjne, inkubacyjne i biznesowe);
- dotacje i wsparcie pomostowe na zakładanie przedsiębiorstw społecznych, prowadzące do zatrudnienia;
- dotacje i wsparcie pomostowe na tworzenie miejsc pracy w funkcjonujących przedsiębiorstwach społecznych;
- koordynacja ekonomii społecznej w regionie.

Elementem przedsięwzięć może być wsparcie inwestycyjne podmiotów ekonomii społecznej w ograniczonym zakresie (modernizacja lub adaptacja obiektu do prowadzenia działalności przez podmiot ekonomii społecznej, zakup środków trwałych, wyposażenia) realizowane w ramach cross - finansingu

Grupy docelowe:

- osoby zagrożone ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9 stworzona na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu), w tym osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w trzeciej grupie osób (tzw. oddalonych od rynku pracy),
- pracownicy przedsiębiorstw społecznych,
- pracownicy lokalnych i regionalnych podmiotów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej.

Typy beneficjentów:

- wszystkie podmioty działające na podstawie zapisów statutowych w sferze pomocy i integracji społecznej oraz rynku pracy, z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych),
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej (w przypadku koordynacji ekonomii społecznej w regionie)

Terytorialny obszar realizacji: cały obszar województwa warmińsko – mazurskiego.

Kierunkowe zasady wyboru operacji

Tryb konkursowy – wybór projektów do dofinansowania nastąpi na podstawie metodyki i kryteriów zatwierdzonych przez Komitet Monitorujący zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego. Procedury i kryteria, zgodnie z art. 125, ust. 3 ww. rozporządzenia będą zapewniać, że operacje przyczynią się do osiągnięcia celów szczegółowych i rezultatów odpowiednich priorytetów, będą niedyskryminujące i przejrzyste oraz uwzględniać będą zasady określone w art. 7 dotyczącym promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji, a także w art. 8 dotyczącym zrównoważonego rozwoju.

Możliwy tryb pozakonkursowy w przypadku projektów dotyczących koordynacji ekonomii społecznej w regionie.

Warunki brzegowe wyboru operacji:

- Decyzje o wyborze do realizacji operacji dotyczących funkcjonowania sieci i usług OWES (Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej) będą podejmowane w oparciu o kryteria wyboru projektów wskazujące na wymagane ilościowe efekty działalności OWES w odniesieniu do wybranych kryteriów akredytacji OWES (wdrożonych w ramach PO KL 2007 – 2013) dla poszczególnych typów świadczonych usług (animacyjnych, inkubacyjnych, biznesowych). IZ RPO zapewni monitorowanie efektywności działalności usługowej OWES w powyższym zakresie.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się.

Planowane wykorzystanie dużych projektów

Nie przewiduje się.

Wspólne i specyficzne dla programu wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Fundusz	Kategoria regionu (w stosownych przypadkach)	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
					M	K	O		
1.	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	EFS	region słabiej rozwinięty			92	SL 2014	Bieżący monitoring
2.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	region słabiej rozwinięty			1538	SL 2014	Bieżący monitoring

Innowacje społeczne, współpraca ponadnarodowa i wkład EFS w realizację celów tematycznych 1-7

Interwencja w ramach niniejszej osi priorytetowej przyczyni się do realizacji:

- CT 2 obejmującego zwiększenie wykorzystania TIK poprzez rozwijanie kompetencji cyfrowych osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- CT 3 obejmującego rozwój przedsiębiorczości poprzez wsparcie powstawania nowych miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej.

Ramy wykonania dla osi priorytetowej Włączenie społeczne

Oś priorytetowa	Rodzaj wskaźnika (Kluczowy etap wdrażania, wskaźnik finansowy, wskaźnik produktu lub, w stosownych przypadkach, wskaźnik rezultatu)	Lp.	Wskaźnik lub kluczowy etap wdrażania	Jednostka pomiaru, w stosownych przypadkach	Fundusz	Kategoria regionu	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)			Źródło danych	Wyjaśnienie adekwatności wskaźnika, w stosownych przypadkach
								M	K	O		
Włączenie społeczne	Wskaźnik produktu	1.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	EFS	Region słabej rozwinięty	2419			15 279	SL 2014	Wskaźnik reprezentatywny dla osi priorytetowej - powiązane z nim typy projektów odpowiadają za 64,5% alokacji osi priorytetowej
	Wskaźnik finansowy	2.	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	EFS	region słabej rozwinięty	20 741 700			150588236	SL 2014	

Dodatkowe informacje jakościowe na temat ustanowienia ram wykonania

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFS i region słabiej rozwinięty									
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium		Tabela Wymiar 4 Terytorialne mechanizmy wdrażania		Tabela Wymiar 6 Temat uzupełniający EFS (Wyłącznie EFS)	
Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€	Kod	€
109	73 000 000	01	128 000 000	01	38 400 000	01	16 479 366	03	49 920 000
112	35 000 000			02	39 680 000	03	5 038 812	05	25 600 000
113	20 000 000			03	49 920 000	07	106 481 822	06	52 480 000

Podsumowanie planowanego wykorzystania pomocy technicznej, z uwzględnieniem, w razie potrzeby, działań wzmacniających potencjał administracyjny instytucji zaangażowanych w zarządzanie programami i ich kontrolę oraz beneficjentów.

Działania w tym zakresie zostały przedstawione w części poświęconej opisowi osi priorytetowej *Pomoc techniczna*.

2.12 POMOC TECHNICZNA

Cele szczegółowe i oczekiwane rezultaty

„Zapewnienie niezbędnych zasobów ludzkich oraz warunków gwarantujących sprawne działanie instytucji”

Rezultat: sprawne działanie instytucji zaangażowanych w realizację RPO WiM 2014-2020.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
			M	K	O		M	K	O		
1.	Poziom fluktuacji pracowników w instytucjach zaangażowanych w politykę spójności	%			3,95	2013			4	system monitorowania	bieżący monitoring
2.	Średnioroczna liczba form szkoleniowych na jednego pracownika instytucji systemu wdrażania FE	liczba			2,19	2013			1,5	system monitorowania	bieżący monitoring

„Zapewnienie wsparcia procesu realizacji RPO WiM 2014-2020, programowania na okres po 2020 r. oraz zamykania pomocy w ramach RPO WiM 2007-2013, a także komponentu regionalnego PO KL”

Rezultat: sprawna realizacja RPO WiM 2014-2020 i programowanie na okres po 2020 r.

Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
			M	K	O		M	K	O		
1.	Odsetek wdrożonych rekomendacji operacyjnych	%			74,26	2013			80	System wdrażania rekomendacji	bieżący monitoring
2.	Średni czas zatwierdzenia projektu (od złożenia wniosku o dofinansowanie do podpisania umowy)	Liczba dni			147,24	2013			130	SL2014	bieżący monitoring

[illegible]

Rezultat: Dobry potencjał beneficjentów do realizacji projektów z RPO WiM 2014-2020.

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa			Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)			Źródło danych	Częstotliwość składania sprawozdań
			M	K	O		M	K	O		
1.	Ocena przydatności form szkoleniowych dla beneficjentów	Skala 1-5			4,07	2013			4,2	Badanie ankietowe	bieżący monitoring

Rezultat: rozpowszechnienie wiedzy nt. pozyskiwania środków w ramach RPO WiM 2014-2020 oraz efektów wdrażania programu i polityki spójności.

Osiągnięcie celów szczegółowych osi priorytetowej zapewnione zostanie poprzez m.in. następujące przedsięwzięcia:

- wsparcie procesów realizacji RPO WiM 2014-2020 (np. wybór projektów) i programowania na okres po 2020 r. oraz zamykania pomocy w ramach RPO WiM 2007-2013 i komponentu regionalnego PO KL;
- finansowanie narzędzi informatycznych na potrzeby instytucji horyzontalnych i otoczenia Umowy Partnerstwa/wdrażania RPO WiM 2014-2020;
- finansowanie lokalnego systemu informatycznego służącego wdrażaniu RPO WiM 2014-2020;
- wsparcie eksperckie i prawne na potrzeby realizacji RPO WiM 2014-2020 i programowania na okres po 2020 r. oraz zamykania pomocy w ramach RPO WiM 2007-2013 i komponentu regionalnego PO KL;
- wsparcie funkcjonowania komitetów, grup roboczych oraz innych ciał dialogu społecznego funkcjonujących na potrzeby RPO WiM 2014-2020;
- monitoring, ewaluacja i aktualizacja regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji⁵⁸, obejmujące:
  - proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje zarządzającą i pośredniczącą, oraz zainteresowane podmioty, w tym: uniwersytety i inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorców, oraz partnerów społecznych;
  - stopę zwrotu z inwestycji w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji, obliczaną dla EFRR i EFS⁵⁹
- Rozwój potencjału beneficjentów ze szczególnym uwzględnieniem wymiaru terytorialnego polityki spójności:
  - szkolenia specjalistyczne odpowiadające potrzebom beneficjentów i potencjalnych beneficjentów RPO WiM 2014-2020 (np. rozliczanie projektów, zarządzanie projektami);
  - project pipeline, generowanie wysokiej jakości projektów oraz wsparcie na etapie ich przygotowania i realizacji;
  - działania szkoleniowe i edukacyjne z tematów horyzontalnych m.in. zamówień publicznych (w tym zielonych zamówień publicznych), procesu inwestycyjnego, pomocy publicznej, OOS, inżynierii finansowej, partnerstwa publiczno-prywatnego, planowania przestrzennego, rewitalizacji;
  - wsparcie inkubowania, przygotowania i realizacji innowacyjnych projektów dla CT 1;
  - dotacje na wsparcie związków zintegrowanych inwestycji terytorialnych“ (bis) dla miejskiego obszaru funkcjonalnego Elbląga i Ełku.
- Skuteczna i efektywna informacja i promocja funduszy europejskich.
  - portale internetowe poświęcone wdrażaniu projektów RPO WiM 2014-2020;
  - działania informacyjne, promujące możliwości finansowania i realizowane strategie oraz przedstawiające osiągnięcia polityki spójności i RPO WiM 2014-2020, w tym promujące uruchomienie RPO WiM 2014-2020;

⁵⁸ W zakresie wsparcia EFRR i EFS dla regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji

⁵⁹ Zakłada się, że stopa zwrotu z inwestycji będzie obliczana począwszy od 2016 r. z zastosowaniem jednolitej metodologii

- działania informacyjne podejmowane na podstawie strategii komunikacji RPO WiM 2014-2020, zgodnie z art. 116 Rozporządzenia PE i rady nr 1303/2013 (np. informowanie o naborach, wybranych obszarach wsparcia RPO WiM 2014-2020); dyfuzja najlepszych praktyk i doświadczeń w zakresie usprawnienia procesu przygotowania, zarządzania i wdrażania projektów, w tym działania twinningowe umożliwiające wymianę doświadczeń z ekspertami zagranicznymi.

Wskaźniki produktu

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023) (opcjonalne)			Źródło danych
			M	K	O	
1.	Liczba etatomiesięcy finansowanych ze środków pomocy technicznej	szt.				SL 2014
2.	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	os.				SL 2014
3	Liczba zakupionych urządzeń oraz elementów wyposażenia stanowiska pracy	szt.				SL 2014
4.	Liczba uczestników form szkoleniowych dla beneficjentów	os.				SL 2014
5	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	szt.				SL 2014
6.	Liczba opracowanych ekspertyz	szt.				SL 2014
7.	Liczba zorganizowanych spotkań, konferencji, seminariów	szt.				SL 2014
8.	Liczba projektów objętych wsparciem	szt.				SL 2014
12.	Liczba odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego	szt.				SL 2014
13.	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	szt.				SL 2014

Kategorie interwencji

Tabele przedstawiające zastosowane w osi priorytetowej kategorii interwencji

Fundusz i Kategoria regionu : EFS i region słabiej rozwinięty					
Tabela Wymiar 1 Zakres interwencji		Tabela Wymiar 2 Forma finansowania		Tabela Wymiar 3 Typ terytorium	
Kod	€	Kod	€	Kod	€
121	58 014 179	01	67 014 179	07	67 014 179
122	4 000 000				

123	5 000 000
-----	-----------

SEKCJA 3 PLAN FINANSOWY

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 jest programem operacyjnym finansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) i Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS). Obszarem realizacji programu jest obszar województwa. Województwo jest zaliczone do regionów słabiej rozwiniętych.

Zgodnie z Umową Partnerstwa alokacja środków unijnych na Program wynosi **1 242 117 496 EUR EFRR i 486 154 599 EUR EFS**. Minimalne zaangażowanie środków krajowych - szacowane na podstawie art. 120 rozporządzenia ramowego zakładającego maksymalny poziom dofinansowania każdej osi priorytetowej EFRR i EFS w regionach słabiej rozwiniętych na poziomie 85% - wynosi w momencie programowania **304 989 199 EUR**. W realizację programu zaangażowane będą środki krajowe i prywatne. Zakłada się, że ostateczne zaangażowanie środków krajowych, głównie prywatnych w momencie zamknięcia programu będzie mogło być wyższe w zależności od zakresu i stopnia udzielania pomocy publicznej w ramach programu⁶⁰.

Podstawa certyfikacji

Podstawę obliczania wkładu UE w ramach Programu stanowią całkowite wydatki kwalifikowalne.

Kategorie regionów

Program jest realizowany na obszarze województwa warmińsko-mazurskiego zaliczanego do kategorii regionów słabiej rozwiniętych.

Rezerwa wykonania

W Programie wyodrębniona została rezerwa wykonania w wysokości 6% jego całkowitej alokacji (103,7 mln EUR), w tym 6% alokacji EFRR (74,5 mln EUR) oraz 6% alokacji EFS (29,2 mln EUR).

Udział rezerwy wykonania w podziale na lata dla każdego roku wynosi 6% EFRR i 6% EFS.

Rezerwa wykonania ustanawiana jest w każdej osi priorytetowej Programu, z wyjątkiem osi Pomoc techniczna (finansowane wyłącznie z EFS), dla której zgodnie z przepisami nie ustanowiono rezerwy (wyłączenie osi pomocy technicznej wymaga dla zachowania wymaganego poziomu na funduszu w programie odpowiedniego zwiększenia rezerwy na inną/inne osie EFS).

Koncentracja tematyczna

Założone w Programie poziomy koncentracji wynikają z Umowy Partnerstwa i pozwalają zachować wymagane na poziomie UP przez rozporządzenia unijne poziomy koncentracji.

---

⁶⁰ Przepisy rozporządzenia ramowego, w szczególności art. 119 gwarantuje, że niezależnie od poziomu stopy dofinansowania przyjętej dla osi priorytetowej w tabeli 18a, wartość środków ostatecznie wypłaconych przez Komisję Europejską na moment zamknięcia programu nigdy nie będzie wyższa niż wkład publiczny przekazany beneficjentom. Art. 121.2 dodatkowo zapewnia, że w ramach płatności pośrednich KE zawsze będzie wypłacać kwotę niższą z dwóch kwot: kwoty wynikającej z przemnożenia podstawy certyfikacji z wniosku o płatność przez stopę dofinansowania na osi priorytetowej z tabeli 18a lub kwoty wykazanej we wniosku wydatków publicznych. Wielkość płatności pośrednich będzie uwzględniała także zasady związane z systemem rocznego badania i akceptacji kont, polegającym m.in. na udzielaniu zaliczek rocznych, wypłacaniu w trakcie roku jedynie 90% należnych płatności i rocznym rozliczaniu kont poprzez bilansowanie zaliczki rocznej wypłaconych środków i 10% zatrzymanych płatności pośrednich.

Tabela przedstawiająca całkowitą kwotę środków finansowych przewidzianych jako wkład każdego z funduszy do programu, w podziale na lata i kategorie regionów (EUR):

Lp.	Fundusz	Kategoria regionu	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		Razem	
			główna alokacja	rezerwa wykonania	główna alokacja	rezerwa wykonania	główna alokacja	rezerwa wykonania	główna alokacja	rezerwa wykonania	główna alokacja	rezerwa wykonania	główna alokacja	rezerwa wykonania	główna alokacja	rezerwa wykonania	główna alokacja	rezerwa wykonania
1	EFRR	Reg. słabiej rozwinięte	142 114 703	9 071 151	150 452 916	9 603 378	159 147 123	10 158 327	167 079 424	10 664 644	175 025 059	11 171 812	182 950 541	11 677 694	190 820 681	12 180 043	1 167 590 447	74 527 049
2	EFS	Reg. słabiej rozwinięte	55 622 529	3 550 374	58 886 037	3 758 683	62 288 878	3 975 886	65 393 517	4 174 054	68 503 372	4 372 556	71 605 341	4 570 554	74 685 648	4 767 170	456 985 322	29 169 277
3		Razem	197 737 232	12 621 525	209 338 953	13 362 061	221 436 001	14 134 213	232 472 941	14 838 698	243 528 431	15 544 368	254 555 882	16 248 248	265 506 329	16 947 213	1 624 575 769	103 696 326

Plan finansowy programu (EUR):

	Fundusz	Kategoria regionu	Podstawa kalkulacji wsparcia Unii	Wsparcie Unii	Wkład Krajowy	Szacunkowy podział wkładu krajowego		Finansowanie ogółem	Stopa dofinansowania	Dla celów info. Wkład EBI	Główna alokacja		Rezerwa wykonania		Udział rezerwy wykonania (wsparcie UE) w łącznej kwocie wsparcia UE na oś priorytetową
						Krajowe środki pub.	Krajowe środki prywatne				Wkład	Wkład krajowy	Wkład UE	Wkład krajowy	
Oś 1	EFRR	słabiej rozwinięty	całkowite wydatki kwalifikowalne	320 543 756	56 566 545	15 368 755	41 197 790	377 110 301	85%	ND	298 746 782	52 720 021	21 796 974	3 846 525	6,8%
Oś 2	EFS			118 377 268	20 890 107	12 153 508	8 736 599	139 267 375	85%	ND	110 090 860	19 427 800	8 286 408	1 462 307	7,0%
Oś 3	EFRR			76 080 615	13 425 991	13 425 991	0	89 506 606	85%	ND	71 402 225	12 600 393	4 678 390	825 598	6,1%
Oś 4	EFRR			265 313 003	46 819 942	27 463 105	19 356 837	312 132 945	85%	ND	251 923 490	44 457 087	13 389 513	2 362 855	5,1%
Oś 5	EFRR			105 215 193	18 567 387	16 257 034	2 310 353	123 782 580	85%	ND	98 902 282	17 453 344	6 312 911	1 114 043	6,0%
Oś 6	EFRR			130 985 470	23 115 083	23 115 083	0	154 100 553	85%	ND	123 126 342	21 728 178	7 859 128	1 386 905	6,0%
Oś 7	EFRR			198 771 454	35 077 316	35 077 316	0	233 848 770	85%	ND	186 993 802	32 998 907	11 777 652	2 078 409	5,9%
Oś 8	EFRR			64 848 510	11 443 855	11 443 855	0	76 292 365	85%	ND	60 957 599	10 757 224	3 890 911	686 631	6,0%
Oś 9	EFRR			80 359 495	14 181 088	14 181 088	0	94 540 583	85%	ND	75 537 925	13 330 223	4 821 570	850 865	6,0%
Oś 10	EFS			172 763 152	30 487 616	25 676 238	4 811 378	203 250 768	85%	ND	160 669 731	28 353 483	12 093 421	2 134 133	7,0%
Oś 11	EFS			128 000 000	22 588 236	20 823 529	1 764 707	150 588 236	85%	ND	119 210 552	21 037 157	8 789 448	1 551 079	6,9%
Oś 12	EFS			67 014 179	11 826 032	11 826 032	0	78 840 211	85%	ND	67 014 179	11 826 032	0	0	0,0%
Razem	EFRR			1 242 117 496	219 197 208	156 332 227	62 864 981	1 461 314 704	85%	ND	1 167 590 447	206 045 377	74 527 049	13 151 831	6,0%
Razem	EFS			486 154 599	85 791 991	70 479 307	15 312 684	571 946 590	85%	ND	456 985 322	80 644 472	29 169 277	5 147 519	6,0%
Łącznie	X	X	X	1 728 272 095	304 989 199	226 811 534	78 177 665	2 033 261 294	85%	ND	1 624 575 769	286 689 849	103 696 326	18 299 352	6,0%

Podział alokacji programu między osie priorytetowe, fundusze, kategorie regionów oraz cele tematyczne dla EFRR, EFS i FS (EUR):

Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Cel tematyczny	Wsparcie Unii	Wkład krajowy	Finansowanie ogółem
Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur	EFRR	słabiej rozwinięty	1	94 791 015	16 727 826	111 518 841
		słabiej rozwinięty	3	225 752 741	39 838 720	265 591 461
Kadry dla gospodarki	EFS	słabiej rozwinięty	10	118 377 268	20 890 107	139 267 375
Cyfrowy region	EFRR	słabiej rozwinięty	2	76 080 615	13 425 991	89 506 606
Efektywność energetyczna	EFRR	słabiej rozwinięty	4	265 313 003	46 819 942	312 132 945
Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów	EFRR	słabiej rozwinięty	5	17 956 780	3 168 844	21 125 624
		słabiej rozwinięty	6	87 258 413	15 398 543	102 656 956
Kultura i dziedzictwo	EFRR	słabiej rozwinięty	6	130 985 470	23 115 083	154 100 553
Infrastruktura transportowa	EFRR	słabiej rozwinięty	7	198 771 454	35 077 316	233 848 770
Obszary wymagające rewitalizacji	EFRR	słabiej rozwinięty	9	64 848 510	11 443 855	76 292 365
Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych	EFRR	słabiej rozwinięty	9	39 073 302	6 895 289	45 968 591
		słabiej rozwinięty	10	41 286 193	7 285 799	48 571 992
Regionalny rynek pracy	EFS	słabiej rozwinięty	8	172 763 152	30 487 616	203 250 768
Włączenie społeczne	EFS	słabiej rozwinięty	9	128 000 000	22 588 236	150 588 236
Pomoc techniczna	EFS	słabiej rozwinięty	X	67 014 179	11 826 032	78 840 211
RAZEM	X	X	X	1 728 272 095	304 989 199	2 033 261 294

Szacunkowa kwota wsparcia, która ma być wykorzystana na cele związane ze zmianami klimatu

Oś priorytetowa	Szacunkowa wysokość środków na cele związane ze zmianami klimatu (EUR)	Udział w całości alokacji na program (%)
Efektywność energetyczna	231 984 822	13,42%
Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów	35 680 344	2,06%
Kultura i dziedzictwo	32 449 150	1,88%
Infrastruktura transportowa	18 578 348	1,07%
Obszary wymagające rewitalizacji	7 727 276	0,45%
Razem	326 419 940	18,89%

SEKCJA 4 ZINTEGROWANE PODEJŚCIE DO ROZWOJU TERYTORIALNEGO

Umowa partnerstwa zawiera zobowiązanie Polski do szczególnego uwzględnienia kilku istotnych typów obszarów w realizacji polityk objętych Wspólnymi Ramami Strategicznymi. Programy operacyjne powinny brać pod uwagę potencjały i bariery poszczególnych terytoriów i przewidywać dostosowanie interwencji do specyfiki tych obszarów. Zintegrowane podejście terytorialne w RPO WiM 2014-2020 będzie realizowane przede wszystkim poprzez:

- Terytorialną koncentrację wsparcia na Obszarach Strategicznej Interwencji (OSI) państwa oraz korespondujących z nimi OSI wyróżnionych w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* dla osiągnięcia określonych dla nich oczekiwanych efektów interwencji – m.in. zastosowane zostaną preferencje przy wyborze projektów oraz mechanizmy komplementarności stymulujące koncentrację interwencji na następujących obszarach geograficznych:
  - OSI – Aglomeracja Olsztyna,
  - OSI – Ośrodki subregionalne,
  - OSI – Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji,
  - OSI – Nowoczesna wieś,
  - OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych,
  - OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej,
  - OSI - Obszary przygraniczne,
  - OSI - Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej,
  - OSI - Tygrys warmińsko-mazurski.
- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) realizowane na obszarach funkcjonalnych miasta wojewódzkiego (Olsztyna)
- ZIT " (bis) - subregionalnego dwóch ośrodków (Elbląga i Ełku);
- Preferencje dla realizacji zintegrowanych pakietów projektów przygotowanych przez powstałe w regionie formy współpracy, tj.:
  - sieci „Mazurskich Pereł” (samorządy lokalne skupione wokół idei rozwoju i promocji krainy WJM przygotowały dokument pt. „Wielkie Jeziora Mazurskie – Strategia”);
  - inicjatywy EGO (samorządy lokalne z obszaru powiatu ełckiego, gołdapskiego i oleckiego przygotowały program rozwoju dla tego obszaru);
  - sieci miast CITTASLOW.

Podejście do rozwoju obszarów miejskich.

OSI – Aglomeracja Olsztyna

Potrzeba interwencji w tym obszarze wynika z konieczności wzmocnienia konkurencyjności krajowej i międzynarodowej stolicy województwa i jej obszaru funkcjonalnego. Wyznaczony obszar interwencji obejmuje miasto Olsztyn oraz gminy bezpośrednio z nim sąsiadujące. Wsparcie odbywać się będzie szczególnie przy pomocy instrumentu ZIT oraz innych

komplementarnych działań ważnych dla osiągnięcia celów strategii miejskiego obszaru funkcjonalnego Olsztyna. Oczekuje się, że efektem interwencji będzie:

- wzrost funkcji metropolitalnych Olsztyna (np. medyczne i rehabilitacyjne, kulturowe, centrum naukowo-technologiczne, wysoka specjalizacja naukowa);
- wzmocnienie funkcji gospodarczych (atrakcyjność inwestycyjna i turystyczna);
- rozwój zintegrowanego systemu komunikacyjnego obejmującego aglomerację;
- wzrost jakości życia i rozwój środowiska dla ludzi kreatywnych;
- rewitalizacja społeczno-gospodarcza.

OSI – Ośrodki subregionalne

Potrzeba interwencji w tym obszarze wynika z konieczności wzmocnienia konkurencyjności województwa poprzez rozwój ośrodków subregionalnych. Wyznaczony obszar interwencji obejmuje Elbląg i Ełk wraz z ich obszarami funkcjonalnymi. Wsparcie odbywać się będzie szczególnie przy pomocy instrumentu ZIT "(bis) – subregionalnego oraz innych komplementarnych działań ważnych dla osiągnięcia celów strategii miejskich obszarów funkcjonalnych Elbląga i Ełku. Oczekuje się, że efektem interwencji będzie:

- wzrost funkcji subregionalnych Elbląga i Ełku (gospodarczych, społecznych, w tym edukacyjnych, kulturowych i medycznych);
- wzrost konkurencyjności gospodarczej w kraju i za granicą;
- podniesienie poziomu kapitału społecznego;
- wzrost różnorodności i dopasowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku;
- rewitalizacja społeczno-gospodarcza;
- wykształcenie wyrazistych funkcji społeczno-gospodarczych obu miast.

OSI – Obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji

Potrzeba interwencji na tym obszarze uzasadniana jest obserwowanym procesem utraty konkurencyjności małych i średnich miast w wyniku silnej konkurencji zewnętrznej oraz pogarszającej się sytuacji w gminach otaczających te miasta. Obserwuje się także problemy społeczne w większych miastach (w niektórych dzielnicach). Interwencja obejmować będzie gminy miejskie oraz miasta w gminach miejsko-wiejskich liczące powyżej 5000 mieszkańców. Wsparcie w tym OSI odbywać się będzie przede wszystkim poprzez zintegrowane działania obejmujące rewitalizację społeczną, gospodarczą i przestrzenną. Oczekuje się, że efektem interwencji będzie:

- wzrost kapitału społecznego;
- podniesienie jakości edukacji;
- wzrost przedsiębiorczości;
- rewitalizacja miast;
- wzrost jakości życia;
- wzrost współpracy międzygminnej;
- poprawa połączeń komunikacyjnych z otoczeniem (rynk pracy);

- specjalizacja miast i miasteczek i podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej terenu.

Podejście do rozwoju obszarów wiejskich.

Potrzeba wsparcia obszarów wiejskich w RPO WiM 2014-2020 wynika przede wszystkim z obserwowanych trudności z dostępnością do usług publicznych skutkujących marginalizacją niektórych obszarów przekładającą się na jakość kapitału ludzkiego oraz konieczności poprawy spójności województwa poprzez zwiększenie potencjału rozwojowego gmin wiejskich. Wsparcie obszarów wiejskich w województwie warmińsko-mazurskim będzie miało zatem dwa aspekty:

- rozwój nowoczesnej wsi (realizowany w ramach OSI Nowoczesna wieś – przede wszystkim poprzez skoordynowaną interwencję w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz niektórych działań RPO WiM 2014-2020),
- wsparcie w ramach RPO WiM 2014-2020 obszarów wiejskich odczuwających skutki zmian ekonomiczno-społecznych w zakresie:
  - infrastrukturalnym (m.in. związanym z poprawą dostępu do usług publicznych – głównie w ramach OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych oraz poprawą dostępności komunikacyjnej w ramach OSI – Obszary o ekstremalnie niskiej dostępności komunikacyjnej),
  - społecznym (m.in. związanym z rewitalizacją społeczną oraz aktywizacją zawodową – głównie w ramach OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej).

Oczekuje się, że efektem interwencji będzie:

- podniesienie poziomu kapitału społecznego;
- rozwój organizacji pozarządowych, aktywizacji społecznej i działań w zakresie ekonomii społecznej;
- wzrost atrakcyjności turystycznej i efektywna promocja produktów turystycznych;
- lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych dla aktywizacji społeczno-gospodarczej;
- wzrost dostępu do usług publicznych;
- poprawa połączeń komunikacyjnych z lokalnymi ośrodkami wzrostu;
- rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- wzrost przedsiębiorczości, w tym specjalizacji w zakresie żywności wysokiej jakości bazującej na regionalnych zasobach przyrodniczych.

Ponadto jeden z wymiarów terytorialnych Programu w postaci finansowania przedsięwzięć wynikających z dokumentu *Wielkie Jeziora Mazurskie – Strategia* dedykowany jest przede wszystkim gminom miejsko-wiejskim i wiejskim.

Aby zapewnić wynikający z Umowy Partnerstwa łączny poziom wydatków na obszary wiejskie, w ramach RPO WiM 2014-2020 na wzmacnianie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich zostanie przeznaczony minimum 11% alokacji programu. Choć, mając na uwadze specyfikę województwa (obszary wiejskie zajmują 97,5% powierzchni województwa i jest to największy udział w kraju, i zamieszkuje je 40,7% populacji regionu), szacuje się, że udział ten będzie znacznie większy.

4.1 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

Nie dotyczy.

4.2 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2014-2020 (RPO WiM) instrument Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) - w rozumieniu art. 7 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 - zostanie zastosowany na terenie Olsztyna oraz jego obszaru funkcjonalnego. Olsztyn jest głównym biegunem rozwoju regionu, a także jednym z biegunów wzrostu odpowiedzialnych za konkurencyjność całego kraju. W jego najbliższym sąsiedztwie można zaobserwować dynamiczne procesy rozwojowe. Odgrywa istotną rolę w osiąganiu poprawy spójności ekonomicznej, przestrzennej i społecznej województwa warmińsko-mazurskiego względem europejskich regionów o wyższym poziomie rozwoju. We wskazanym w *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025* OSI Aglomeracji Olsztyna (Miasto Olsztyn i gminy: Barczewo, Dywity, Gietrzwałd, Jonkowo, Purda, Stawiguda) zamieszkuje 231,3 tys. osób, co stanowi 15,9% liczby ludności województwa, natomiast gęstość zaludnienia obszaru wynosi 160 osób/km². Na obszarze tego OSI będzie realizowany ZIT Olsztyna.

Wykorzystanie instrumentu ZIT jest uzasadnione funkcjami, jakie Olsztyn pełni wobec swojego obszaru funkcjonalnego. Rozwiązywanie problemów transportu, dostępu do usług publicznych czy włączenia społecznego na tym obszarze wymaga współpracy jednostek samorządu terytorialnego i realizacji kompleksowych projektów przekraczających granice administracyjne gmin. ZIT jest instrumentem przeznaczonym właśnie do takich celów.

Przedsięwzięcia w formule ZIT będą realizowane w oparciu o strategię ZIT opracowaną przez związek ZIT Olsztyna oraz zaopiniowaną przez IZ RPO WiM 2014-2020.

Przy obliczeniu alokacji przeznaczonej na realizację ZIT Olsztyna przyjęto założenie, że stanowi ona sumę środków EFRR i EFS w proporcji identycznej do zastosowanej przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju wobec budżetu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (71,87% EFRR i 28,13EFS). W kwocie przeznaczonej na realizację ZIT ośrodka wojewódzkiego (rezerwa programowa B1) proporcjonalnie większy udział ma EFRR (93,14% EFRR i 6,86% EFS), dlatego dodano do niej środki EFS w takiej wysokości, aby osiągnąć właściwe proporcje.

Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich – szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS

Fundusz	Wsparcie z EFRR i EFS (wartości szacunkowe) (w EUR)	Udział całkowitej alokacji z funduszu w programie
EFRR ogółem	42 100 000	3,39%

EFS ogółem	16 479 366	3,39%
EFRR+EFS OGÓŁEM	58 579 366	3,39%

Przedsięwzięcia realizowane w formule ZIT będą wdrażane za pomocą działań/poddziałań dedykowanych ZIT w ramach różnych osi priorytetowych RPO WiM. Jednocześnie zakłada się, że projekty objęte ZIT finansowane będą z dwóch funduszy, tj. EFRR oraz EFS.

W obrębie tego samego priorytetu inwestycyjnego zakłada się wyłączenie typów projektów realizowanych na ściśle określonym obszarze w formule ZIT z możliwości ubiegania się o środki z budżetu RPO w trybie konkursowym poza formułą ZIT. Wyłączenie dotyczy wszystkich podmiotów z danego obszaru.

Mając na uwadze, iż Związek ZIT Olsztyna nie posiada doświadczenia w zarządzaniu i wdrażaniu programów operacyjnych proponuje się aby związek ZIT Olsztyna pełnił funkcję Instytucji Pośredniczącej o ograniczonym zakresie powierzonych zadań związanych co najmniej z wyborem projektów.

Zakres powierzenia władzom miejskim zadań związanych z realizacją programu w ramach ZIT określa pisemne porozumienie pomiędzy władzami miejskimi i IZ RPO. Zgodnie z art. 123 ust. 6 rozporządzenia 1303/2013 władze miejskie realizują zadania związane przynajmniej z wyborem projektów do dofinansowania. Minimalny zakres powierzenia zadań oznacza, że władze miejskie przedkładają IZ RPO listy projektów wyłonionych w konkursie bądź – w przypadku trybu pozakonkursowego – zidentyfikowanych w Strategii ZIT, spriorytetyzowanych w oparciu o kryteria zatwierdzone przez KM RPO dotyczące stopnia zgodności z celami strategii ZIT. IZ RPO dokonuje ostatecznego sprawdzenia kwalifikowalności projektów do dofinansowania, zgodnie z art. 7 ust 5 rozporządzenia 1301/2013, chyba że porozumienie przewiduje inaczej. Techniczna organizacja naboru i pełna ocena projektów pod względem formalnym i merytorycznym może być dokonywana przez władze miejskie lub IZ RPO, z udziałem w stosownych przypadkach ekspertów zewnętrznych, zgodnie z postanowieniami porozumienia.

4.3 Zintegrowane inwestycje terytorialne " (bis) - subregionalne.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2014-2020 (RPO WiM) instrument ZIT" (bis) zostanie zastosowany na terenie Elbląga i Ełku oraz ich obszarów funkcjonalnych.

Po stolicy województwa Elbląg i Ełk to dwa największe miasta i zarazem główne ośrodki wzrostu w regionie. Ich obszary funkcjonalne skupiają znaczącą część populacji województwa (ok. 15%) i odgrywają istotną rolę w osiąganiu poprawy spójności ekonomicznej, przestrzennej i społecznej województwa warmińsko-mazurskiego względem europejskich regionów o wyższym poziomie rozwoju, co zostało podkreślone w celu głównym *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. W konsekwencji w Strategii określono na ich bazie obszar strategicznej interwencji: OSI Ośrodki subregionalne (Miasto Elbląg, Gmina Elbląg, Gmina Gronowo Elbląskie, Gmina Markusy, Gmina Milejewo,

Miasto i Gmina Młynary, Miasto i Gmina Pasłęk, Miasto i Gmina Tolkmicko oraz Miasto Ełk i Gmina Ełk), który będzie podstawowym obszarem realizacji ZIT " (bis).

Przy obliczeniu alokacji przeznaczonych na realizację ZIT-ów " (bis) dla Elbląga i Ełku przyjmuje się trzy podstawowe założenia:

- w każdym z miejskich obszarów funkcjonalnych, na terenie którego realizowany jest ZIT" (bis) na jednego mieszkańca przypada ta sama kwota środków przeznaczonych na realizację ZIT (kwota bazowa);
- kwota bazowa została obliczona poprzez podzielenie alokacji dla Związku ZIT Olsztyna (ustalonej metodą opisaną w sekcji 4.2) przez liczbę mieszkańców jego MOF;
- alokacja przypadająca na ZIT" (bis) Elbląga i Ełku to iloczyn kwoty bazowej i liczby mieszkańców poszczególnych MOF.

Szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i z EFS na ZIT" (bis)

Oś priorytetowa	Fundusz	Szacunkowa alokacja (EUR)
ZIT Elbląga		
Efektywność energetyczna	EFRR	2 000 560
Infrastruktura transportowa	EFRR	4 000 000
Obszary wymagające rewitalizacji	EFRR	9 630 898
Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych	EFRR	10 871 014
Kadry dla gospodarki	EFS	10 373 965
EFRR+EFS OGÓŁEM		36 876 437
ZIT Ełku		
Efektywność energetyczna	EFRR	3 922 703
Kultura i dziedzictwo	EFRR	2 330 000
Infrastruktura transportowa	EFRR	3 500 000
Obszary wymagające rewitalizacji	EFRR	3 120 000
Włączenie społeczne	EFS	5 038 812
EFRR+EFS OGÓŁEM		17 911 515

Przedsięwzięcia realizowane w formule ZIT " (bis) będą wdrażane za pomocą działań/poddziałów dedykowanych ZIT " (bis) w ramach różnych osi priorytetowych RPO WiM. Jednocześnie zakłada się, że projekty objęte ZIT " (bis) finansowane będą z dwóch funduszy, tj. EFRR oraz EFS.

Przedsięwzięcia w formule ZIT " (bis) będą realizowane wyłącznie w trybie konkursowym w oparciu o strategię ZIT opracowaną przez związki ZIT Elbląga i Ełku oraz zaopiniowane przez IZ RPO WiM 2014-2020.

W obrębie tego samego priorytetu inwestycyjnego zakłada się wyłączenie typów projektów realizowanych na ściśle określonym obszarze w formule ZIT " (bis) z możliwości ubiegania się o środki z budżetu RPO w trybie konkursowym poza formułą ZIT " (bis). Wyłączenie dotyczy wszystkich podmiotów z danego obszaru.

Szczegółowo zakres kompetencji władz miejskich w realizacji programu regulować będą pisemne porozumienia., jednakże nie przewidują się delegacji zadań w rozumieniu art. 7 ust. 4 Rozporządzenia 1301/2013. Porozumienia te określą szczegółowe warunki realizacji ZIT' (bis).

4.4 Rozwiązania na rzecz przedsięwzięć międzyregionalnych i transnarodowych w ramach programu operacyjnego, z udziałem beneficjentów znajdujących się w co najmniej jednym innym państwie członkowskim.

Nie dotyczy.

4.5 Wkład planowanych przedsięwzięć w ramach programu w odniesieniu do strategii makroregionalnych i strategii morskich, z zastrzeżeniem potrzeb obszaru objętego programem zidentyfikowanych przez państwo członkowskie.

Cele Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego (SUE RMB), jej obszary priorytetowe oraz działania horyzontalne zostały wzięte pod uwagę na etapie definiowania celów szczegółowych i zakresu wsparcia RPO WiM. W rezultacie wszystkie osie priorytetowe Programu pośrednio lub bezpośrednio realizują cele Strategii. Potencjał RPO WiM w zakresie realizacji Strategii Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego prezentuje tabela. Plusem oznaczono ogólną zgodność kierunków interwencji z obszarami priorytetowymi Strategii, co oznacza pośredni wpływ Programu na jej realizację. Dwa plusy wskazują na zgodność na poziomie działań lub projektów flagowych Strategii gwarantując bezpośredni udział Programu w jej realizacji.

OSIE PRIORYTETOWE RPO WiM 2014 - 2020	CELE/ OBSZARY PRIORYTETOWE STRATEGII UE DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO																
	OCALENIE MORZA							ROZWÓJ POŁĄCZEŃ W REGIONIE			ZWIĘKSZENIE DOBROBYTU						
	ROLNICTWO	RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA	ZAGROŻENIA	SUBSTANCJE BIOGENNE	ZABEZPIECZENIE	ŻEGLUGA	BEZPIECZEŃSTWO	PRZESTĘPCZOŚĆ	ENERGIA	TRANSPORT	KULTURA	EDUKACJA	ZDROWIE	INNOWACJE	RYNEK WEWNĘTRZNY	MŚP	TURYSTYKA
INTELIGENTNA GOSPODARKA WARMII I MAZUR	++			+										++	++	++	++

KADRY DLA GOSPODARKI												++					
CYFROWY REGION													+		+		
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	+								++							++	
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW	+	++	+	++	+		+	+									+
KULTURA I DZIEDZICTWO	+										+	+					++
INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA										+	+						
OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI									+								
DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH												+	+				
REGIONALNY RYNEK PRACY												+	+	+	++	++	
WŁĄCZENIE SPOŁECZNE													+				

Szczególnie istotna z punktu widzenia SUE RMB będzie interwencja w ramach osi priorytetowej Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur, która dzięki koncentracji na inteligentnych specjalizacjach: ekonomia wody, drewno i meblarstwo oraz żywność wysokiej jakości wesprze rozwój sektorów gospodarki o istotnym potencjale wzrostu w Regionie Morza Bałtyckiego. Ponadto w ramach tej osi zapewniono komplementarność w stosunku do następujących działań SUE RMB „Efektywne wsparcie dla przedsiębiorczości i innowacji” m.in. poprzez wsparcie inkubowania przedsiębiorstw i inwestycje dla nowopowstałych firm, czy „Globalne możliwości” (obszar priorytetowy MŚP) w ramach celu szczegółowego „Zwiększanie zdolności MŚP do udziału w procesach wzrostu i innowacji”. Dodatkowo zaplanowano wsparcie dla tworzenia nowych modeli biznesowych w zakresie pakietowania produktów i usług, w szczególności tych skierowanych do turystów, które dobrze wpisuje się w obszar priorytetowy „Turystyka”. W rezultacie działania planowane do dofinansowania w osi Inteligentna Gospodarka Warmii i Mazur istotnie przyczynią się do realizacji celu „Zwiększenie dobrobytu”. Uzupełni je wsparcie finansowe oraz doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz w początkowym okresie jej prowadzenia, a także dla MŚP zaplanowane w osi Regionalny Rynek Pracy.

W realizację celu „Ocalenie morza” RPO WiM wniesie swój wkład przede wszystkim poprzez dofinansowanie projektów osi Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów, która obejmie działania na rzecz: poprawy oczyszczania ścieków (obszar priorytetowy: Substancje biogenne), ochrony i przywrócenia różnorodności biologicznej, a także rozwoju systemów zintegrowanego monitoringu i ostrzegania, prognozowania zagrożeń i reagowania w sytuacjach nagłego wystąpienia zjawisk katastrofalnych lub poważnych awarii.

RPO WiM bezpośrednio przyczyni się do realizacji celu „Rozwój połączeń w regionie” poprzez poprawę jakości infrastruktury transportowej w regionie południowego Bałtyku i jej lepsze powiązanie z siecią TEN-T, a także zwiększenie interoperacyjności.

Synergie interwencji zapewniono także w odniesieniu do działania horyzontalnego „Zrównoważony rozwój”, które obejmuje projekt flagowy „Tworzenie sieci zrównoważonych miast i wsi”. Zapewniają ją preferencje dla realizacji zintegrowanych pakietów projektów przygotowanych przez sieć miast CITTA SLOW, planowanych do realizacji w kilku osiach priorytetowych Programu. Sieć zrzesza miasta, które promują ideę zrównoważonego rozwoju, a swoje strategie opierają na wartościach takich jak: poprawa jakości środowiska i tkanki miejskiej, poprawa jakości życia, dziedzictwo kulturowe oraz dialog.

SEKCJA 5 SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH NAJBARDZIEJ DOTKNIĘTYCH UBÓSTWEM LUB GRUP DOCELOWYCH NAJBARDZIEJ ZAGROŻONYCH DYSKRYMINACJĄ LUB WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

5.1 Obszary geograficzne najbardziej dotknięte ubóstwem/grupy docelowe najbardziej zagrożone dyskryminacją

Województwo warmińsko-mazurskie, niezależnie od przyjętej metodologii, charakteryzuje najwyższy stopień ubóstwa w kraju. W 2012 roku wskaźniki zagrożenia ubóstwem w regionie kształtowały się następująco:

- granica ubóstwa skrajnego (minimum egzystencji)⁶¹ - 13,5% (kraj - 6,8%),
- relatywna granica ubóstwa⁶² - 24,7% (kraj - 16,3%),
- ustawowa granica ubóstwa⁶³ - 13,8% (kraj - 7,2%).

Region Warmii i Mazur cechuje także najwyższy w kraju udział osób korzystającej z pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności – w 2012 roku wyniósł on 13,5% wobec 8,1% średniej krajowej. Wysoka wartość tego wskaźnika na tle kraju świadczy o wysokim stopniu ubóstwa mieszkańców regionu, ponieważ podstawą udzielania świadczeń z pomocy społecznej jest kryterium dochodowe. Najczęstszym powodem korzystania ze świadczeń z systemu pomocy społecznej jest bezrobocie, co związane jest z najwyższą w kraju wartością stopą bezrobocia, która w 2012 roku wynosiła 21,2% (Polska – 13,4%). Z tytułu bezrobocia ze świadczeń pomocy społecznej korzystało 135,6 tys. osób, co stanowi 65,9% ogółu osób objętych pomocą społeczną w regionie oraz 9,3% populacji ludności województwa.

Zważywszy na powyższe indeksy do analizy geograficznego rozkładu zjawiska ubóstwa na poziomie powiatów województwa warmińsko-mazurskiego przyjęto dwa wskaźniki:

- udział ludności korzystającej z pomocy społecznej w ogólnej populacji mieszkańców, województwa warmińsko-mazurskiego,
- wartość stopy bezrobocia rejestrowanego, gdyż bezrobocie jest głównym powodem udzielania świadczeń z systemu pomocy społecznej w regionie.

Za powiaty najbardziej zagrożone ubóstwem przyjęto te, dla których wartość ww. wskaźników kształtuje się na poziomie powyżej 20% średniej krajowej.

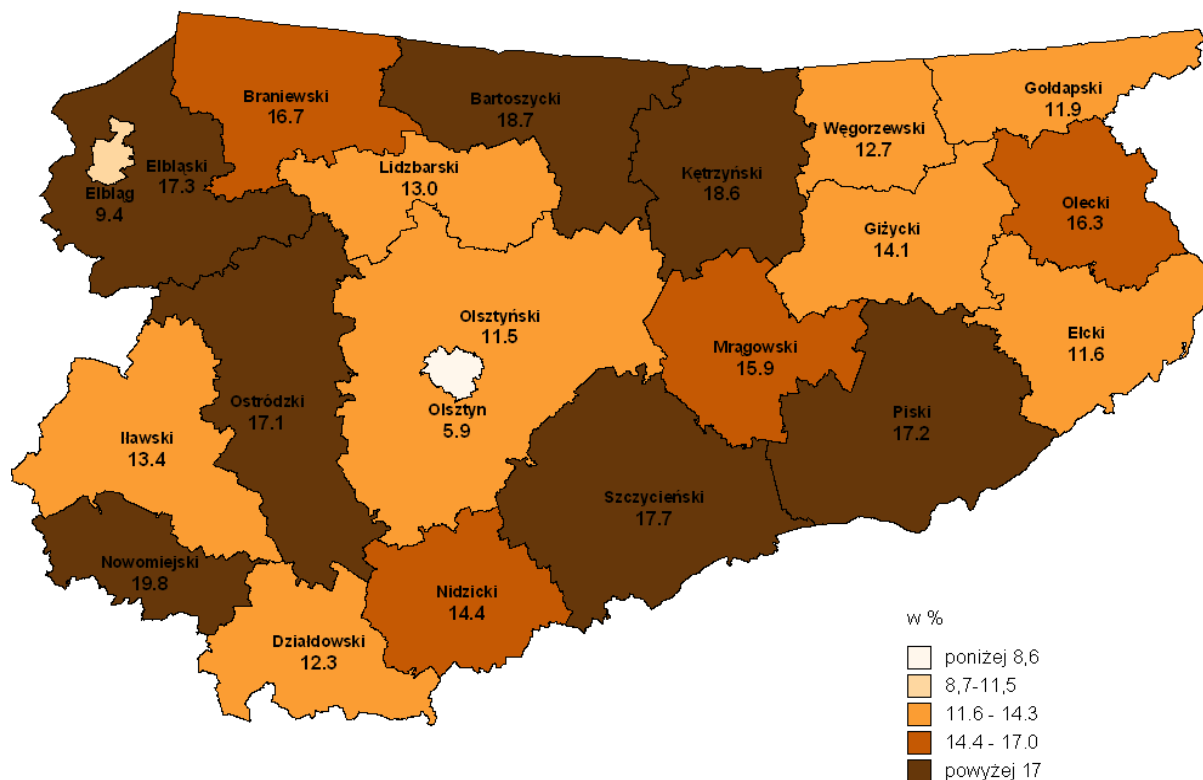
Biorąc pod uwagę współczynnik 20% powyżej średniej krajowej, na 21 powiatów (w tym powiatów grodzkich) województwa warmińsko-mazurskiego, zidentyfikowano 19 powiatów o dużym natężeniu udziału osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w stosunku do ludności ogółem. Jedynie w dwóch miastach na prawach powiatu, tj. Olsztynie i Elblągu (największe ośrodki miejskie w województwie), odsetek ten był niższy. Największy odsetek osób korzystających z pomocy społecznej występował w powiecie nowomiejskim, bartoszyckim i kętrzyńskim.

⁶¹ Procent osób w gospodarstwach domowych znajdujących się poniżej minimum egzystencji. Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychofizycznego człowieka.

⁶² Relatywna granica ubóstwa - 50% średnich wydatków (ekwiwalentnych) gospodarstw domowych.

⁶³ Tzw. ustawowa granica ubóstwa - kwota, która zgodnie z obowiązującą ustawą uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia z pomocy społecznej.

Mapa 1. Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego w 2012 roku

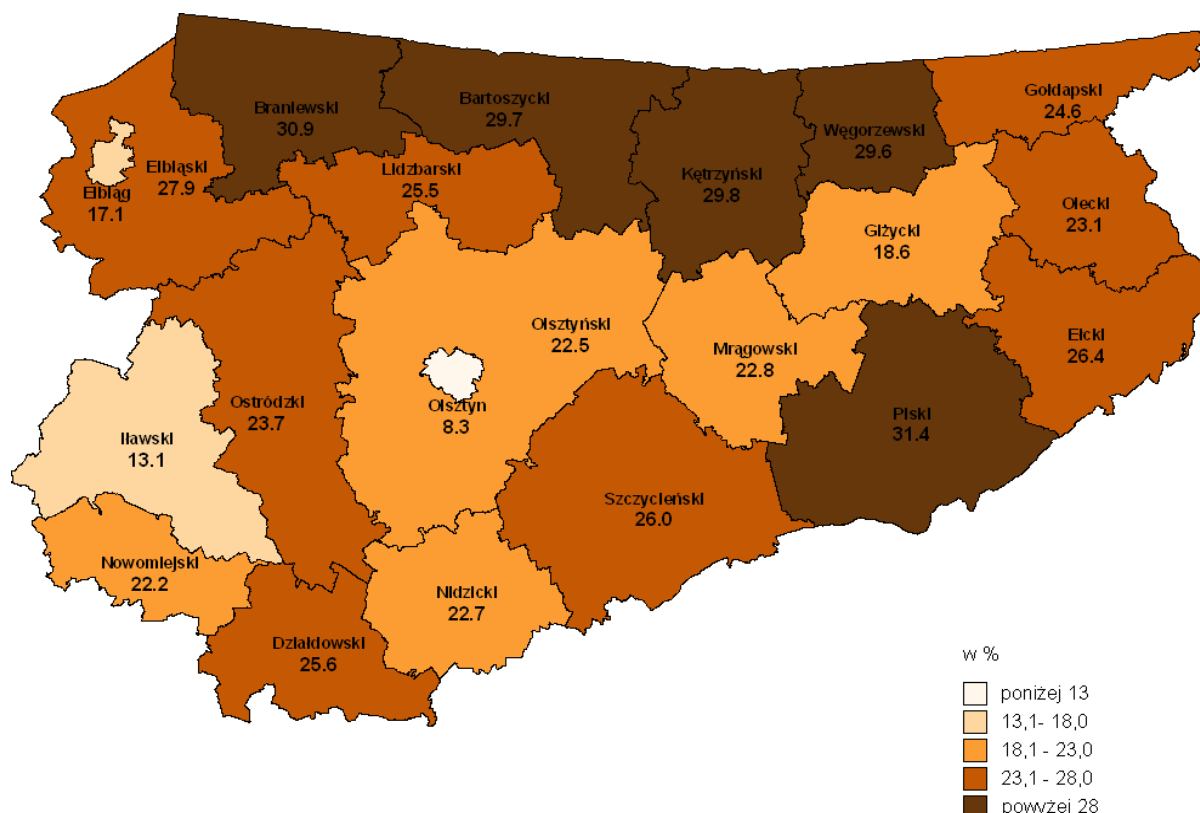

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Beneficjenci pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych w 2012 r.*, GUS, Warszawa 2013.

W 2012 roku w województwie warmińsko-mazurskim występowało 19 powiatów, w których stopa bezrobocia była wyższa o 20% od średniej krajowej. Jedynie w dwóch powiatach, tj. w mieście Olsztynie (powiat grodzki) i powiecie iławskim, wartość ta była niższa.

Najwyższą wartością stopy bezrobocia w regionie, przekraczającą i wahającą się wokół 30%, charakteryzowały się powiaty: piski, braniewski, bartoszycki, kętrzyński i węgorzewski.

Mapa 2. Stopa bezrobocia w powiatach województwa warmińsko-mazurskiego w 2012 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie: *Analiza sytuacji na rynku pracy w województwie warmińsko-mazurskim w 2012 r.*, Wojewódzki Urząd Pracy, Olsztyn 2013.

Zważywszy na terytorialny rozkład powiatów pod względem odsetka osób korzystających z pomocy społecznej oraz stopy bezrobocia, dla których wartość przekracza 20% powyżej średniej krajowej, a także najwyższy w kraju stopień zagrożenia ubóstwem, większość działań zaplanowanych w RPO WiM 2014-2020, które będą współfinansowane środkami EFS, będzie obejmowało obszar całego województwa.

Biorąc pod uwagę trzy główne ośrodki miejskie (Olsztyn, Elbląg, Ełk) do obszarów najbardziej dotkniętych ubóstwem należy podejść w kontekście dzielnic, gdzie występuje duże natężenie zjawiska bezrobocia oraz korzystania z pomocy społecznej.

Analizując zagrożenie ubóstwa w rozbiciu na podregiony na podstawie „*Mapy ubóstwa na poziomie podregionów w Polsce z wykorzystaniem estymacji pośredniej*”, opracowanej przez GUS w 2013 r., należy stwierdzić, że region elbląski i ełcki charakteryzuje się większą liczbą osób zagrożonych ubóstwem niż średnio w kraju (ełcki - 20,8; elbląski - 20,7; średnia w kraju - 17,6).

Do grup w szczególności narażonych na wykluczenie społeczne należy zaliczyć gospodarstwa domowe utrzymujące się z niezarobkowych źródeł, rodziny wielodzietne oraz osoby niepełnosprawne, gdyż stopień zagrożenia ubóstwem wśród ww. grup jest najwyższy⁶⁴. Z uwagi na fakt, iż najczęstszą przyczyną korzystania ze świadczeń pomocy społecznej w regionie jest

⁶⁴ *Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS*, GUS, Warszawa 2013, s. 18-19

bezrobocie, do grona osób w szczególności narażonych na wykluczenie społeczne należy zaliczyć osoby bezrobotne.

Mając na uwadze powyższe dla większości działań realizowanych w ramach CT 8 grupami docelowymi będą osoby pozostające bez zatrudnienia (w tym zarejestrowane w PUP jako osoby bezrobotne), natomiast w CT 9 osoby wykluczone społecznie lub zagrożone wykluczeniem społecznym, tj.:

- Kwalifikujące się do objęcia wsparciem przez pomoc społeczną,
- Pobierające świadczenia rodzinne – bez uwzględniania jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka,
- Korzystające z systemu wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- Zagrożone pogłębioną depryzacją materialną,
- Posiadające orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym lub znacznym, lub orzeczenie równoważne w świetle przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Otoczenie osób wykluczonych społecznie (w szczególności dzieci i młodzież).

5.2 Strategia służąca zaspokojeniu szczególnych potrzeb obszarów geograficznych/grup docelowych najbardziej dotkniętych ubóstwem oraz, w stosownych przypadkach, wkład zintegrowanego podejścia ustanowionego w umowie partnerstwa

Głównym działaniem na rzecz rozwiązania problemu ubóstwa wśród mieszkańców i rodzin województwa warmińsko-mazurskiego jest m.in.:

- podjęcie przedsięwzięć związanych z rozwojem lokalnego rynku pracy i ożywieniem gospodarczym, w tym wzmacnianie kompetencji i kwalifikacji zawodowych mieszkańców oraz rozwój ekonomii społecznej;
- podejmowanie działań na rzecz rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i transportowej mającej wpływ na rozwój społeczności lokalnej i mobilności mieszkańców;
- wdrażanie rozwiązań umożliwiających zwiększenie dostępu osób i rodzin ubogich do usług publicznych;
- wsparcie edukacyjne dzieci i młodzieży w zakresie kształtowania postaw prorozwojowych i przedsiębiorczych;
- udzielanie kompleksowego wsparcia całym rodzinom dotkniętym problemem ubóstwa (i innymi problemami społecznymi) mającego na celu trwałą reintegrację społeczną i zawodową;
- rozwój infrastruktury społecznej (m.in. kluby dla osób młodych, kluby seniorów, świetlice, miejsca spotkań itp.) umożliwiającej podejmowanie i prowadzenie działań aktywizujących i integracyjnych realizowanych w społecznościach lokalnych⁶⁵;
- stosowanie klauzul społecznych zgodnie z wytycznymi ministra ds. rozwoju regionalnego.

---

⁶⁵ Niniejsze propozycje działania wynikają z badania *Ubóstwo w województwie warmińsko-mazurskim- charakterystyka zjawiska oraz działania podejmowane na rzecz ograniczenia problemu*, (Obserwatorium Integracji Społecznej ROPS, Olsztyn 2013 r., s. 62-65) i odpowiadają na problemy, z którymi borykają się osoby ubogie.

Przedsięwzięcia mające na celu zaspokojenie szczególnych potrzeb obszarów geograficznych/grup docelowych najbardziej dotkniętych ubóstwem

Grupa docelowa/obszar geograficzny	Główne typy planowanych przedsięwzięć stanowiących część zintegrowanego podejścia	Oś priorytetowa	Fundusz	Kategoria regionu	Priorytet inwestycyjny
+ OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych + Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej	+ upowszechnienie wysokiej jakości edukacji przedszkolnej (w tym tworzenie nowych miejsc przedszkolnych oraz rozwój istniejących placówek) z uwzględnieniem szczególnych potrzeb edukacyjnych dzieci, w tym niepełnosprawnych	Oś 2 Kadry dla gospodarki	EFS	region słabiej rozwinięty	10i
+ OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych	+ rozwój e-usług	Oś 3 Cyfrowy region	EFRR	region słabiej rozwinięty	2c
+ osoby wykluczone/zagrożone wykluczeniem społecznym, + OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych + OSI - Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej	+ inwestycje w infrastrukturę na rzecz integracji społecznej (z wyłączeniem budowy nowych obiektów), przede wszystkim klubów integracji społecznej, centrów integracji społecznej i zakładów aktywności zawodowej, służących przygotowaniu do wejścia na rynek pracy; + inwestycje w infrastrukturę socjalną (z wyłączeniem budowy nowych obiektów), służącą świadczeniu usług opiekuńczo/rehabilitacyjnych osobom zależnym tj. starszym, niepełnosprawnym, chorym psychicznie.	Oś 9 Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych	EFRR	region słabiej rozwinięty	9a
+ OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych + OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej	+ inwestycje w infrastrukturę przedszkolną – wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, dla wyrównania dostępu do ww. usług (w tym uwzględniając komplementarność wsparcia EFS, przy czym budowa nowych obiektów jedynie przy udokumentowanym braku możliwości wykorzystania/adaptacji istniejących budynków)	Oś 9 Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych	EFRR	region słabiej rozwinięty	10a
+ osoby bezrobotne i bierne zawodowo w wieku 30 lat i więcej (od dnia 30 urodzin), które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach;	+ pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy; + działania na rzecz zdobywania lub/i podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz ich lepszego dopasowania do potrzeb rynku pracy; + pomoc w zdobyciu doświadczenia zawodowego; + wdrożenie ukierunkowanych schematów mobilności	Oś 10 Regionalny Rynek pracy	EFS	region słabiej rozwinięty	8i.

<ul style="list-style-type: none"> + osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący w ramach umów cywilno-prawnych; + osoby ubogie pracujące; + osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny; + imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia); + reemigranci. + – 	<p>transnarodowej (USMT) EURES zdiagnozowanych na podstawie analiz społeczno-gospodarczych regionu;</p> <ul style="list-style-type: none"> + wsparcie formy zatrudnienia wspomaganego; + inne działania określone w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. 				
<ul style="list-style-type: none"> + osoby bezrobotne i bierne zawodowo w wieku 30 lat i więcej (od dnia 30 urodzin), które znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby starsze w wieku 50 lat i więcej, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach; + osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych oraz pracujący w ramach umów cywilno-prawnych; + osoby ubogie pracujące; + osoby odchodzące z rolnictwa i ich rodziny; + imigranci (w tym osoby polskiego pochodzenia); + reemigranci, zamierzające rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej, z wyłączeniem osób zarejestrowanych w CEIDG, KRS lub prowadzących działalność na podstawie odrębnych przepisów (w tym m.in. działalność adwokacką, komorniczą lub oświatową) w okresie 12 miesięcy poprzedzających dzień przystąpienia do projektu. 	<ul style="list-style-type: none"> + wsparcie finansowe osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej: dotacje i finansowe wsparcie pomostowe; + wsparcie doradczo-szkoleniowe dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz w początkowym okresie jej prowadzenia przez wyspecjalizowane instytucje oraz zgodnie z wypracowanymi i obowiązującymi standardami świadczenia usług. 	Oś 10 Regionalny Rynek pracy	EFS	region słabiej rozwinięty	8iii
<ul style="list-style-type: none"> + osoby pozostające bez zatrudnienia sprawujące opiekę nad dziećmi do 3 roku życia planujące podjęcie pracy oraz osoby powracające do pracy po przerwie związanej z opieką nad dziećmi do 3 roku życia; + osoby, którym sytuacja rodzinna wynikająca z opieki nad dziećmi do 3 roku życia, utrudnia utrzymanie pracy zawodowej. + OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych; + OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej; + OSI – Obszary przygraniczne. 	<ul style="list-style-type: none"> + wspieranie usług opieki nad dziećmi do 3 roku życia (np. w żłobkach, klubach dziecięcych, u dziennych opiekunów lub niań); + wspieranie aktywizacji zawodowej osób wchodzących bądź powracających na rynek pracy po urloпах macierzyńskich, rodzicielskich oraz wychowawczych. 	Oś 10 Regionalny Rynek pracy	EFS	region słabiej rozwinięty	8iv

+ osoby zwolnione z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu, osoby przewidziane do zwolnienia, osoby zagrożone zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy.	+ wsparcie outplacementowe (tj. wsparcie osób objętych restrukturyzacją lub reorganizacją, bądź zwolnionych z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu).	Oś 10 Regionalny Rynek pracy	EFS	region słabiej rozwinięty	8v
+ aktywni zawodowo mieszkańcy województwa (w szczególności osoby powyżej 50 roku życia)	+ realizacja programów profilaktycznych opracowanych na szczeblu krajowym pod nadzorem Ministerstwa Zdrowia w zakresie następujących chorób nowotworowych: rak szyjki macicy, rak piersi, rak jelita grubego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne, + realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób układu krążenia, chorób układu oddechowego oraz chorób i zaburzeń psychicznych, + realizacja programów zdrowotnych dotyczących chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu tj., zakaźnych chorób odkleszczowych (borelioza i kleszczowe zapalenie mózgu), , oraz nowotworu gruczołu krokowego, w tym działania zwiększające zgłaszalność na badania profilaktyczne. + opracowanie i wdrożenie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy (w tym działania szkoleniowe); + opracowanie i/lub wdrożenie programów zdrowotnych z uwzględnieniem rehabilitacji medycznej.	Oś 10 Regionalny Rynek pracy	EFS	region słabiej rozwinięty	8vi
+ osoby zagrożone ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych	+ aktywizacja osób wykluczonych oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym zgodnie ze zindywidualizowaną ścieżką; + usługi skierowane do osób	Oś 11 Włączenie społeczne	EFS	region słabiej rozwinięty	9i

<p>wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9 stworzona na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu), w tym osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w trzeciej grupie osób (tzw. oddalonych od rynku pracy)</p> <p>+ otoczenie osób zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób zagrożonych ryzykiem ubóstwa i /lub wykluczenia społecznego objętych wsparciem)</p>	<p>wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym przez podmioty integracji społecznej tj. centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, zakłady aktywności zawodowej, warsztaty terapii zajęciowej oraz podmioty działające na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej (których podstawowym zadaniem nie jest działalność gospodarcza).</p>				
<p>+ dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem i/lub wykluczeniem społecznym (w zakresie usług zdrowotnych)</p> <p>+ osoby lub rodziny zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9 stworzona na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu)</p> <p>+ otoczenie osób lub rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (w takim zakresie, w jakim jest to niezbędne dla wsparcia osób wykluczonych społecznie objętych wsparciem),</p> <p>+ zaangażowani w projekty mieszkańcy (dotyczy lokalnych działań integracyjnych społeczności, sprzyjających włączeniu społecznemu)</p> <p>+ OSI – Obszary o słabym dostępie do usług publicznych</p> <p>+ OSI – Obszary peryferyzacji społeczno-gospodarczej</p>	<p>+ opracowanie i wdrożenie programów wczesnego wykrywania (wraz z sanacją) wad rozwojowych i rehabilitacji dzieci zagrożonych niepełnosprawnością i niepełnosprawnych</p> <p>+ opracowywanie i wdrożenie programów zapobiegania rozwojowi próchnicy, profilaktyka raka szyjki macicy (np. szczepienia dziewcząt w wieku ok. 11/14 lat)</p> <p>+ świadczenie usług eliminujących dysfunkcje osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, skierowanych do osób i rodzin zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, m.in.: wsparcie pieczy zastępczej, specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, asystenta rodziny, wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnością</p> <p>+ lokalne działania integracyjne społeczności, sprzyjające włączeniu społecznemu (np. wspólne działanie na rzecz poprawy przestrzeni publicznej z wykorzystaniem nabytych podczas aktywizacji zawodowej kompetencji).</p>	<p>Oś 11</p> <p>Włączenie społeczne</p>	<p>EFS</p>	<p>region słabiej rozwinięty</p>	<p>9iv</p>
<p>+ osoby zagrożone ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego (zgodnie z definicją określoną w horyzontalnych, krajowych wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących</p>	<p>+ świadczenie usług służących zakładaniu nowych lub wspieraniu istniejących przedsiębiorstw społecznych (usługi animacyjne, inkubacyjne i biznesowe);</p> <p>+ dotacje i wsparcie pomostowe na zakładanie przedsiębiorstw</p>	<p>Oś 11</p> <p>Włączenie społeczne</p>	<p>EFS</p>	<p>region słabiej rozwinięty</p>	<p>9v</p>

realizacji CT 9 stworzona na podstawie Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu), w tym osoby bezrobotne, które zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy znajdują się w trzeciej grupie osób (tzw. oddalonych od rynku pracy), + pracownicy przedsiębiorstw społecznych	społecznych, prowadzące do zatrudnienia + dotacje i wsparcie pomostowe na tworzenie miejsc pracy w funkcjonujących przedsiębiorstwach społecznych.				
--	---	--	--	--	--

SEKCJA 6

SZCZEGÓLNE POTRZEBY OBSZARÓW GEOGRAFICZNYCH, KTÓRE CIERPIĄ NA SKUTEK POWAŻNYCH I TRWAŁYCH NIEKORZYSTNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH LUB DEMOGRAFICZNYCH

Nie dotyczy.

SEKCJA 7 INSTYTUCJE I PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA ZARZĄDZANIE, KONTROLĘ I AUDYT ORAZ ROLA POSZCZEGÓLNYCH PARTNERÓW

7.1 Odpowiednie instytucje i podmioty

System instytucjonalny

System instytucjonalny w ramach RPO WiM na lata 2014-2020 jest zgodny z systemem instytucjonalnym dla polityki spójności opisanym w Umowie Partnerstwa (UP).

Odpowiednie instytucje i podmioty

Instytucja/podmiot	Nazwa instytucji/podmiotu oraz departamentu lub jednostki	Kierownik instytucji/podmiotu (funkcja lub stanowisko)
Podmiot udzielający desygnacji	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju	Minister Infrastruktury i Rozwoju
Instytucja Zarządzająca (IZ)	Zarząd Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego
Instytucja Certyfikująca (IC)	Zarząd Województwa Warmińsko - Mazurskiego	Marszałek Województwa Warmińsko - Mazurskiego
Instytucja Audytowa (IA)	Ministerstwo Finansów, Departament Ochrony Interesów Finansowych Unii Europejskiej	Minister właściwy ds. finansów publicznych
Podmiot, do którego Komisja będzie kierowała płatności	Ministerstwo Finansów, Departament Instytucji Płatniczej	Minister właściwy ds. finansów publicznych

Funkcje Instytucji koordynującej realizację UP pełni minister właściwy ds. rozwoju regionalnego. Funkcję IZ pełni Zarząd Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Instytucja zarządzająca pełni równocześnie funkcje instytucji certyfikującej. Przewiduje się powierzenie części zadań Instytucjom pośredniczącym, których rola i funkcje określone są w stosownych porozumieniach międzyinstytucjonalnych. Nie wyklucza się również powołania w razie potrzeby Instytucji Wdrażających. Delegowanie zadań będzie miało miejsce jedynie wtedy, gdy będzie prowadzić do poprawy skuteczności i efektywności wdrażania programu. Szczegółowe zasady funkcjonowania systemu zarządzania, kontroli, monitoringu, ewaluacji, informacji i promocji, systemu IT przyjęte w programie wynikają z UP i właściwych przepisów rozporządzeń.

System informatyczny

W celu wypełnienia wymogów prawa wspólnotowego, obowiązek zapewnienia wymiany informacji na linii *beneficjent – właściwa instytucja* w formie elektronicznej (wynikający z art. 122 ust. 3 rozporządzenia ramowego określającego zasady wdrażania funduszy UE w ramach perspektywy finansowej na lata 2014 – 2020) przewidziano bezpośrednio w regulacji rangi ustawowej, tj. w przygotowywanej ustawie o *zasadach realizacji programów operacyjnych*

polityki spójności w latach 2014-2020 oraz o zmianie niektórych ustaw. Zgodnie z powyższym aktem prawnym proces obsługi wniosku o płatność, a więc zarówno jego złożenie przez beneficjenta, jak i weryfikacja dokonywana przez instytucję będzie realizowany w ramach systemu informatycznego.

Założono, że zostanie stworzony centralny system informatyczny (wdrożony do 31 grudnia 2015 roku), za którego przygotowanie odpowiedzialny będzie minister właściwy ds. rozwoju regionalnego. System ten będzie służyć w szczególności do wspierania procesów związanych z:

- obsługą cyklu życia projektu, w tym obsługą wniosku o płatność – od momentu podpisania umowy
- dofinansowanie projektu albo wydania decyzji o dofinansowaniu projektu – w odniesieniu do KPO oraz programów EWT,
- ewidencjonowaniem danych dotyczących programów operacyjnych,
- obsługą procesów związanych z certyfikacją wydatków.

Na potrzeby systemu wdrażania pomocy technicznej na poziomie krajowym (z wyłączeniem EWT), utworzone zostanie informatyczne narzędzie wspierające, które zapewni skuteczniejszą koordynację pomocy technicznej.

System na lata 2014-2020 wprowadza w tym przypadku obowiązek zbierania danych osobowych uczestników projektów na potrzeby monitorowania i ewaluacji operacji współfinansowanych ze środków EFS.

W przypadku RPO WiM na lata 2014-2020 władze samorządowe na szczeblu regionalnym mogą podjąć decyzję o budowie własnego lokalnego systemu informatycznego (LSI) w zakresie obsługi cyklu życia projektu pod warunkiem zapewnienia:

- obowiązku zasilania centralnego systemu informatycznego SL 2014 danymi w minimalnym zakresie, wynikającym z właściwych wytycznych wydanych przez ministra właściwy ds. rozwoju regionalnego,
- ewentualnego wykorzystania LSI w zakresie innych funkcjonalności, np. w zakresie obsługi procesu wnioskowania o dofinansowanie,
- pełnej informatyzacji procesu obsługi projektu od momentu podpisania umowy o dofinansowanie projektu/podjęcia decyzji o dofinansowaniu projektu.

Pomimo ewentualnej decyzji o budowie własnego LSI w ramach RPO WiM 2014-2020, IZ jest zobowiązana do korzystania z funkcjonalności udostępnionych w ramach centralnego systemu informatycznego SL2014 w zakresie:

- ewidencjonowania danych dotyczących programów operacyjnych;
- obsługi procesów związanych z certyfikacją wydatków.

Informacja i promocja

IZ jest odpowiedzialna za zapewnienie właściwej informacji i promocji programu operacyjnego. W celu zapewnienia skutecznej koordynacji działań komunikacyjnych – zgodnie z założeniami UP – prowadzonych przez poszczególne instytucje Polska, opracowuje horyzontalny dokument - wspólną strategię komunikacji polityki spójności.

W oparciu o wspólną strategię komunikacji IZ, zgodnie z art. 116 rozporządzenia ramowego, opracowuje dla RPO WiM na lata 2014-2020 strategię komunikacji, będącą podstawą prowadzenia działań informacyjnych i promocyjnych dla tego programu.

IZ przygotowuje również roczne plany działań o charakterze wykonawczym.

Działania informacyjne i promocyjne wspierają realizację regionalnego programu.

Wsparcie to będzie realizowane w szczególności poprzez:

- informowanie potencjalnych beneficjentów o możliwościach finansowania w ramach programu oraz sposobach jego pozyskania,
- dostarczanie beneficjentom informacji potrzebnych do realizacji projektów na ich różnych etapach,
- upowszechnianie wśród wybranych segmentów opinii publicznej i mieszkańców województwa roli oraz osiągnięć polityki spójności i funduszy przez działania informacyjne i promocyjne na temat efektów i wpływu programu oraz poszczególnych projektów, a także w stosownym zakresie UP.

Kluczowe jest, aby realizując działania informacyjno-promocyjne w perspektywie programowej 2014-2020 dążyć do wzmocnienia koordynacji działań, celem utrzymania wysokiej spójności przekazu i komplementarności komunikatów oraz narzędzi.

Wyzwaniem leżącym u podstaw skutecznej komunikacji, będzie opracowanie dokumentów skierowanych do potencjalnych beneficjentów i beneficjentów, a także materiałów przeznaczonych do komunikacji w mediach, z zastosowaniem czytelnego i zrozumiałego powszechnie języka.

W okresie 2014-2020 należy położyć większy nacisk na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego samych beneficjentów.

Kluczowe jest również wdrażanie polityk horyzontalnych, jak równy dostęp do informacji dla osób niepełnosprawnych, dbałość o środowisko naturalne oraz współpraca z partnerami społeczno-gospodarczymi.

Zarządzanie finansowe

Podstawowy mechanizm przepływów finansowych w zakresie środków funduszy strukturalnych i FS oparty będzie o budżet środków europejskich, czyli wyodrębnioną część budżetu państwa, zasilaną transferami z KE (dochody budżetu środków europejskich), z której następnie dokonywane są płatności na rzecz beneficjentów w kwocie odpowiadającej przyznanemu dofinansowaniu unijnemu (wydatki budżetu środków europejskich).

Instytucją dokonującą płatności będzie Bank Gospodarstwa Krajowego (BGK). Podstawą dokonania płatności na rzecz beneficjenta będzie przekazane do BGK zlecenie płatności wystawione przez instytucję, z którą beneficjent zawarł umowę o dofinansowanie projektu, przygotowane w oparciu o zweryfikowany wniosek beneficjenta o płatność. Ww. instytucja może upoważnić pisemnie inny podmiot będący państwową jednostką budżetową, realizujący projekt finansowany z udziałem środków europejskich, do wystawiania zleceń płatności. W takim przypadku instytucje systemu wdrażania będą wyłączone z bezpośredniego udziału w

systemie przepływu środków unijnych: środki funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności nie będą bowiem w praktyce przechodzić przez rachunki wspomnianych podmiotów.

Rozliczenie wydatków kwalifikowalnych poniesionych przez beneficjenta odbywać się na podstawie wniosku o płatność złożonego do właściwej instytucji. W oparciu o zweryfikowane wnioski o płatność dana IW sporządzać będzie zestawienia wydatków zawierające zagregowane wartości i dane z poszczególnych projektów, które następnie przekaże do IP lub bezpośrednio do IZ. IZ RPO WiM na lata 2014–2020, w oparciu o otrzymane dokumenty, sporządzać będzie, a następnie przysyłać do KE, deklaracje i zestawienia wydatków wraz z wnioskiem o płatność okresową. Podstawą do wyliczenia wkładu unijnego, o której mowa w art. 120 ust. 2 rozporządzenia ramowego, będą całkowite wydatki kwalifikowane.

7.2 Zaangażowanie właściwych partnerów

7.2.1 Przedsięwzięcia podjęte w celu zaangażowania właściwych partnerów w przygotowanie programu operacyjnego oraz rola tych partnerów we wdrażaniu, monitorowaniu i ewaluacji programu operacyjnego

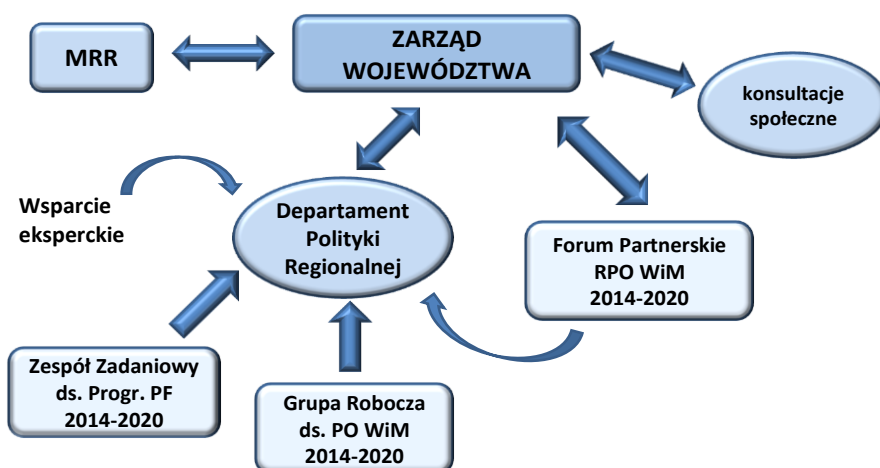
W zgodzie z rekomendacjami i stanowiskiem służb Komisji Europejskiej w sprawie przygotowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014–2020 Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014–2020 został opracowany w poszanowaniu zasady partnerstwa i współpracy. Realizowany będzie w ramach wspólnego i zintegrowanego procesu, w którym uczestniczą instytucje na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym, lokalnym, partnerzy społeczni i gospodarczy, a także inne podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, partnerów zajmujących się zagadnieniami z zakresu środowiska przyrodniczego oraz inne organizacje pozarządowe. Instytucją koordynującą przygotowanie programu jest Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Ponadto, aktywny udział w opiniowaniu RPO WiM 2014–2020 wzięły: Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego, Międzyresortowy Zespół do spraw Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej oraz Rada Działalności Pożytku Publicznego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Partnerstwo przy RPO WiM 2014–2020 dotyczy wszystkich etapów: od procesu programowania, poprzez zarządzanie i realizację, po monitorowanie i ocenę. Takie podejście pomaga zapewnić, by podejmowane działania były dostosowane do miejscowych i regionalnych potrzeb, wyzwań oraz priorytetów.

Etap programowania

Aktywny udział zaangażowanych partnerów na każdym etapie cyklu programowania poprawia jakość jego wdrażania i realizacji. Dla osiągnięcia najbardziej efektywnego wykorzystania środków kluczowa jest współpraca na wszystkich poziomach. Strukturę instytucjonalną przedstawia schemat poniżej.

Struktura instytucjonalna

Celem skoordynowania w województwie procesu programowania operacyjnego w perspektywie 2014-2020 i zapewnienia w możliwym stopniu komplementarności pomiędzy zintegrowanym regionalnym programem operacyjnym, a programami krajowymi, a także w celu optymalizacji realizacji *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Zarządzeniem nr 23/2013 z dnia 22 lutego 2013 r. powołał Zespół Zadaniowy ds. Programowania Perspektywy Finansowej 2014-2020.

Ponadto Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą nr 9/114/13/IV z dnia 19 lutego 2013 r. powołał Grupę Roboczą ds. Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020. Podstawowymi zadaniami Grupy jest/było wsparcie procesu przygotowania zintegrowanego dwufundusowego programu operacyjnego dla województwa warmińsko-mazurskiego na lata 2014 -2020 oraz zaprogramowanie komplementarnie środków EFRR i EFS.

Z uwagi na duże zainteresowanie czynnym uczestnictwem w procesie przygotowania i opiniowania prac nad perspektywą 2014-2020 (dużą ilość zgłoszeń podmiotów z różnych środowisk) 23 lipca 2013 r. Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą nr 38/510/13/IV powołał Forum Partnerskie Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020. Forum ma/miało charakter otwarty i uczestniczyć w nim mogą/mogli przedstawiciele zainteresowanych podmiotów, a także partnerzy społeczni i gospodarczy województwa warmińsko-mazurskiego, którzy zgłoszą chęć udziału w pracach nad RPO WiM 2014-2020. Zadaniem Forum jest/było wsparcie procesu przygotowania projektu Programu poprzez wymianę opinii i formułowanie rekomendacji na temat jego poszczególnych zapisów, w szczególności w zakresie: celów oraz zawartości osi priorytetowych Programu, zagadnień horyzontalnych, wniosków płynących z dokumentów opracowanych w związku z przygotowaniem programu np. ewaluacji ex-ante.

Działania umożliwiające szerokie zaangażowanie i aktywny udział partnerów w procesie przygotowywania RPO WiM 2014-2020 realizowane będą/były m.in. w formułach:

- spotkań Zespołu, Forum i Grupy Roboczej pracujących nad przygotowaniem programu,
- warsztatów Grupy Roboczej pracującej nad przygotowaniem programu,
- konsultacji społecznych projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (w tym: umożliwienie zgłaszania uwag on-line; subregionalne konferencje konsultacyjne w Olsztynie, Elblągu, Ełku; spotkania tematyczne poświęcone określonym obszarom wsparcia w Olsztynie, Elblągu i Ełku oraz Mrągowie i Ostródzie),
- strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu Programu,
- spotkań tematycznych z przedstawicielami m.in. partnerów gospodarczych i społecznych, uczelni wyższych, instytucji otoczenia biznesu, instytucji rynku pracy,
- spotkań z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego poświęconych m.in. instrumentowi zintegrowanych inwestycji terytorialnych,
- warsztatów i spotkań z przedstawicielami właściwych ministerstw,
- emisji wykorzystujących kanały multimedialne i Internet.

Konsultacje społeczne

Zgodnie z wymogami wynikającymi z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 j.t. z późn. zm.) w dniach od 28 stycznia 2014 r. do 2 marca 2014 r. przeprowadzono konsultacje społeczne projektu RPO WiM 2014-2020. Celem konsultacji było uzyskanie opinii i propozycji partnerów społecznych i gospodarczych na temat założeń i zapisów projektu Programu. Zgodnie z uchwałą Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 20 stycznia 2014r. oraz przyjętym planem i harmonogramem, konsultacje społeczne projektu RPO WiM 2014-2020 odbywały się w dwóch formach: bezpośredniej (spotkania konsultacyjne) oraz pośredniej (za pośrednictwem formularza konsultacyjnego przesyłanego drogą elektroniczną).

Łącznie zorganizowano 10 bezpośrednich spotkań konsultacyjnych. Do udziału w nich zaproszono szerokie grono 1367 osób i instytucji, a w szczególności przedstawiceli jednostek samorządu terytorialnego, biznesu, instytucji otoczenia biznesu, instytucji rynku pracy i polityki społecznej, organizacji pozarządowych oraz Lokalnych Grup Działania i Lokalnych Grup Rybackich.

Poza ww. bezpośrednimi formami, konsultacje społeczne prowadzone były również z wykorzystaniem kanałów multimedialnych i Internetu. Z możliwości przesłania elektronicznego formularza skorzystały 134 podmioty, instytucje i osoby prywatne, które przekazały łącznie w wyznaczonym terminie 609 uwag i spostrzeżeń do treści projektu RPO WiM 2014-2020.

Świadczy to o dużym zainteresowaniu regionalnej społeczności dyskusją na temat operacjonalizacji kierunków rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego.

Proces konsultacji został podsumowany w *Sprawozdaniu z przebiegu i wyników konsultacji społecznych projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020*, przyjętym Uchwałą nr 20/207/14/IV Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 1 kwietnia 2014 r.

Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko (SOOŚ)

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2008r. nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) przeprowadzona została strategiczna ocena oddziaływania na środowisko dla projektu RPO WiM 2014-2020. Procedurę przeprowadzono zgodnie z zasadą partnerstwa (zorganizowano konsultacje społeczne Prognozy oddziaływania na środowisko dla projektu RPO WiM 2014-2020). Jej zakres i treść uzgodniona została z właściwymi organami tj. z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz z Warmińsko-Mazurskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Olsztynie.

Zaangażowanie partnerów w proces przygotowania programu miało istotny wpływ na wypracowanie kierunki interwencji RPO WiM 2014-2020. Przy aktywnym udziale partnerów zaplanowano także wsparcie z wykorzystaniem instrumentu zintegrowanych inwestycji terytorialnych.

Etap zarządzania, realizacji, monitorowania i oceny

Jednym z elementów zasady partnerstwa będzie powołanie i funkcjonowanie Komitetu Monitorującego RPO WiM na lata 2014-2020. Zgodnie z art. 110 rozporządzenia ogólnego Komitet Monitorujący rozpatruje w szczególności:

1. wszelkie kwestie, które mają wpływ na wykonanie programu operacyjnego;
2. postępy w realizacji planu ewaluacji oraz wykorzystanie wyników ewaluacji;
3. realizację strategii komunikacji;
4. wdrażanie dużych projektów;
5. wdrażanie wspólnych planów działania;
6. działania mające na celu promowanie równouprawnienia płci, równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
7. przedsięwzięcia mające na celu promowanie zrównoważonego rozwoju;
8. w przypadku gdy mające zastosowanie warunki wstępne nie są spełnione w dniu przedłożenia umowy partnerstwa oraz programu operacyjnego – postęp w zakresie przedsięwzięć służących spełnieniu mających zastosowanie warunków wstępnych;
9. instrumenty finansowe. PL L 347/392 Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej.

Przy formułowaniu zasad członkostwa w KM RPO WiM uwzględnione zostanie zaangażowanie partnerów, którzy uczestniczyli w przygotowaniu programu i dążenie do promowania równości mężczyzn i kobiet oraz niedyskryminacji.

Przewiduje się także partnerstwo ze związkami ZIT, które będą realizatorem zasady partnerstwa na poziomie miejskich obszarów funkcjonalnych (obszarach realizacji ZIT). W ramach tego instrumentu zakłada się delegację części zadań na poziom związku ZIT.

Na etapie monitorowania i ewaluacji zasada partnerstwa będzie uwzględniona poprzez przekazywanie partnerom informacji o postępie realizacji Programu w systemie sprawozdawczości. Ponadto, proces ewaluacji będzie realizowany w partnerstwie z jednostkami

ewaluacyjnymi zlokalizowanymi w administracji publicznej realizującej politykę spójności, WPR oraz WPRyb. W szczególności będą to następujące podmioty:

1. Krajowa Jednostka Ewaluacji (KJE) umiejscowiona w ministerstwie obsługującym ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, centralna jednostka odpowiedzialna m.in. za koordynację procesu ewaluacji.
2. Jednostka ewaluacyjna (JE) wyznaczona przez IZ RPO WiM do przeprowadzenia procesu ewaluacji.
3. Jednostki ewaluacyjne działające w ramach innych instytucji systemu polityki spójności realizujące ewaluację na podstawie wytycznych i standardów wypracowanych przez KJE i JE na poziomie programu.

Realizacja zasady partnerstwa w RPO WiM 2014-2020 opiera się o:

1. wytyczne horyzontalne (które regulują kwestie dotyczące różnych aspektów wdrażania obowiązujące w całym systemie realizacji programów polityki spójności i są wydawane przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego),
2. rozporządzenie delegowane Komisji z dnia 7 stycznia 2014 r. w sprawie europejskiego kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa w ramach europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych C(2013)9651.

7.2.2 Granty globalne

7.2.3 Środki przeznaczone na budowanie potencjału

SEKCJA 8 KOORDYNACJA MIĘDZY FUNDUSZAMI POLITYKI SPÓJNOŚCI, EFRROW, EFMR ORAZ INNYMI UNIJNYMI I KRAJOWYMI INSTRUMENTAMI FINANSOWANIA ORAZ EBI

System koordynacji w ramach RPO WiM na lata 2014-2020 jest zgodny z ogólnym systemem koordynacji przewidzianym na poziomie Umowy Partnerstwa.

Podmiotem odpowiedzialnym za zapewnienie właściwych mechanizmów koordynacji między funduszami polityki spójności, Europejskim Funduszem Rolnym na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejskim Funduszem Morskim i Rybackim (EFMR), Europejskim Instrumentem Sąsiedztwa oraz innymi unijnymi (np. Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym i krajowymi instrumentami finansowania oraz Europejskim Bankiem Inwestycyjnym (EBI)), a Regionalnym Programem Operacyjnym Warmia i Mazury na lata 2014-2020 będzie Instytucja Zarządzająca RPO WiM.

Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 jest jednym z instrumentów realizacji Umowy Partnerstwa, która ściśle wiąże strategię wykorzystania środków europejskich (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności (FS), Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR)) i Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa (EIS)) z realizacją Strategii Europa 2020 oraz SRK 2020. Ponadto RPO WiM 2014-2020 jest jednym z instrumentów realizacji *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*. Wiąże się to z zaprojektowaniem odpowiednich rozwiązań koordynacyjnych w ramach RPO WiM 2014-2020, które mają na celu zapewnienie jak największej komplementarności między działaniami finansowanymi z ww. źródeł, a także przyczynić się do maksymalizacji efektów programu.

Interwencje w ramach RPO podlegają szczególnej koordynacji z działaniami podejmowanymi ze środków POPW, a także - ze względu na wskazanie Polski Wschodniej jako OSI państwa - innych właściwych programów krajowych. Głównym narzędziem koordynacji interwencji podejmowanych na obszarze Polski Wschodniej ze środków UE jest **Grupa Sterująca ds. koordynacji interwencji w Polsce Wschodniej** funkcjonująca w ramach Zespołu Międzyresortowego ds. programowania i wdrażania funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE. Zadaniem Grupy jest zapewnienie koordynacji i komplementarności wsparcia działań realizowanych w ramach programów operacyjnych na obszarze makroregionu. Zakres prac Grupy obejmuje planowanie, wdrażanie i monitorowanie efektów interwencji. Za organizację i przewodnictwo pracom Grupy odpowiada przedstawiciel ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego . W pracach Grupy uczestniczą przedstawiciele IZ POPW, IZ RPO województw Polski Wschodniej, oraz właściwych krajowych programów operacyjnych. Rekomendacje i instrumenty uzgodnione przez Grupę są wykorzystywane odpowiednio w zakresie właściwym dla poszczególnych programów. Kwestie związane z rozwojem makroregionu Polski Wschodniej, z uwzględnieniem efektów prac Grupy są przedstawiane Komitetowi Koordynacyjnemu UP. W zależności od identyfikowanych potrzeb Grupa w szczególności koncentrować się będzie na wypracowaniu rekomendacji odnośnie do najważniejszych propozycji kryteriów wyboru projektów, zasad finansowania w podobnych typach interwencji poszczególnych programów, koordynacji zagadnień dotyczących monitoringu

i ewaluacji efektów realizacji programów, etc. Ponadto, spotkania Grupy będą stanowić forum wymiany opinii, informacji oraz doświadczeń partnerów zaangażowanych w realizację poszczególnych PO na obszarze Polski Wschodniej. Dla wzmocnienia koordynacji oraz zapewnienia odpowiedniego przepływu informacji zapewniony zostanie wzajemny udział w **Komitetach Monitorujących** przedstawicieli IZ RPO PW oraz IZ POPW.

Powiązania z PO Polska Wschodnia zostały szczegółowo opisane w rozdziałach poświęconych adekwatnym osiom priorytetowym. Komplementarność z interwencją EFRROW w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich istnieje przede wszystkim:

- w CT1 – działania projektów przedsiębiorstw powiązanych z inteligentną specjalizacją „żywność wysokiej jakości” RPO WiM mające na celu podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki województwa uzupełni wsparcie Wspólnej Polityki Rolnej w zakresie tworzenia nowych produktów, procesów i technologii w sektorze rolno-żywnościowym oraz projektów pilotażowych dotyczących wdrożenia do praktyki uzyskanych rozwiązań,
- w CT3 - działania wspierające przedsiębiorczość będzie dopełniała interwencja EFRROW nakierowana na restrukturyzację gospodarstw, co z uwagi na znaczenie rolnictwa w regionalnej gospodarce przyczyni się do poprawy konkurencyjności województwa,
- W CT8 - gdzie dzięki koncentracji EFRROW na rozwoju działalności pozarolniczej wystąpi efekt synergii prowadzący do wzrostu zatrudnienia na obszarach wiejskich. Z kolei interwencja RPO WiM skierowana na reorientację zawodową rybaków uzupełni działania EFMR.

Działania w ramach RPO WiM będą również dopełniać się z interwencją innych instrumentów finansowych:

- OP 1 - wsparcie: rozwoju przedsiębiorstw związanego z internacjonalizacją, innowacyjności firm, finansowe dla nowopowstałych firm, wprowadzanie innowacji produktowych i procesowych - COSME, Horyzont 2020; tworzenie nowoczesnej infrastruktury badawczej - European Research Area (ERA), Horyzont 2020;
- OP 2 - rozwijanie umiejętności, wiedzy i kompetencji osób dorosłych ukierunkowane na zdobycie nowych, podwyższenie lub zmianę kwalifikacji zawodowych – COSME;
- OP 3 - wsparcie przedsiębiorstw w zakresie rozwoju produktów i usług opartych na TIK, usprawnianie procesów zarządczych w przedsiębiorstwach – COSME;
- OP 4 - promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach – COSME;
- OP 9 - inwestycje w infrastrukturę dydaktyczną szkół wyższych (w obrębie inteligentnych specjalizacji gospodarczych województwa) - European Research Area (ERA);
- PO 10 - tworzenie warunków do powstawania nowych firm - COSME; równość mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach (dostęp do zatrudnienia, rozwój kariery, godzenie życia zawodowego i prywatnego oraz promowanie równości wynagrodzeń za taką samą pracę) - ERA; wspieranie mobilności zawodowej i działania związane z bezpośrednim świadczeniem usług dla bezrobotnych, wsparcie finansowe osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej - EaSI;

- PO 11 - dotacje i wsparcie pomostowe na zakładanie przedsiębiorstw społecznych oraz tworzenie miejsc pracy w funkcjonujących przedsiębiorstwach społecznych, budowanie współpracy lokalnych i regionalnych podmiotów na rzecz rozwoju ekonomii społecznej – EaSI.

Transgraniczne programy EWT/ENI z udziałem województwa uzupełnią interwencję RPO WiM odpowiadając na wyzwania i potrzeby wykraczające poza granice państw. Ich orientacja na pogranicza gwarantuje, że dofinansowane zostaną jedynie projekty o silnym efekcie transgranicznym, gwarantujące korzyści po obu stronach granicy, co zabezpiecza przed podwójnym finansowaniem. Przyczynią się one do planowania i przygotowania inwestycji do realizacji w RPO WiM oddziałujących na rozwój całych obszarów transgranicznych. Ponadto IZ RPO WiM będzie zachęcała potencjalnych beneficjentów do korzystania z produktów i rezultatów projektów udostępnianych przez sekretariaty techniczne wszystkich programów EWT/ENI z udziałem województwa tak, aby pozyskane w nich doświadczenia, wypracowane plany działań, innowacyjne pomysły, modele i metodologie, pilotaże oraz praktyczne rozwiązania problemów rozwojowych były wykorzystywane w przygotowywanych do programu projektach zwiększając tym samym efektywność jego interwencji.

W RPO WiM 2014-2020 rozwiązania zapewniające koordynację realizowane są na dwóch poziomach:

- 1) programowania – identyfikacja obszarów interwencji, gdzie różne instrumenty mogą być wykorzystywane w sposób komplementarny (np. identyfikacja wspólnych/pokrywających się obszarów interwencji, kategorii beneficjentów, grup docelowych; identyfikacja komplementarnych osi, podział zakresów interwencji, wykorzystanie instrumentów terytorialnych zapewniających komplementarność w ujęciu geograficznym)); w przypadku programów transgranicznych EWT (Południowy Bałtyk i Litwa-Polska) oraz EIS (Polska-Rosja) z udziałem województwa uczestnictwo przedstawiciela jednostki odpowiedzialnej za przygotowanie projektu RPO WiM w pracach międzynarodowych komitetów programujących tych programów, a w przypadku programów transnarodowych (Region Morza Bałtyckiego oraz Europa Środkowa) i międzyregionalnego (INTERREG EUROPA) udział przedstawiciela tej jednostki w pracach Komitetu Konsultacyjnego ds. Projektów Transnarodowych i Międzyregionalnych oraz Krajowej Grupy Referencyjnej ds. Programu Region Morza Bałtyckiego 2014-2020, których prace koordynuje ministerstwo właściwe ds. rozwoju.

Celem skoordynowania w województwie procesu programowania operacyjnego w perspektywie 2014-2020 i zapewnienia w możliwym stopniu komplementarności pomiędzy zintegrowanym regionalnym programem operacyjnym, a programami krajowymi, a także w celu optymalizacji realizacji *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025*, Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Zarządzeniem nr 23/2013 z dnia 22 lutego 2013 r. powołał Zespół Zadaniowy ds. Programowania Perspektywy Finansowej 2014-2020.

- 2) zarządzania i wdrażania (IZ, IW, IP) – mechanizmy koordynacyjne i odpowiednie struktury wspierające komplementarne wykorzystanie różnych instrumentów, zapewniające nie nakładanie się działań (identyfikacja możliwości łączenia różnych źródeł finansowania np. w zakresie podejścia terytorialnego (ZIT) oraz zastosowania mechanizmu *cross-financing* dla

projektów EFRR i EFS, udział w strukturach/ciałach odpowiedzialnych za koordynację, wspólne posiedzenia IZ/IW, KM; organizacja zsynchronizowanych konkursów na operacje, rozumiane jako grupa projektów z różnych osi/ funduszy; zharmonizowane lub ujednolicone kryteria wyboru projektów; procedury umożliwiające wspólne/zsynchronizowane procesy naboru i selekcji projektów, równoległe uzgadnianie i podpisywanie umów o dofinansowanie; wspólne zasady finansowania, wspólne rozwiązania informatyczne dla wnioskodawców, wspólne działania informacyjno-promocyjne).

W zależności od specyfiki poszczególnych instrumentów i różnych etapów zarządzania, wykorzystywane będą różne rozwiązania/mechanizmy zapewniające koordynację i komplementarność.

W przypadku programów transgranicznych EWT oraz EIS z udziałem województwa przedstawiciel IZ RPO WiM będzie uczestniczył w pracach międzynarodowych komitetów monitorujących/monitorująco-sterujących tych programów, a w przypadku programów transnarodowych i międzyregionalnego w pracach adekwatnego ciała konsultacyjnego koordynowanego przez ministerstwo właściwe ds. rozwoju.

SEKCJA 9   WARUNKI WSTĘPNE

9.1   Warunki wstępne

9.2   Opis przedsięwzięć służących spełnieniu warunków wstępnych, odpowiedzialne podmioty i harmonogram takich przedsięwzięć

Warunki ogólne (poza warunkiem ogólnym 7) oraz warunki tematyczne oprócz: 1.1 (dotyczącym inteligentnych specjalizacji), 6.2 (dotyczącym gospodarki odpadami) oraz 7.1 Transport – w zakresie secondary connectivity) są spełniane na poziomie krajowym. Samoocena dotycząca warunków spełnianych na poziomie krajowym mających zastosowanie dla programu jest jednakowa dla wszystkich programów operacyjnych. Zmiany w statusie poszczególnych warunków na poziomie krajowym są automatycznie obowiązujące dla wszystkich programów, których dotyczą.

W przypadku warunków spełnianych na poziomie regionalnym, ich niespełnienie rodzi konsekwencje wskazane w art. 19 rozporządzenia ramowego wyłącznie dla regionu.

Do programu została załączona szczegółowa samoocena spełnienia warunków ex-ante.

Tabela 24. Stan spełnienia warunkowości ex-ante

Warunek ex ante obowiązujący program	Oś priorytetowa (lub oś priorytetowe) do której warunek ma zastosowanie	Spełnienie warunku ex ante: Tak/Nie/ Częściowo	Kryteria	Spełnienie kryteriów: Tak/Nie	Odniesienie do dokumentów (strategie, inne odpowiednie dokumenty, z podaniem odpowiednich rozdziałów , artykułów, sekcji, wraz linkami do pełnej wersji dokumentu)	Dodatkowe informacje/ wyjaśnienia
WARUNKI OGÓLNE						
<p>1.Zapobieganie dyskryminacji.</p> <p>Istnienie zdolności administracyjnych które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.</p>	Warunek ogólny dla całego Programu	Częściowo	rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie zaangażowania odpowiedzialnych podmiotów w promowanie równego traktowania wszystkich osób w procesie przygotowania i realizacji programów, w tym doradztwo w zakresie równego traktowania w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi	Tak	<p><i>Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania</i></p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700</p> <p><i>Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.
			rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy	Nie		

<p>2. Równouprawnienie płci</p> <p>Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.</p>	Warunek ogólny dla całego Programu	Częściowo	<p>rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w zakresie równouprawnienia płci poprzez zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację programów, w tym doradztwo w zakresie równouprawnienia płci w działaniach związanych z funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi</p> <p>rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy</p>	<p>Tak</p> <p>Nie</p>	<p><i>Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania</i></p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700</p> <p><i>Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	<p>Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.</p>
<p>3. Niepełnosprawność</p> <p>Istnienie zdolności administracyjnych, które zapewnią wdrożenie i stosowanie konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (UNCPRD) w zakresie funduszy strukturalnych i inwestycyjnych</p>	Warunek ogólny dla całego Programu	Częściowo	<p>rozwiązania zgodne z ramami instytucjonalnymi i prawnymi państw członkowskich w celu konsultacji i zaangażowania podmiotów odpowiedzialnych ochronę praw osób niepełnosprawnych lub organizacji reprezentujących osoby niepełnosprawne i inne zainteresowane strony w procesie przygotowania i realizacji programów</p> <p>rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i</p>	<p>Tak</p> <p>Nie</p>	<p><i>Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania</i></p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700</p> <p><i>Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020.</i></p>	<p>Agenda została przesłana do KE przez MIR w dn. 12.08.2014 r.</p>

zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE			<p>inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy</p> <p>rozwiązania mające na celu zapewnienie monitorowania wdrażania art. 9 UNCRPD w odniesieniu do funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w procesie przygotowania i realizacji programów</p>	Tak	<p><i>Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania</i></p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102541700</p>	
<p>4. Zamówienia publiczne.</p> <p>Istnienie uregulowań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych w obszarze europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.</p>	Warunek ogólny dla całego Programu	Tak	<p>rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych poprzez stosowne mechanizmy</p> <p>rozwiązania gwarantujące przejrzystość postępowań o udzielanie zamówienia</p> <p>uregulowania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy</p> <p>rozwiązania gwarantujące potencjał administracyjny w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie zamówień publicznych</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Ustawa o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych obejmująca dostosowanie do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE w sprawie C-465/11, tj. modyfikacji art. 24 ust. 1 pkt 1 i art. 24 ust. pkt 1a ustawy PZP</p> <p>http://www.uzp.gov.pl/cmsws/page/?F;248;ustawa_pzp.html</p>	

5. Pomoc państwa. Istnienie uregulowań dotyczących skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa w obszarze europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych.	Warunek ogólny dla całego Programu	Tak	rozwiązania dotyczące skutecznego stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa rozwiązania dotyczące szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie funduszy rozwiązania gwarantujące potencjał administracyjny w celu wdrożenia i stosowania unijnych przepisów w zakresie pomocy państwa	Tak Tak Tak	Baza danych tzw. SHRIMP (System Harmonogramowania, Raportowania i Monitorowania Pomocy), http://www.uokik.gov.pl/kompetencje_prezesa_uokik_w_zakresie_pomocy_publicznej.php Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (t. j. Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20070590404	
6. Prawodawstwo w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA). Istnienie uregulowań dotyczących efektywnego stosowania unijnych przepisów w dziedzinie ochrony środowiska w zakresie ocen	Warunek ogólny dla całego Programu	Tak	uregulowania dotyczące skutecznego stosowania dyrektyw w zakresie ocen oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA) uregulowania w zakresie szkoleń i rozpowszechniania informacji wśród pracowników zaangażowanych we wdrażanie dyrektyw EIA i SEA uregulowania mające na celu zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego	Tak Tak Tak	1. Ustawa o zmianie ustawy Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw 2. Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko 3. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko 4. Ustawa Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1238).	1. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000850 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081991227 3. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000817 4. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001238

oddziaływania na środowisko (EIA) oraz strategicznych ocen oddziaływania na środowisko (SEA)						
Warunek 7 - systemy statystyczne i wskaźniki rezultatu; Istnienie podstawy statystycznej niezbędnej do przeprowadzenia ocen skuteczności i ocen oddziaływania programów. Istnienie systemu wskaźników rezultatu niezbędnych przy wyborze działań, które w najefektywniejszy sposób przyczyniają się do osiągnięcia pożądaných rezultatów, do monitorowania postępów w osiąganiu rezultatów oraz do podejmowania ewaluacji oddziaływania	Warunek ogólny dla całego Programu	TAK	<p>a) gotowe są rozwiązania w zakresie: terminowego gromadzenia i agregowania danych statystycznych, uwzględniające następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ identyfikację źródeł i mechanizmów mających na celu zagwarantowanie walidacji statystycznej, ➤ uregulowania dotyczące publikacji i dostępności publicznej zagregowanych danych 	<p>TAK</p> <p>TAK</p> <p>TAK</p>	<p>W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm. - http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950880439).</p> <p>W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.</p>	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium: Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020
	Warunek ogólny dla całego Programu	TAK	<p>b) skuteczny system wskaźników rezultatu, obejmujący:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ wybór wskaźników rezultatu dla każdego programu, dostarczających informacji na temat przyczyn uzasadniających wybór działań z zakresu polityki finansowanych przez dany program, ➤ ustanowienie wartości docelowych dla tych wskaźników, ➤ spójność każdego wskaźnika z następującymi wymogami: 	<p>TAK</p> <p>TAK</p> <p>TAK</p>	<p>W przypadku wskaźników, których źródłem jest statystyka publiczna - Ustawa o statystyce publicznej z dn. 29 czerwca 1995 r. (z późn. zm. - http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19950880439).</p> <p>W przypadku wskaźników pochodzących spoza statystyki publicznej (np. z badań ewaluacyjnych) właściwa instytucja zapewnia mechanizmy właściwej kontroli jakości danych i walidacji statystycznej.</p>	

			odporność oraz walidacja statystyczna, jasność interpretacji normatywnej, reagowanie na politykę, terminowe gromadzenie danych.			
	Warunek ogólny dla całego Programu	TAK	c) gotowe są procedury zapewniające, że wszystkie operacje finansowane z programu stosują skuteczny system wskaźników.	TAK	<p>ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001146) zawierająca delegację ustawową dotyczącą wytycznych MliR oraz SL 2014</p> <p>zapisy właściwych aktów prawnych (rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady, rozporządzenia wykonawcze KE)</p> <p>wytyczne KE <i>The programming period 2014-2020 guidance document on monitoring and evaluation - European Regional Development Fund and Cohesion Fund, oraz The programming period 2014-2020 guidance document on monitoring and evaluation – European Social Fund,</i></p> <p>„Szablon Programu Operacyjnego 2014-2020 w Polsce z komentarzem”.</p> <p>Procedury wewnętrzne Instytucji Zarządzającej RPO WM.</p>	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie kryterium: Główny Urząd Statystyczny, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020

WARUNKI TEMATYCZNE						
1.1 Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych	I INTELIGENTNA GOSPODARKA	Częściowo	Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:	Tak	Dokumentem zapewniającym spełnienie warunku jest <i>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025</i> (zaktualizowana w roku 2013). Strategia definiuje obszary inteligentnych specjalizacji oraz zagadnienia	Strategia wypracowana została w gronie interesariuszy reprezentujących najważniejsze z punktu widzenia rozwoju specjalizacji środowiska

lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.	WARMII I MAZUR				horyzontalne wspólne dla wszystkich specjalizacji (Rozdział 9. <i>Inteligentne specjalizacje województwa warmińsko-mazurskiego</i>). Strategia dostępna pod adresem http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/strategia-2025.html	związane z systemem innowacji w regionie. Identyfikacja obszarów inteligentnych specjalizacji prowadzona była przy szerokiej debacie regionalnej, w tym w szczególności z przedsiębiorstwami (grupy robocze, Regionalny Komitet Sterujący ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności, pogłębione konsultacje społeczne). Udział interesariuszy zapewniony został również dzięki udostępnieniu w Internecie możliwości śledzenia prac oraz zgłaszania uwag do SRSG drogą elektroniczną. Szczegóły dotyczące procesu identyfikacji regionalnych inteligentnych specjalizacji znajdują się w załączniku do RPO WiM
			- opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji,	Nie	<i>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025</i> zawiera analizę SWOT/TOWS Dokumenty dostępne na stronie: http://strategia2025.warmia.mazury.pl	Analiza SWOT/TOWS oparta jest o wyniki badań, analiz i diagnoz sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, w tym: – Diagnoza problemowa <i>Konkurencyjność Warmii i Mazur</i> – Raport z ewaluacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego do roku 2020.

						<p>– Coroczne raporty okresowe z realizacji SRSR do roku 2020.</p> <p>Analiza SWOT zostanie pogłębiona w trakcie prac przewidzianych w Planie Działania stanowiącym załącznik do RPO WiM 2014-2020.</p>
			<p>– przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój,</p>	Tak	<p>W Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 działania zmierzające do pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój, ujęto w priorytecie 1 Strategii pn. „Konkurencyjna gospodarka”.</p> <p>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025 dostępna pod adresem:</p> <p>http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/strategia-2025.html</p>	<p>Na podstawie analizy SWOT/TOWS opracowanej na potrzeby Strategii zbudowano scenariusz <i>Inteligentnej konkurencyjności Warmii i Mazur</i> uwzględniający m.in. działania zmierzające do pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój, które ujęto w priorytecie 1 Strategii pn. „Konkurencyjna gospodarka”. Celem strategicznym wynikającym z ww. priorytetu jest wzrost konkurencyjności gospodarki, w ramach którego wyodrębniono cel operacyjny „wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji”. Działania wskazane do realizacji skupiają się m.in. na podniesieniu jakości produktów i usług oferowanych przez firmy w obszarach specjalizacji, rozwoju sektora badawczo-naukowego, podnoszeniu jakości i rozszerzaniu katalogu</p>

						usług instytucji otoczenia biznesu, współpracę pomiędzy podmiotami rynkowymi funkcjonującymi w obszarach specjalizacji oraz ich internacjonalizację.
			- obejmuje mechanizm monitorowania.	Nie	Główne założenia dotyczące monitorowania realizacji oraz ewaluacji <i>Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego</i> opisano w rozdziale 12. Strategii dostępnej pod adresem: http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/strategia-2025.html	<p>W Strategii określono wskaźniki celu głównego, celów strategicznych i operacyjnych, służące ocenie stanu realizacji strategii. Lista wskaźników monitoringu wymagać jednak będzie uszczegółowienia w zakresie specjalizacji.</p> <p>Ponadto wskazano tryb i harmonogram przygotowania raportów i prezentacji wyników, a także organizację systemu monitoringu z uwzględnieniem roli poszczególnych jego uczestników, tj: Sejmiku i Zarządu Województwa, Komitetu Monitorującego, Koordynatora (Departament Polityki Regionalnej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Warmińsko-Mazurskiego) oraz innych podmiotów zaangażowanych w gromadzenie danych.</p> <p>Założenia dotyczące monitorowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego odnoszą się do zagadnienia</p>

						specjalizacji w sposób ogólny, planowane jest uszczegółowienie metodologii monitoringu na potrzeby procesu inteligentnych specjalizacji, z zachowaniem spójności z metodologią monitorowania IS opracowaną na poziomie krajowym. Szczegóły planowanych działań w załączniku do RPO zawierającym Plan Działań.
			Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje.	Nie	Środki budżetowe zostały określone w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury 2014-2020, który będzie głównym narzędziem realizacji <i>Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025</i> .	<p>Środki zostały zaprogramowane m.in. w oparciu o wyniki następujących badań ewaluacyjnych zrealizowanych w województwie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ewaluacja RPO WiM w kontekście konkurencyjności firm, produktów i usług • Identyfikacja możliwości wykorzystania funduszy strukturalnych UE na lata 2014-2020 w województwie warmińsko-mazurskim w celu rozwoju współpracy sektora B+R z przedsiębiorstwami • Analiza ex ante instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020 w województwie warmińsko-mazurskim oraz Raportu z konsultacji inteligentnych specjalizacji

						<p>województwa warmińsko-mazurskiego.</p> <p>Szczegóły dotyczące pogłębienia informacji o możliwości udziału środków prywatnych znajdują się w załączniku do RPO zawierającym Plan Działań.</p>
1.2 Istnienie wieloletniego planu dotyczącego budżetu i priorytetów inwestycji.	I INTELIGENTNA GOSPODARKA WARMII I MAZUR	Tak	Przyjęto orientacyjny wieloletni plan dotyczący budżetu i priorytetów inwestycji związanych z priorytetami UE oraz – w odpowiednich przypadkach – z Europejskim Forum Strategii ds. Infrastruktur Badawczych (ESFRI).	Tak	<p>Warunek jest spełniony przez dokument Polska Mapa Drogowa Infrastruktury Badawczej, który został przyjęty w 2011 r. Realizuje on rekomendacje Europejskiego Forum Strategicznego Infrastruktur Badawczych (ESFRI) w tym zakresie. W 2012 r. opracowany został system finansowania projektów dużej infrastruktury badawczej objętych Mapą, który zakłada 10-letni (2013-2023) horyzont czasowy. Mapa została zaktualizowana w sierpniu 2014 r. http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2014_08/caf36c2da9fef183c32ce8772ec5b426.pdf.</p> <p>Opracowany i kierunkowo zaakceptowany przez KE został także szacunkowy plan finansowania infrastruktury B+R, obejmujący źródła krajowe, fundusze strukturalne oraz programy międzynarodowe. Podstawą prawną do ustalenia wydatków pochodzących ze środków europejskich (wraz z wymaganym wkładem krajowym) są programy operacyjne przyjmowane uchwałą Rady Ministrów (zgodnie z art. 14j ustawy z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, Dz. U. 2006 nr 227 poz. 1658 z późn. zmianami). Natomiast dla wydatków pochodzących z budżetu państwa podstawą prawną są Wieloletnie Plany Finansowe Państwa, sporządzane na podstawie art. 103-108 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. 2009 nr 157 poz. 1240 z późn. zmianami) i uchwalane przez</p>	

					Radę Ministrów.	
2.1. Strategiczne ramy polityki w dziedzinie rozwoju cyfrowego w celu pobudzenia popytu na przystępne, dobrej jakości i interoperacyjne usługi, prywatne i publiczne, wykorzystujące technologie informacyjno komunikacyjne, a także aby przyspieszyć ich asymilację przez obywateli, grupy w trudnej sytuacji, przedsiębiorstwa i administrację publiczną, w tym inicjatywy transgraniczne.	III. Cyfrowy region	Tak	<p>Strategiczne ramy polityki rozwoju cyfrowego, na przykład w ramach krajowej lub regionalnej strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji zawierają:</p> <ul style="list-style-type: none"> – budżet i priorytety działań określone na podstawie analizy SWOT lub podobnej analizy spójnej z tabelą wyników europejskiej agendy cyfrowej; – została przeprowadzona analiza równoważenia wsparcia dla popytu i podaży TIK; – wskaźniki miary postępów interwencji w takich dziedzinach jak umiejętności cyfrowe, e-integracja, e-dostępność, oraz postęp w zakresie e-zdrowia w granicach określonych w art.168 TFUE, spójne w stosownych przypadkach z istniejącymi odpowiednimi unijnymi, krajowymi lub regionalnymi strategiami sektorowymi; – ocenę potrzeb w zakresie budowania większego potencjału TIK. 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Strategia Sprawne Państwo (SSP)</p> <p>https://mac.gov.pl/files/wp-content/uploads/2011/12/SSP-20-12-2012.pdf</p> <p>Program Zintegrowanej Informatyzacji Państwa</p> <p>https://mac.gov.pl/files/pzip_ostateczny.pdf</p>	
2.2. Infrastruktura sieci nowej generacji : Istnienie krajowych lub regionalnych planów sieci nowej	III. Cyfrowy region	Tak	<p>Gotowy jest krajowy lub regionalny plan sieci nowej generacji, który zawiera:</p> <ul style="list-style-type: none"> – plan inwestycji w infrastrukturę oparty na analizie ekonomicznej uwzględniającej 	Tak	<p>Narodowy Plan Szerokopasmowy</p> <p>https://mac.gov.pl/files/narodowy_plan_szerokopasmowy_-_08.01.2014_przyjety_przez_rm.pdf</p>	

generacji uwzględniających działania regionalne na rzecz osiągnięcia celów Unii dotyczących dostępu do szybkiego internetu, koncentrujących się na obszarach, na których rynek nie zapewnia otwartej infrastruktury po przystępnych kosztach i jakości, zgodnych z przepisami unijnymi w zakresie konkurencyjności i pomocy państwa, a także świadczących usługi dostępne dla grup w trudnej sytuacji.			<p>istniejącą infrastrukturę i plany inwestycyjne sektora prywatnego i publicznego;</p> <p>– modele zrównoważonych inwestycji, które zwiększają konkurencyjność i zapewniają dostęp do otwartej, przystępnej cenowo i dobrej jakości infrastruktury i usług, uwzględniających przyszłe potrzeby;</p> <p>– środki na stymulowanie inwestycji prywatnych.</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p>		
3.1.Przeprowadzon o konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu „Small Business Act”	I Inteligent na gospodark a Warmii i Mazur	Częściowo	<p>– wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”;</p> <p>– wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie</p>	<p>Tak</p> <p>Nie</p>	<p>1. System S24 na portalu</p> <p>2. Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym isap.sejm.gov.pl</p> <p>3. Art. 29, art.25 pkt. 3, art. 14 pkt. 1 Ustawy o swobodzie działalności gospodarczej isap.sejm.gov.pl</p> <p>4. Ustawa o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów isap.sejm.gov.pl</p>	<p>1. https://ems.ms.gov.pl/</p> <p>2. http://orka.sejm.gov.pl/proc7.nsf/ustawy/2094_u.htm</p> <p>3. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807</p> <p>4. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829</p> <p>5. http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000829</p>

			<p>szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”;</p> <p>– wprowadzono mechanizm monitorowania procesu wdrażania programu „Small Business Act” i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.</p>	Nie	<p>5. Ustawa o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych isap.sejm.gov.pl</p>	IsServlet?id=WDU20140000768
<p>4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.</p>	IV Efektywność energetyczna	Częściowo	<p>Działania służące zapewnieniu wdrożenia minimalnych wymagań dotyczących charakterystyki energetycznej budynków, zgodnie z art. 3, 4 i 5 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2010/31/UE1;</p> <p>Działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE;</p> <p>Działania służące zapewnieniu planowania strategicznego w dziedzinie efektywności energetycznej, spójne z art. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE2;</p> <p>Działania spójne z art. 13 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/32/WE1 w sprawie końcowego wykorzystania energii i usług energetycznych, aby zapewnić dostarczenie klientom końcowym indywidualnych liczników w zakresie, w jakim jest to możliwe technicznie, racjonalne</p>	<p>Tak</p> <p>Nie</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>1. Rozp. MliR z 3.06.2014 r. w spr. metodologii obliczania charakterystyki energetycznej budynku</p> <p>2. Rozp. Ministra Infrastruktury z 12.04.2002 r. w spr. warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie</p> <p>3. Art. 5 ust. 2a ustawy z 7.07.1994 r. – Prawo budowlane</p> <p>4. Art. 10. ust. 1 i 2 ustawy z 15.04.2011 r. o efektywności energetycznej</p> <p>5. Ustawa z 21.11.2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów</p>	<p>1. http://g.ekspert.infor.pl/p/dane/akty_pdf/DZU/2014/122/888.pdf#zoom=90</p> <p>2. http://isap.sejm.gov.pl/DetaIsServlet?id=WDU20020750690</p> <p>3. http://isap.sejm.gov.pl/DetaIsServlet?id=WDU20130001409</p> <p>4. http://isap.sejm.gov.pl/DetaIsServlet?id=WDU20110940551</p> <p>5. http://isap.sejm.gov.pl/DetaIsServlet?id=WDU20082231459</p> <p>6. Rozp. MG z 15.01.2007 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemów ciepłowniczych http://isap.sejm.gov.pl/DetaIsServlet?id=WDU20070160092</p> <p>7. Ustawa Prawo energetyczne z 10.04. 1997 r. http://isap.sejm.gov.pl/DetaIsServlet?id=WDU20140000768</p>

			finansowo i proporcjonalne w odniesieniu do potencjalnych oszczędności energii.			IsServlet?id=WDU19970540348 8. Rozp. MG z 17.09.2010 r. w spr. szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń z tytułu zaopatrzenia w ciepło http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20101941291
4.2. Przeprowadzono działania promujące wysoko wydajną kogenerację energii cieplnej i elektrycznej.	IV Efektywność energetyczna	Tak	Wsparcie dla kogeneracji opiera się na popycie na użytkową energię cieplną i oszczędności energii pierwotnej zgodnie z art. 7 ust. 1 i art. 9 ust. 1 lit. a) i b) dyrektywy 2004/8/WE; państwa członkowskie lub ich właściwe organy oceniły istniejące prawodawstwo i ramy regulacyjne pod kątem procedur udzielania zezwoleń lub innych procedur, aby: <ul style="list-style-type: none"> zachęcać do projektowania jednostek kogeneracji dla pokrycia ekonomicznie uzasadnionego zapotrzebowania na ciepło użytkowe i unikania produkcji ciepła w ilościach przekraczających zapotrzebowanie na ciepło użytkowe oraz ograniczyć regulacyjne i pozaregulacyjne bariery utrudniające rozwój kogeneracji. 	Tak	1. Ustawa o zmianie ustawy – prawo energetyczne z dnia 14 marca 2014 r. 2. Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych (...) 3. Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku 4. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych 5. Ustawa dotycząca odnawialnych źródeł energii 6. Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych	1. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU2 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU201400004570140000490 3. http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf 4. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20061691199 5. http://legislacja.rcl.gov.pl/dokum/2/19349/228300/dokument118770.pdf 6. http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf
4.3. Przeprowadzono	IV Efektywno	Tak	Gotowe są przejrzyste systemy wsparcia, priorytetowy lub	Tak	1. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne wraz z aktami wykonawczymi	1. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU201400004

działania promujące wytwarzanie i dystrybucję odnawialnych źródeł energii.	ścisła energetyczna		<p>gwarantowany dostęp do sieci oraz pierwszeństwo w dystrybucji, jak również standardowe zasady odnoszące się do ponoszenia i podziału kosztów dostosowań technicznych, które to zasady zostały podane do publicznej wiadomości, zgodnie z art. 14 ust. 1, art. 16 ust. 2 oraz art. 16 ust. 3 dyrektywy 2009/28/WE.</p> <p>Państwo członkowskie przyjęło krajowy plan działania w zakresie energii ze źródeł odnawialnych zgodnie z art. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/28/WE.</p>	Tak	<p>2. Ustawa z dnia 21 marca 2014 r. o zmianie ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz niektórych innych ustaw</p> <p>3. Krajowy Plan Działań w zakresie energii ze źródeł odnawialnych, przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2010 r.</p> <p>4. Polityka Energetyczna do 2030 roku</p>	<p>90</p> <p>2. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20061691199</p> <p>3. http://www.mg.gov.pl/files/upload/12326/KPD_RM.pdf</p> <p>4. http://www.mg.gov.pl/files/upload/8134/Polityka%20energetyczna%20ost.pdf</p>
5.1. Zapobieganie ryzyku i zarządzanie ryzykiem: Istnienie krajowych lub regionalnych ocen ryzyka na potrzeby zarządzania klęskami i katastrofami, uwzględniających dostosowanie do zmian klimatu.	V. Środowisko o przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów	Tak	<p>Gotowa jest krajowa lub regionalna ocena ryzyka zawierająca następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opis procesu, metodologii, metod i niewrażliwych danych wykorzystywanych w ocenach ryzyka, jak również opartych na ryzyku kryteriów określania inwestycji priorytetowych; – opis scenariuszy zakładających jeden rodzaj ryzyka i scenariuszy zakładających wiele rodzajów ryzyka; – uwzględnienie, w stosownych przypadkach, krajowych strategii dostosowania do zmiany klimatu. 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>„Ocena ryzyka na potrzeby zarządzania kryzysowego. Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” z: „Raport o zagrożeniach bezpieczeństwa narodowego” http://rcb.gov.pl/wp-content/uploads/ocenaryzyka.pdf</p> <p>Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020, z perspektywą do roku 2030 http://klimada.mos.gov.pl/dokument-spa-2020</p>	

<p>6.1. Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy –</p> <p>a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz</p> <p>b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.</p>	<p>V. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów</p>	<p>Nie</p>	<p>– w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub dotkniętych regionów;</p> <p>– przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.</p>	<p>Nie</p> <p>Nie</p>	<p>Nowelizacja ustawy prawo wodne http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140000659</p> <p>Masterplany dla dorzeczy Odry i Wisły http://www.mos.gov.pl/arttykul/7_archiwum/23261_rzad_przyjal_masterplany_dla_dorzeczy_wisly_i_odry.html</p> <p>Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20010620627</p>	
<p>6.2. Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i środowiskowo inwestycji w</p>	<p>V. Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie</p>	<p>Częściowo</p>	<p>– zgodnie z wymogami art. 11 ust. 5 dyrektywy 2008/98/WE Komisji przekazano sprawozdanie z realizacji dotyczące postępów w osiąganiu celów określonych w art. 11 dyrektywy 2008/98/WE;</p>	<p>Tak</p>	<p>Krajowy plan gospodarki odpadami 2014 (M. P. Nr 101, poz. 1183) http://dokumenty.rcl.gov.pl/M2010101118301.pdf</p> <p>Wojewódzkie plany gospodarki odpadami</p>	

sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów	anie zasobów		<ul style="list-style-type: none"> – istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE; – istnienie programów zapobiegania powstawaniu odpadów, zgodnie z wymogami art. 29 dyrektywy 2008/98/WE; – przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE. 	<p>Nie</p> <p>Tak</p> <p>Nie</p>	<p>Regionalne plany inwestycyjne</p> <p>Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów http://www.mos.gov.pl/g2/big/2014_02/9eb50a325ed3098179730907a88a53d5.pdf</p> <p>Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r. o gospodarce opakowaniami i odpadami opakowaniowymi (Dz. U. poz. 888)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130000888</p>	
7.1 Istnienie kompleksowego planu/ planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i	VII. INFRASTRUKTURA TRANSPORTOWA	Częściowo	Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.	Nie	<p>Dokumentami zapewniającymi spełnienie warunku są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025</i> (zaktualizowana w roku 2013). <p>Strategia dostępna pod adresem: http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/strategia-2025.html</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030”. – Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego (przyjęty w 2013 r.) dostępny pod adresem: http://bip.warmia.mazury.pl/urząd_marszalkowski/a 	<p>Strategia w Celu operacyjnym 7.4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności; kierunki działań: B. Inwestycje drogowe, C. Infrastruktura kolejowa, wskazuje najważniejsze dla regionu inwestycje transportowe.</p> <p>Projekt Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030” zostanie opracowany przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie do końca 2015 r.</p> <p>Plan zrównoważonego rozwoju</p>

bazową siecią TEN-T.					<p>kt/153/6547/Przyjęcie___Planu_zrownowazonego_rozwoju_publicznego_transportu_zbiorowego_dla_Wojewodztwa_Warmińsko-Mazurskiego/</p>	<p>publicznego transportu zbiorowego dla Województwa określa zapotrzebowanie oraz charakterystyki sieci wojewódzkich połączeń komunikacyjnych w drogowych i kolejowych przewozach pasażerskich w perspektywie do 2025 roku.</p>
			<p>Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w: bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz wtórną łączność.</p>	Nie	<p>Dokumentami zapewniającymi spełnienie warunku są:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025</i> (zaktualizowana w roku 2013). <p>Strategia dostępna pod adresem: http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/s-trategia-2025.html</p> <ul style="list-style-type: none"> – Projekt Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030”. – Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego (przyjęty w 2013 r.) dostępny pod adresem: http://bip.warmia.mazury.pl/urzed_marszalkowski/akt/153/6547/Przyjecie___Planu_zrownowazonego_rozwoju_publicznego_transportu_zbiorowego_dla_Wojewodztwa_Warmińsko-Mazurskiego/ – Lista rankingowa bazująca na kryteriach wyboru 	<p>Strategia w celu operacyjnym 7.4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności; kierunki działań: B. Inwestycje drogowe, C. Infrastruktura kolejowa, wskazuje najważniejsze dla regionu inwestycje transportowe.</p> <p>Projekt Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030” zostanie opracowany przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie do końca 2015 r.</p> <p>Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa określa zapotrzebowanie oraz charakterystyki sieci wojewódzkich połączeń komunikacyjnych w drogowych</p>

					<p>projektów drogowych wskazanych w wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju pt. „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Kryteria wyboru projektów drogowych w ciągu dróg wojewódzkich przewidywanych do realizacji w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020”.</p> <p>– Lista rankingowa w sektorze kolejowym (na poziomie regionalnym) powstała w wyniku analizy wniosków z dokumentu „Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego (...)”, komplementarnie do zapisów Dokumentu Implementacyjnego Strategii Rozwoju Transportu 2020 (z perspektywą do 2030) - DI, który zawiera zestawienie interwencji na poziomie krajowym.</p>	i kolejowych przewozach pasażerskich w perspektywie do 2025 roku.
			Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności	Nie	<p>– Projekt Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030”.</p> <p>– Lista rankingowa bazująca na kryteriach wyboru projektów drogowych wskazanych w wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju pt. „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Kryteria wyboru projektów drogowych w ciągu dróg wojewódzkich przewidywanych do realizacji w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020”.</p> <p>– Lista rankingowa w sektorze kolejowym (na poziomie regionalnym) powstała w wyniku analizy wniosków z dokumentu „Plan zrównoważonego rozwoju</p>	Projekt Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030” zostanie opracowany przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie do końca 2015 r.

					publicznego transportu zbiorowego (...)", komplementarnie do zapisów Dokumentu Implementacyjnego Strategii Rozwoju Transportu 2020 (z perspektywą do 2030) - DI, który zawiera zestawienie interwencji na poziomie krajowym.	
			Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów	Nie	– Projekt Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko- Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030".	Projekt Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko- Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030" zostanie opracowany przez Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie do końca 2015 r.
7.2. Kolej: Istnienie w kompleksowym planie/ kompleksowych planach lub ramach dotyczących transportu wyraźnej części dotyczącej rozwoju kolei zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu regionalnym i lokalnym), która wspiera rozwój infrastruktury i	VII. INFRASTR UKTURA TRANSPO RTOWA	Tak	Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei spełniającej wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko	Tak	Dokumentami zapewniającymi spełnienie warunku są: – <i>Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego do roku 2025</i> (zaktualizowana w roku 2013). Strategia dostępna pod adresem: <a href="http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/s
trategia-2025.html">http://strategia2025.warmia.mazury.pl/artykuly/72/s trategia-2025.html . – Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego (przyjęty w 2013 r.), dostępny pod adresem: <a href="http://bip.warmia.mazury.pl/urzed_marszalkowski/a
kty/153/6547/Przyjecie_Planu_zrownowazonego_r
ozwoju_publicznego_transportu_zbiorowego_dla_
Wojewodztwa_Warmińsko-Mazurskiego/">http://bip.warmia.mazury.pl/urzed_marszalkowski/a kty/153/6547/Przyjecie_Planu_zrownowazonego_r ozwoju_publicznego_transportu_zbiorowego_dla_ Wojewodztwa_Warmińsko-Mazurskiego/ .	Strategia w celu operacyjnym 7.4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności; kierunki działań: B. Inwestycje drogowe, C. Infrastruktura kolejowa, wskazuje najważniejsze dla regionu inwestycje transportowe. Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa określa zapotrzebowanie oraz charakterystyki sieci wojewódzkich połączeń komunikacyjnych w drogowych i kolejowych przewozach pasażerskich w perspektywie do 2025 roku.

poprawia łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T. Inwestycje obejmują tabor, interoperacyjność oraz rozwijanie potencjału.			Istnienie w kompleksowym planie/planach lub ramach dotyczących transportu części odnoszącej się do rozwoju kolei identyfikującej odpowiednią ilość realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów (wraz z harmonogramem i budżetem).	Tak	– Mandat Negocjacyjny do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjęty uchwałą nr 47/578/14/IV Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 IX 2014 r. (wyciąg – obszar transport).	
			Działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów	Tak	– Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) dostępny pod adresem: http://www.mir.gov.pl/Transport/Zrownowazony_transport/SRT/Dokument_Implementacyjny/Documents/Dokument_Implementacyjny_do_SRT_17102014.pdf .	
7.4 Energetyka Opracowywanie inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej.	IV Efektywność energetyczna		Istnienie kompleksowych planów określających priorytety inwestycyjne w obszarze infrastruktury energetycznej, zgodnie z art. 22 Dyrektywy 2009/72/EC oraz Dyrektywy 2009/73/EC, jeśli dotyczy, jak również zgodnie z obowiązującymi regionalnymi planami inwestycyjnymi w rozumieniu art. 12 oraz 10-letnimi planami rozwoju sieci obejmującymi obszar Europy w rozumieniu art. 8 ust. 3 lit.(b) Rozporządzenia Nr 714/2009 i Nr 715/2009, jak również stosownie do art. 3 ust.4 Rozporządzenia TEN-E transeuropejskiej infrastruktury energetycznej. Project pipeline obejmujący dojrzałe i wykonalne projekty dedykowane do wsparcia ze	Tak Nie Tak	1. Ustawa z dnia 26.07.2013 r. o zmianie ustawy - Prawo energetyczne oraz niektórych innych ustaw. 2. Ustawa z dnia 15.04.2011 r. o efektywności energetycznej 3. Rozporządzenie MG w sprawie zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi 4. Rozporządzenie MG z dnia 2.07.2010 r. w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego 5. Ustawa z dnia 16.02.2007 r. o zapasach ropy naftowej (...),	1. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20130000984 2. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20110940551 3. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20130000820 http://isip.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20101330891 4. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20070520343 5. http://isap.sejm.gov.pl/DetaiIsServlet?id=WDU20070520343

			<p>środków EFRR.</p> <p>Środki do osiągnięcia celów spójności gospodarczej i społecznej oraz ochrony środowiska, stosownie do art. 3 ust. 10 Dyrektywy 2009/72/EC i art. 3 ust. 7 Dyrektywy 2009/73/EC</p> <p>Środki służące optymalizacji wykorzystania energii, zgodnie z art. 3 ust. 11 Dyrektywy 2009/72/EC i art. 3 ust. 8 Dyrektywy 2009/73/EC.</p>	Tak		
8.1 Została opracowana i jest realizowana aktywna polityka rynku pracy w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia	X. Regionalny Rynek Pracy	Tak	<p>Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają zindywidualizowane usługi, doradztwo oraz aktywne i zapobiegawcze środki rynku pracy na wczesnym etapie, otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności zmarginalizowanych.</p> <p>Służby zatrudnienia mają możliwość zapewnienia i faktycznie zapewniają pełne i przejrzyste informacje o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.</p> <p>Służby zatrudnienia stworzyły formalne lub nieformalne rozwiązania dotyczące współpracy z</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001, z późn.zm.) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001</p> <p>Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTENT,objectID,873075</p>	

			odpowiednimi zainteresowanymi podmiotami.			
8.2. Praca na własny rachunek, przedsiębiorczość i tworzenie przedsiębiorstw: Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu	X. Regionalny Rynek Pracy	Tak	<p>Gotowe są strategiczne ramy polityki na rzecz wspierania nowych przedsiębiorstw sprzyjających włączeniu społecznemu obejmujące następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na rozpoczęcie działalności gospodarczej i zmniejszenie kosztów zakładania przedsiębiorstw, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act; – wprowadzono działania mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu Small Business Act; – działania łączące odpowiednie usługi rozwoju przedsiębiorstw i usługi finansowe (dostęp do kapitału), w tym – w razie konieczności – kontakty w celu zaangażowania grup lub obszarów w niekorzystnej sytuacji 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Program Rozwoju Przedsiębiorstw (http://www.mg.gov.pl/Wspieranie+przedsiębiorczosci/Polityki+przedsiębiorczosci+i+innowacyjnosci/Program+Rozwoju+Przedsiębiorstw)</p> <p>Program Lepsze regulacje 2015 (http://www.mg.gov.pl/Prawo+dla+przedsiębiorcy/Program+Lepsze+regulacje+2015)</p> <p>Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej http://dokumenty.rcl.gov.pl/MP/rok/2014/pozycja/811</p>	<p>Odniesienia do dokumentów c.d.:</p> <p>Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 Nr 173 poz. 1807) http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20041731807</p>
8.3 Instytucje rynku pracy są	X. Regionalny	Tak	Działania mające na celu reformę służb zatrudnienia, tak aby miały	Tak	Polska 2030. Wyzwania rozwojowe https://mac.gov.pl/files/wp-	Odniesienia do dokumentów c.d.:

modernizowane i wzmacniane w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia. Reformy instytucji rynku pracy zostaną poprzedzone jasnymi ramami strategicznymi i oceną ex ante obejmującą m.in. kwestię płci	y Rynek Pracy		<p>one możliwość zapewniania zindywidualizowanych usług, doradztwa oraz aktywnych i zapobiegawczych środków rynku pracy na wczesnym etapie, które są otwarte dla wszystkich osób poszukujących pracy, przy jednoczesnym koncentrowaniu się na osobach najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osobach ze społeczności zmarginalizowanych</p> <p>Działania mające na celu reformę służb zatrudnienia, tak aby miały one możliwość zapewniania pełnych i przejrzystych informacji o nowych wakatach i możliwościach zatrudnienia z uwzględnieniem zmieniających się potrzeb na rynku pracy.</p> <p>Reformy służb zatrudnienia będą obejmowały tworzenie formalnych lub nieformalnych sieci współpracy z odpowiednimi zainteresowanymi stronami.</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>content/uploads/2011/12/Polska2030_final_novembre2012.pdf</p> <p>Strategia Rozwoju Kraju 2020 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882</p> <p>Strategia Europa 2020 http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf</p> <p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2</p> <p>Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_poland_pl.pdf</p>	<p>Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2012/2013 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2012_poland_pl.pdf</p> <p>Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2013/2014 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_poland_pl.pdf</p> <p>Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2014/2015 http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/nrp2014_poland_pl.pdf</p> <p>Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia 2012-2014 http://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/public/1_NO_WA%20STRONA/rynek%20pracy/programy/KPDZ%202012-2014.pdf</p> <p>Rozporządzenia wykonawcze do ww. ustawy http://www.psz.praca.gov.pl/main.php?do=ShowPage&nPID=867685&pT=details&sP=CONTE NT,objectID,873075</p>
---	---------------	--	--	-----------------------	---	--

8.4 Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	X. Regionalny Rynek Pracy	CZĘŚCIOWO	Właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w opracowywanie polityki aktywnego starzenia się i związane z nią działania następcze z myślą o utrzymaniu starszych pracowników na rynku pracy i promowanie ich zatrudnienia; Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.	Tak NIE	Solidarność Pokoleń 50+ (przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 24 grudnia 2013 r., http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/program-solidarnosc-pokolen/ Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej (ZDPS, przyjęte przez Radę Ministrów 24 grudnia 2013 r., http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/zalozenia-dlugofalowej-polityki-senioralnej-w-polsce-na-lata-20142020/	Odniesienia do dokumentów c.d.: Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020 - Krajowe Ramy Strategiczne Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 http://www.mpips.gov.pl/seniorzyaktywne-starzenie/rzadowy-program-asos/ Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&typ e=2
8.5 Przystosowywanie pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian: Istnienie polityk sprzyjających przewidywaniu i dobremu zarządzaniu i zmianami i restrukturyzacją.	X. Regionalny Rynek Pracy	Tak	Gotowe są instrumenty mające na celu wspieranie partnerów społecznych i instytucji publicznych w opracowywaniu proaktywnych podejść do zmian i restrukturyzacji, które obejmują działania: - działania służące promowaniu przewidywania zmian: - działania służące promowaniu przygotowania procesu restrukturyzacji i zarządzania nim.	Tak Tak Tak	Program „Polityka Nowej Szansy” http://bip.mg.gov.pl/node/20367	
8.6. Istnienie ram strategicznych na rzecz wspierania	X. Regionalny Rynek Pracy	Tak	Istnieją ramy strategiczne polityki mającej na celu wspieranie		Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP201300006	Odniesienia do dokumentów c.d.:

zatrudnienia młodzieży, w tym poprzez wdrożenie gwarancji dla młodzieży. Warunek ma zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych.	Pracy		<p>zatrudnienia młodzieży, które:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opierają się na danych mierzących wyniki w odniesieniu do młodych ludzi, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą, oraz stanowiących podstawę do opracowywania ukierunkowanych polityk i monitorowania postępów rozwoju sytuacji; – wskazują właściwą instytucję publiczną odpowiedzialną za zarządzanie środkami na rzecz zatrudnienia młodzieży i koordynację partnerstw na wszystkich poziomach i we wszystkich sektorach; – angażują zainteresowane podmioty, które są istotne dla kwestii rozwiązania problemu bezrobocia wśród osób młodych; – umożliwiają wczesne interweniowanie i aktywizację; – obejmują środki wspierające dostęp do zatrudnienia, podnoszenie kwalifikacji, zwiększenie mobilności i trwałą integrację na rynku pracy ludzi młodych, którzy nie pracują, nie kształcą się ani nie szkolą. 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>40&type=2</p> <p>Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”</p> <p>http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_poland_pl.pdf</p> <p>Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2012/2013</p> <p>http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2012_poland_pl.pdf</p>	<p>Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2013/2014</p> <p>http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nd/nrp2013_poland_pl.pdf</p> <p>Krajowy Program Reform na rzecz realizacji Strategii Europa 2020. Aktualizacja 2014/2015</p> <p>http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/nrp2014_poland_pl.pdf</p> <p>Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20040991001</p> <p>Nowelizacja ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r., Nr 6, poz. 33)</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20090060033</p>
9.1. Istnienie i realizacja krajowych strategicznych ram polityki na rzecz ograniczania	XI. Włączenie społeczne	Tak	<p>Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki na rzecz ograniczania ubóstwa, które mają na celu aktywne włączenie i które:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zapewniają wystarczające 	Tak	<p>Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020: Nowy Wymiar Aktywnej Integracji</p> <p>isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20140000787&type=2</p>	

ubóstwa mających na celu, w świetle wytycznych w sprawie zatrudnienia, aktywne włączenie osób wykluczonych z rynku pracy ¹ .			<p>podstawy do opracowywania polityk ograniczania ubóstwa i monitorowania zmian;</p> <p>– zawierają środki pomagające w osiągnięciu krajowego celu dotyczącego walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym (zgodnie z definicją w krajowym programie reform), co obejmuje promowanie możliwości trwałego zatrudnienia wysokiej jakości dla osób najbardziej zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób ze społeczności marginalizowanych;</p> <p>– angażują w zwalczanie ubóstwa właściwe zainteresowane strony;</p> <p>– w zależności od rozpoznanych potrzeb – zawierają działania umożliwiające przejście od opieki instytucjonalnej do opieki zapewnianej przez społeczności lokalne</p> <p>Na wnioski i w uzasadnionych przypadkach właściwe zainteresowane strony otrzymają wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>		
9.2. Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki dotyczącej	XI. Włączenie społeczne	Tak	<p>Gotowe są krajowe strategiczne ramy polityki dotyczącej integracji Romów, które:</p> <p>- ustalają możliwe do osiągnięcia</p>		<p>Program integracji społeczności romskiej w Polsce na lata 2014-2020</p> <p>http://mniejszosci.narodowe.mac.gov.pl/mne/romowie/program-integracji-spol/8303,Program-integracji-</p>	

integracji Romów			krajowe cele integracji Romów w celu zbliżenia ich do ogółu społeczeństwa; cele te powinny odnosić się do czterech unijnych celów integracji Romów związanych z dostępem do kształcenia, zatrudnienia, opieki zdrowotnej i zakwaterowania;	Tak	spolecznosci-romskiej-w-Polsce-na-lata-2014-2020.html	
			– identyfikują, w stosownych przypadkach, mikroregiony w niekorzystnej sytuacji lub okolice poddane segregacji, gdzie wspólnoty są najbardziej poszkodowane, przy wykorzystaniu dostępnych wskaźników społeczno-gospodarczych i terytorialnych (np. bardzo niski poziom wykształcenia, długoterminowe bezrobocie itd.);	Tak		
			- obejmują silne metody monitorowania w celu ewaluacji wpływu działań zmierzających do integracji Romów oraz mechanizmy przeglądu w celu dostosowania strategii;	Tak		
			- zostały opracowane, są realizowane i monitorowane w ścisłej współpracy i przy stałym dialogu ze społecznością romską oraz regionalnymi i lokalnymi władzami.	Tak		
			Na wniosek i w uzasadnionych przypadkach zainteresowane strony otrzymają wsparcie przy składaniu wniosków dotyczących projektów oraz przy wdrażaniu wybranych projektów i zarządzaniu nimi.	Tak		

			<p>zakończenia nauki, które:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opierają się na dowodach; – obejmują właściwe sektory edukacji, w tym wczesny rozwój dziecka, są skierowane w szczególności do grup w trudnej sytuacji, w których występuje największe ryzyko przedwczesnego zakończenia nauki, w tym do osób ze społeczności marginalizowanych, i poruszają kwestię środków zapobiegawczych, interwencyjnych i wyrównawczych; - obejmują wszystkie sektory polityki oraz zainteresowane podmioty, które są istotne dla rozwiązania kwestii przedwczesnego zakończenia nauki. 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>		
<p>10.2. Szkolnictwo wyższe: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania uczestnictwa w szkolnictwie wyższym, podnoszenia jego jakości i skuteczności, w zakresie określonym w art. 165 TFUE</p>	<p>II. Kadry dla gospodarki i</p>	<p>Tak</p>	<p>Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki na rzecz szkolnictwa wyższego, które obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w razie potrzeby działania zmierzające do zwiększenia uczestnictwa w szkolnictwie wyższym i uzyskiwania wyższego wykształcenia, które: <p>zwiększają uczestnictwo w szkolnictwie wyższym wśród grup o niskich dochodach i innych grup niedostatecznie reprezentowanych, ze szczególnym uwzględnieniem osób znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym osób ze</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</p> <p>http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2Dokument implementacyjny SRKL</p> <p>http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl--projekt-z-31072012-r/</p>	

			<p>społeczności marginalizowanych;</p> <p>zmniejszają odsetek osób przedwcześnie porzucających naukę/poprawiają wskaźniki ukończenia nauki</p> <p>zachęcają do wprowadzania innowacyjnych treści programowych i projektów programów.</p> <p>- działania mające na celu zwiększanie szans na zatrudnienie i przedsiębiorczości, które:</p> <p>zachęcają do rozwoju umiejętności o charakterze ogólnym, w tym przedsiębiorczości, w odpowiednich programach szkolnictwa wyższego;</p> <p>(eliminują różnice istniejące między kobietami a mężczyznami w zakresie wyborów dotyczących nauki i zawodu.</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>		
<p>10.3. Uczenie się przez całe życie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, w zakresie określonym w art. 165 TFUE.</p>	<p>II. Kadry dla gospodarki</p>	<p>Tak</p>	<p>Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki w zakresie uczenia się przez całe życie, które obejmują działania:</p> <p>– mające na celu wspieranie rozwoju i łączenia usług na potrzeby programu uczenia się przez całe życie, w tym ich wdrażania, i podnoszenia kwalifikacji (tj. potwierdzanie kwalifikacji, doradztwo, kształcenie i szkolenie) oraz zapewnienie zaangażowania i partnerstwa</p>	<p>Tak</p>	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</p> <p>http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2</p> <p>Dokument implementacyjny SRKL</p> <p>http://www.mpips.gov.pl/praca/strategie-i-dokumenty-programowe/strategia-rozwoju-kapitalu-ludzkiego-srkl---projekt-z-31072012-r/</p> <p>Perspektywa uczenia się przez całe życie</p> <p>http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie</p>	

			<p>właściwych zainteresowanych stron;</p> <p>– mające na celu świadczenie usług rozwoju umiejętności poszczególnych grup docelowych, w przypadku, gdy nadano im priorytetowy charakter w krajowych lub regionalnych strategicznych ramach polityki (na przykład dla młodych ludzi odbywających szkolenie zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami);</p> <p>– mające na celu zwiększenie dostępu do programu uczenia się przez całe życie, z uwzględnieniem starań na rzecz skutecznego wdrożenia narzędzi przejrzystości (na przykład europejskich ram kwalifikacji, krajowych ram kwalifikacji, europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym, europejskich ram odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym);</p> <p>- mające na celu poprawę adekwatności kształcenia i szkolenia względem rynku pracy oraz dostosowanie ich do potrzeb określonych grup docelowych (na</p>	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>zycie</p>	
--	--	--	---	----------------------------------	------------------------------	--

			przykład młodych ludzi odbywających szkolenia zawodowe, dorosłych, rodziców powracających na rynek pracy, osób o niskich kwalifikacjach i osób starszych, migrantów, a także innych grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności osób z niepełnosprawnościami).			
10.4 Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki na rzecz zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE.	IX. Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych	Tak	<p>Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zwiększania jakości i efektywności systemów kształcenia i szkolenia zawodowego w zakresie określonym w art. 165 TFUE, które obejmują następujące środki:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na rzecz lepszego dostosowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy w ścisłej współpracy z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym za pomocą mechanizmów prognozowania umiejętności, dostosowania programów nauczania oraz umocnienia rozwoju systemu nauczania poprzez pracę w różnych formach; - mające na celu zwiększenie jakości i atrakcyjności kształcenia i szkolenia zawodowego, w tym poprzez stworzenie krajowego podejścia do zapewnienia jakości kształcenia i szkolenia zawodowego (na przykład zgodnie z europejskimi ramami 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego</p> <p>http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000640&type=2 Perspektywa uczenia się przez całe życie</p> <p>http://www.men.gov.pl/index.php/uczenie-sie-przez-cale-zycie/770-perspektywa-uczenia-sie-przez-cale-zycie</p> <p>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000121</p> <p>Strategia Rozwoju Kraju 2020</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20120000882</p>	

			odniesienia na rzecz zapewnienia jakości w kształceniu i szkoleniu zawodowym) oraz wdrożenie narzędzi służących przejrzystości i uznawaniu, na przykład europejskiego systemu transferu osiągnięć w kształceniu i szkoleniu zawodowym (ECVET).			
11. Skuteczność administracji państw członkowskich: - Istnienie strategicznych ram polityki na rzecz zwiększenia sprawności administracji państw członkowskich, w tym reform administracji publiczne		Tak	<p>Gotowe i realizowane są strategiczne ramy polityki na rzecz zwiększenia sprawności administracyjnej instytucji publicznych państw członkowskich oraz ich umiejętności obejmujące następujące elementy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizę i strategiczne planowanie w zakresie reform prawnych, organizacyjnych lub proceduralnych – rozwój systemów zarządzania jakością – zintegrowane działania na rzecz uproszczenia i racjonalizacji procedur administracyjnych – opracowanie i realizację strategii i polityk dotyczących zasobów ludzkich obejmujących główne luki rozpoznane w tej dziedzinie – rozwój umiejętności na wszystkich poziomach hierarchii zawodowej w organach władz publicznych – opracowywanie procedur i 	<p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p> <p>Tak</p>	<p>Strategia Sprawne Państwo 2020</p> <p>http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WMP20130000136</p> <p>Plan działań na rzecz wdrażania strategii „Sprawne Państwo 2020” w perspektywie do 2020 r.</p> <p>https://administracja.mac.gov.pl/adm/departament-administra/strategia-sprawne-panst/8085,Strategia-Sprawne-Panstwo-2020.html</p>	

			narzędzi monitorowania i ewaluacji			
--	--	--	------------------------------------	--	--	--

Tabela 25. Działania do podjęcia w celu spełnienia obowiązujących ogólnych warunków ex-ante

Ogólny warunek ex-ante obowiązujący program, który jest całkowicie lub częściowo niespełniony	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucje odpowiedzialne za spełnienie warunku
1. Zapobieganie dyskryminacji	uregulowania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie zapobiegania dyskryminacji i w kontrolowanie tych funduszy	Przyjęcie <i>Agendy działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji w ramach funduszy unijnych 2014-2020</i> przez Komitet Koordynacyjny UP	I kwartał 2015	Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
2. Równouprawnienie płci	rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki UE w dziedzinie równouprawnienia płci, i w kontrolowanie tych funduszy			
3. Niepełnosprawność	rozwiązania w zakresie szkoleń pracowników organów zaangażowanych w zarządzanie funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi w zakresie prawa i polityki na szczeblu UE i na szczeblu krajowym w dziedzinie niepełnosprawności, w tym, w odpowiednich przypadkach, dostępności i praktycznego stosowania UNCRPD odzwierciedlonej w prawie UE i prawie krajowym, i w kontrolowanie tych funduszy			

Tabela 26. Działania do podjęcia w celu spełnienia obowiązujących tematycznych warunków ex-ante

Tematyczny warunek ex-ante obowiązujący	Niespełnione kryteria	Działania do podjęcia	Termin wykonania	Instytucje odpowiedzialne za
---	-----------------------	-----------------------	------------------	------------------------------

program, który jest całkowicie lub częściowo niespełniony				spełnienie warunku
<p>1.1. Badania naukowe i innowacje: Istnienie krajowych lub regionalnych strategii na rzecz inteligentnej specjalizacji, zgodnie z krajowym programem reform, w celu zwiększenia wydatków na badania i innowacje ze środków prywatnych, co jest cechą dobrze funkcjonujących krajowych lub regionalnych systemów badań i innowacji.</p>	<p>Gotowa jest krajowa lub regionalna strategia na rzecz inteligentnej specjalizacji, która:</p> <ul style="list-style-type: none"> – opiera się na analizie SWOT lub podobnej analizie, aby skoncentrować zasoby na ograniczonym zestawie priorytetów badań i innowacji 	<p>Rewizja procesu inteligentnych specjalizacji pod kątem wypełnienia warunków ex ante dla RPO WiM – współpraca z ekspertem Komisji Europejskiej. Omówienie działań zrealizowanych i planowanych do realizacji przez Samorząd Województwa w obrębie procesu definiowania inteligentnych specjalizacji.</p> <p>Proces identyfikacji inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego poddany został weryfikacji oraz ocenie ze strony eksperta skierowanego do regionu przez KE. Ekspert KE dokonał analizy przeprowadzonych dotychczas działań na podstawie dokumentów strategicznych i projektów dokumentów programowych oraz spotkań z przedstawicielami środowisk biznesowych, naukowych, czego wynikiem było przekazanie samorządowi rekomendacji odnośnie dalszych niezbędnych prac. Wyniki współpracy z ekspertem (omówione podczas spotkania bilateralnego z przedstawicielami KE) stanowiły punkt wyjścia do kontynuacji/ weryfikacji i korekty procesu inteligentnych specjalizacji.</p>	31 grudnia 2014	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		<p>Określenie potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarach IS w tym także pogłębienie analizy SWOT dla każdej ze specjalizacji</p>	31 lipca 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		<p>Określenie specyficznych potrzeb sektorów. Pogłębienie wiedzy na temat zasobów naukowych, dostępnej wiedzy i technologii.</p> <p>Realizacja zadania w ramach <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.</i></p>	31 lipca 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

	– przedstawia działania na rzecz pobudzenia prywatnych inwestycji w badania i rozwój,	<p>Zidentyfikowanie istniejących i potencjalnych form współpracy gospodarczej i naukowo-gospodarczej oraz ich zakresu w kontekście rozwoju danej specjalizacji w tym także analiza klastrów (potencjalnych i funkcjonujących) w IS w regionie</p> <p>Realizacja zadania w ramach <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.</i></p>	31 lipca 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		<p>Analiza wąskich gardeł (elementów ograniczających skuteczność wdrażanej polityki).</p> <p>Realizacja zadania w ramach <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.</i></p>	31 lipca 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		<p>Opracowanie systemu zarządzania inteligentnymi specjalizacjami, w tym identyfikacja liderów specjalizacji.</p> <p>Realizacja zadania w ramach <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.</i></p>	31 lipca 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		<p>Opracowanie metodyki komunikacji strategii inteligentnych specjalizacji:</p> <p>Ustanowienie stałego systemu komunikacji strategii inteligentnych specjalizacji, wyników monitorowania, zmian. W ramach <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego</i> planowane jest m.in.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Określenie kanałów i metod komunikacji, które powinny być stosowane w przypadku informowania o instrumentach wsparcia danej specjalizacji • Opracowanie metodyki przekazywania informacji o trendach w obszarach badań, rozwoju i innowacji 	31 lipca 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

		poszczególnym grupom docelowym w każdej z inteligentnych specjalizacji.		
		Zapewnienie Policy mix poprzez m.in. cykliczne spotkania Regionalnego Komitetu Sterującego ds. Regionalnej Strategii Innowacyjności Województwa Warmińsko-Mazurskiego (proces ciągły)	1 stycznia 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		Zapewnienie ciągłości procesu przedsiębiorczego odkrywania poprzez m.in.: Utrzymanie roli i zadań RKS ds. RSI w kreowaniu polityki innowacyjnej regionu, w tym wpływu na kształtowanie instrumentów wsparcia. (proces ciągły) Poszerzenie mechanizmu konsultacji ze środowiskiem naukowym i biznesowym kierunków wsparcia inteligentnych specjalizacji (w tym omówienie wyników monitorowania IS, wypracowywanie rekomendacji)- proces ciągły	1 stycznia 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		Zapobieganie duplikacji, fragmentacji i limitacji obszarów wsparcia. Uczestnictwo w Regionalnym Forum Inteligentnych Specjalizacji oraz spotkaniach organizowanych przez odpowiednie resorty mających na celu koordynację procesu inteligentnych specjalizacji na szczeblu krajowym i regionalnym (proces ciągły)	1 stycznia 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego
	– obejmuje mechanizm monitorowania	Uszczegółowienie systemu monitorowania i oceny, zapewnienie elastyczności inteligentnych specjalizacji oraz metodyki prognozowania trendów: Realizacja " <i>Badanie potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego</i> ", którego celem jest m.in.: <ul style="list-style-type: none"> Przygotowanie metodyki przyszłego monitorowania i weryfikacji procesów rozwojowych w każdej ze specjalizacji, kompatybilnej z obecnie funkcjonującym 	31 grudnia 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

		<p>systemem monitorowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego oraz metodologią opracowaną na poziomie krajowym.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie metodyki prognozowania trendów w obszarze badań, rozwoju i innowacji w każdej ze specjalizacji. • Przygotowanie rekomendacji wraz z określeniem potencjalnych scenariuszy i kierunków rozwoju każdej specjalizacji w świetle jego uwarunkowań gospodarczych, technologicznych, społecznych, infrastrukturalnych i prawnych. <p>Utworzenie systemu monitorowania, w tym listy wskaźników i ich wartości docelowych dla inteligentnych specjalizacji, pozwalających na monitorowanie inteligentnych specjalizacji oraz wyłaniających się nisz o potencjale tworzenia przewag konkurencyjnych dla regionu. System będzie spójny z metodologią monitorowania IS na poziomie krajowym.</p> <p>Udział w pracach koordynowanych przez MliR mających na celu wypracowanie wspólnej koncepcji/ założeń monitorowania specjalizacji na szczeblu krajowym i regionalnym.</p>		
	Przyjęto ramy określające dostępne środki budżetowe na badania i innowacje	<p>Głównym narzędziem realizacji <i>Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego województwa warmińsko-mazurskiego</i> a tym, samym wsparcia inteligentnych specjalizacji, jest Regionalny Program Operacyjny na lata 2014-2020, w którym przewidziano środki na działania mające wpływ na rozwój specjalizacji w najbliższych latach. Niemniej jednak po akceptacji przez Komisję Europejską regionalnych i krajowych programów operacyjnych oraz zakończeniu realizacji <i>Badania potencjału innowacyjnego i rozwojowego przedsiębiorstw funkcjonujących w obszarze inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego</i>" dokonany zostanie przegląd i pogłębienie informacji o środkach finansowych możliwych do pozyskania ze źródeł publicznych i prywatnych na rzecz rozwoju inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.</p>	30 września 2015 r.	Zarząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego

3.1.Przeprowadzono konkretne działania wspierające promowanie przedsiębiorczości z uwzględnieniem programu „Small Business Act”	– wprowadzono środki mające na celu skrócenie czasu potrzebnego na uzyskanie licencji i pozwoleń na podjęcie i prowadzenie szczególnego rodzaju działalności w ramach przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem celów programu „Small Business Act”;	Wejście w życie ustawy o zmianie ustaw regulujących warunki dostępu do wykonywania niektórych zawodów - III transza deregulacji	01.05.2015 r.	Ministerstwo Sprawiedliwości
	wprowadzono mechanizm monitorowania procesu wdrażania programu „Small Business Act” i oceny wpływu prawodawstwa na MŚP.	Wdrożenie elektronicznej platformy konsultacyjnej Wytyczne do przeprowadzania Oceny Wpływu Zakończenie pilotażu w zakresie testu MŚP	1.07.2015 1.07.2015 31.12.2015	MG
4.1. Przeprowadzono działania promujące racjonalne kosztowo ulepszenie efektywnego końcowego wykorzystania energii oraz racjonalne kosztowo inwestycje w efektywność energetyczną przy budowaniu lub renowacji budynków.	(2) Działania konieczne do utworzenia systemu certyfikacji w odniesieniu do charakterystyki energetycznej budynków spójnego z art. 11 dyrektywy 2010/31/UE	Wydanie rozporządzenia w sprawie metodologii wyznaczania charakterystyki energetycznej budynku lub części budynku, sposobu sporządzania oraz wzorów świadectw charakterystyki energetycznej (obecnie zakończono zbieranie uwag do projektu rozporządzenia w ramach konsultacji publicznych)	30.06.2015 r	MiR
6.1. Gospodarka wodna: Istnienie – w odniesieniu do inwestycji wspieranych przez programy – a) polityki taryfowej w zakresie cen wody, przewidującej odpowiednie	w sektorach wspieranych z EFRR i Funduszu Spójności państwo członkowskie zapewniło wkład różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w podziale na sektory, zgodnie z art. 9 ust. 1 tiret pierwsze dyrektywy 2000/60/WE, przy uwzględnieniu w stosownych przypadkach skutków społecznych, środowiskowych i gospodarczych zwrotu, jak również warunków geograficznych i klimatycznych dotkniętego regionu lub	Główne działania: 1. Przyjęcie nowej ustawy – Prawo wodne, 2. Aktualizacja planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w Polsce Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami	31.03.2016 r. 31.12.2015 r.	Instytucja wiodąca: MŚ

zachęty dla użytkowników, aby efektywnie korzystali z zasobów wodnych oraz b) odpowiedniego wkładu różnych użytkowników wody w zwrot kosztów za usługi wodne w stopniu określonym w zatwierdzonych planach gospodarowania wodami w dorzeczu.	dotkniętych regionów;	odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.		
	– przyjęcie planu gospodarowania wodami w dorzeczu dla obszaru dorzecza spójnego z art. 13 dyrektywy 2000/60/WE.	Główne działania: 1. Aktualizacja planów gospodarki wodami na obszarach dorzeczy w Polsce 2. Przekazanie do KE raportu wraz z kopiami aktualizacji PGW planowane jest w I kwartale 2016 r. Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.	31.12.2015 r.	Instytucja wiodąca: KZGW Instytucja współpracująca: MŚ
	Kryterium 2 – istnienie jednego lub kilku planów gospodarki odpadami zgodnie z wymogami art. 28 dyrektywy 2008/98/WE;	Główne działania: 1. Wprowadzenie obowiązku sporządzania przez ZW planów inwest., 2. Wydanie rozp. określającego sposób i formę sporządzania WPGO 3. Aktualizacja KPGO 4. Aktualizacja WPGO wraz z opracowaniem planów inwestycyjnych Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.	31.12.2014 r. 31.12.2014 r. 31.12.2015 r. 31.12.2016 r.	Parlament MŚ MŚ/RM Marszałkowie Województw/ Sejmiki Województw
6.2. Gospodarka odpadami: Promowanie zrównoważonych gospodarczo i	Kryterium 4 przyjęto środki niezbędne do osiągnięcia celów na 2020 r. dotyczących przygotowania do ponownego wykorzystania i	Główne działania: 1. Nowelizacja ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	31.12.2014 r.	Parlament RP

<p>środowiskowo inwestycji w sektorze gospodarki odpadami, w szczególności poprzez opracowanie planów gospodarki odpadami zgodnych z dyrektywą 2008/98/WE oraz z hierarchią odpadów.</p>	<p>recyklingu, zgodnie z art. 11 ust. 2 dyrektywy 2008/98/WE.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Rozp. ws. obowiązku selektywnego zbierania niektórych odpadów komunalnych oraz szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów 3. Wydanie rozp. RM ws. opłat za korzystanie ze środowiska(...) 4. Uchwalenie nowej ustawy o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym 5. Wydanie rozp. ws. wzorów sprawozdań o odebranych odpadach komunalnych [...] 6. Wydanie rozp. dotyczącego audytu na podst. art. 51 ustawy z dn. 13 czerwca 2013. o gospodarce opakowaniami [...] <p>Opis spełniania kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante.</p>	<p>II kw. 2015 r.</p> <p>31.12.2015 r.</p> <p>31.03.2015</p> <p>31.12.2015</p> <p>31.12.2015</p>	<p>Ministerstwo Środowiska</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p> <p>Parlament RP</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p> <p>Ministerstwo Środowiska</p>
<p>7.1 Istnienie kompleksowego planu/ planów lub kompleksowych ram w zakresie inwestycji transportowych zgodnie z instytucyjną strukturą państw członkowskich (z uwzględnieniem transportu publicznego na szczeblu</p>	<p>– Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych spełniających wymogi prawne dotyczące strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.</p> <p>– Istnienie kompleksowego planu/planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających wkład w jednolity europejski obszar transportu zgodnie z art. 10 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013, w tym priorytetów w zakresie inwestycji w:</p>	<p>Opracowanie Planu Rozwoju Sieci Drogowej Dróg Wojewódzkich Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2012-2020 z perspektywą do roku 2030.</p>	<p>31 marca 2016</p>	<p>Zarząd Dróg Wojewódzkich w Olsztynie</p>

regionalnym i lokalnym), które wspierają rozwój infrastruktury i poprawiają łączność z kompleksową i bazową siecią TEN-T.	<p>bazową i kompleksową sieć TEN-T, w których przewiduje się inwestycje w ramach EFRR i Funduszu Spójności, oraz wtórną łączność.</p> <p>– Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających identyfikację odpowiedniej ilości realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów, które mają być wspierane w ramach EFRR i Funduszu Spójności.</p> <p>– Istnienie kompleksowego planu/ planów transportu lub ram w zakresie inwestycji transportowych określających działania mające na celu zapewnienie zdolności instytucji pośredniczących i beneficjentów do realizacji projektów.</p>			
7.4 Energetyka Opracowywanie inteligentnych systemów dystrybucji, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej.	2. Project pipeline obejmujący dojrzałe i wykonalne projekty dedykowane do wsparcia ze środków EFRR	Przyjęcie Project Pipeline	31 grudnia 2014 r	Ministerstwo Gospodarki
8.4 Aktywne i zdrowe starzenie się: Została opracowana polityka dotycząca aktywnego starzenia się w świetle wytycznych dotyczących zatrudnienia.	2 Państwo członkowskie przygotowało działania mające na celu promowanie aktywnego starzenia się.	<p>Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.</p> <p>- Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r.</p> <p>- Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.</p> <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do</p>	30.06.2015	Ministerstwo Zdrowia

		programu.		
9.3. Zdrowie: Istnienie krajowych lub regionalnych strategicznych ram polityki zdrowotnej w zakresie określonym w art. 168 TFUE, zapewniających stabilność gospodarczą	1) Gotowe są krajowe lub regionalne strategiczne ramy polityki zdrowotnej, które zawierają:	Warunek zostanie uznany za wypełniony po spełnieniu poniższych kryteriów:	31.12.2016	Ministerstwo Zdrowia
	2) skoordynowane działania poprawiające dostęp do świadczeń zdrowotnych;	Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. - Uzupełnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r. - Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r. Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu.	30.06.2015	Ministerstwo Zdrowia
	3) działania mające na celu stymulowanie efektywności w sektorze opieki zdrowotnej poprzez wprowadzanie modeli świadczenia usług i infrastruktury;	Plan działań dotyczący map potrzeb zdrowotnych - Sporządzenie „map potrzeb” w zakresie onkologii i kardiologii opisujących elementy systemu na poziomie POZ, AOS, szpitali. Termin: 31/12/2015 - Stworzenie „map potrzeb” dla innych chorób na poziomie POZ, AOS, szpitali. Termin: 31/12/2016 Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do	31.12.2016	Ministerstwo Zdrowia

		programu.		
	4) system monitorowania i przeglądu.	<p>Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.</p> <p>- Uzupelnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r.</p> <p>- Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.</p> <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do programu.</p>	30.06.2015	Ministerstwo Zdrowia
	5) Państwo członkowskie lub region przyjął ramy określające szacunkowo dostępne środki budżetowe na opiekę zdrowotną oraz efektywną pod względem kosztów koncentrację środków przeznaczonych na priorytetowe potrzeby opieki zdrowotnej.	<p>Plan działań dotyczący przygotowania dokumentu: Policy Paper dla obszaru ochrony zdrowia w Polsce na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne.</p> <p>- Uzupelnienie Policy paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe Ramy Strategiczne. Dokument zostanie zweryfikowany w kontekście uwag zgłoszonych przez KE na spotkaniu w dniu 16 października 2014 r., Termin: 31/02/2015 r.</p> <p>- Przyjęcie Policy paper przez właściwe władze na poziomie krajowym, Termin: 30/06/2015 r.</p> <p>Opis spełnienia kryterium wraz ze szczegółowym planem działań oraz harmonogramem i instytucjami odpowiedzialnymi zostały przedstawione w Samoocenie spełniania warunkowości ex ante, stanowiącej załącznik do</p>	30.06.2015	

		programu.		
--	--	-----------	--	--

SEKCJA 10   ZMNIEJSZANIE OBCIĄŻEŃ ADMINISTRACYJNYCH DLA BENEFICJENTÓW

Instytucje odpowiedzialne za wdrażanie polityki spójności w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 będą kontynuowały działania zmierzające do wprowadzenia jak najszerzego katalogu uproszczeń dla beneficjentów środków UE, zgodnie z sekcją 2.6 UP. Ułatwienia te polegają nie tylko na wprowadzeniu uproszczeń wynikających z rozporządzeń unijnych lub będących ich konsekwencją, ale także w obszarach podlegających uregulowaniom na poziomie krajowym. Zgodnie z zaleceniami krajowymi, przy opracowywaniu programu odpowiednie instytucje zaangażowane w jego przygotowanie były zobowiązane do umieszczenia w programie syntetycznej oceny najważniejszych obowiązków administracyjnych po stronie beneficjentów, związanych z jego wdrażaniem oraz do wskazania ich źródła.

Do uproszczeń we wdrażaniu funduszy polityki spójności w okresie 2014-2020 w ramach RPO WiM, które nie wynikają bezpośrednio z planowanych regulacji unijnych, należą w szczególności:

- większa decentralizacja systemu wdrażania poprzez zwiększenie udziału regionalnych programów w alokacji ogółem,
- wprowadzenie do programów mechanizmów wsparcia zintegrowanego, których wdrażanie powierzone zostanie ośrodkom miejskim (ZIT),
- elastyczne formy finansowania projektów z rozbudowanym systemem zaliczkowym,
- zapewnienie szerszego tematycznie dostępu do instrumentów finansowych,
- zapewnienie łatwego dostępu dla potencjalnych beneficjentów do kompleksowej informacji za pośrednictwem rozbudowanej sieci punktów informacyjnych poszczególnych funduszy.

Do uproszczeń wdrażania RPO WiM, które wynikają z możliwości wprowadzonych przez rozporządzenie ramowe⁶⁶, w warunkach polskich wykorzystane zostały m.in.:

- w zakresie projektów generujących dochód - możliwie szerokie stosowanie stawek ryczałtowych, w tym także obniżenie poziomu dofinansowania w ramach osi priorytetowej po uwzględnieniu dochodowości projektów realizowanych w ramach tej osi,
- możliwie szerokie stosowanie form ryczałtowego finansowania w ramach programów.

Podkreślić należy, że ww. uproszczenia zostały wprowadzone już na etapie programowania wsparcia. Natomiast w stosunku wszelkich innych obszarów problemowych, zidentyfikowanych w trakcie realizacji programu, będą podejmowane bieżące działania eliminujące źródła problemów (wzorem poprzednich perspektyw finansowych). Działania te dotyczyć będą m.in.:

---

⁶⁶ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Unii Europejskiej nr 1303/2013 z dnia 17.12.2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006

- zapewnienia beneficjentom kompleksowej informacji za pośrednictwem Głównego i Lokalnych Punktów Informacyjny Funduszy Europejskich w Olsztynie, Elblągu i Ełku,
- wprowadzenia komunikacji elektronicznej beneficjentów z instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie i wdrażanie RPO WiM,
- prowadzenia szkoleń i spotkań informacyjnych dla beneficjentów dotyczących m.in. aplikowania, realizacji, rozliczania, promocji, kontroli projektów realizowanych w ramach RPO WiM,
- zapewnienia beneficjentom kompleksowej informacji na temat m.in. dobrych praktyk, najczęściej zadawanych pytań, najczęstszych błędów Wnioskodawców,
- prowadzenia badań ewaluacyjnych m.in. systemu wyboru projektów, systemu zarządzania i wdrażania RPO WiM.

W systemie realizacji RPO WiM na lata 2014-2020 zakłada się ciągłe doskonalenie systemu wdrażania z punktu widzenia redukcji obciążeń dla beneficjentów.

SEKCJA 11 ZASADY HORYZONTALNE

11.1 Zrównoważony rozwój

Zgodnie z art. 8 rozporządzenia ogólnego *cele EFSI są osiąggane w sposób zgodny z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz unijnym wspieraniem celu zachowania, ochrony i poprawy jakości środowiska naturalnego, zgodnie z art. 11 i art. 191 ust. 1 TFUE, z uwzględnieniem zasady „zanieczyszczający płaci”*. Instytucja Zarządzająca RPO WiM 2014-2020 w poszanowaniu tych zasad podejmować będzie działania (na każdym etapie trwania programu), aby uniknąć skutków działań szkodliwych dla środowiska lub je zmniejszyć i zagwarantuje wyniki w postaci korzyści netto dla społeczeństwa, środowiska i klimatu.

W regionie takim jak Warmia i Mazury środowisko przyrodnicze determinuje, w wielu przypadkach, zachowania przedsiębiorców, postawy społeczne czy charakter i rodzaje relacji między człowiekiem a gospodarką. Z uwagi na to Regionalny Program Operacyjny Warmia i Mazury na lata 2014-2020 będzie koncentrował się na wybranych priorytetach, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, przy poszanowaniu wartości środowiska przyrodniczego województwa. Planowane do realizacji działania wpisane w RPO WiM 2014-2020 zgodnie z powyższym dotyczyć będą m.in.:

- kierowania inwestycji w stronę najbardziej zasobooszczędnych i trwałych,
- unikania inwestycji, które mogą mieć znaczący negatywny wpływ na środowisko lub klimat i wspieranie działań łagodzących pozostałe skutki,
- ochrony środowiska naturalnego i wspierania efektywnego wykorzystania zasobów.

Ponadto, w zgodzie z Umową Partnerstwa, realizacja w RPO WiM zasady zrównoważonego rozwoju sprowadzać się będzie przede wszystkim do:

- pogodzenia poprawy wyniku ekonomicznego z jednoczesnym ograniczeniem wykorzystania zasobów oraz zmniejszeniem negatywnych oddziaływań na środowisko,
- postrzegania odpadów jako źródła zasobów,
- dążenia do zamykania obiegów surowcowych, a w tym maksymalizacji oszczędności wody i energii,
- ograniczania zanieczyszczeń emitowanych do środowiska, w tym zwłaszcza powietrza oraz wody już na etapie projektowania rozwiązań technologicznych,
- wspierania zwiększenia efektywności energetycznej i pozyskiwanie energii z niskoemisyjnych źródeł z maksymalnym wykorzystaniem lokalnej bazy surowcowej,
- niskoemisyjnego i zrównoważonego transportu, promowania transportu zbiorowego i publicznego, a także intermodalnego,
- energooszczędnego budownictwa,
- inwestycji infrastrukturalnych z uwzględnieniem konieczności adaptacji do zmian klimatu,
- planowania przestrzennego według zasad:
  - powstrzymywania żywiołowego rozlewania się miast, zapobieganie rozpraszaniu zabudowy i pogłębianiu chaosu przestrzennego,
  - kształtowania w maksymalnym możliwym zakresie przestrzeni publicznych przyjaznych dla mieszkańców i sprzyjających zachowaniom niskoemisyjnym,
  - uwzględnienia w polityce przestrzennej kwestii adaptacji do zmian klimatu,

- preferowania ponownego wykorzystania terenu i wypełniania zabudowy zamiast ekspansji na tereny niezabudowane (priorytet *brown-field* ponad *green-field*),
- troska o estetykę poszczególnych przedsięwzięć i ich dopasowania do otoczenia z poszanowaniem kontekstu przyrodniczego, kulturowego i społecznego,
- zapewnienia szerokiej partycypacji społecznej w procesach planowania przestrzennego i przygotowania inwestycji.

IZ i IP oraz beneficjenci wsparcia dążyć będą do należytej staranności, aby przygotowywane i realizowane przedsięwzięcia wpisywały się w kierunki działań zbieżne z powyższymi zasadami.

Również na etapie wyboru projektów, tam gdzie będzie to miało zastosowanie, zweryfikowany zostanie stopień oddziaływania danego przedsięwzięcia na środowisko według kryteriów związanych ze zrównoważonym rozwojem, wskazanych przykładowo poniżej:

- racjonalne gospodarowanie zasobami,
- ograniczenie presji na środowisko,
- uwzględnianie efektów środowiskowych w zarządzaniu,
- podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,
- uwzględnianie kosztów eksploatacji inwestycji (wybór wariantu inwestycji efektywnego energetycznie, minimalizującego koszty niezbędne do utrzymania powstałej infrastruktury).

Ponadto, ocena stopnia uwzględniania horyzontalnych wymogów ochrony środowiska opisana zostanie również w badaniu ewaluacyjnym pn. *Strategiczna Ocena Oddziaływania na Środowisko dla Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury na lata 2014-2020*.

Dla realizacji zasady zrównoważonego rozwoju, rozumianej jako dążenie do wzrostu gospodarczego i równomiernego podziału korzyści, którego celem jest osiągnięcie odpowiedzialnego, długookresowego wzrostu, który stanie się udziałem różnych społeczności, - w przypadku, gdy pomoc z funduszy przyznawana jest dużemu przedsiębiorstwu, Instytucja Zarządzająca zapewni, że wkład finansowy z funduszy nie spowoduje znacznego ubytku liczby miejsc pracy w istniejących lokalizacjach na terytorium UE

11.2 Równość szans i niedyskryminacja

W kontekście podejmowanych przez Unię Europejską wysiłków na rzecz osiągnięcia spójności gospodarczej i społecznej, państwa członkowskie powinny stawiać sobie za cel zwalczanie dyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną (art. 7 rozporządzenia ogólnego). Przestrzeganie zasady równości szans i zapobieganie dyskryminacji jest i będzie obowiązkiem wszystkich podmiotów zaangażowanych we wdrażanie funduszy strukturalnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020, począwszy od instytucji zarządzającej po beneficjentów. Zasada ta wpisana jest we wszystkie działania samorządu województwa, a także ujęta jest w RPO WiM na lata 2014-2020. Zidentyfikowane na etapie programowania grupy docelowe narażone na dyskryminację, mające ograniczony dostęp do wsparcia oraz osoby z niepełnosprawnością w obszarze województwa warmińsko-mazurskiego to m.in.:

- osoby starsze (rosnący udział osób starszych w strukturze demograficznej regionu),
- osoby bezrobotne,

- dzieci i młodzież ze środowisk najuboższych,
- osoby zamieszkujące obszary wiejskie narażone na wykluczenie,
- osoby uzależnione.

Wkład Programu w promowanie powyższej zasady obrazują planowane do realizacji działania takie jak m.in.:

- tworzenie nowoczesnej opieki zdrowotnej uwzględniającej zmiany w strukturze demograficznej społeczeństwa,
- zwiększenie poziomu zatrudnienia,
- zapewnienie optymalnej dostępności do wszystkich kategorii świadczeń zdrowotnych, bez względu na miejsce zamieszkania,
- zintegrowane programy aktywizacji (bezrobotnych i niepełnosprawnych, dzieci i młodzieży ze środowisk najuboższych zagrożonych dziedziczeniem ubóstwa, osób starszych),
- organizowanie i finansowanie działań z zakresu edukacji, zdrowia, zatrudnienia, pomocy i integracji społecznej prowadzących do aktywizacji społecznej i zawodowej społeczności marginalizowanych,
- rozszerzenia kierunków kształcenia i oferty nauczania (w tym kierunki kształcenia związane ze starzeniem się społeczeństwa),
- infrastruktura sprzyjająca aktywizacji grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- infrastruktura przyjazna i uwzględniająca potrzeby ludzi starszych, niepełnosprawnych.

Wsparcie w tym zakresie pozwoli na zapobieganie wykluczeniu społecznemu grup marginalizowanych i wyrównaniu szans dostępu społeczeństwa do wszelkich dóbr i usług bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, stan zdrowia, miejsce zamieszkania itp. Ponadto realizacja RPO WiM 2014-2020 uwzględniać będzie możliwość dostępu do wsparcia środkami UE wszystkim zainteresowanym grupom społecznym, w tym narażonym na wykluczenie i dyskryminację. Zasada równości szans zostanie włączona również w proces wyboru i wdrażania projektów.

Ponadto, zgodnie z Umową Partnerstwa, szerszy opis zastosowania zasady równości szans i niedyskryminacji wobec osób z niepełnosprawnościami dla wszystkich funduszy realizujących politykę spójności zostanie zawarty w dokumencie: *Agenda działań na rzecz równości szans i niedyskryminacji osób z niepełnosprawnościami w ramach funduszy unijnych 2014-2020*. Zapisy tego dokumentu w sposób kompleksowy ujmować będą obowiązki zalecenia dla instytucji zaangażowanych we wdrażanie PO, m.in. poprzez wskazanie rozwiązań do zastosowania w różnych obszarach wsparcia, systemie wdrażania w tym wyboru projektu, monitorowania, finansowania, ewaluacji, informacji i promocji a także podnoszenia świadomości z zakresu równości szans wśród pracowników instytucji (IZ, IP) zajmujących się wdrażaniem ww. funduszy.

Jednocześnie przyjmuje się, iż wszystkie produkty, towary, usługi i infrastruktura, które są publicznie dostępne lub zapewniane ogółowi społeczeństwa i które są współfinansowane w ramach RPO WiM 2014-2020, a także sam udział w projektach RPO WiM 2014-2020 muszą być równo dostępne dla wszystkich obywateli, w tym również dla osób z niepełnosprawnościami.

11.3 Równouprawnienie płci

W oparciu o szereg dyrektyw i przepisów zapobiegających dyskryminacji ze względu na płeć wynikających z Traktatu z Lizbony, ustanawiającego Wspólnotę Europejską, każde państwo członkowskie jest zobowiązane do funkcjonowania w poszanowaniu powyższych zapisów.

Polska jako państwo z drugim najniższym w Europie wskaźnikiem zatrudnienia starszych pracowników i z jedną z najniższych średnich wieku dezaktywizacji zawodowej powinna przeznaczyć odpowiednie fundusze na wspieranie działań na rzecz poprawienia ich zdolności do zatrudnienia. Ponadto udział kobiet w rynku pracy powinien się znacząco zwiększyć, a promowanie równości mężczyzn i kobiet powinno stać się ważnym priorytetem dla inwestycji w ramach funduszy objętych zakresem Wspólnych Ram Strategicznych⁶⁷.

Nakładane przez Unię Europejską obowiązkowe działania w tym zakresie mają na celu zarówno wspieranie równości szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy, jak również zapobieganie powstawaniu problemów w sferze społecznej. Realizowane inwestycje w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020 zgodne będą z obligatoryjnymi zasadami funkcjonowania UE w tym zakresie na każdym etapie wdrażania *Programu*.

W oparciu o analizę sytuacji społeczno-gospodarczej w województwie warmińsko-mazurskim rozpatrzono sytuację kobiet i mężczyzn w obszarach, które będą podlegać wsparciu z danego funduszu. Zdiagnozowane problemy znajdą przełożenie na konkretne działania w ramach priorytetów inwestycyjnych jakie zostaną podjęte w programie, na rzecz wyrównywania szans płci, a dotyczą m.in.:

- zapewniania dostępu do zatrudnienia osobom poszukującym pracy i nieaktywnym zawodowo, w tym podejmowanie lokalnych inicjatyw na rzecz zatrudnienia oraz wspieranie mobilności pracowników,
- równouprawnienia płci oraz godzenie życia zawodowego i prywatnego,
- adaptacji pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian,
- aktywnej integracji, w szczególności w celu poprawy zatrudnialności,
- integracji społeczności marginalizowanych takich jak Romowie,
- zapewnienia równego dostępu do dobrej jakości edukacji elementarnej, kształcenia podstawowego i ponadpodstawowego,
- poprawa dostępności i wspieranie uczenia się przez całe życie, podniesienie umiejętności i kwalifikacji pracowników i osób poszukujących pracy, zwiększenie dopasowania systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy m.in. przez poprawę jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz utworzenia i rozwijanie systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Powyższe działania powinny przyczynić się w głównej mierze do zwiększenia trwałego udziału kobiet w zatrudnieniu i do rozwoju ich kariery, ograniczenia segregacji na rynku pracy, zwalczania stereotypów związanych z płcią w dziedzinie kształcenia i szkolenia oraz propagowania godzenia pracy i życia osobistego kobiet i mężczyzn.

Działania te będą uwzględniać szczególną sytuację niepełnosprawnych kobiet w wymienionych dziedzinach, by dyskryminacja ze względu na płeć i niepełnosprawność nie miała w nich miejsca.

---

⁶⁷ Stanowisko służb Komisji w sprawie opracowania umowy o partnerstwie i programów w Polsce na lata 2014-2020, s.14

Ponadto, zgodnie z Umową Partnerstwa, szerszy opis zastosowania zasady równości szans płci dla wszystkich funduszy realizujących politykę spójności zostanie zawarty w dwóch dokumentach: *Agenda działań na rzecz równości szans płci w ramach funduszy unijnych 2014-2020* i *Zasada równości szans płci w Programach operacyjnych na lata 2014-2020 – zalecenia dla IZ i IP*.

W zakresie wdrażania, monitorowania i ewaluacji RPO WiM 2014-2020, zgodnie z UP, planuje się m.in., że:

- ocena wniosku o dofinansowanie (obligatoryjnie projekty współfinansowane z EFS) pod kątem przestrzegania zasady równości szans płci będzie prowadzona w oparciu o tzw. standard minimum – zestaw pytań/punktów, które określają minimalne warunki jakie powinien spełniać projekt w ramach niniejszej zasady,
- monitorowanie wskaźników dotyczące osób odbywać się będzie również według płci (obligatoryjnie w przypadkach wskaźników wymaganych załącznikiem nr 1 do Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) NR 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006),
- w rocznych sprawozdaniach z realizacji RPO, składanych w 2017r. i 2019r. zostaną umieszczone informacje dotyczące konkretnych przedsięwzięć mających na celu promowanie równouprawnienia płci oraz zapobieganie dyskryminacji i uzgodnienia wdrożone aby zapewnić włączenie perspektywy płci do treści RPO i realizowanych w jego ramach projektów,
- KM analizował będzie sposób realizacji zasady dotyczącej promowania równouprawnienia płci, równych szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób niepełnosprawnych.

Celem zarówno władz województwa warmińsko-mazurskiego jak i jego mieszkańców jest osiągnięcie takiego stanu, w którym tego typu rozróżnianie w ogóle nie będzie miało podstaw istnienia. Równość jest bowiem nie tylko słusznym celem ale i doskonałym instrumentem zapewniającym rozwój regionu.

SEKCJA 12 ODRĘBNE ELEMENTY

12.1 Duże projekty, których realizację zaplanowano w okresie programowania

Nie przewiduje się.

12.2 Ramy wykonania programu operacyjnego

Ramy wykonania w podziale na fundusze oraz kategorie regionu (tabela zbiorcza)

Oś priorytetowa	KEW, wskaźniki postępu finansowego, produktu i rezultatu	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 r.	Cel końcowy (2023)		
				M	K	O
Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	72			739
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	54 573 272			377 110 301
Kadry dla gospodarki	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	os.	6 074			19 594
	Liczba osób z grup defaworyzowanych objętych wsparciem w programie	os.	2 676			8 633
	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawców	os.	1 887			6 086
	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	os.	3 437			11 086
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	18 066 237			139 267 375
Cyfrowy region	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 - dwustronna interakcja	szt.	0			580
	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości co najmniej 3 - dwustronna interakcja w zakontraktowanych projektach	szt.	110			-
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	12 621 128			89 506 606
Efektywność energetyczna	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	21			136
	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	45			279
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	39 854 173			312 132 945
Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	0			8
	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów w zakontraktowanych projektach	szt.	2			-
	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej	km	0			37
	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej kanalizacji sanitarnej w zakontraktowanych projektach	km	8			-
	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej	km	0			27
	Długość wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej w	km	6			-

	zakontraktowanych projektach					
	Liczba wspartych form ochrony przyrody	szt.	0			34
	Liczba wspartych form ochrony przyrody w zakontraktowanych projektach	szt.	7			-
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	19 681 716			123 782 580
Kultura i dziedzictwo	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.	2			8
	Liczba wspartych jednostek infrastruktury uzdrowskiej	szt.	0			4
	Liczba wspartych jednostek infrastruktury uzdrowskiej w zakontraktowanych projektach	szt.	1			-
	Długość wybudowanych lub zmodernizowanych dróg wodnych	km	0			10
	Długość wybudowanych lub zmodernizowanych dróg wodnych w zakontraktowanych projektach	km	5			-
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	28 070 918			154 100 553
Infrastruktura transportowa	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	km	20			104
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	17 327 456			233 848 769
Obszary wymagające rewitalizacji						
						-
	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.	7			40
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	11 167 331			76 292 365
Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	0			12
	Liczba wspartych podmiotów leczniczych w zakontraktowanych projektach	szt.	3			-
	Liczba przebudowanych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.	5			20
	Liczba obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.	1			8
	Liczba obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego w zakontraktowanych projektach	szt.	2			-
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	18 386 486			94 540 583
Regionalny rynek pracy	Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie	os.	9 370			29 257
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	29 247 848			203 250 767
Włączenie społeczne	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	2 419			15 279
	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych	euro	20 741 700			150 588 236

12.3 Właściwi partnerzy zaangażowani w przygotowanie programu

Uzupełniając do informacji zawartych w Sekcji 7.2.1 poniżej przedstawiono listę partnerów zaangażowanych w przygotowanie RPO WiM na lata 2014-2020

1. Skład Zespołu Zadaniowego ds. Programowania Perspektywy Finansowej 2014-2020:

- Wicemarszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Dyrektor Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Z-cy Dyrektora Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Dyrektor Departamentu Europejskiego Fundusz Społeczny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Dyrektor Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Dyrektor Departamentu Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

2. Skład Grupy Roboczej ds. Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020 stanowią przedstawiciele:

- Miasta Olsztyn,
- Miasta Elbląg,
- Miasta Ełk,
- Gmin Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Konwentu Powiatów Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Publicznych uczelni wyższych Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Regionalnego Systemu Usług,
- Warmińsko-Mazurskiego Klubu Biznesu,
- Łoży Olsztyńskiej Business Centre Club,
- Warmińsko-Mazurskiej Izby Rzemiosła i Przedsiębiorczości,
- Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie,
- Warmińsko-Mazurskiej Agencja Energetyczna w Olsztynie,
- Izby Gospodarczej Ciepłownictwo Polskie,
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Zakład Linii Kolejowych w Olsztynie,
- Departamentu Infrastruktury i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
- Warmińsko-Mazurskiej Regionalnej Organizacji Turystycznej,
- Rady Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko – Mazurskiego,
- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Olsztynie,

- Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
  - Departamentu Zarządzania Programami Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego,
  - Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego.
3. Skład Forum Partnerskiego Regionalnego Programu Operacyjnego Warmia i Mazury 2014-2020 stanowią przedstawiciele:
- Komenda Wojewódzka Policji w Olsztynie,
  - Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
  - Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej,
  - Ministerstwo Rozwoju Regionalnego (Departament Koordynacji Programów Regionalnych i Cyfryzacji),
  - Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Gdańsku,
  - Okręgowy Inspektorat Służby Więziennej w Olsztynie,
  - Polska Izba Firm Szkoleniowych w Warszawie,
  - Polska Rada Organizacji Młodzieżowych w Warszawie,
  - Prokuratura Okręgowa w Olsztynie,
  - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie,
  - Stowarzyszenie Powiatów, Miast i Gmin EGO Kraina Bociana,
  - Warmińsko-Mazurski Wojewódzki Inspektor Transportu Drogowego,
  - Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie,
  - Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć,
  - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
  - Elbląska Izba Gospodarcza- Oddział Regionalnej Izby Gospodarczej Pomorza w Elblągu,
  - Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Giżycku,
  - Wojewódzki Inspektorat Transportu Drogowego w Olsztynie,
  - IN FINI Maciej Łapiński,
  - Zespół Opieki Zdrowotnej w Nidzicy,
  - Olsztyński Park Naukowo Technologiczny,
  - Związek Gmin „Barcja”,
  - Gmina Miejska Kętrzyn,
  - Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOS,
  - Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie,
  - Warmińsko-Mazurska Wojewódzka Komenda OHP w Olsztynie,
  - Międzynarodowe Centrum Żeglarstwa i Turystyki Wodnej Sp.z o.o.
  - Centrum Szkolenia Straży Granicznej im. Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza,
  - Spółdzielnia Mieszkaniowa „Pojezierze” w Olsztynie,

- MEN Departament Funduszy Strukturalnych,
- Warmińsko-Mazurski Urząd Wojewódzki Wydział Certyfikacji i Funduszy Europejskich ,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa „Zakrzewo” w Elblągu,
- Demuth Alfa Sp.z o.o. Ostróda SKA,
- Elbląska Spółdzielnia Mieszkaniowa "Sielanka" w Elblągu ,
- Polski Związek Funduszy Pożyczkowych w Kielcach
- Elbląskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp.z o.o.,
- Forum Lokalnych Grup Działania Warmii i Mazur; Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie "Południowa Warmia"; Lokalna Grupa Rybacka Pojezierze Olsztyńskie,
- Lokalna Grupa Działania "Mazurskie Morze",
- Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
- Gmina Mikołajki,
- Urząd Miejski w Nowym Mieście Lubawskim ,
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka "Wielkie Jeziora Mazurskie" Węgorzewo ,
- Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć; Stowarzyszenie Mężczyzn z Chorobami Prostaty "Gladiator" w Olsztynie,
- Centrum Doradztwa Europejskiego i Finansowego Olsztyn,
- Warmińsko-Mazurska Izba Rolnicza,
- Warmińsko-Mazurskie Biuro Planowania Przestrzennego Olsztyn,
- Warmińsko-Mazurski Zakład Doskonalenia Zawodowego W Olsztynie
- Elbląski Park Technologiczny,
- Areszt Śledczy w Giżycku,
- Urząd Miejski w Pisz,
- Stowarzyszenie "Dobry Samorząd Miast i Gmin Olsztyńskich",
- Stowarzyszenie Olsztyński Obszar Aglomeracyjny,
- Powiat Gołdapski,
- OPERAT Agnieszka Krasuska,
- Ministerstwo Zdrowia,
- Zakłady Produkcyjno-Usługowe "Prawda" Sp. z o.o. w Olecku,
- Warmińsko-Mazurski Związek Rewizyjny Spółdzielni Mieszkaniowych,
- Polski Związek Łowiecki Zarząd Okręgowy w Olsztynie,
- Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. Prof. T. Kotarbińskiego w Olsztynie,
- Spółdzielnia Mieszkaniowa "Jedność" w Ostródzie,
- Zespół Małych Elektrowni Wodnych Rzeki Dajna Bożena Iwaniuk,
- Elbląski Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych.

ZAŁĄCZNIKI (wprowadzone do elektronicznego systemu wymiany danych jako oddzielne pliki):

1. Projekt raportu z ewaluacji ex ante wraz ze streszczeniem.
2. Proces identyfikacji inteligentnych specjalizacji województwa warmińsko-mazurskiego.
3. Stan spełnienia przez Polskę warunkowości ex ante dla funduszy europejskich 2014-2020 .
4. Plan działań Rzeczypospolitej Polskiej w celu wypełnienia kryteriów 2 i 4 dla warunku wstępnego 6.2. (gospodarka odpadami).
5. Plan działań na rzecz wspierania potencjału zasobów ludzkich Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego jako jednostki zaangażowanej w realizację Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 (RPO WiM 2014-2020).
6. Informacje na temat ustanowienia ram wykonania.
7. Wskaźniki z listy Komisji Europejskiej do opisu analizy sytuacji społeczno-gospodarczej województwa warmińsko-mazurskiego.
8. Wskaźniki programowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020 – założenia metodologiczne.
9. Lista rankingowa bazująca na kryteriach wyboru projektów drogowych wskazanych w wytycznych Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju pt. *Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020. Kryteria wyboru projektów drogowych w ciągu dróg wojewódzkich przewidywanych do realizacji w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych 2014-2020.*
10. Lista projektów kolejowych planowanych do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury 2014-2020.
11. Mandat Negocjacyjny do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Warmińsko-Mazurskiego przyjęty uchwałą nr 47/578/14/IV Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 9 IX 2014 r. (wyciąg – obszar transport).
12. Podsumowanie dla obywateli